CLAVDII GALENI PERGAMENI, MEDICORVM PRINCIPIS, DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤᾺ ΓΈΝΗ LIB. VII.

Per IOANNEM GVINTERIVM Andernacum iamprimum latinitate donati.

Eiusdem de ponderibus & mensuris liber, D. ANDREA ALCIATO interprete.

Adiecimus breuem ὑπογραφήν, in qua cuique quantum quælibet mensura capiat, clarè patebit.

BASILEAE, ANNO
M. D. XXX.

ANDREAS CRATANDER LECTORI S.

EN damus tibi, suauissime Lector, septem Galeni libros de compositione medicamentorum κατὰ
γένη, ab Ioanne Guinterio Andernaco, homine doctissimo, & ad promouenda bona studia nato, re-
cens uersos, quos è Parisiorum Lutetia nobis excudendos nuper transmisit Huldericbus Chelius Phorcen-
sis, uir, præter singularē omnigenæ literaturæ eruditionē, artis Medicæ studiosissimus. Nouerat enim ille,
ut mihi iam olim arctissima familiaritate coniunctus, quanto labore, quantoq; sumptu Galeni opera prælis
committere instituerim: Non quidem ea quæ hactenus male reddita, à barbaris indoctisq; medicis, qui fal
so duntaxat titulo, & empto nomine sese uulgo uenditant, sine fructu leguntur: sed quæ nunc per lingua-
rum peritissimos uel demum recognita, uel iamprimum ex archetypo Græco purissimè in Latinum uersa
prodeunt. Nam extant apud nos tum ab alijs emissa, tum ab ipsis iam follibus, ut dicitur, profecta, quæ fa-
cile integrum præstare possent tomum. Ad hæc, bonam id genus librorū partem ab eruditissimis uiris nunc
adornari audio: nempe de Simplicium medicamentorum temperaturis undecim, tres de Alimentorum uiri-
bus, nouem de Sectionū aggressionibus, unumq; de Artis Medicæ constitutione, item de Antidotis. Quos
propediem opera nostra transcriptos accipies, hac uidelicet forma, qua superiori anno alia quædam Galeni
nostri exhibuimus, ut qui priora sibi semel cōparauerit, hæc illis nullo dispendio adiungere possit.
Tuum igitur erit, candide Lector, nostrā industriā, qua maxime tuijpsius rationem ha
bemus, mutuo fauore iuuare, uicemq; rependere. Vale.

AVTORVM VETVSTISS. QVOS GA-
lenus passim citat, Catalogus.

Acillas Secundilla.
Agathinus.
Agathocles.
Agrippa.
Alcimio.
Alexander.
Amithaon.
Amphion.
Andreas.
Andro.
Andromachus.
Antimachus.
Antipater.
Apelles.
Aphrodas.
Aphrodisæus.
Apollonius Archistator.
Apollonius Organicus.
Apollophanes.
Apollonius Tharsæus.
Archibius.
Archigenes.
Aristarchus Tharseus.
Aristocles.
Arius Asclepiadeus.
Arius Lecanius.
Asclepiades Bythinus.
Asclepiades Pharmacion
Asphalartesius.
Aster.
Attalus.
Azanitus.
Bacchius.
Bassus Stoicus.
Caius Neapolites.
Callinicus.
Castus.
Calcideus.
Claudius Philoxenus Chirurgus.
Clemes Serdonius.
Cleobulus.
Cloniacus.
Clytus.
Codanus rex.
Coracinas.
Crispus.
Crito.
Ctesipho.
Cyrtus.
Damocrates.
Deleo.
Demetrius Bythinus.
Demosthenes Massaliotes
Diaphantes.
Diodorus.
Dionysius Samius.
Dioscorides.
Dioscorides Tharseus.
Dometius Nigrinus.
Epicurus.
Epidaurus.
Euphranor.
Epigonus.
Euangeus.
Eubulus.
Eunomus.
Flauius Clemens.
Gallus.
Gualerius Paulinus.
Halieus.
Harpalus.
Harpocras.
Helenus.
Heliodorus.
Heras Cappadox.
Heraclides Tarentinus.
Herodotus.
Hippocrates.
Hygienus.
Icesius.
Iulianus.
Iulius Secundus.
Isidorus.
Lamonicus.
Lucius Cathegetes.
Lucius Indicus.
Machærio.
Magnus Philadelphus.
Mantias.
Melito.
Menecrates.
Menœtus.
Menestheus.
Minutianus.
Mnasæus.
Moschio.
Nicostratus.
Nicolaus.
Nymphodotus.
Orion Ctenestus.
Orphitus.
Paccius.
Pasio.
Patroclus Cæsaris libertus
Petronius Aretes.
Petronius Musa.
Phanius.
Philinus.
Philippus.
Philocleus.
Philonides.
Philotus.
Phylacus.
Polyidas.
Polystomus.
Pompeius Sabinus.
Prasion.
Primio.
Ptolemæus.
Publius.
Publius Cathegetes.
Rufus Hierax Thebanus.
Sarcheutitus.
Scribonius Largus.
Serapio.
Telamo.
Telephanes.
Terentius.
Thebæus.
Theotropus.
Threptus.
Theudas Sarcophagus.
Tiberius Cæsar.
Tryphon Archæus.
Triphon.
Xenocrates.
Zeno.

HOC

HOC OPERE comprehensorũ Index.

D

Diosco-

H

I

K

L

M

Menœti

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΈΝΗ LIBER PRIMVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

SCRIPSIMVS & iam antea commentarium, cuius priores duo libri in publicum sanè prodierant: sed cũ alijs in apotheca, quæ ad uiam sacrã est, relicti intercidêre: quando Pacis delubrum totum, & ingentes Palatij bibliothecæ incendio cõflagrabant. Tunc enim & aliorum compluriũ, & mei libri qui illic erant sepositi, prorsus interierunt: idq; cũ amicorum nullus qui Romæ degebant, priorum duorũ exemplaria habere se fateretur. Efflagitantibus itaq; familiaribus, ut idem opus denuo cuderem, operæprecium mihi uisum est prius editorum mentionẽ facere, ne si quis antea in illos inciderit, causam quæritet, cur bis de eisdem rebus tractauerim. Illius igitur operis primi libri exordium in eos maxime direximus, qui Sophistarum modo compositorum medicaminum pollicita, seu professionem, quantum licuit, eleuare, nõnullaq; simplicium calumnijs deprimere conabatur: dicterijs eos pariter incessentes, qui scriptum de illis reliquerũt: alia iecur, alia lienem, alia renes, uel uesicam, uel caput, uel pulmones iuuare. Vtrũ enim (aiunt) præses quidã eis imperat, quemadmodũ in Tragœdia:

Tu uise latas propere ripas Inachi,
Tu perge Thebas, modò quas Cadmus condidit.

Sic in his tu ad hepatis portas, tu ad uesicam, uel renes duos proficiscere? An quod in uentriculũ ingestum est, iecur quidẽ excipit, inde uerò per uniuersas corporis parteis defertur? At hoc scomma eos qui huiusmodi cauillantur, tam esse medicamentorũ facultatis imperitos arguit, ut à marino lepore pulmonem exulcerari solum ex omnibus corporis particulis penitus ignorent: uesicam solam à cantharidibus, ab alijs renum lapides conteri, ab alijs rursus pulmonis atq; thoracis promptas fieri excreationes: quemadmodũ ab alijs alia in una quadam particula singulariter perfici. Atqui uariè hũc ser monem

C in primo operis antè à nobis (ut dixi) conscripti uolumine, sicut rursus in altero sumus executi, quod alij putarent in compositione simplicium medicamentorum contrarias inter se potestates omnino corrumpi. Etenim si aquam (inquiunt) feruentissimam cum frigidissima temperaueris, neutra illarum, qualis prius extitit, permanet, sed tertia quædam ab utraq; diuersa generabitur. At hic quoq; uana ipsorum nugacitas innotescit, qui ignorant nonnulla corporis præsidia pro innata qualitate, alia pro acquisita functionem obire. Quis enim cicutam aut papauer refrigerandi uim habere dubitat? Quæ tu si recalefacta uehementer corpori offeras, non secus ac cauterium ulcus concitabunt. Quemadmodum rursus ubi sinapi in frigido aëre cum aqua tritum frigidissimo hyemis tempore repente corpori raro ac imbecilli applices, horrebit nihilo minus, quàm si niue aut crystallo ipsum contigisses. Porrò si longiore temporis spacio corpori nostro admota fuerint, primum sanè exigui caloris sensum præbebũt, dein maioris, postea tam euidentis, ut igne uri uideamur. Rursus cicuta & papauer, calida exhibita tantam parient refrigerationem, ut stuporem corporibus, quamlibet acuto sensu antea præditis, inferant. Quum igitur id genus omnia in commentarijs, qui undecim numero sunt, de simplicium medicamentorum facultate definiuerimus, ad ipsam nunc disciplinam utilem diuertamur: in qua exercitatus, etiamsi facultatum, quas Græci πολυφαρμάκους nominant, scriptiones minus attuleris, non desiderabis commoda cuiusq; morbi auxilia: modò simplicium pharmacorum, uti diximus, non sis imperitus. Cæterum hic liber obiter ostendit Empiricorum medicorum cõtentionem, qui ad insomnia, fortunam, & casum medicamenta composita propè uniuersa referunt, si paucissima quædam excipias, quæ communi omnium hominum ratione (epilogismum ipsi uocant) inuenta esse dicunt. Quemadmodum ubi eiusdem facultatis pharmaca inuicem miscuerimus, alia in alio corpore melius aut peius functionem suam obire usu ac experimen-

D tis didicimus, ratio certe nobis esse uidetur. Empiricorum aliqui dicunt (non enim omnes) componere plura huiusmodi, ut uel unum ex eis corporis curandi naturæ idoneum inueniretur: quod in hoc utiq; recentissimo pharmaco, cui nomẽ inditum est κεφαλικον, accidisse ferunt, mixtis in eo omnibus etiã ijs, quæ per se ulcera carne implere cognoscũtur. Sed qua ratione erugo cerato simplici temperata medicamen sarcoticũ generet, cum neutrũ ex illis nutriendæ carnis uim habeat, non item exponunt: siquidẽ erugo ulceratam carnẽ erodit, utpote acre & calidum medicamentũ: ceratum mitius quidem est, minusq; mordax, uerum nouæ carnis loco sordes parit ulceribus. Diximus in tertio methodi medẽdi libro & hoc, quomodo uidelicet alia simul, quæ ex contrarijs eodem pacto constant, inuicem cõmisceantur: dicetur nũc quoq; particularis exercitatio, morbi cuiusq; paradigmate apposito.

QVAE PRAESCIRE CONVENIT EVM QVI MEdicamenta probè compositurus sit.

Xpositum est alibi, simplicium medicamentorum uires nõ solum generatim noscendas esse, ut quidam scripserunt, ponentes ea uel calefacere, uel refrigerare, uel siccare, uel humectare: uerum distincte, mẽbratimq;, & ex quo sint ordine singula, uti nos docuimus. Quãdoquidẽ igitur nõnulla medicamina obscure prorsus unumquodq; prædictorum efficiunt, quædam manifestò, aliqua ualide, sicut alia absolute, non satis est nouisse pharmacum hoc calefaciendi, aut refrigerandi uirtutem habere, sed quantam habeat, definire oportet. Recalefaciunt enim resinæ omnes, idq; sibi commune habent: attamen maioris minorisq; rationẽ non exiguam in calore sortitæ sunt. Item succi plures nõ mediocriter, ratione ad maius minusq; facta differentes, excalefaciunt. Nam si panacis succum cyrenæo & medico commisceas, uidebitur tibi ille nihil ceu ad hos esse. At quorsum attinet sermonẽ ab ijs quibus utimur quotidie, diuertere longius, memores adhuc illorum differentiæ?

A Anethum siquidem & ruta, cepaq́ꝫ, omnia calida medicamenta magno inter se uariant discrimine. Quapropter in curationibus particulæ admodũ refrigeratæ, medicamen quod impense calefaciat admouebimus: illi uerò quod paululũ à naturali habitu recessit, modico leuiq́ꝫ calore præditũ, sicut insigniter refrigeratæ uehementissimè calefaciens pharmacum adhibebitur. Meritò igitur quatuor nos excalefacientium ordines statuimus: separantes à modicè calidis ea quæ euidenti eiusmodi qualitate præcellunt: tum quæ magna & uehementi adeò, ut urere uideantur. In singulis autem illis quatuor ordinibus diuersis quædam uelut incipientis, nonnulla desinentis, & ei quæ post hanc existit, propinquæ differentiæ esse dicuntur: alia in illorum medio consistunt. Itaque sunt ex his quæ propter caloris uim exulcerant: quemadmodũ etiã ex illis quæ exedentia Latine, σηπτικὰ Græce nominantur: alia simulatq́ꝫ corpora contigerint, potestatem suam ostendunt. Quædam duabus tribus'ue, aut quatuor horis opus habent: nonnulla diem totum, uel etiãm post eũ noctem, uel maius dein spacium requirunt. Hæc iam ut in calefacientibus, ita quoque in refrigerantibus intelligere eum oportet, qui medicamen aliquod cõfecturus est. Pari modo in ijs quæ humectant exiccantq́ꝫ. Cæterum materiæ medicaminum quædam à plantis, quædã à metallis, nonnulla ab animantibus proueniũt. Quas omnes in commentario de simplicibus medicamentis definite expressas didicistis: nam cum familiaribus hic mihi sermo potissimum est, qui precibus me adegerunt, hæc propter librorum interitum denuo perscribere. Iam uero ut simplicium medicaminum uniuersorum facultates examussim uobis cognoscendæ sunt, quò ubiuis corporibus curationem desiderantibus idonea ex ijs quæ adsunt, facile possitis remedia componere: ita etiam omnium præter naturam affectuum species ad unguem tenere expedit, quas primum quidem libro de morborum, altero de symptomatum differentijs, tertio post illos de morborum causis comprehensas habetis. Ad
B hæc alijs tribus de symptomatum causis: uno insuper de plenitudine, necnon de febrium differentia commentario, postremo medendi methodo: in quibus affectiones actionem lædentes didicistis. Item curationem harum primam esse, quemadmodum etiam præseruationem causarum eas parientium. Docti pariter estis, primæ curationis consilium à morbi dispositionibus suggeri: cum his unà patientis particulæ naturam indicari. Præterea aëris nos ambientis temperamenta, constitutionem, ætatem, tempus, locum, uitæ propositum, & mores, plures egregij medici inspiciunt: de quibus ubi eorum usus fuerit, aliqua simul & hic nobis dicentur. Hæc itaque in memoria uos omnia sic exprompta habere expedit, si quouis loco medicamentorum, tum simplicium, tum compositorum copiam habere desideratis. Insuper quomodo unum interim aliquod pharmacum sponte natum, ac simplex, morbum curare possit: cur interim composita nos usurpemus, rationem deinceps explicabimus.

QVIS COMPOSITORVM MEDICAMINVM VSVS.

SI tantum simplicibus medicamentis uniuersos præter naturam affectus curare liceret, nullus utique compositi unquam usus foret. At hoc nunc ita comparatum non est: nam dum corpus subinde aliquatenus calefacere conamur, simplex nullum, quod præstare id queat, habemus. Medicamentum enim affectioni cui adhibetur, potentia nimirum respondere oportet. Quod si affectus sit frigidus, quatuor numeris à naturali habitu recedens, pharmacum totidem gradibus à caloris mediocritate seu symmetria diuersum adhibendum quis ignorat? Porrò cum interim tale simplex non adsit, si duo habeamus, quorum hoc numeris quinque, illud tribus calidius sit, temperantes ea, medium efficiemus, quatuor numeris symmetron exuperans. Iam quædam simplicia citra alterius mixturam ne in usu quidem esse possunt: ueluti cum emplastrum pharmacon apponere cuipiam uolumus: quippe simplex nullum

C ad talem usum idoneum est, neq; bitumen, neque cera, neq; resina, sicut neque pix, neque propolis ac ladanum: multo minus ærugo & cerussa, uel spuma argenti, uel molybdena, uel aliud quoddam metallicum medicamen. Simili modo nec herbæ solæ emplaston pharmacum efficiunt. Quare primi emplastrorum autores non temerè ex oleo quoq; metallica coquere conati sunt, quæ liquefieri possint, liquefacere, ac herbas contusas siccas cribratasq; eis adijcere. Rursus in alijs affectibus unū medicamentum solum ex ijs quæ suapte natura proueniunt, usurpamus. Cui tamen nonnulla adijcimus aliquando uirium ipsius uehementiæ obtundendæ, interim insuauitatis mitigandæ gratia: quemadmodum Hippocrates in libro de uictus ratione in morbis acutis hisce uerbis inquit: Si sub transuerso septo dolor sit, ad clauiculam uerò non ascendat, emolliendus est uenter uel nigro ueratro, uel peplio: nigro quidem daucum, uel seseli, uel cuminum, uel anisum, uel aliud quid odoriferum miscendo: peplio autem silphij succum. Hac ratione manifestò Hippocrates usum quidem pharmaci purgantis esse ostendit, sed insuauitatem eius in potu, moramq; in uentriculo condimentum requirere. Multa siquidem quæ bibuntur pharmaca tam sunt assumentibus insuauia, ut stomachum peruertant, uomitumq; protinus cieant. Quædam licet paululum in uentriculo manere possint, postea tamen euomantur, prauas eructationes mouentia: quemadmodum ex purgantibus ceu condimenta sunt eiusmodi medicamina, quorum Hippocrates meminit: ita ex ijs quæ ἀνώδυνα appellantur Græcis, alia uehementiam mitigant, ut cum papaueris succum, uel hyoscyami semen miscuerimus, uel mandragoræ radicis corticem. Quare & hic pharmacorum compositionis usus est, maximus autem in morbis, qui diuersas simul facultates desiderant, expellendi uidelicet & digerendi, uel detergendi ac leuigandi, uel incrassandi simul & attenuandi humores: ueluti multiplicis usus medicamenta, Græci πολυχρηστὰ uocant, & optima, diuersas in se potestates, ut indicabimus, continent. Verum his medicamenti misturæ usus est, cum unum aliquod il-
D lorum ad multas uenenatas feras, uel exitialia pharmaca efficax habere uolumus: qui usus etiam theriacam, ut uocant, antidoton comparauit, item mithridation, aliasq; multas. Sunt porrò & aliæ quidem utilitates minores prædictis, attamē quæ crebrò nos ad remediorum compositionem descendere cogunt: uniuersas hoc in opere docebimini. Nunc enim post emplasti medicaminis, & πολυχρήστου, id est ad plura utilissimi à me confecti rationem fusius expositam institutum aggrediar.

DE EMPLASTO PHARMACO, ΔΙΑ' ΧΑΛΚΙ'ΤΕΩΣ.

Va ratione seu industria cōposuerim emplastrum διὰ χαλκίτεως, quod à palma Græce φοινίκινον appello, medicamen glutinandis ulceribus, cicatrice obducendis, & phlegmonis curandis accōmodum (quando liquefactum humidi cerati crassitudinem obtinet) uos quoq; animum exercete, Empiricis ac Thessali sectatoribus cum inscitia ipsorum relictis, qui optima pharmaca à medicis inuenta diuersis constare facultatibus ignorant. Exercete inquam ingenium, ut eisdem mecum usi methodis medicamenta possitis conficere: persuasi re ipsa maiores nostros ex ratione omnia illa composuisse: incidentiam uerò Empiricorum, Græci uocant περίπτωσιν esse nugatoriam. Dicenda itaque nunc est propositi medicamenti compositionis ratio. Oleum uetus, & adeps digerendi uim obtinent: Chalcitis & palmæ succus repellendi, astringendiq;. Ex his igitur pharmacum cōposui, quo iam complures usos esse nouistis: ideo quod omnibus sui generis melius esse usu & experientia comprobarunt. Etenim ratio compositionem inuenit: experientia de inuentorum uirtute decernit, ut etiam rationalium methodorum imperitis artificiose confecta fidem faciant. Porrò cum superioribus medicamentis argenti spumam temperaui, quæ nihil magni adeò momenti adferre potest: neque repellentibus quod influit, neq; di-

gerentibus

A gerentibus, quod iam particulis phlegmone laborantibus infixum est: quippe sic= candi uirtutē habet, sed non ualidā. Quare ipsam ceu aptum medicamen in empla= stri compositionē adiunxi: nam cū prædictis incoquit̄, donec substantia eius omni= no digitos non inquinet. Adipem uerò insulsum, & quammaxime fieri licet uetu= stissimum esse conuenit: tum oleum uetus similiter, quod cum suillo adipe propin= quam uirtutem habere didicistis: licet adeps paulò maiorem emolliendi calefacien dicꝗ uim obtineat. Audistis autem uetustate ipsa tenuioris substantiæ fieri, & dige= rere promptius: eoꝗ phlegmonis, quæ magnum parti dolorē inferunt, magis blan= da ac mitia sunt ipsa recentia: ijs uerò quæ tales non sunt, commodiora uetusta. Et quò phlegmone diuturnior, & contumacior, hoc magis uetera prosunt, ac sola cu= rare ualent: modò postea nihil afflictæ parti influat. Quòd si influxerit, mixtam esse medicamenti quoque uirtutem oportet, cuiusmodi habet à me compositum pharmacum, ac propterea chalcitidem & palmam digerentibus admiscui: non ignarus, paucas adeò phlegmonas diuturnas existere, quibus nihil influat. Nam ob humores in eas confluentes diutinæ esse solent. Porrò dum hæ incipiunt & accrescunt, astringentium refrigerantiumque medicaminum uirtus rectè præ= pollet: ideòque hoc emplaston pharmacum adusque humidi cerati spissitudinem liquefactum multis utile redditur, interim uino adiecto, uel aceto, uel aqua illi= quescens: nonnunquam ex oleo crudo, ὠμοτριβὲς appellant, uel alio quodam astrin gente, quale est Hispanum, & Histricum: uel ex dulci aliquo astrictionis exper= te, uel etiam uetusto. Ego quoque myrteo & melino, ubi ualidius astringere res postulabat, medicamentum liquefeci. Hæc ipsius compositio tali temperatu= ra constat.

Vetusti adipis, quem institores axungiam appellant, sint pondo duo, olei uete= ris pondo tria, argenti spumæ tantundem, chalcitidis pondo unciæ quatuor. Hæc B ita coquere oportet: Adipis membranulæ omnes eximuntur, reliquum † contun= ditur, ut liquari possit: mox ad ignem liquefit, deinde per colum distillatur ut pu= rum fiat, nihilꝗ membranæ habeat, pondo duo prædicta pendens: postea chalci= tidis leuigatæ pondo triens cum olei quadrante adipe miscetur: his argenti spumæ pondo tria adijciuntur. Ac omnia ubi simul in mortario coierint, conijciuntur in cacabum, ac rudicula palmæ mouentur. Sufficiet autem ramus unus maiusculus, ut solida ligni parte mouendo utaris in modum spathæ dictæ: uocant enim sic quo confecturas mouent. & nos perspicuitatis gratia similiter nominabimus. Quod autem solidæ rami parti contiguum est, circunciditur, & tenelli procedentes ra= musculi decerpti contunduntur, sed cortice prius exuto, ut segmenta iniecta phar macum succo suo imbuant inficiantꝗ. Proinde statim ab initio spatha utendum est, sed tenuia palmæ fragmenta inijcere oportet, ubi medicamentum cerati tem= peraturam habuerit: nam si prius immittas, succus ipsorum, quem manere uolu= mus, ex decoctione consumetur. Insuper spathæ, qua medicamentum mouetur, pars intincta postquam inarescit, ut proprium succum non amplius seruet, ampu= tata reijcitur, reliqua est usui. Hæc rursus quatenus medicamento intincta sicca= ta fuerit, simili modo abscecatur. Constare autem uobis arbitror, quòd palmæ ra= mum non multis diebus antè abscissum arbore esse oportet: quippe temporis in= teruallo arescit, & succum amittit. Pridie igitur per hyemem auferatur, æstate eo= dem ipso die quo cocturus es pharmacum. Vbi iam coctum crassitiem, ut tactum non inquinet, acquisierit medicamen, illitum facit ad ulcera, quæ cicatricem ægrè ducunt, δυσεπούλωτα Græce uocantur: ad cruenta ualet oleo liquefactum: benefa= cit phlegmonis, podagris, articulorum morbis, inguinum inflammationibus, phy= matis, ambustis, pernionibus, fracturis ossium, contusionibus, omnibus denique affectibus, quos appellant rheumaticos. Iam uero multi qui hernias abscecant, post manus operam statim ipsum cum fomentis & cataplasmatis præparatum impo= nunt: si quidem chalcitidis unciæ sex immittuntur, quæ est selibra, medicamen ad

† confringitur

C magna uulnera glutinanda promptius, atque ad ea quæ cicatricem ægrè ducunt,
efficacius fiet. Sunt in hoc etiam alia eiusdem potentiæ medicamenta: ipsi tamen
cum oleo liquefacto magis quàm alijs omnibus in rheumaticis affectionibus fiden
dum est. Cum enim plurima eiusmodi Romæ existerent, nullũ tam celebre proba-
tumq; fuit. Conducit, ut dixi, podagricis, articulorum uitio laborantibus quolibet
tempore, cum dolores intensi non sunt, qui fotus & cataplasmata lenientia postu-
lent. Incipientibus igitur atque augescentibus etiamnum id genus uitijs, liquefa-
ctum pharmacum refrigerare finito, ac spathomela deradens pilæ inijcito, cui ui-
num superfundito: quod ut recipiat, manibus subigito. Erit autem uinum auste-
rius, ætate quidem medium, substantia non crassum, sed quammaxime fieri po-
test lucidum. Nam huiusmodi, utpote substantiæ tenuioris, in altum corpus pene-
trat: tantisper autem liquefacto medicamini ipsum infundito, manibus conte-
rens, dum excipiatur tempereturq́; nec humidũ restet, quod non contrito ac emol-
lito pharmaco mixtum sit. Ad hæc etiam si non prius refrigeratum medicamen-
tum deraseris, liquefacto & adhuc calido uinum superfusum permiscere licet. Itaq;
in phlegmonũn principijs uim repulsoriam ualidiorem esse oportet. In incremen-
tis uero hæc nonnihil imminuenda: quæ digerit uirtus augenda est. Porrò cum in
statum proprium, seu uigorem phlegmones tumor peruenerit, pares inuicem esse
potestates conuenit repellendi & digerendi: nisi quis uehemens dolor pharma-
cum leniens requirat. Cæterum inclinante phlegmone digerendi uim augebitis,
ut prorsus nihil uini eo tempore misceatis. Præterea dum id liquescit, si quando
astrictoriam qualitatem euidenter excellere uolumus, Hispanum oleum, uel Hi-
stricum, uel quod omphacinum seu omotribes, Latinè immaturum, seu crudum ap
pellant, inijciendum est. Vbi æquales utrasque facultates habere cupias, oleo dul-
ci, nec recenti, nec uetusto liquandum est. Si ut digerat expetis, uetus oleum, uel
D ricinum commodè sumitur. Itaque hoc emplastum medicamen dum liquefit, in
hunc modũ temperatur: Oleum paulò copiosius quàm medicamentũ esto, ut pon-
do uidelicet unum absoluat: medicamenti uero decem uncias iniecisse abundè suffe
cerit. Clarum est cuilibet, hoc efficacius reddi emplastum, quò plus medicamenti
habuerit: tanto lenius ac mitius, quanto liquidius fuerit ex Rhodino liquefactum.
At cerati quod inungi possit, temperamentũ recipit, dum medicaminis pondo in
olei selibra liquatum fuerit. Tale uerò phlegmonũn inclinationibus ex usu est.
Item sedis, rectiq; intestini tumores phlegmonodas sponte obortos omnibus me-
lius iuuat: atqui tunc liquefactum oportuit cum oleo copiosiore, ut per cornu re-
cti foraminis, cui uesica suis alligata sit, immittatur, uelut in eiusmodi usurpare con
sueuimus. Ad hæc frequenter ipsum in his ex Rhodino liquefecimus, cacabo ua-
si in quo liquescit prius subiecto, qui calidam contineat: prunis uero ardentibus in-
cumbat, aut flammæ fumo carenti. Iam uero pro superioris temperaturæ modo li-
quatum, ut liquidi cerati spissitudinem habeat, & naturalium & podicis ulcera per-
sanat, imò & alia omnia, uel etiam ulceratos perniones, & ambusta: etenim uniuer-
sa statim inflammatione liberat, puraq; reddit, & solida implet carne, præsertim
ubi plus chalcitidis adiectum fuerit. Insuper nemo ignorat, uinum quoque medi-
camento id effecturo admiscendum esse. Quod si acetum acceperit, ambustis opti-
mè facit, & statim, & postea quolibet tempore impositum: siue illa iam pustulas,
siue non habeant. Constat idem facere medicamentum hoc, si quis in aqua fer-
uenti ustus fuerit: qui etiam affectus Græce πυρίκαυτον, Latine ambustum igne di-
citur. Porrò si pharmacum antè imposueris quàm phlegmone sit orta, nihil adeò
ipsius generationem impedit prohibetq;. Quapropter, ut dictum est, nonnulli qui
hernias secant, statim eo utuntur, nec prius uulnere madefacto. Ad hæc contusio-
nibus, fracturis, & qualibuscunque plagis, si liquidum imponitur, præsens est re-
medium. Ligamentis autem circundatum fasciarum instar quibus rupturæ deli-
gantur, καταγματικὰς uocant, œdemata omnia & inflationes mirificè iuuat. Cum
malo

A malo ſucco corpus abundat, uel admodũ ſenſile eſt, quamprimum contuſis & perſcuſſis partibus illud impones, hyoſcyamos recens adijcietur: qui ſi non eſt propter anni tempus aut locum, nihilo magis deſiderabis, ſi adiungas eum qui uere depoſitus eſt, qualis etiam ſingulis annis ex Creta Romam apportatur. Hoc magis adhuc lene ac blandum medicamen ſuccus mandragoræ miſtus efficiet. Non autem uos latet, et hunc à Creta optimum fictilibus poculis huc afferri, cuius unciam unam libræ olei emplaſtri liqueſcentis miſcere ſufficit. Atque interim amplius, interim minus impones, prout diſpoſitio poſtulat. Conducit etiam in eiuſmodi corporibus pharmacum ex Rhodino liquefactum eſſe. Cæterum ex caſu conquaſſatis partibus, uel ligno, uel lapide percuſſis, etſi ecchymoſis quædam contigerit, protinus ab initio medicamen commodè imponetur ex uino, ut docui, liquefactum. Quod uinũ, inquam, die tertio, aut certè quarto, ſi particula inflammatione careat, auferri oportet: oleo autem ueteri emplaſtrum liquare. Nam ſi plenius aſtringantur ecchymomata, uix queant per halitum digeri. Hoc medicamento etiam utor aduerſus eryſipelata, præſertim phlegmonode: adhuc longè magis ad phlegmonas eryſipelatodẽs. Principio igitur impono ipſum liquatũ ex Rhodino, quod oleo omotribi, id eſt crudo et ſalis experte conſtet: cuiuſmodi eryſipelatis eſt accõmodatiſſimum. Ita iam liquefacto ſolani ſuccus per totum accuratè permixtus uniuerſus & irriguus mortario ſuperfundatur: qui ſi non adeſt, pſyllij: ſi æſtas fuerit, etiam uuæ acerbæ cum portulacæ, uel ſemperuiui ſucco. Etenim uuæ liquor per ſe plus quàm oportet, aſtringit. Tanta autem aſtrictio eryſipelata promouet, ut quæ calorẽ ipſorum cutem denſando includat. Rurſus portulacæ ſuccus, neque is ſolus præ lentore nimio poteſt exprimi. Optimum igitur eſt, qui ex uua acerba prius tunſa exprimitur, portulacæ in pila committere, & ſic iterum contundere. Deinde ubi mixtorum unitas diligenter facta fuerit, liquorem elicere. Simili modo etiam ſemperuiui ſuccum exprimes: nam ſeorſum neque ex hoc, quemadmodum neque ex coryle-
B done ſuccum copioſum exprimere quiſquam poteſt. At mandragoræ pomorum uirentium ſuccus recens adiectus magis aptum medicamen efficiet: quem ſi tempus non admittat, illius quæ à Creta, uel alio quodam loco aduehatur, miſcere non dubitabis: quin & hyoſcyami ſuccum temperare ei conſueuimus, interim meconium, qui papaueris eſſe Latinis dicitur. Satius autem eſt, unà cum hoc glauci quippiam condire. At his multò imbecillior, ſed acquiſitu facilis lactucæ ſuccus eſt, tum agreſtis, tum hortenſis; quam uniuerſi Græci huius tempeſtatis non θριδακίνην, ſed θρίδακα nominant: agreſtem ſolam θριδακίνην appellantes. His rurſus cicorij, polygoni, trifolij & auriculæ muris ſucci minus ad refrigerandũ efficaces ſunt: quanquam & ipſi refrigerent. Sed euidentius lenticula paluſtribus locis proueniens. Horum omnium penuria miſcebis acetum & aquam, quæ aſcititias qualitates frigidas habeant: uaſis uidelicet admodum frigidæ, aut niui inſiſtentibus. Atque ipſum Phœnicinum medicamentum æque refrigeratum eryſipelatis admoueatur, donec uehemens ipſorum ardor ſubſidat. Liquet autem, ſubindè ea quæ aduentitia qualitate frigida eryſipelatoſis affectibus ſuccurrunt, immutanda eſſe, maxime, ubi exactum eryſipelas citra phlegmonem fuerit. Poſteaquam uerò acris illa inflammatio quieuerit, aut nec perfectum planè eryſipelas afflixerit, ſed uel eryſipelatodes phlegmone, uel phlegmonodes eryſipelas, non adhuc externum frigus admoliemur, uerum à ſuccis etiam impenſè frigidis abſtinebimus: eos medicamini liquefacto miſcentes, qui mediocriter refrigerant. Ab his iam & linoſpermi & chamæmeli ſuccum temperamus, ex eoq; ſolo poſtea medicamine liquato utemur, nihil aliud præterea immittentes. At ſi quando liuidum ex frigefacientium ui eryſipelas euaſerit, non id amplius eryſipelas appellandum eſt: ſed abſtinere non à uini mixtura modò, ſed Rhodini quoque & aſtringentium oleorum oportet. Nam ſolum Phœnicinum ueteri oleo liquefactum, quod liuorem contraxit

C per halitũm diſcutere poteſt: & tunc affectæ partes aqua calida fouentur, & ſcarifi-
cantur. Vobis ſi fuerit uiſum hoc interdum facere, protinus Phœnicini liquefacti
humidum medicamen, cui uinum adiectum ſit, imponere conuenit: altero die ui-
num auferendum: ſi plus impendiò eryſipelas medicamentorum uiolentia refrixe-
rit, ut iam quoque nigricet, fotu & ſcarificatione utemur. Atq; citra hæc calcis ui-
uæ quippiam liqueſcenti pharmaco immittemus. Dum uerò laborãtes teneri ſunt,
lotam ipſam uſurpabimus: tunc prodeſt etiam ſuccus coriandri pharmaco inditus,
qui ſane cum cerato rhodino iuuat non mediocriter. Ad hæc quæ iam ſimiles affe-
ctus alia pleraque medicamenta curant, ſequenti ſermone dicentur: quædam pari
uirtute Phœnicini, nonnulla efficaciore prædita. Porrò aduerſus fluxionum uitia,
omnium facilè optimum hoc remedium eſt, ut quod ſpe maiora frequenter præſti-
terit. Cum itaq; femur aliquando prope inguen cruda phlegmone totum id affli-
gente ſuppuraſſet, crus ita nobis figurabatur, ut ſanies ad inguen conflueret. Facto
autem ulcere, dum hoc longiore interuallo contingeret, fluctio quæ in femur de-
cubuerat, euacuata eſt. Sed fiſtuloſa quædam diſpoſitio ſub femoris totius cute or-
ta eſt, ut ipſam iuxta patellam, quæ genu pars ἐπιγονατὶς Græcis dicitur, diuidere
cogitaremus, quò ſaniei utrinque liber eſſet exitus: medicamentis autem liquidis
inditis altius penetrandi uia promptior. Vbi iam femur ſoluiſſem, poſtero die quo
incidere ipſum decreueram, inuenta ſunt omnia concocta, arida, madoriſq; exper-
tia. Nemo igitur nõ nouit quod rationi conſentaneũ erat, & poſtero die, & ſequen
tibus ſimiliter uti pharmaco: quandoquidẽ particula quotidie coloratior ac ſanior
quàm antea reddebatur. Curato itaque hoc modo adoleſcente, poſtea multas rheu-
maticas affectiones hoc medicamine ſanaui, quæ quidem oras ſimplices haberent,
ſed ut cõmitti non poſſent, & fiſtuloſæ intus eſſent. Non tamen ab ipſius pharma-
ci uſu deſiſtendum eſſe ſuadeo, etiam ſi multis diebus euidens nullum præſidium
D afferre uideatur, ut quod poſtea uno interim die ſimul uniuerſam utilitatem maxi-
mam oſtendat. Quare bono animo hoc ſemper in rheumatis utamini: in corpore
tenero quidem, uel puero, uel muliere ad prædictam mixturam quatuor uncias
chalcitidis immittentes, in ualido ac duro pro aliorum portione, uel unciam unam,
uel duas apponẽtes, ut quinq; uel ſex chalcitidis unciæ ſint, tres libræ utriuſq;, nẽpe
olei ueteris, & argenti ſpumæ. Duæ uetuſti adipis, quem inſtitores axungiam ap-
pellare diximus, diluatur in rheumatum uitijs oleo dulci nec nouo nec ueteri: aſſu-
maturq; uinum auſterum ætatis mediæ. Hoc pharmacum coarguit Theſſali nuga-
citatem, efficaciſſimum auxilium à contrarijs potentijs compoſitum oſtendens: un-
de ſi alteram adimas, nihil prædictorum fiet. Neque enim ex aſtringentibus ſo-
lum, ſiue laxantibus ad rheumaticos affectus magnam commoditatem afferet, uel
certè ad phlegmonas incipiẽtes, et augeſcentes. Neq; lenimentũ, neq; diſcutiendi
uim ex ſolis relaxantibus ſine aſtrictione confectura nanciſcetur: quæ indurata ha-
bent emollire. Porrò laxabit perfectè, et mediocriter emolliet, ſi non admodum ue-
tus oleum & adipem receperit. Quod itaq; Mnaſæus pharmacum condidit, æqua-
lia inuicem continet, tum oleum, tum argenti ſpumam, tum adipem, ſed maximè
phlegmonis incipientibus increſcentibuſq; eſt contrarium. Habet & noſtrum hoc
eadem quæ Mnaſæi, argenti ſpumam uidelicet, adipem & oleum: ſi nihil ex ijs quæ
aſtringunt acceperit particulas eneruat, & robur earum diſſoluit: ob quod etiam
fluxioni fiunt obnoxiæ. Didiciſtis enim, non ſemper ob calorem immodicum, ut
quidam arbitrantur, corporis particulas fluxionibus laborare, ſed hoc rarò acci-
dere: imbecillitatem uerò illarum id genus uitij progignere, quæ utplurimum ex
intemperie frigida proficiſcitur. Itaque ſi humectet eas quiſpiam, calefaciatq; me-
dicamentis laxantibus, diſſolutæ prorſus & infirmæ fiunt. Rurſus ſi tumores in
rheumaticis morbis fortiter aſtringat, initio quidem proficere uidebitur: cæte-
rum qui reſtat, contumacem & ſcirroſum faciet. Nam tales affectus ſubinde ne
quidem ferunt nimis aſtringentium impoſitionem, ut à quibus dolore & tenſione
moleſten-

A molestentur. Atqui omnis dolor inflammata exacuit irritatq́;, & fluxionibus occasionem præbet: quamuis rheumatica intemperie æger non afficiatur. Sed miri nihil est Thessalum medicæ artis operum inexpertum, & qui morbos ratione inuenire nequeat, omnem phlegmonarum curationem ignorare. Vobis autem qui crebrò tum Phœnicini huius, tum aliorum medicamentorum, quæ contrarijs constant uirtutibus, efficacissima in multis morbis auxilia uideritis: conandum est interim, ubi iam composita desiderantur, eadem methodo ex illis quæcunq; regio præbet, conficere: cum plegmonē suspicamini futuram, uel incepisse modò, quæ magis astringunt: in augmento, quæ minus: in statu & inclinatione, quæ magis relaxant & digerunt. Semper tamen utraq; misceat, & repellendi, & discutiendi facultas: nisi quando fluxio prorsus constiterit, & corpus uacuum fuerit, tunc ad digerentem, sicut in primis incursibus ad repulsoriam uirtutem, tuta est accessio.

DE EMPLASTRIS QVAE EX ARgenti spuma præparantur.

Voniam in emplastri mei Phœnicini confectura adipem uetustam & oleum digerendi potestatem habere dixi, chalcitidem uero & palmam colligendi repellendiq́;: hæc autem medicamen emplastum sine argenti spuma procreare nō possunt: ob id uisum mihi est de ipsius spumæ usu deinceps uerba facere. Siquidem Phœnicini uiribus nec eam obesse, nec conducere, sed materiæ ad emplasti pharmaci compositionem idoneæ rationem obtinere putandum est. Non absurdum itaque mihi apparet, si de eiusmodi medicamentis, exempli gratia, de spuma argenti disputationem instituero. Sunt non pauca quæ potestatem aut nullam, aut exiguam admodum pharmaco quod præparatur simul afferunt: commoditatem uero materiæ præbent, ut uel emplastri, uel cerati speciem referat. Neque enim argenti spuma manifestò

B calida est, sicut nec frigida, nec humida, sed modicam siccandi habet uirtutem in primo abscessu, ab his quæ adamussim media sunt inter humida & sicca. Non tamen uis eius est ferruminare, sicut nec aperire: item nec abstergere, quemadmodum nec expurgare euidenter, sed paulum à medijs ad crassius recessit. Verum hoc quoque ex diuturna coctione deponit fusa ob ignis potentiam, & alterata. Porrò sola per se cruda femorum attritus ex itinere iuuat, quo etiam modicé exiccare cognoscitur. Ad hæc neque acrem, uel suauem, neque acidam, uel amaram, uel austeram, uel acerbam, uel omnino astringentem facultatem ipsam habere gustus abundè testis est: Quemadmodum etiam ulcera nec ab ea derodi, nec calefieri, nec refrigerari, nec purgari, nec carne impleri, nec cum caro supercreuerit, tolli percipimus. Licet itaque nobis in uarium usum administrare argenti spumam, interim ex oleo & aqua coctionem eius adusq; emplastri spissitudinem molientibus, interdum ex oleo & aceto, aliquando ex oleo & uino. Porrò in quibuscunq; istorum coquatur, melius id medicamenti redditur, quod magis coctum fuerit, quod liquidorum quæ miscentur copia continget. Est enim ex ijs pharmacis, quæ liquefieri possunt, etiam spuma argenti, dum tota funditur, sicut resina & cera: sed non statim ubi ignē contigerit. Vnde multis imponit, qui nullo modo ipsam fundi existimāt. Igitur cum oxelæo cocta, liquescit citius perinde ut cum erugine, quæ & ipsa fundi solet, uti chalcitis & misy. Omnium itaq; celerrimè chalcitis funditur: tardissimè argenti spuma. At in horum medio sunt erugo & misy: funditur & sori, sed longiore temporis interuallo, ut quod terrestre magis & saxeum sit quàm chalcitis & misy: sed de his iterum dicetur. Argenti spumam per oxelæum coquens ocyus liquefacies, per hydrelæum tardius: tamen funditur sic quoq;, si duplum eius sit utrunq; liquidum. Ego certè plus etiam quàm duplum miscui frequēter, ut paulò pòst exponam. Atqui melius est statim ab initio hæc tria in mortario temperare, argenti spumam, aquā, & oleum. Quod si candidum medicamen esse cures, oleum purius luci-

C diusq; inijcito, atq; aquam similiter puram ac candidam, coquaturq; in loco sub dio soli expolito: quia nubilus aër pharmacum denigrat: syncerus magnum ad albedinem adiumentū adfert, sicut aqua in huiusmodi aëre aspersa. Cæterum obseruato, ut coctionem lignis, aut carbonibus peruri incipientibus moliaris. Nam fumus ei facile nigredinem conciliat. Perustis igitur antea carbonibus cum exactè ardent, tunc coctionem auspicare. Quod si illam protinus non absoluant, in alio foco simili modo carbonibus præparatis cacabum superponito. Quæ ergo medicaminis candidi faciendi gratia obseruanda sunt, abundè satis indicatum est. Iam uero hoc fit glutinantius, quo plus, ut demonstratum est, liquoris affuerit. Quemadmodum si singulorum trium pondo libram unam inijcias, firmius adhærebit. At si argenti spuma non illiquescat, causa est potissimum, cur id facile decidat: sicut diutius adhæret, cum argenti spuma cocta funditur, alteraturq;. Candidius sanè erit, citiusq; coquetur, libris duabus aquæ in tres utriusque, puta spumæ argenti & olei iniectis. Atque hoc in paruis ulceribus uti consueuimus. Medicamenti, quod aqua coquitur, potestas nota est, si meminerimus eorum, quæ in commentario de simplicibus medicamentis dicta sunt.

DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI *spuma & hydrelæo conficitur.*

AQua peculiari substantia semper humectat & refrigerat. Ascititio autem calore assumpto, donec ipsum perseruat, excalefacit: frigida facta refrigerat. Oleum sanè si recens sit, pharmaco non renititur: permanet enim humidum & modicè frigidum, quali maximè tenera corpora & uitiosis humoribus obnoxia indigent. Mulieres itaque et pueri, atque ex grandioribus mollem corporis habitum sortiti, nempe candidi cute,
D eius generis medicamenta requirunt. Porrò coctum ostendimus ex oleo copiosiore, & aqua reddi tam glutinans, ut ne quidem à lotis decidat. Etenim ulceribus quæ ad cicatricem ueniunt, multis diebus subsequentibus pharmacum immanare expedit, quò melius & citius ita cicatrix ducatur. Notum est huiusmodi pharmacum pruritus, desquamata, & ut uno uerbo expediam, praua ulcera persanare, in quibus & subliquidum, ut uocant, ceratum, aliaq; id genus utiliora sunt ijs, quæ ualidam potestatem occupant, qualia magnis uulneribus imponuntur. De quorum omnium simul uirtute in tertio libro de morbis curandis dictum nobis est: in quo generales communesq; sermones (uniuersales nuncupant) de quaque ulceris differentia tradidimus, ostendentes, quales medicamentorum, quibus illa curabuntur, uires esse conueniat. Hic uero particulares materias recensemus, temperaturas eorum definientes & modos, quibusq; in præparatione reddantur optima demonstrantes. Ex hydrelæo itaque argenti spuma, sicuti comprehensum est, præparata, emplastrum tactu blandissimum, & adhærendo pertinax efficit: præterea aspectu album, refrigeratoriam uim habens mediocrem, cuius auxilio exulceratis partibus ne quid influat, impedit, & iam influxum denuò ad partes extimas retrudit, ut res fiat huiusmodi, qualis cum spongiam aqua frigida humentem particulæ cuidā corporis imponimus. Nam illa rugosum contractumq; totum locum facit, nō tantum expellens quod influit, sed etiam quod in eo continetur ad uicina extundens. Atq; emplastrū modò commemoratū, non ex prima facultate, sed per accidens exiccare dicetur. Propriè nimirum & primariò ea quæ digerunt, & temperamenta ad siccio rem statum perducunt, nominantur siccantia: ex accidenti uerò etiam ea, quæ frigoris causa id quod influit, remittunt: quod continetur, expellunt. In summa, nullum humectans, uel primariò, uel ex accidenti ulceribus cōmodum est, ut in tertio methodi medendi libro demonstrauimus.

A DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI *spuma & oxelæo componitur.*

E argenti spuma quæ ex hydrelæo præparatur etiam hæc sufficiunt. Digrediendum modò est ad eam, quæ oxelæo componitur. Itaq; mediocriter exiccans medicamentum fit, si utriusq;, nempe olei & aceti, duplo maior portio quàm argenti spumæ misceatur. At si uetus oleũ sit, multo magis exiccat: copiosior uero duplo utriusque mensura ualentius facit pharmacum. Quapropter fistulas, quæ nõdum callum durum habent, curat. Cæterum spumæ argenti una pars injicitur: illorũ singulorum duæ s. Quin etiam tripla cuiusque parte temperata nonnunquam toto die coxi medicamentum. Vnde quidem reddebatur nigrũ, sed perinde ac bitumen probum splendescebat. Porrò maxima siccandi potentia pollet, curatq; ulcera perdifficilia, & fistulas, quales dixi, iungit, tum uulnera cruenta glutinat; uno uerbo, exiccat sine morsu. Huius rei gratia etiam alia uniuersa ulcera sanat, maiora minoraq;, donec ad cicatricẽ perueniant. Aequum est & alia quædam eius opera commemorare, quæ forsan ne quidem speraueris, quantum ad materiæ humilitatem attinet. Nam cum febris solutio ex parotide suppurata cuidam accidisset, fistulam fieri suspicati sumus, quã sex mensibus post principium in agro mihi ostenderunt. Erat enim puer agricolæ annos natus circiter quindecim: huic cum ex emplastro illo, quanta tunc mihi copia aderat, imponendum dedissem, ipse in urbem reuersus sum, pluribus negocijs medicis occupatus: interea oblitus sum eius qui pharmacum acceperat: sed à bimestri præter animi mei expectationẽ uenit incolumis: immittentibus enim nobis suillum pilum per fistulam, ad articuli commissuram usq; procedere uidebatur. Non multo pòst, cũ alius puer forte fortuna eiusdẽ cum priore ætatis, eodemq; morbo laborans mihi esset ostensus, emplastrum hoc imposui, quo ille pariter integræ sanitati restitutus est. Ab eo tẽpore plurimos simili uitio huius medicamenti uirtute liberaui, tum B pueros, tum adolescentes, tum mulieres. Vos igitur, si uti eo ad huiusmodi affectus uolueritis, uetustissimum oleum, & acetum quamacerrimum, ex uino uidelicet solo confectum injicitote: non ut quidã aqua mixta ipsum præparant: sed purũ sit, & quammaxime licet pellucidum. Tale siquidem tenuius cõmodiusq; ijs erit, ad quæ ipsum requirimus. Hoc pharmaco etiam musculos induratos subinde curaui.

DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI *spuma & œnelæo præparatur.*

Eliquum est, ut de argenti spuma dicam, quæ ex œnelæo cõponitur, & parem prædictis temperaturam ac uirtutis excessus pro humorum copia respondentes habet. Etenim æquali portione tria mixta præparaui, & duplo maiore utriusque liquidi mensura quàm argenti spumæ; interdum triplo imposita. Confeci autem nonnunquam hoc modo. Per æstatem sole calido argenti spumam ex uino falerno conterebam singulis diebus quindecim continuis, uinum rursus, si forte primum euaporarat, infundens. Ab eo tempore coctum medicamen exiccans abunde factum est: quo in rheumaticis constitutionibus perinde ac Palmeo, q̃d φοινικίνον appellaui, usus sum: ex oleo liquefaciens, ut in illo prædictum est. Ac femur iamdiu induratum, cruentaiq; uulnera eo sanauimus: In summa, ad omnia fuit optimum. Atqui si falernum ad manum non habeas, aliud sumito colore fuluum, sed tenue substantia, ut pelluceat: cuiusmodi est Ariusium, quod in Chio nascitur, & odorum uehementer Lesbium: in Mitylena paucum, in Eresso & Methymna copiosius meliusq; proueniens. Item quod falerno simile est, Tmolites. Est & hoc tenuissimum, fuluum colore, dulce mediocriter, nimisquam odoratum. hoc inueteratum omnibus usui esse potest, quibus & falernum. Insuper aliud Tmolites uinum est simile ei colore & substantia: Verum nec dulce, nec odorum. Habet autem uim quandam

C astringendi, sed suauitate multo inferius est. Hæc itaque ex cocta spuma argenti fiunt medicamenta.

DE CRVDAE SPVMAE ARGENTI VSV.

INCOCTA quidem per se, ut annotauimus, attritus emendat. Ex oleo autem seu uino trita siccataq; ulceribus medetur, quæ ob humiditatem uix cicatricem recipiunt. Quod si rosionis expertem esse cupis, elota utitor.

QVOMODO LAVARE OPORTEAT ARgenti spumam, & reliqua metallica.

Facile eluitur, ut quæ statim propter innatam grauitatem liquoribus, in quibus leuigatur subsidat: unde totã rosionem in aqua lota exuit: acuti uero sensus homines, parum adeò mordacem percipiunt, si ex aceto uel uino eluatur. Porrò conuenit, diligenter toto die contritam cum liquore per noctem relinquere: postero die mane illum auferre: alium mox superfundere: postea rursus terere similiter: iterumq; sequenti aurora liquorem emittere. Quod faciundum est, donec simul cum liquido argenti spumæ uelut tenuissima quædam portio appareat: cumq; nihil sorditiei amplius inest, nihil etiam magis effundendum est. Attamen conterere diebus pluribus, etsi nihil ei insistat, sole feruenti satius est: ita enim accidit, ut medicamentum exiccet ualentius. Porrò nouerunt omnes id æstate non solum in argenti spuma, uerum in alijs etiam quæ hoc modo præparantur, fieri commodius. Siquidem cadmia, æris squama, æs ustum, item quod uocatur diphryges, cerussa, misy, sori, stymmi, & omnes lapides, præterea calx perinde ut argenti spuma ex liquore aliquo prædicto eluuntur, leuiganturq;: interdum ex marina præparationem ipsorum molior, de quibus in sermonis processu rursus agitabitur. Nunc enim propositum mihi est emplastra percensere, quæ iuniores medici cum ϛῶ in ultima syllaba & scribunt et enunciant: quẽadmodum in Centrio, & Milotride facere omnes consueuerunt. Siquidem in his prima nominum positio uidetur sine ϛῶ facta fuisse à uerbo quidẽ κεντῶ Centrio nominato, ultima syllaba ϛῶ non habente: Milotride uero composita ex mila et ote. At cum hoc tempore propè omnes ea cum ϛῶ efferant, non peccaueris, si eodem modo cum illis pronũcies, præsertim in Centrio. Quippe ostendimus in opere quod contra illos, qui barbare loquentes corripiunt, prodidimus, & ipsos Atticos uiros ualescentem usum & cõsuetudinem secutos fuisse. Nam alij quoq; ante me indicarunt Atticorũ linguã permultum à proprietate sua decidisse: ac omnes, quorũ eloquentiæ laus ac gloria maxima apud Græcos extat, suæ quenq; tempestatis morẽ imitatos fuisse. Et nos itaq; cum nullum non inueniamus nunc medicamentarios libros emplastri nomen cum ϛῶ scriptum habere, usum præualentem sequemur.

D

DE MEDICAMENTIS QVAE EX molibdena conficiuntur.

Relatum est superius quoq;, molibdenam & argenti spumam in eundem ferè usum adhiberi. Omnia enim quæ ex argenti spuma componuntur, etiam ex molibdena fieri possunt: sed facultate inuicem differunt, tantum ut molibdena substantiæ crassioris frigidiorisq; sit: argenti spuma tenuioris, & inter calidãm ac frigidam mediæ. Cæterum colores medicamentorum, quæ inde præparantur, molibdena nonnihil euariat, quanto magis giluos ipsos efficit. Quare & alborum emplastrorum, quæ non modo cerussam, sed argenti spumam quoque habent, nullum ex molibdena constat. Cuius mistura color albus, cinerius redditur: potestas autem ut in albo emplastro, quod ex hydrelæo componitur, melior etiam euadit, præcipue in teneris corporibus, tantum abest ut pereat. Cum discutere quid uolumus, argenti spuma

quim

A quàm molybdena potior est. Pari modo in reliquis medicaminibus, quæ ex argen ti spuma compositionis titulum sortita sunt, cum molybdenam adijcimus, color & uirtus immutatur, quantum paulò ante uobis indicauimus.

DE EMPLASTRIS ALBIS QVAE EX *argenti spuma, & cerussa fiunt.*

El coloris causa medici cerussam argenti spumæ ad emplastra alba conficienda miscent, uel ut quandam astringendi, ac refrigerandi uim medicamento concilient. Quippe uidentes huiusmodi nigrescere, cum largius coctum fuerit, præsertim lignis, & ijs forsan fumidis, nec in aëre puro, mox ab igne tollere coguntur: ob quod ipsum nec aquam copiosam, nec oleum temperare. Merito igitur resinam ei adiungere considerarunt, quo sequax, ac sibi continuum fiat, uiscosum quid assumens, maximè cum liquida resina immittitur. at ex tali mixtura deterius efficitur pharmacum: etenim mordax aliquid resina repræsentat: quod siccet nihil adeò generosum: cuius usum priuatim ulceribus esse necessarium didicistis. Quædam itaque resinæ uel insigniter derodunt, de quibus uniuersis iterum sermo futurus est. Mitissimæ uerò duæ inter eas sunt: prima terebinthina, laryx altera nuncupatur. Has igitur miscere satius est, ubi id genus emplastri cõficere cogitas. At multo leniora tactu omnia fiunt, tum quæ resina constant, si ceræ quid adiectum sit: tum quæ ex cera, si resinæ nonnihil admixtum habeant: quamobrem cera resinæ temperanda est. ut autem color emplastri albus seruetur, albam esse congruit. Est sanè alba, quæ suapte natura prouenit, pontica: sic nominari consueuit, licet aliunde ueniat, quòd plurima in Ponto alba nascatur, alijs in regionibus paucissima. At candida, quæ tyrrhenica nominata est, non sponte crescit, quare nullam euidentem habet acrimoniã. Quæ uerò suo instinctu crescunt, nonnullæ acres sunt, quas prius eluere oportet in hunc
B modum. Liquantur primum ad ignem, deinde in aqua fontis pura demerguntur: ubi permouentur expurganturq;. Simili ratione & pix, & resina, & quod physema dicitur, lauandum est. de quibus iterum exactius commentabimur. In præsentia, quoniam albi emplastri compositionem tradimus, reliquum eorum quæ præcepta sunt deinceps percensebimus. Postea quã ergo cerussæ, spumæq; argẽti coctis prius usque dum medicamen digitos non inquinans appareat, cera simul cum resina fuerit adiecta, candidum emplastrum, si placet, habebitis: interim aquam inijciẽtes, interim oleum duntaxat: idq; nunc recens, nunc uetus. Prius enim iam audiuistis, quam uirtutẽ aqua & oleũ uetus habeat: Nouistis item, quod omphacinũ oleum, & id quod colitur in Hiberia, quæ nunc Hispania dicitur, astringens quippiã pharmaco adijcit. Histricum non modò exiguam astrictionem, sed amaritudinem quoque refert. Proinde different tantum ex astringentibus confecturæ, ab ijs quæ dulci oleo constant, quanto initio ulceris & fini potiora sunt omnia quæ nõnihil astringens continent: in medijs, dulcia. Nam in principio medicamenta repellentia prosunt ulceribus, ne phlegmone corripiantur. Inde quæ magis relaxent, si non phlegmone adsit, transpiratus gratia: quòd si affuerit, etiam ob illam ut citius dissoluatur. Atqui clarum est, de parua phlegmone uerba fieri: siquidem exigua ulcera, in quibus albis hisce emplastris utimur, magna comitari phlegmone non potest, si error nullus accesserit. Cæterum ulceribus quæ ad cicatricem ueniunt, astringendi qualitatem utilem esse cui obscurum est? Tempus igitur iam postulat, medicaminũ quæ emplastrum album utilissimum constituunt, temperaturam exponere.

PONDVS EMPLASTRI.

Aequa sit portio utriusque metallici, cerussæ & argenti spumæ: & hæc, si uideatur, esto singulorum pondo libra: olei uero mensura amborum simul pondus absoluat, uel ut Romani dicunt, sint pondo libræ duæ, ceræ pondo selibra, terebinthinæ illius dimidium, hoc est, pondo unciæ tres, Quòd si thus admisceas, primum

C lenius euadet, seu ut Græci dicũt, ἀνωδυνώτερον, tum parua ulcera, quæ phlegmone infestat, ocyus concoquet: sed ad cicatricem ducendam erit imbecillius. Nam carnem supercrescentem promouet, quoniam thus σαρκωτικὸν est, ut in tertio libro de morbis curandis legistis. Satius itaque est, inijcere & aluminis paululũ, tum ad cicatricem ducendam, tum alterius causa: quandoquidem laxantia medicamenta plethoricis, & uitioso succo obnoxijs corporibus adhibita, affectis partibus fluxũ concitant. Ex his itaque omnibus compositum medicamen, tumores præter naturam in molli corpore, qui nec magni adeò, nec dolorifici sunt, discutere poterit: præsertim cum thus abundè assumpserit. Erit itaque in prædictis copiosum thus, si æquale terebinthinæ pondus accipiat: sin eius dimidium, minorem digerendi uim medicamentum habebit. Magis autem cicatrici ducendæ erit idoneum, quàm quod duplo copiosius id receperit. Iam si plenius adhuc digerere cupiatis, etiã piperis albi pauxillum adijcitote, quod ulcerũ cicatrici obducendæ nihil obesse potest. Sit igitur aluminis pondo uncia, in piperis semuncia: Ratio siquidem est, huius tres denarios, illius sex inijcere. Quoniam uerò præstat alumen, & aliàs quod scissile nominatur, & colore candidum est, id immittere expedit.

ALBVM EMPLASTRVM ΔΙΑ ΠΙΠΕΡΕΩΣ,

Attalo & Hera autoribus.

IVuat senum ulcera, tum eorum qui mollem habent cuticulam, denique omne ulcus curat, quod & humidum est, & non facilè cicatricem admittit. Ad hæc abrasa, quæ ἀποσύρματα Græci uocant, ut cutis suspensa sit interim nigricans in cubito, sura, & genu: quibus neque caro, sed membrana sola os ambiens, περιόστεος dicitur, subiecta est. Hisce igitur, ut omnia ordine recenseam, medicamenti compositio constat. Argenti spu-
D mæ, cerussæ, utriusque pondo libra, olei duarum librarum mensura: nuncupatur enim à Romanis æquiuocè ponderalis, ut ita dicam, libra solidorum, & mensuralis libra liquidorum: quæ ut multum tota urbe ex materia cornea constat. Præter hæc ceræ pondo selibra, terebinthinæ resinæ pondo uncijs tribus, thuris uel dimidio ipsius, uel æquali pondere, aluminis pondo denarium sex, piperis pondo denarium triũ. Coctio manifesta est. Initio quidem metallica in sole coquũtur, dum ad unguem non inquinet, uel etiam paulò durius fiat: immittuntur autem tunc cera & resina. Dein cum omnia coierint, thus primũ, mox alumen & piper addentur. Inijcere autem conuenit cerussam, quam uocant rhodiacam, si emplastrum candidum eximiè fieri cupias. Quinetiam in ciuitate Dicæarchia olim, nunc Potiolis uocata, nonnulli qui cerussam præparant similem rhodiacæ albam facere consueuerunt. Porrò quod in sole conficiendum est emplastrum, & aqua admiscenda, ut album simul & magis refrigerans fiat, antea discussum est. At si mauis ad cicatricẽ ducendam commodius ipsum reddere, ab aqua in totum abstineto: olei autem ueteris pondo uncias duas, imò etiam tres immittito. Hoc medicamentũ non ex eorum numero est, quæ à me primum composita sunt, sed iam annis multis antè à rege nostro Pergamensi Attalo, uiro omnigenerum medicaminum studioso. Constat ratione prædicta. Ac magis adhuc admiraremur, si quod similis speciei, ὁμοειδὲς Græcè appello, potuisset conficere. Meminit eiusdem Heras quoque in medicamentorum libro, quem nonnulli νάρθηκα inscribunt, alij τὸν δυναμερὸν, censens oleum uetus attribuendum: eique parem aquæ mensuram, uel dimidiam esse temperandam. Cæterum alia quæ ad misturam spectant, ita habent ut à me scripta sunt, nisi quòd ille heminas, non libras, tum aquæ, tum olei posuerit: non indicans, quot unciarum heminam siue ponderis, siue mensuræ constituerit. Etenim ponderales unciæ grauitatem corporum, mensurales molem decernunt. Cum igitur pharmacum hoc senum ulcera, & tenerorum curare dicit, uerus est: cum uerò omne ulcus sanare scribit, amplius quàm par est ei condonat & tribuit. Siquidem humidiora, eoque

A eoq; minus ad cicatricem uenientia curat, cacoëthes nullum, sicut nec uulnus cruentum. Ille autem & hæc omnia promittit: attamen derasis ipsum mederi scribens non falsus est: Subinde enim tam derasum os, ut cutis inde cum subiecta quadam carne abscederet, medicamenti beneficio cum ipsa coaluisse uidi; & quod hoc maius est, interdum iam nigricante. Rursus aliud hoc etiam admirabilius, in cubiti gibbero, sura, & genu, quibus nulla caro, sed membrana, uel latus tendo solus subiectus est. Quare ad abrasa optimum hoc medicamentũ habueritis; ad sinus & abscessus, nec omnium optimum, nec bonitate optimorũ secundum. Verum ad mediocres affectus in teneris, mulieribus, pueris, & senibus commendatur. Quare & hic plus quàm oportebat Heras medicamento detulit: multo autẽ magis cum laudaret ipsum, scribens ad morsus uniuersos præsens esse remedium. Cur enim sermoni appositum esse uult uniuersos? an si etiam ferarum morsus fuerit, uel hominũ uniuersorum tantum dicit? Atqui falsum est utrunque. In feris quidem clarum est: quæ enim ab efficacibus pharmacis uix curantur, hæc nemo ab illo sanari posse dixerit. Quòd si de hominibus dicat, & sic oratio incerta est, adeò ut auditores magis offendat quàm iuuet. Quippe persuasit aliquis cuidam medico, ut emplastrum hoc adulescẽti indice morso in pancratio imponeret: qui inde tam malè habuit, ut in periculo esset, ne pars tota morsa computresceret oborta iam putredine. Vix tandem glutino accepto curatus est. At cum non in neruum, sed carnem læsionem acceperit, nihil mirum est huiusmodi medicamento saluum euasisse. Etenim hominũ morsus alijs ulceribus admodum similes sunt, nisi qui morsum acceperit uitiosis humoribus abundet, aut diutius à cibo abstinuerit, aut ira correptus sit, ut uniuersum corpus, etiam dentes bile madeant. In quibus etsi nihil mentione dignum medicamen facere uidebitur, tamen ei qui subito fuerit usus satis erit, si nihil incommodi accepit prius quàm pharmacum aliquod talibus curandis peculiariter dedicatum morsæ particulæ imposuerit, de quibus mox disputabitur. Nunc uero tantum dixisse
B sufficiet, siue homo, qualem diximus, siue simia, siue canis, siue id genus animantium aliud momorderit.

ATTALICI SECVNDVM ANDROMACHVM ALBI *narratio & compositio, quod minus lædit à rabiosis morsos, & neruos uulneratos.*

Alba, quæ oleo recenti, & aqua citra piperis atq; thuris misturam confici docuimus, uehementer cõmorsas partes offendunt: licet animantis spuma, quod momorderit, uel pauxillum adeò uirus contineat. At minus illis omnibus Attalicum lædere solet, si terebinthina, oleum uetus, thus & piper adiecta fuerint. Pari etiam modo in neruorum uulneribus reliqua alba magis nocent, sed multo minor offensa est ex eo quòd oleũ uetus habet, aquã non item. Insuper hoc magis eueniet, si tres uncias thuris integras, & non eius dimidium recipiat. Dictum siquidem mihi est & antea, quod si hoc pacto præparemus, in huiusmodi albis alumen pharmaco † malo congruere. Nam opus est hic non astringentibus, sed abundè extrahentibus in alto affligentes neruos punctos, & uenenatam animalium salituam. Heras hoc medicamentum ex rhodino, uel myrteo, uel myrrhino dilutum mederi ambustis igne tradit: & si plurimũ absit etiam hic à pharmacis quæ ambusta commode sanant: de quibus ipsis rursus sermonem instituemus. Porrò præstantiora in his sunt alia candida, quæ neq; thus, neque resinam habent. Quin & hæc non parum ab ijs superantur, quæ ambustis igne propriè auxiliantur, quemadmodum à me compositum eadem sanare dixi, si acetum adiungas. Illud siquidem nullo non tempore commodum est. Quod autẽ ex pipere constat album, excoriatis adustionibus cum ad cicatricem peruenerit utile est: primum per se nihil conducit: dilutum uero ex oleo myrteo prodest, non tamen æquali uirtute, ut quæ ad ambusta igne propriè faciunt. Heras morsis etiam

† Hoc est, malo, siue ad malum esse.

C ipsum conuenire scribit. Sed hic quoque distinctione utamur oportet: siquidem in duris, & coctu difficilibus imbecillius est medicamentum: in mediocribus, maximè in senibus, pueris, mulieribus, & ut breuiter dicam, molli carne præditis, abundè sufficit. Insuper uaris aptum est: quemadmodum & hoc uerè prodidit Heras. At de pustulis, quæ ἐξανθήματα Græcis dicuntur, indistinctè pronunciauit. Etenim ex harum numero mediocriter subduras persanat. Quæ uerò plus caloris, aut phlegmonodes quippiam referunt, irritat, præsertim initio. Post commemorata in hanc sententiam Heras differit: Fecit etiam ad duritiam trimestrem, quæ ex partu profecta erat: perspiratu discussit. Non impossibilia adfert: at conueniebat ipsum præscripsisse, cuiusnam durities esset: totius'ne uuluæ, an ceruicis solius, uel orificij, uel apicis, uel extranei cuiusdam corporis ei incumbentis. Iam uerò id ipsum emplastrum impendiò magis laudat aduersus fistulas, cum alias omnes, tum maximè quæ in digitis oriuntur: Sic enim appellauit ipse, cum illud curare affirmaret. Simili modo ad podagram, carbunculos, epinyctidas, condylomata, lepras, uitiligines, impetigines, sugillata, propositum medicamentum Heras extollit. Si itaque tanquam meliorum penuria eo usus quispiam mediocre præsidium attulerit, uerè prædicat: sin autem ut medicamen ad hæc optimum adducit, manifesti mendacij arguitur, cum multa alia præstantiora inueniat. Cæterum post ipsius laudes hoc modo præcipit: Vtere hoc maximè, quum ulcus ab acribus pharmacis, & ijs quæ Græci uocant ἰωδέσι, soluatur, & phlegmonen recipiat: tum in abscessibus qui circa genu fiunt. Hic quoque fidei illius erat apponere pro abscessuum quidem ratione tenera carne præditos, pueros, mulieres, & senes: In ulceribus autem species eorum adscribere, uti nos faciemus in commentario de malignis ulceribus: nam istud emplastrum nulli tam cacoëthi, seu malignò cicatricem obducit: Verum distinguenda sunt ea quæ cicatricem ægrè ducunt

D à cacoëthibus: neque enim omnia cacoëthe difficulter cicatricem admittunt. At dicetur sermone procedenti de ipsorum differentia, & medicaminum quæ utrisque sanandis dicata sunt. Quin & solis metallicis album emplastrum præparare licet, ut paulò antè admonuimus. Si enim spuma argenti cerussæ committatur, deinde olei, & aquæ, utriusque duplum temperetur, & coctionem, ut nuper est præceptum, carbonibus antea perustis in aëre lucido peragas, glutinans ac tenax, tum album colore medicamentum erit, maiore refrigerandi uirtute præditum, quàm ex sola argenti spuma confectum. Quemadmodum enim molybdena frigidioris crassiorisq; naturæ est, etsi argenteæ spumæ eam admisceas, sic etiam cerussa, uel magis adhuc quàm molybdena. Quòd si uetus oleum indatur, non parum lentoris & hoc medicamen habiturum est, ne uidelicet à corpore facile decidat, cuicunque fuerit impositum. Atqui si emplastrum candidum fieri postulatis, oleum quàm fieri potest purissimum simul & lucidissimum iniicitote: multa enim eius generis non sunt: Blandum uero ac lene, & ut Græci dicunt, ἀνώδυνον erit pharmacum, si & adipis aliquid inieceris, ueluti ego facere consueui. Adeps uero anserinus sit, uel huius inopia gallinaceus: si neque hunc habemus, suillum iniiciamus: non ignari quidem, magnam esse anserini ad reliquos eminentiam: utentes tamen peioribus etiam, si quando optimi copia non conceditur: utpote cum cynnamomum desideratur, ad casiam optimam descendimus. Verum in prædicta temperatura adipis pondus dimidio minus quàm in utroque metallico erat, miscere sufficit, ut argenti spumæ & cerussæ singulorum pars una adsit, olei dupla, uel etiam paulò amplior, adipis pars dimidia. Cæterum quomodo dicam ijs, qui lance metiuntur, dupla, dimidia, & æqualia, antè paulum ostensum est, dum Romanæ libræ ponderalis cum mensurali cognominationem, quam uocant homonomiam, interpretarer. Pharmacum hoc uarijs modis præparaui; siquidem quatuor pari portione mixtis, dimidiam adipis, interim quoque liquidorum cuiusque unam & dimidiam adiunximus. Porrò fiet ueluti exemplo temperatura talis: Argenti spumæ

pondo

A pondo libra, cerussæ pondo libra, olei, aquæ, utriusq; pondo libra s. secundum alios, pondo selibra. Est quum & pondo trientem adiecerint, sicut & aquæ pondo libram integram: quod idiotæ frequenter dicere solent, & medici ipsis similes obseruare interdum, quomodo dicant medicamentum quodlibet generosius fieri, si adiectum fuerit quodcunque nominauerint. Nonnulli ipsorum ignorare se fatentur, rogantq; nos, qualisnam compositio præparatioq; sit optima, ignorantes aliā in alio affectu esse commodiorem, & simpliciter, & indefinite, ne unam quidem optimam. Huius rei gratia simplicium pharmacorum uirtutes accuratè pernoscere operæpretium esse uobis puto: Nam composito probè uti non possitis illorum ignari: Statim enim in proposito hic albo emplastro recens adeps admixtus, medicamentum efficit minus dolorificum, ut si & inflammatione laboret ulcus, curet ipsum: at cicatrice obducenda minus reddet accommodatum. Quod citra adipem conficitur facilius quidem cicatricem inducit, uerum non ex æquo ἀνώδυνον. Dictum est mihi prius, quòd aqua admixta euidentius refrigeret, sed oleo ueteri magis discutiet. Itaque qui eam facultatem adsecutus est, ut quo potissimum ulcus indigeat scire possit, is optimè & componit medicamenta, & iam compositis utetur. Atque uidistis me subinde medicis in consilium uocatis multa pharmacis curasse, à quibus illi sanitatis spem abiecerant. Optimum igitur medicamen dictum est non sermone simplici, sed inter ea quæ huiusmodi quid facere prædicentur: quemadmodum Phœnicinum optimum esse retuli aduersus rheumatismos, si eo iuxta prædictas rationes utamur.

DE ALIIS EMPLASTRIS ALBIS.

Alba igitur commemorata, qua dixi ratione iam olim confecta sunt: post quæ alia diuersa medici posteri excogitarunt, quædam adimentes, addentes, & immutantes: de quibus ipsis præstat dicere, ut in ua-
B ria medicamentorum compositione uos exerceamini. Scripsit itaque Andromachus in libro cui titulum fecit: VIRTVTES AD EXTERIORA, hisce quodammodo uerbis: ALBVM QVO VTOR:

Argenti spumæ pondo minam, cerussæ tantundem, ceræ, terebinthinæ, singulorum quartam minæ partem, olei heminas tres, aquæ heminas duas. Hactenus Andromachus. Nec quibus conueniat adscripsit, nec coctionis eius mentionem fecit. Nonnulli uiginti uncias minam continere tradunt, quidam sedecim: atq; medicamentum utroque modo præparari possit, non tamen rectè parem modum resinæ & ceræ inijcere uidetur: nam Attalici compositio melior est, quæ ceram resinæ duplo copiosiorem accipit. Constat autem, si resinæ & ceræ æqualis portio adiecta sit, emplastrū fore glutinantius, non tamen ex æquo suaue gratumq; ulceribus, acre quiddam referens. Quinetiam eo quòd indicare noluit, qualis esse debeat resina, parum rectè fecisse uidetur. Nos autem haud ignari, esse meliorem per omnia terebinthinam colophonia, tum ea quæ phrycte nominatur, illam inijciemus. At si laricem habeamus, quid uti prohibet, cum sibi inuicem propemodum sint assimiles? Olei heminas tres: atticas puto ipsum scribere: aut certè scripsisset libras. Atqui miretur quispiā, quomodo Romæ degēs pro libris heminas nominauerit. Eius nempe regionis illa sunt nomina, libra, sextarius, uncia. Ex multis pharmacis quondam conscriptis, priusquam Romanorum res eò accreuissent, conieci quam illi uocarent heminam: nempe æqualem uncijs nouem libræ Romanæ. Nunquid igitur Andromachus tres heminas censet adijciendas, tanquam singulæ uncijs nouem ualeant? eadem ratione aquæ duas? Vos iam quum simplicis cuiusque potestatem cognitam habeatis, quomodocunq; præparato uti potueritis ad ea quæ compositionis modus promittit, alijs permittentes inquirere, qualisnam confectio sit optima: Omnes enim optimæ sunt, & non optimæ: quemadmodum nobis prius ostensum est. Postea Andromachus aliud subiungit huiusmodi.

C

ALBVM ALIVD.

Argenti spumæ pondo denarium centum sexaginta, cerussæ pondo denarium ducentorum, ceræ pondo denarium quinquaginta, terebinthinæ pondo denarium uigintiquatuor, olei heminæ dimidium, aquæ cyathos sex. Hoc igitur emplastrum priori plus cerussæ quàm argenti spumæ habens, candidius euadet, magisq; refrigerans. Sed facilè decidit minusq; adhæresceit, licet sedecim uncias, & duas eius partes heminam habere statuamus, quemadmodum nonnulli aiunt. Iuuat sanè ipsum ad hæc terebinthinæ mistura, ne siccum fiat pharmacum: quoniam omnino ἄλιπές, ut Græci dicunt, id est, pinguis expers, & aridum esset, pauco oleo, tum aqua addita. Non adscripsit autem, per Iouem, in hoc Andromachus uel coctionem, uel quid promittat.

ALIVD ALBVM.

Aliud post hoc ponit tertium, quod eadem alia omnia, cum Attalico διὰ τοῦ λευκοῦ πεπέρεως, id est, ex pipere albo confecto, continet. Adiecta autem sunt ei hæc eadem duo, orchis herbæ pondo denarium octo, struthij pondo unciæ duæ: aquam uero nequaquã huic pharmaco adiungit, sed thuris pondo denarium uigintiquinque inijciendas censet, non adscribens, ut Heras consueuit. Nonnulli autem uigintisex immittunt: olei tamen adhuc ille heminas duas imponit, eandem obscuritatem relinquens, cuius supra memini. Accusauerit quis eum uehemẽter, quòd pharmacorum pollicita, seu titulum non præfixerit: Quippe secundum cum primo & tertio similem potentiã non obtinet: Herasq; sanè laudandus est, qui medicamentorum uirtutes adscripserit, utendiq; modos, quos Andromachus in emplastris albis prorsus omisit, raro ad quid ualeant apponens: quanquam nec quo pacto coquendum medicamentum sit indicauerit. Attamen nemo forsan eum accusare possit, quòd iam exercitatis in re medica, non idiotis scribat. Verũ quòd titulum præ-

D ferijt, uel uniuersales eius potentias, non mediocre peccatum est. Quid enim dicet, qui defensionem eius receperit? Forsan, quòd peritis simplicium medicaminum uirtutum hæc tradiderit. Atqui illorum nullus Andromachum desiderat, qui & ipse simili modo possit componere.

CANDIDVM HERAE.

Rursus ad Heram reuertamur, aliud candidum emplastrum post Attalicum ijsdem hisce uerbis scribentem: CANDIDVM aduersus rabiosorum morsus: facit exactè etiam ad morsus rabiosi canis: præseruat statim à periculo uulneri impositum: item debilitatis ualde catapotium, quantum nux auellana continet ex eo dandum est, idq; diebus quadraginta. Mutat sanè colorem in splenijs, redditurq; nigrum: ualet contra morsus hominum canumq;, abrasa, & ulcera quæ cicatricem difficulter admittunt: tollit etiam liuidos humores de oculis siliqua una: uulnera conglutinat, aufert phymata & rhagadas: est & pessus emolliens. oportet tamen post diem soluere, & nigredinem ulceribus obortam spongia detergere. Idq; tantisper faciendum est, donec nigricies nulla appareat. Iam quoque ipsum cicatricem ducit, & ad omnia bonum est. Hæc præfatus Heras, dein temperaturam emplastri his uerbis enarrauit.

ALBVM.

Ceræ albæ ponticæ pondo libras duas, argenti spumæ chrysitidis pondo libram, cerussæ tantundem, myrrhæ pondo uncias duas, medullæ ceruinæ tantundem, thuris atomi, id est insecti, pondo unciam, olei ueteris sextarium. Hæc sanè temperatura eorum est, quæ emplastrum constituunt: Coquendi uerò modum deinceps ita scripsit. Argenti spuma ex oleo coquitur: ubi sordium crassitudinem habere uidetur, cera, mox cerussa aspergitur, moueturq;. Vnita iam & non inquinantia ab igne tolluntur, medulla inijcitur; postquam refrixerit medicamentum, myrrha &

thus

A thus alijs miscetur. Deinde emollitum, subactumq; manibus usui est. In hoc igitur Heras commendandus est, qui non reliquerit nobis quomodocunq; lubet emplastrum coquendum, sed ipse apposuerit. Procliue enim erat, cerussam cum argenti spuma, ut in albis alijs, statim ab initio coquere: & nos id plerunque factitare consueuimus: imò & ille ipse in alijs conscripsit. Verum in hoc secundum ipsam alia inijcere posteris præcipit, non apponens causam cur id agere præstiterit, etsi ostendat, non unum coquendi modum in omnibus esse similiter utilem. Sed in quibusdam & duos & tres efficere possumus: nō modò colorem, uerum & medicaminum facultatem immutantes. Quemadmodum in hoc nunc proposito cerussam cum argenti spuma ex oleo coquere noluit, sciens indubiè, ipsam & exactum candorem ex coctione perdere, & astrictionem quam habet cum refrigerandi uirtute deponere. Forsan igitur inquiret aliquis, ecquid, quū emplastri autor primus, quicunque fuerit, digerens id esse uellet, conatus tamen est cerussam crudam in eo perseruare? Mihi sanè uidetur huius gratia ad talem uenire coniecturam, ut medicamentum repulsoriæ uirtutis quippiam habeat. Etenim tale quippiam non habentia plethoricis corporibus nequaquam tuta sunt. Vt ergo conueniat & his, cerussam crudam mistam esse ratio postulat. Cæterum neminem latet, magna de se propositum medicamen promittere; inde quòd myrrham & ceruinam medullam assumpserit, sicut & alia quoq; eadem cum communibus his emplastris continet. Accepimus autem myrrham ualide siccans, tenuisq; admodum substantiæ esse medicamentum: medullam rursus nulla inter mollientia, quæ μαλάγματα Græcè uocantur, inferiorē. De hac facultate, quemadmodum de alijs omnibus secundis, in libro quinto simplicis medicinæ dictum est. Videtur tamen non ijs tantum medicamenti cōpositor, sed etiam albæ ceræ ponticæ, quæ uim habet medicamentoriam, fidere, atque ideo plurimum eius immittere. Cæterum sextarij Romani Heram meminisse

B puto: nam apud Athenienses neq; mensura, neque nomen hoc erat. Nunc ex quo Romani imperare orbi cœperunt, nomen sextarij apud omnes, qui Græca lingua utuntur, existit: ipsa uero mensura Romana æqualis non est: Quippe alij aliam sextarij mensuram usurpant: apud Romanos sextarius libram unam semissem, & sextam illius partem pendet: ut omnes simul iunctæ unciæ sint uiginti, quas plurimum cornibus metiuntur, incisis extrinsecus lineis quibusdam orbicularibus. Nonnulli falsò Romanum sextarium opinati sunt octodecim mensuralibus uncijs ualere. Videtur igitur & Heras cum heminam scribit, sextarij dimidium indicare. An uero nouem uncias ex librali cornu, uel decem innuant, etiamnum ignoratur. Item ad rabiosos morsus'ne aptum sit pharmacum siue bibitum, siue extrinsecus impositum, ratione cognoscere nemini licet. Indicauimus enim, tota substantiæ proprietate eiusmodi medicamenta efficaciam habere, & ob id experientia iudicari. At experiri nunquam ausus sum hoc pharmacum, quam uim in rabidorum morsibus ostenderet, quòd certò sanans haberem medicamentum διὰ τῶν καρκίνων, id est, ex cancris confectum. Quum autem hoc non adest, alia quoque nonnulla, quæ nunquam prospero successu nos frustrantur. Quare in tam periculoso affectu certis medicaminibus relictis curiosæ experientiæ causa morsi salutem prodere graue & iniquum mihi uidebatur. Iam quidem de rabiosis morsibus hæc quoque dicta sufficiunt. Reliqua uerò quæ Heras de hoc emplastro retulit, ut de Attalico, partim sanè uera prædicari, partim impendio magis ab eo extolli dixerim. Optimum enim est pharmacum, ut inter emplastra ὕπαιμα Græcè appellata, quæ suggillatis admouentur: inter ea uerò quæ cruenta uulnera glutinant, non item primum, nec optimū est. Summatim, permultos inuenio non modò huius tempestatis medicos, sed etiam ueteres, qui libros posteritati reliquerunt, hoc genus emplastra supra ueri fidem extulisse: de quibus sequenti uolumine agetur. Impræsentiarum ad instirutum reuersi, iterum Heræ dicta examinabimus: ait enim phymatis medicamentum illud mederi, nulla distinctione eorum apposita, quæ ego de phœnicino pro-

C tuli. Quædam siquidem tam calida sunt phymata, ut cum uehementia quadam
exiliant, quædam frigida siccaq; sunt: permulta alia inter hæc consistunt, alia qui-
dem exactè media illorum quæ diximus, alia à medio in utranque partem modicè
inclinant: aliqua plus idem faciunt, nonnulla summis uicina, uel à medijs & sum-
mis pari spatio absunt. Quibus uniuersis emplastrum hoc conuenire non potest,
nisi humidis quibusdam id uelit liquefacere, ut fiat usus multiplicis, quem expli-
casse ipsum, sicut in alijs factitauit, oportebat. Proinde par esse puto, ut hunc lau
demus ob ea quæ tradidit, Andromachum accusemus. Cæterum de eo quòd em-
plastrum istud hominum canumq; morsibus conferat, easdem puta à me rationes
audire, quas de Attalico pronunciaui. Similiter de alijs quæ pharmacum commen
dant, ut hoc, ita illud quoque bonum esse medicamen dicens: sed multum ab ijs,
quæ optimè ad unumquodque illorum faciunt, abesse, ut quis eo confidenter uta-
tur, ubi optima desint: quod non paruum est in medicamentis, quemadmodum
nec in uictus ratione, & omnibus quæ circa artem uersantur. Ego contempsi qui-
dem id primum, ut neque dignum esse iudicarem Hippocrate, qui adhortaretur
nos ita omnia artis opera perficere, ut iuuent, uel non offendant: postea uero co-
gnoui magnam uim habere, cum scilicet uiderem nonnullos medicos in pharma-
cis se primum rectè gessisse, ut in admiratione͂ sui alios perducerent, eosdem postea
in alijs prospero euentu frustratos, ut risui essent. Ideoq; semper conatus sum eius-
modi uti præsidijs, quæ an profutura essent, nonnunquam sanè dubitabam: quòd
autem nihil afferrent incommodi, certò sciebam. Quæ igitur in Attalico empla-
stro laudauit Heras, non quidem, ut dixi, magna sunt, sed ubi desiderantur quæ
id euidenter efficiant, nemo his usus manifestam læsionem inferet, etsi nihil iuuerit.
Atqui si quis hoc pharmaco uti uolet in phymatis, ab illis quæ in Phœnicino docui
ipse intelliget, aliâs aliter ipsum liquefaciens. Tractabitur autem uberius deinceps
D & phymatum tota curatio: unde spero uos methodum exactam perfectamq; me-
dicaminum, quæ illos iuuare possunt, habituros. Vocetur nobis emplastrum hoc
album ad rabiosos morsus, sicut Attalicum διὰ τοῦ λευκοῦ πεπέρεως. Subiungit mox
aliud emplastrum Heras in hanc sententiam.

ALBVM ariabarzanion, quo Xenocrates abscessum iam inalteratum supe-
riore pedis parte, ταρσοὶ Græcè dicitur, discussit. Deinde simplicium temperatu-
ram, coquendiq; modum præfatus, ad calcem hæc uerba apponit: Maximè facit
ad cacoëthe, pasta, contumacia: breuiter, ad omne ulcus. Porrò cur eorum quibus
constat pharmacum, misturæ tertiam partem recitauerit, compertum non habeo,
cum alij integram his uerbis tradiderint: Argenti spumæ denarium pondo ducen-
torum, ceræ denarium pondo quinquaginta, olei ueteris heminas tres, cerussæ de-
nariũ pondo octoginta, terebinthinæ denarium pondo trigintaduûm, cineris buc-
cinorum denarium pondo decem, thuris denarium pondo decem & nouem, aquæ
cyathos duodecim. Hæc omnia à me prolata pharmaca Heras ad tertiam partem
imminuit. Argenti spumæ denarium pondo sexagintasex, obolos quatuor, ceræ
denarium pondo sedecim, obolos quatuor, olei ueteris heminam, cerussæ denariũ
pondo uigintisex, obolos quatuor, terebinthinæ resinæ denarium pondo decem,
obolos quatuor, cineris buccinorum denarium pondo tria, obolos duos, thuris
denarium pondo sex, obolos duos, aquæ cyathos quatuor. Postea coctionem ita
subdit: Argenti spumã, cerussam cum aqua & oleo terito: deinde recenti olla igne
non acri coquito, ferrea spata sedulo mouens, ne adurantur. Vbi semicocta fuerint
ceram immittito: hac liquefactã, resinam & thus: ac tamdiu coquito, dum manus
non inquinent. Posteaquam bene habere propemodum uidetur, buccinis inie-
ctis reliquo tempore incoquito. Quum perfectè coierint, in mortarium demittito:
ex aqua modica, quæ prius inerat, subacto utitor. Hoc medicamentũ ut sine mor
su discutiat præparatum est: quod & cerussæ modicum ad argenti spumæ portio-
nem habeat, & cum hac ab initio cocta sit: ualidè exiccat ob buccinorum cinerem
additum.

A additum. Non dissimilis facultas est & purpuris & ostreis concrematis. Notum est autem, sine carnibus horum animalium testas concremari. Ac Heras quidem unũ de facultatibus librum conscripsit, Asclepiades, cognomẽto Pharmacion, decem, præter theriacas & gynetia: apponens & ipse cuiusque pharmaci titulum: in multis etiam coctionis, in quibusdam utendi modum. Porrò Andromachus multas ul res collegit, & ferè non pauciores ijs, quæ in decem libris Pharmacionis Asclepiadis habentur, tribus ipsas libris comprehendens. Primo pharmaca docet quæ extrinsecus imponuntur, altero quæ intus assumuntur, & tertio quæ oculis adhibentur. Reprehendere ipsum iure possis, ut admonui, quòd nec confecturas, nec usus rationem, nec uires, nec quid promittant adiecerit.

QVAE ASCLEPIADES ALBA SCRIPSERIT.

AD Asclepiadem igitur iam transgressus, producere in mediũ cogito, quæ ipse alba emplastra iuxta finem tertij libri τῶν ἐκτὸς tradiderit. Nam appellat ea primum Marcellam, secundum, tertium, quartum, quintum: ueluti alia ex interioribus quinque, primum Mnasonem, secundum, tertium, quartum, & quintum. Verum in tertio Marcella ad calcem alba emplastra adscripsit, prioris titulum esse ait: Ad ambusta igne, abrasa, cutem teneram: quod uitium Acesin nominari dicit. Omnia uero quatuor argenti spumam, cerussam, oleum, aquam pari pondere incoqui commemorat. Constatq; hoc pharmacum fragile & alipes effici, hoc est, pinguis expers, ut cuti sine deligatura adhærere non possit: Nisi enim, ut præfatus sum antè, metallica plenius cocta fuerint, tale emplastrum fieri necesse est. Coquuntur largius, dum maiorem liquidorum mensuram in mistura continent. Huic aliud album emplastrum
B Asclepiades subdit, eiusdem quidem tituli, sed non eiusdem confecturæ: neq; enim æquale metalli pondus immittit, uerum cerussam argenti spumæ sesquplam. Quin & seuum uitulinum adijcit, totam misturam ita temperans: Cerussæ denarium pondo centum uiginti, argenti spumæ denarium pondo octoginta, adipis uitulini denarium pondo triginta, ceræ denarium pondo uigintiquinque, olei heminas duas. Hoc pharmacum olei modicum habet, ceu ad metallicorum proportionem, si quis heminam statuat ualere uncijs nouem Romanis, quæ in cornibus consuetis libralibus descriptæ sunt. Quoniam uero cerussa pondere superat, eoq; magis astringẽs quàm superius redditur, adipem autor admiscuit. Sciens autem bubulum adipem calidiorem esse suillo, & uehementius digerere, curauit perfecti bouis seuum indere: Quippe in omni animantium genere iuuenilia perfectis humidiorem, minusq; calidum adipem habent. Erit igitur & hæc compositio difficilior quidem, ac simplicis albi emplastri prædicti, sed nihilo utilior. Ab his tertium aliud profert cicatricem ducens, album, ex cerussæ argentiq; spumæ pari mensura, ceræ quarta illorum parte, & terebinthinæ rursus dimidio minore quàm in cera. Oleum & aqua ferè æqua portione metallicis mensuris utrisque simul indita sunt: Voluit enim medicamenti autor cerussæ, & argenti spumæ singulorum pondo denarium centum miscere, ceræ denarium pondo uigintiquinque, terebinthinæ denarium pondo duodecim, olei & aquæ cuiusq; heminas duas. Itaq; Attalici memores emplastri, quod metallica perinde ac istud continet, sicut etiam oleum simul cum aqua, ceram sescuplam eius, quæ in hoc medicamento additur, terebinthinam similiter, scietis manifesto, quonam discrimine medicamenta inter se uariant. Adiectum nanque est illis thus, alumen & piper. Quinetiam Asclepiades Attalici illius emplastri commeminit, non uocans id Attalicum, imò nec piper admiscens. Alia uero omnia pariter ita scripsit ad uerbum.

C ALBVM QVOD AD MNASAEVM REFERTVR,

facit ad diuturna & difficilia.

ARgenti spumæ, cerussæ, cuiusque denarium pondo centum, ceræ dena
rium pondo quinquaginta, terebinthinæ, thuris, singulorũ denarium
pondo uigintiquinque, aluminis fissi denarium pondo duodecim, olei
heminas duas. Non autem putetis differre, si drachmas centum alicu-
bi inueniatis loco unius libræ scriptas, sed illud potius considerate:
utrum qui scripsit centum denarios, dimidium ceræ ipsis temperet, siue huius dimi
dium terebinthinæ, ut sint ceræ quidem denarij quinquaginta, terebinthinæ uigin
tiquinque, an aliam quandam temperaturam faciat. Si nanque prædictam, nihil refert
dicere libram & selibram, & tres uncias; Siquidem libra denarios sex habet ad no
naginta, selibra octo & quadraginta: Sic & huius rursus dimidium quatuoruigin-
ti. Quapropter eadem proportio seruatur nulla insigni differentia, siue centũ drach
mis metallicorum, siue nonagintasex heminæ duæ olei misceantur. In hoc itaque nõ
uariabunt pharmaca, siue libra nominetur, siue denarij centum. Illa uero Asclepia
dis pharmacum ab Attalico emplastro dijunxit, quòd sex quidem drachmas alumi
nis fissi, piperis uerò albi tres habent. Asclepiadis album piper non habet, sed du-
plum pondus fissi aluminis: attamen ualidius astringere, ideoque promptius cicatri
cem ducere Asclepiadis pharmacum: Attali magis digerere omnes norunt. Vnde
quod dixi & prius, qui rogant, utrum ipsorum præstet, medicamentis uti nesciunt:
Etenim ad cicatricem ducendam Asclepiadis, ad digerendum Attalicum esse me-
lius. In uniuersum meminisse oportet, quod apud Hippocratem scriptum est, in li
bro de alimento: prauum uidelicet, & non prauum nociuum & utile relatione ad
aliquid dici: Alia enim ratione pronunciaueris, Attalicum hoc emplastro esse præ-
stantius, alia ad multa utilius illud esse. Denique Asclepiades ipse post hoc modo re-
D citatum scribens illud ipsum διὰ τοῦ λευκοῦ πεπέρεως, non uocat Attalicum, sed pam
philion, ignorans opinor, primum ipsius inuentorẽ. Apponit autem nomen uten-
tis, ac eius unde acceperit, tum quid ualeat his uerbis præfixit: ALIVD pamphi
lion dictum pharmacum, facit ad uetera, insanabilia, carbunculos, epinyctidas,
achoras, psoricos affectus; sinus glutinat, facit ad abscessus, condylomata, & ferè
omnibus utilius est. Confectionem eius tradit ex cerussa, argenti spuma, cera, te-
rebinthina, & duabus heminis olei, eodem modo sicut & Heras. Ad hæc fisso alu
mine, & albo pipere, aquæ uero non meminit in confectura, sed neque thuris.
Quidam non quinque & uiginti, sed dimidium immittunt: quinetiam aquæ non-
nihil. Cum enim olei ueteris heminas duas infundi scripsisset, postea aquæ unam
uel duas adiecit: ego & sine aqua medicamentum sæpius præparaui, & ad omnia
melius fieri apparet, præterquam in teneris corporibus, quibus aquam præstat adhi
bere: præsertim cum phlegmone tentantur ulcera. Inde aliud Asclepiades cum su-
perioribus albis emplastris profert, quod rabiosos morsus sanare promittit: quem-
admodum & Heræ medicamentum. Assumit idem præter simplex album, quod ex
argenti spuma, cerussa, thure, cera constat: insuper medullam ceruinã & myrrhã.
Porrò miscet ei argenti spumæ denarium pondo quadraginta, cerussæ denarium
pondo triginta, thuris denarium pondo decem, myrrhæ tantundem, medullæ cer
uinæ duobus pauciores quàm decem, ceræ albæ denarium pondo quinquaginta,
olei ueteris sextarium. Primum horum omnium quæ recitaui prodidit Asclepiades
Rhodiacum nomine, digerens & curans in mammis duritias. Ex his componitur:
Argenti spumæ, ceræ ponticæ, singulorum pondo: adipis suilli elaborati cuiusque
selibra, hoc est, uncijs sex, myrrhæ pondo uncijs quatuor, ouorum tostorum ui-
tellis duobus, olei hemina una S. Istud etiam sedi benefacere confirmat, non ap-
ponens, quonam liquefieri uelit, sed nobis coniectandũ forsan relinquens, interim
ex rhodino, interim myrteo, aliâs ex oleo quolibet liquandum esse.

QVOMODO

A QVOMODO CANDIDA EMPLASTRA COMPONENDA sint aduersus ulcera, cacoethe, & quæ cicatricem difficulter admittunt.

Væ dysepulota, id est, uix ad cicatricem uenientia, quæ item κακοήθη, id est, maligna uocem, distinguendum modò est: quia non solum in præsentem disputationē, sed etiam in futuram commodum est. Quæ itaque ex humorum confluxu, uel multorum, uel acrium oriuntur, sine eo quòd locus affectus huiusmodi iam dispositionem habuerit, ut licet bonum sit quod influat, tamen ipsum corrumpat, dysepulota nomino. Porrò quæ iam dictum obtinent affectum, singulari uocabulo cacoëthe appello. Nunc igitur cum priores me emplastra quædam alba, ut quæ dysepulotis cicatricē probè obducant, conscripserint, propterea ego quoque alba scribo emplastra, quæ aduersus dysepulota omnia, & cacoëthe nonnulla, quæ non prauum admodum habent statū, composui: Nam in illis denuo medicamenta accommoda dicentur. Primum hic methodum dicturus sum, qua id genus emplastra quamplurima conficere discetis. Duplex enim scopus est: alter omnium quæ ratione componuntur medicamentorum communis: alter peculiaris, colore ab his differens. Quæ igitur in commentario de simplicibus medicamentis cognouistis, sine rosione quidem ac morsu, ualidè tamen adeò exiccantia, hæc in memoriam reducite. Omnino autem referebat ea, præterquam quòd non erodunt uel astringunt, manifestò etiam detergere posse. Siquidem caua plurima eius generis ulcera tanquam ab exesione humorum malignorū facta apparent: eiusq; rei gratia carne impleri desiderant. Ostendimus in tertio Therapeutices libro, omnia quæ carnē generant medicamenta detergendi facultatem habere: Multa etiam alia siccam obtinent uirtutem, huiusmodi ulceribus curandis accommodam. Sed age nunc repetamus ea, quæ candorem tueri possint, aut non adeò lædere. Hoc ex genere est cadmia, pompholyx, calx,
B ostrea concremata, purpura, buccina, & sepiæ pars ossea: parum officiet colori & æris squama, & ustæ chalcitidis non fuluum, sed cinereum, uel subalbidum. Quomodo autem huiusmodi præparandum sit, rursus in theriacæ antidoti sermone dicemus. Porrò dictorum quodque, si lauetur, totam rosionem amittet: quemadmodum cera quæ medicamini conficiendo admiscebitur, tum resina. Cæterum quòd cera tyrrhenica, uel pontica dicta, ad candidi emplastri præparationem sit idonea, prius explicatum est: resina uero & laryx, & terebinthina, uti uocantur, aduersus ulcera maligniora magis ualent. Thuris partem aliquam indere non abs re fuerit, ut ulcerum maleficorum dispositio coquatur, & ad suppurationem ueniat. At non solum ex prædictis medicamentis unumquodque lauandum uenit, sed etiam metallica, tum quammaximè in loco soli exposito, uel aqua, uel aceto, uel marina, uel uino leuigare oportet: pura autem & candida, & perspicua singula erunt, candoris cuiusdam medicamento conciliandi gratia. De cerussa, oleo, coctionis modo, aëre circunfluo, & igne, quomodo quodque eorum albedinem afferat exposuimus. At quemadmodum in alijs, ita in his quoq; facultatis aquæ, aceti, marinæ, uiníq; albissimi peritum id in compositura temperare conuenit, quod insigniter curando morbo profuturum est. Etenim in ulceribus prætumidis, ὑχθώδη appellant, quæ oras crassas, callosas, multamq; attenuationem requirentes habent, ex aceto & marina curiosè leuigata, magis quàm quæ per aquam idonea sunt. In quibus autem acre & mordax est humidū, quod in ulcera fertur, ex aqua terere potius singula metallica necesse est. Quemadmodū rursus ex uino magis, ubi copiosus humor ulceribus influens apparet. Hæc igitur singula quæ dixi, in unoquoq; iam nominato humore leuigata diebus pluribus, inieci frequēter pharmacis, & omnium cicatricē ducentium, quæ cerussa & argenti spuma constant, expertus sum optima. Verum scriptiones quasdam amicis quoq; dedimus, qui huiusmodi pharmaca desiderarent: à quibus ipsis in usum ac experientiam producta, quod titulo promittunt tueri uiden

C tur. Itaque argenti ſpuma cum ceruſſa prius cocta, & medicamento ferè ad puram conſiſtentiã perueniente, inijcienda eſt laryx, uel terebinthina reſina cum cera can dida. His pulchre unitis adde metallica, quæ huiuſmodi temperaturam habent. Argenti ſpumæ & ceruſſæ pro conſuetudine ſingulorum pondo: coquatur cum olei libris duabus, frequenter etiã aquæ ſelibra addita. Liqueſcit enim argenti ſpuma citius, tum coctio aquam conſumit, ut nihil ad humiditatem pharmaco apertè proſit: reſinæ pondo tres unciæ, ceræ duplum ſufficit. Quanquam ſi duas reſinæ inie deritis interim, quatuor ceræ, ſic quoque compoſitiones non adeò differre inueniuntur: thuris pondo uncia ſemis ſatisfacit poſt ceram & reſinã: deinde tres aliorũ iniectæ, quæ drachmæ quatuor ſunt ad uiginti: impones autem duorum, trium, plurium, ac omnium quæ numeraui: quorum ſingulorum tibi copia contingat, ut ſi omnia habeas, æquam portionem cuiuſque inijcies, cadmiæ dico & pompholygis, buccinorum cineris, uel oſtreorum, & æris ſquamæ, ſingulorum denarij ſeptẽ erunt, qui tres uncias abſoluunt. Quòd ſi calcem lotam miſceas, ſingulorum drachmæ quinque ponentur. Si uſtæ chalcitidis, ſingulorum drachmæ quatuor, ut ex omnibus ſex counitis tres unciæ fiant. Verum chalcitis uſta ſit, elota, & colore cinereo, non qualem multi ex ijs, qui urunt eam, faciunt: ueluti ſi dicas ex pallido flauam: ſi duo quædam ex his habeas ſolum, tres uncias ex ambobus ponito: hoc eſt utriuſque unam ſemiſſem. Hæc in præſentia ad alborum emplaſtrorũ conſtitutionem ulceribus dyſepulotis curandis cognoſcere uobis ſufficit. Atqui cerata alba & liquida, πάρυγρα uocant, etiam ex ijs ipſis præparantur: differũt tamen ab emplaſtris, quòd neque argenti ſpuma, nec ceruſſa coquatur. Adeps uero uel anſerinus, uel gallinaceus, uel ſuillus, uel uitulinus indatur. Quòd ſi uinum interim habeas, uel acetum, quæ albiſſima, lucidiſſimaq; ſint, aquæ loco ipſa admiſcebis.

D

DAMOCRATES DE ALBO EMPLASTRO.

Voniam pharmacorum uirtutes metris tranſcriptæ facilius memoria tenentur, & exactam ipſorum temperaturam perſeruant, ſatius mihi uiſum eſt & harum meminiſſe. Cum itaque Damocrates, præter alia alba emplaſtra, etiam candidum ſcripſerit, quod commendat, apponam ſcripturam, ijſdem illius uerſibus, iambico trimetro expreſſis.

At cum his habere emplaſtrum medicis conuenit
Album, efficax aduerſus abraſa oſſium
Ambuſta, necnon ad ulcera ſumma cute
Occaſionem citra manifeſtam edita.
Ita conſit: ceruſſæ libra ſumitur,
Lithargyri, tripheræ ijdem ſimul modi,
Et portio præterea libræ tertia,
Ceræq; puræ ponticæ quinque unciæ,
Terebinthinæ pondo uncia puriſſimæ,
Thuriſq; mannæ, uel thuris quinæ unciæ,
Candidi olei boni recentis ſelibra
Aquæ ſuperfundetur his ſextarius.
Oleum, ceruſſa, ſpuma argenti, aqua coquitur
Leui igne, agitatur ſedulo rudicula:
Quum tota pulchre deſiccata ſic aqua
Et leue medicamentum apparet, candidum
Et molle amolynthumq;, terebinthina inditur,
Deinde cera ſuccedet, thus poſtea.
Ab igne cum depones ollulam moue.
Cum mediocriter eſt refrigeratum pharmacum,

Mortario

A Mortario superfundas, atque excipe
In mulieribus, uel delicatis puellulis,
In senibus, aut malo habitu iuuenibus simul.
Contempera tertiam partem aluminis,
Quam miscuimus emplastro non multo antea,
Ac utitor ad omnia recentia uulnera,
Rhodinon adde liquidum, & ceræ paululum,
Liparum & bonum fiet, uinum si candidum
Austerumq; modico affundas cum alumine.

Cuius meminit compositio in quinto huius operis commentario.

LIBRI PRIMI FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΕ'ΝΗ, LIBER SECVNDVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

B CVM prior commentarius hunc quoq; cum alijs scopum teneat, ut si quando librum, quo medicaminũ consuetorum compositiones scriptas habemus, perdiderimus, ipsi nos perditis similia possimus recuperare, necessarium est primum, nos in uniuersum formulam quandam imitationis didicisse, qua propositum inueniamus: deinde per hanc uiam in multis particularibus exerceamur oportet, scientes citra talis studij exercitationem nullum rectè opus perfici: Graue enim est, quod iam quibusdam accidit medicis, duobus mihi cognitis: quorum hic dolore ex talium scriptionum interitu contabescẽs perijt: alter à rebus medicis destitit. Verum exercitatis iudicio meo, præterquam pharmaca utilia componere, etiam à ueteribus medicis scriptorũ arbitris esse licet, commodeq; hæc omnia usurpare, tum illa quæ ipsi methodo inferius posita inuenerint. Melius igitur est, experimentis iam comprobata sumere eum, qui usus ipsorum rationem didicerit, licet quod dixi, necessitas frequenter nos cogat, ut in compertis quoque nostro instinctu utamur. Itaque superiore libro quomodo ex argenti spuma sola emplastrũ præpares docuimus: interim oleo tantum, interim aceto admixto, uel uino, uel huiusmodi alio: item ex æquali ipsorum temperatura emplastrum fieri candidum potest, si probè coctum sit. Cæterum ex his emplastris quædam ducendæ cicatrici accommodata fieri prædiximus, quædam uulneribus cruentis glutinandis, quædam phlegmonis exiguis curandis, quædam ulceribus quæ cicatricem ægrè admittunt medendis, si non cacoëthe sint: quædam ad tumores præter naturã, sed nõ magnos neque duros discutiendos. Scriptum simul est non multo post initium, emplastrum à me compositum, phœnicinum nomine: præsenti autem libro de uiridibus, & melinis, & rufis, & fuscis, & fuluis agetur, quibus etiam adnumerantur [illegible], id est coloris ambigui. Inter hæc alia quædam sunt, ut ex candido melina, & ex nigro uiridia, & à similitudine sordium ῥυπώδη Græcè appellata: adde quæ aërẽ imitantur, & cœrulea: quædam uero prorsus anonyma. Itaq; similia inuicẽ uiribus dein-

ceps ſcribere commodum eſt, ut qui in plura incidit, uel librum legit, id quod opti
C mum corpori, eiuſq; curando affectui ſit, eligat. At colore ſimilia tradere non eſt
mum corpori, eiuſq; curando affectui ſit, eligat. At colore ſimilia tradere non eſt
artificiū. Quoniam uerò potentes quidam uiri interdum nos iubent emplaſtrum ſi-
bi melinum conficere, quod ulcera glutinet, uel cicatricem ducat, uel indurata e-
molliat, uel aliud huiuſmodi facere poſſit, coacti ſunt nonnulli recentiorum medi-
corum, ubi ſimilia colore ſeriatim conſcriberent, proprias cuiq; appellationes appo
nere. Quamobrem ego mixtam quandam diſciplinam conabor effingere, à magis
artificioſa auſpicatus. Scribo enim prius, quæ caua ulcera carne implent: quorum
plurima colore uiridia ſunt: adnotans, quot ex his glutinantia ſint, quotq; malignis
ſeu contumacibus medeantur: tum quid huiuſmodi aliud poſſint perficere: deinde
glutinantia non modò recentium ulcerum, ſed etiam ſinuum. Ex his plurima ſunt,
quæ aduſque cicatricem ulcera perducant. Atqui horum omnium unam ſeriem fa-
cturus ſum: melinorum aliam, barbarorum, ut uocant, aliam, & fuſcorum aliam:
necnon in reliquis coloribus ſimiliter. Producam in alio quoque libro ſine colorum
ſimilitudine, quæ ulcera cicatricem uix admittentia (dicuntur χειρώνια) perſanant.
In alio rurſus poſt iſtum, quæ tum hæc, tum alia quædam curant. Hæc igitur uice
proœmij cuiuſdam, omnium emplaſtrorum quæ commemorabuntur communis,
præfati, ad ea quæ hoc libro ſcripta ſunt digrediemur, oratione quadā generali eis
præpoſita, tanquā nihil etiam modò prædictum ſit. Compoſitiones medicamen-
torum complurium laudabilium primus omnium, quorum memoria ad nos perue
nit, Mantias Herophileus ſcripſit, cuius diſcipulus factus Heraclides Tarentinus,
non ſolum in pharmacorum uſu uidetur imitatus illum, ſed etiam in ea artis parte,
quæ uictus rationem docet. Poſt quos alij ſanè quidam non paucis uoluminibus, ſi-
cut Mantias & Heraclides: ſunt etiam qui uno aut altero tantum ea conſcripſerint,
quemadmodum Cappadoces Heras, qui nec improbatum aliquod medicamen tra
D didit, nec confecturas ipſorum omiſit, ſed uniuerſos particulatim uſus recenſuit.
Permulta pharmaca pluribus libris ſtudioſe ſcripſerunt Muſas, & Aſclepiades, &
Crito: uerum Andromachus unico libro medicamenta ad exteriora corporis uitia,
altero quæ interna curant memoriæ prodidit. Item tertio his minore, oculorum re-
media. Pauciſſimis autem ipſorum nec præparandi modus, nec utendus præpoſi-
tus eſt: neque enim horum quiſpiam, nec alius cuiuſq; pharmaci rationem docuit.
Ob quod empirici confidentius, licet abſurda, pronunciant, ut qui pharmacorum
compoſitionis inuentionem ad περίπτωσιν referunt: inde nimirum confidentiæ oc-
caſionem ſumentes, quòd nemo ex dogmaticis medicis confectionis eorum regu-
lam abſolutè ſcripſerit. Nam cum dogmatici interrogati rationem, qua pharmaca
ſingula compoſita ſint, quibus utantur, nihil quod dicant habent: perditis nanque
illorum ſcriptionibus, ipſi alia componere non poſſunt: hinc meritò contemnun-
tur, & empiricis contradicendi maiorem præbent audaciam. Quòd ſi affectus cu-
iuſlibet eorum, quos curandos ſuſcipiunt, naturam ſcirent, methodumq; cognoſce-
rent, qua & ſimplicium ſingulorum medicaminum uires, & ſcopum curationis in-
uenirent, non utique compoſitionis modum deſiderarent. Exempli gratia: ſtatim
cauum ulcus, apertum (nihil enim mali eſt, ut quidam uocant breuioris diſciplinæ
gratia, ſic nos quoque nominare) quomodo quis ſanare queat conſideremus: tan-
quam ſi nondum aliquod ei curando aptum medicamen inuentum ſit. Nam quum
docuerimus, à ratione cauorum ulcerum curationem ſubminiſtrari, naſcente alia
carne loco perditæ, ex ea uidelicet quæ ſubiecta eſt, cogitauimus fieri non poſſe
hoc, ſi in ulcere ſordes, aut copioſa humiditas inſit. Verum ſordes medicamina de-
tergentia auferunt, humorem exiccantia diſcutiunt. Conuenit igitur huiuſmodi
pharmacorum materias cognoſcere non ſimpliciter ſecundum genus, ut Dioſcori-
des alius ſcripſit, ſed uti nos in commentarijs de ſimplicibus medicamētis fecimus,
non tantum apponentes uel calefacere, uel refrigerare, uel huiuſmodi aliquid aliud
quoduis medicamentum facere; uerum etiam quod primo ordine, uel ſecundo, uel
tertio

A tertio, uel quarto à medio tale existat. Frequenter etiam quòd in horum medio unoquoque uel incipiente, uel desinente sit, ut duodecim pharmacorum, quæ per excellentiam quancunq; proferuntur, ordines subsistant. Interdum enim uel mediocriter calefaciens, uel exiccans: interdum quod uehementissimè quoduis horum facere possit requirimus. Qui autem simpliciter particulam calefieri uelle intelligit, non magis piper & sinapi, quàm thus accipiet. Hæc sanè prius ostendimus, tum in tertio Therapeutices commentario: quasi uero præscientes ea ex demonstratione conuenienti, ad reliqua deducam, hinc sermonis sumpto initio. Quoniam ulcera carne implenda pharmaco exiccante, & detergente mediocriter sine morsu, indigere demonstrauimus, conuenit eiusmodi pharmacorum materiam quænam sit in memoriam reducere. Indicata est in libro de simplicium medicamentorum facultatibus, insuper conueniens singulorum ordo: Hoc etenim, sicut dixi, admodum utile est, ut si quando fortiore quis pharmaco opus habeat, ad quod digrediatur cognoscat. Verum cum simplex nullum habemus, composito utimur. Atque primum fingamus nos habere ceram & eruginem, aliud nihil quod cauo ulceri manifestè conducat: thus dico, irim, aristolochiam, farinam eruorum, radicē panacis, & quæcunque ex hoc sunt genere. Quum igitur sciamus, quòd cera sola imposita sordidum ulcus efficiat, quia neque detergere, neque exiccare possit, erugo rosionem inferet: præterea exedet, atque phlegmonē excitabit: quæ sanè utraque deuitabimus: medium ex ambobus aliquod conficiemus, imbecillius quidem erugine, ualentius autem cera. Sed quoniam hæc paululo inferior est eo quod commode queat adijci, erugo autem multum præcellit, multæ ceræ modicam eruginem admiscebimus. Quantam autem quantæ? Hoc enim deinceps uenit dicendum, exacte quantitatem cuiusque ante experientiam inuenire posse neminē: conijcere tamen & iudicare, & componere pharmacum, primum adeò nullum insigniter im-

B prosperū successum habiturū: quemadmodū ego aliquando feci in quodam uico, ubi neque ipse quod me sequeretur habebam, neq; alius ex ijs qui ibidem agebant, copiam mihi facere poterat. Reperi solum ad compositionem idoneam eruginem & ceram: quibus acceptis, & ad ignem cera liquefacta cum oleo rhodino, ut liquidum ceratum fieret, miscui cerati libræ unciam unam eruginis, hoc est duodecimā partem: statui enim decimam uel duodecimam temperare: suspicatus quidem maiorem, ut acriorem cera futuram, minorem tanquam imbecilliorem. Experientibus autem nobis compositionem, uisæ sunt partes decima & duodecima rectè pro corporum differentia commistæ. Ostendimus enim, quod etiam usus attestatur, ualida corpora ualidiora sustinere medicamina, imbecilliora huiusmodi non ferre. Validiora dico corpora, quæ temperamento sicciora sunt, ueluti agricolarū, nautarum, & uenatorum: imbecilliora, molliora, uel natura, uel uictus consuetudine, cuiusmodi sunt mulierū, eunuchorum, puerorū, & qui naturali temperamento sunt humidi, candido molliq; corpore præditi. Dura igitur ex copiosiore erugine cerato admixta carnem recipiunt, mollia ex pauciore. Vnde, ut frequenter dictum est, unum pharmacum omnibus nequaquā conuenire potest, sed oportet medium esse, ceu ad mediam temperaturam aptatum: ducere uero ad utranque eius medij partē, dum quotidiano usu & experientia probatur: si ut res postulat confectum sit, in eo manere consilium est: si paulum deficiat, augere ipsius uires: quemadmodum etiā adimere, cum præter modū efficax sit, uelut in ipso hoc proposito pharmaco, quod cerato & erugine constat, considerare prius oportet, ulcus'ne carne obductum sit, an nondum, sed sordibus humoreq; madeat, uel præter quòd carne impletum non est, erosionis sensus aliquis laboranti ortus sit, & calidior, uel rubicunda magis pars ulcerata apparuerit. Quòd si igitur imbecillius uideatur, melle uel erugine admixtis potentiam eius augebis: si ualidius, oleum uel rhodinon miscebis, resoluens pharmacum, quod linamentis excipiendum est. Commode quidem ceratum & erugo sic temperantur, quemadmodum à me nonnunquam esse mixta retuli. Con-

C fectura autem medicantibus hæc esto emplastri compositi (uiride à colore uocant) sanantis quidẽ recentia uulnera, quæcunq; non adeò magna sunt, sed quod ex rhodino simul ad mediocris pharmaci consistentiam potest liquefieri: Quin & resinæ uel colophoniæ, & phryctæ nominatæ, uel terebinthinæ nonnihil ipsum habere oportebit. Ostendimus autem laricem uocatam terebinthinæ quodammodo esse similem. Porrò quantitas earum misturæ & hic coniecturari potest: si enim plus resinæ quàm ex usu sit admisceamus, donec manibus subigitur molle apparet: in linteolum uero illitum paulò post instar pellis indurescit, facile à corpore decidens: Sin minus æquali portione resinæ cum cera mixtũ sit, non habebit hoc quod glutinet, ἐχέκολλον Græcis appellatur, ut pars ulcerata magis extendatur. Liquetautẽ, si alicui particulæ imposueris, difficulter fore conglutinans, & protinus ab ipsa relabi. Quæ igitur mediocris temperatura, ceu emplastri consistentiæ conueniens? Siquidem mihi fidem adhibes, par utriusque portio: nec cera, nec resina siccitatem uetustatemq; repræsentet. Optimum siquidem huiusmodi mixtionis temperamentum est, si ambo pinguia & mollia assumantur: si alterum excedat, resinam præpollere satius est: quare nonnulli duplam huius mensuram stactæ ceræ admiscent.

CONFECTVRA SIMPLICIS EMPLASTRI VIRIdis Andromachi, & uirtutis ipsius explicatio.

Iride nonnulli, sic enim ipsi nominant, ex dupla resinæ portione confecerunt: duas quidem eiusdem libras, unam uerò ceræ, & binos olei cyathos immiscentes. Eruginis autem alij duas, alij tres uncias huiusmodi ceræ & resinæ mixtioni immittunt. Sed etiam in præparatione liquefactis, quæ liquari possunt eruginem inspergũt. Quidam ubi refrigerauerint, mox raserint, in mortario temperaturam moliuntur. Porrò qui medicamentum cruentorum ulcerum glutinantius facere statuunt, eruginem in pila
D prius cum aceto leuigatam iniiciunt, ceratũ radentes. Proinde si quis uestrûm roget, quale horum uiridium emplastrorum sit præstantissimum, succurrat id quod identidem à me prædicatur, omnia esse optima ei, qui affectus quibus singula offeruntur cognoscat: sicut eos ignoranti omnia pessima. Mei etenim officij est dicere, id exiccare euidentius, quod acetum pariter assumit. Constat autem, quod plus eruginis continet, id tum ualidum esse, tum magis exiccãs, tum sordida ulcera rectius purgare. Finis ipsius est, ut hæc citra erosionem ac morsum efficiat. Nam adeò ualens, ut iam puris ulceribus impositum erosionem pariat, nec ea tandem carne repleat, sed utroque modo humida sordidaq; reddat, simile est ijs quæ parum integrè siccant detergentiq;. Iam uerò ex acrioribus cauum magis ulcus euadit, & rubicundius calidiusq; est, quum æger etiam ipse morsum eius percipit. Non igitur quodais medicamentum simpliciter laudandum, citra dispositionis, in qua commendatur, appositionem: nec in alio quodam pharmaco, nec in his, quæ modò nobis proponuntur, id agendum est. Quos igitur uiridia ordine suo scribentes, affectus quibus conueniunt distinguere non piguit, minus peccãt quàm ij, qui ne hoc quidem fecerunt. Qui uero sine distinctionibus, ac indefinite promulgarũt, in eorũ transitu ac obiter apponentes, Aliud uiride, disciplinam reddunt prauissimam, si oporteret omnino disciplinam uocare huiusmodi scriptiones. Igitur Andromachus in libro, quem τῶν ἐκτός inscribit, paulò post principium prima fusca posuit, mox rufa, deinde nigra: postremo ad uiridia conuersus disciplinæ huiusmodi initium fecit, præfixo nomine VIRIDIA, ac quod principem locum habet ita sonat,

VIRIDE GALLI.

Resinæ strobilinæ denarium pondo trecentorum, ceræ denarium pondo centũ, eruginis rasæ denarium pondo quinquaginta, thuris masculi denarium pondo uigintiquinque, aceti quantum satis est. Conueniebat igitur ipsum nonnihil de con

fectura

A fectura dixisse, siue etiam thus simul cum erugine in leuorem redigi aceto affuso uelit, siue solam eruginem: utrunque enim licet; atque in aliis compositionibus quidam hoc, quidam illo modo scripserunt. Verum in hoc mentem eius conijcere difficile non est: nempe ambo cum aceto uelle conteri, thus puta & eruginem. Attamen in quibusnam affectibus medicamento sit utendum, significatum prorsus oportebat. Nunquid igitur, quoniam ante hoc duo quædam emplastra præscripserat, quorum priori præposuit, Ad gangrenas, putredines, nomas uetustas, & cacoëthes: secundo, Ad nomas quo utor, & alia pleraque: ideo in sequentibus uiride istud sine appositione protulit, ostendens iisdem ipsum affectibus conuenire. Cæterum aliud rursus huic subiungẽs simpliciter dixit: VIRIDE POTAMONIS. Deinde aliud tertium uiride, & quartum quo utor. Ad hæc quintum aliud, sextum, septimum, octauum, nonum, decimum, undecimum, duodecimum, decimumtertium, decimumquartum, decimumquintum, decimumsextum recensuit, uno duntaxat hoc nomine, ALIVD, singulis præposito. Differentia quidem inter se omnia uiribus commemorans, non tamen uniuersa ad putredines, nomas & gangrenas idonea, quemadmodũ ex ipsorũ materia est cognoscere. Vnde etiã constat, pro coloris, non uiriũ similitudine inuicẽ hæc ipsum conscripsisse. Itaque nos cuiusque potestatem exponemus, à simplicium medicamentorum natura sumpto principio. Nam hoc longe utilissimum fuerit iis, qui non solum communem compositionis uiam, ac usum talium medicamentorum cupiant intelligere, sed etiam suomet ipsorum Marte conficere posse, & quæ à ueteribus citra distinctionem tradita sunt, qualemnam potestatem habeant dignoscere. Quod igitur primum Andromachus prodidit inspiciamus, proponentes, considerantesq́ simplicia singula quibus confectum est. Primum resinæ strobilinæ in eo meminit, quæ ut in commentariis de simplicium medicamentorum facultatibus asserui, resinarũ longe calidissima est: sicut terebinthina ambabus qualitatibus omniũ moderatissima. Omnes

B siquidem calefaciunt & exiccant: sed hæ magis, illæ minus. Validissima igitur est strobilina, moderatissima, ut dixi, terebinthina: Quinetiam siccat celerrimè strobilina, & quæ priuatim pityinon physema dicitur: resina quidem & genere ipsa siccans, & calefaciens: siccando autem à strobilina non superatur: calefaciendo plurimum. Hæ ergo exiccatæ pinguis expertes sunt, ideoq́ emplastra bene adhærentia conficere non habent, ut uiscosæ & liquidæ. Inter pityinon physema, id est, piceã & strobilinam media calore abietina est: liquida tamen diutius perdurat: sicut etiã colophonia thuris redolens, quæ nonnullis sola uocatur colophonia, odoratu suauitatem quandam referens, calore sicut abietina mediocri prædita: nascitur admodum modica, atque ob id preciosa est. Humidissima tamen omnium est altera laricis appellatæ differentia: nam hæc quoq́ duplex est: una quidẽ similis terebinthinæ: altera hac acrior, calidior, magis liquida, & odoratu grauior, tum gustu amarior. Conditur hæc liquida resina uasis fictilibus, piceam resinam continentibus, consistentia & colore terebinthinæ adamussim similis: odore & gustu diuersa: ingratior quidẽ olfactu, sicut etiam acrior & gustu mordacior. Quare satis est, terebinthinã omnibus medicamentis, quæ ulcera rectè curabunt, admiscere: quoniam primus præcipuusq́ in eis scopus est, ut id quod offertur non mordeat. Igitur ad compositum emplastrum reuertamur, in quo Andromachus strobilinæ resinæ denarium pondo trecentorum, ceræ denariis centum contemperatis iubet iniicere: neq́ consistentiam, neque uirtutem exactè assecutus uel ipse, uel qui id composuit: neque enim glutinans atque acre erit: auxilium uero ei ad utraque contulit, thus admiscẽs: uerum pro illorum copia paucum adeò, præsertim cum eruginis denarios quinquaginta immittat, octauam partem quadringentorum ex cera resinaq́ collectorum explentes. Atqui nemo hoc illi uitio uerterit, utpote cui consilium fuerit, medicamen uehementer exiccans, uulneribusq́ mediocribus glutinandis aptum, non modò sarcoticum efficere, ob quod rectè quinquaginta denarii miscebuntur. Itaque

C lenius, ad carnẽ producendam commodius, adhærendo pertinacius, & multo utī-
lius fiet. Commendanda est thuris commixtio, quòd emplastri temperamentũ iu-
uet: anodynon enim est, & concoquens. Quare si æqua ipsius portio ærugini con
iuncta sit, hoc est, denarium pondo quinquaginta, glutinantius, ut dixi, reddetur,
& mitius medicamentum. Quoniam uerò uigintiquinq; adiecit, siccantem ærugi-
nis uim seruare curans, emplastrum ad glutinanda maiora uulnera, & ulceribus uix
sanabilibus curandis idoneum factum est: quodq; tale ipsum fore in animo habe-
bat, aceti mixtura innuit. Penes nos itaq; est, & uehementius, & lenius ipsum fa-
cere, uel plus aceti, uel minus temperantes, sicut immitius, uel minus mordax. Ete
nim ex acrioris temperatura, quemadmodum etiam copiosioris medicamen exicca
bit fortius, & cruentorum erit glutinantius, si uinosum acetum sit adiectum. Porrò
præstat in compositione pluſculis diebus æruginem ex aceto acri, sole calido allevi
gare: quod enim in eo mordax est mitescet, uirtus nihilo fiet minor. Thus autẽ ini-
tio admiscere necessarium non est, uerum huc dies unus satis est: Siquidem memi-
nisse uos puto & huius quod toties repeto: fortium medicamentorum, cuiusmodi
est ærugo, misy, chalcitis, sori, æris squama, uel chalcanthum, ex aceto diu contrito-
rum, morsus, seu erosionem obtundi, uires augeri. Quoniã uero metallica ceu craſ
siorum natura partium potestatem suam in altum usq; corporis, quod curatur, non
extendunt, ideo ut tenuiora fiant conterere, & ex aceto ipsa dissoluere conuenit,
quæ curiose ita attenuata ad penitiora usque penetrant. Accedit autẽ & aliud quod-
dam commodum in huiusmodi medicamentorum confecturis, quòd diligenter ela
borata corporis meatus nusquam inter eundum retenta pertranseunt, eiusq; gratia
si calidioris naturæ sint, sine morsu munere suo funguntur. Quin & inter humo-
res ipsos in corpore generatos, tenues facilè citra erosionem perspirant: crassiores
retenti obstructiq; molestant, ubi mordaces fuerint. Eadem ratio est in metallicis
medicamentis combustis, sed illa ex ignis commercio nonnihil mordax, seu erodẽs
D perseruant, quod elota deponunt, ac lenia prorsus redduntur. Quibus autẽ simile
quippiã ustioni ex frictione cum aceto ad solem facta ignis loco accidit, ea ne qui-
dem ex igne calorem consequuntur; leuigata tamen ex aceto & combusta multo
præstantiora fiunt. Hæc sanè multorum medicamentorum communia necessariò
cognoscenda sunt: tum usus ipsorum similiter: alius quidem in alijs affectibus: in
cauis uerò ulceribus quum linamentis excepta imponuntur, præposito emplastro
ex rosaceo liquefacto utitor. Prodest sordidis & humidis ulceribus: aperta uerò ero
dit. Cuius rei causa miscendum ei est ceratum liquidum ex cera & resina confectũ,
uel ex rosaceo, uel oleo liquefactum. Poteris interim & myrteo uti: atq; horum tem
peraturæ methodum quandam intelligas oportet. Olei sanè nomen unum est, qua-
litas & facultas diuersa: Nam omphacinum frigidius, ex maturis oleis pressum cali
dius est: temporis autem processu calefaciendi uim auget: sic etiam quod salem ha
bet, quantum ex illo sumpserit, tanto calidius est, magisq; siccat, quàm quod ipsius
expers est. Quod surculos oleæ, θαλλοὺς Græci nominãt, continet, ualentius astrin
git. Indicabit autem utilius & ulceris forma, & corporis ægri natura: ulceris qui-
dem fanandi contrarijs, corporis autem ulcerati similibus. Quapropter medica-
mentum, quod emmoton futurum est, myrteo liquefacies: quum generata caro
flaccidior quàm par est appareat, præsertim ulcere ad cicatricem perueniente pro-
pemodũ. Nam cum pauxillũ quiddã phlegmones in ambientibus particulis relin
quitur, optimũ est pharmacũ ex rosaceo liquore. Rosaceũ uero præstantissimũ esse
nouisti, quod solis rosis pluribus oleo citra salem præparato plenius imbutis confe
ctum est. Si iam hæc quispiã in memoria prompta semper habeat, nec oblitus sit, ut
præcepimus, omniũ simpliciũ potentiæ, is & uaria emplastra uiridia componet, &
singulis iam confectis optimè utetur. Etenim emplastrũ hactenus in sermone pro-
positum, quod primũ scripsit Andromachus, multifariã licet adaptare, partim pro
strobilina resina aliquam aliam adijciendo, partim thus augendo, uel cum eo siccũ
aliquod

A aliquod sarcoticum, uelut irim, aristolochiam, erui farinam, atq; huius generis alia admiscendo. Quinetiã quod oras ulceris induratas emolliat temperando, compositionẽ uariare licet. Vnde nonnulli guttã ammoniaci, & galbanum, nonnulli medullam ceruinam, aut uitulinam, aut seuum admiscuerunt; sicut rursus alij repellens aliquod, dum influxus conantur reprimere. Hac ratione igitur alij fissum alumen, alij rotundum, alij gummi omphacinum adiecerunt: quidam ladanum utraque uirtute præditum, molliendi uidelicet & repellendi, ut ulcera emolliat, & nihil ex superioribus influat. Insuper uix sanabilia curare studuerunt, ut multiplicis usus medicamentum sit, adiunxerunt enumeratis chrysocollam, uel dyphriges, uel æs combustum, uel squamam, aliqui æris, aliqui stomomatis ferri. Et propè omnia modò enarrata uiridium emplastrorum colorem seruant: ijsdem facultatibus prædita mixta corrumpunt. Quare nec ego omnium memini, quæ eandem uim obtinẽt, sed illorum duntaxat, quæ emplastri compositi colorem tuentur: Non enim de glutinantibus, & ijs quæ carni alendæ sunt, emplastris simpliciter, uerum eisdem uiridibus quoque dicere statuimus: quemadmodum hæc modò narrata, atramentum sutorium, & chalcitis cruda si modicè admiscentur, colorem pharmacorum in sermone præcedentium reseruant. Itaque de talium compositione abunde satis actum est. Vsum ipsorum quoniam Andromachus omisit, à quo maximè traditum esse conueniebat, nos apponemus, communem unum de talibus medicamentis usurpandis sermonem planè necessarium præfati. Deinde uniuersalem methodum interpretati, particulares, eorum causa qui illam didicerunt, effingemus. At huiusmodi opus ad dialecticos pertinet, particulares de omnibus ipsis perscribere, sicut Heras, Criton, Asclepiades, alijq; complures factitarunt. Atque etiam tertia disciplinæ species est, quam nos tractamus: neque in omnibus particularibus medicamentis usum scribentes, imò nec uniuersim communi methodi disciplinæ soli totũ

B concedentes, sed hanc quidem primam docentes, inde uerò unum uel alterum, uel etiam tertium exemplum claritatis & discentium exercitij gratia accommodantes. Quemadmodum igitur nunc re ipsa ostendimus, sic iam in prioribus quoque fecimus: Nam quatenus medicamentum exiccet detergatq;, cum ex simplicium facultate, quæ id constituunt, inuenerimus, inde simul dispositionis naturam cui conueniet indipiscemur. Vbi enim humiditas multa & copiosa sordes est, desiccans euidenter purgansq; medicamentum applicare oportet. Vbi apertum (Græci [illegible] uocant) ulcus est, carnis indigum, moderatissimum inter exiccantia detergentiaq; competit. Verum minoris maiorisq; in eo rationem ab ægri natura sumere cõducit: Siquidẽ durioribus uel ex temperamento naturali, uel ætate, uel loco, uel studijs corporibus magis exiccantia exhibenda sunt, humidioribus minus. Quapropter primus cuiusq; medicaminis linteolis excepti (ἔμμοτον appellãt) usus ex prædictis nuper scopis coniecturali artificio sumitur: secundus, ut etiam antea monuimus, ex signis in corpore curando apparẽtibus. Si nanq; cauũ ulcus citra phlegmonem & purũ inueniatur, nihil nouũ tentare oportet, si humidius, uel sordidius intendere desiccans detergensq; pharmacum ratio postulat, si cauum magis quam prius existit soluere. Intenditur itaq; mellis temperatura: mitigatur ex oleo & cerato, uel oleoso quodã, cuiusmodi est rosaceũ, myrteũ & cyprinũ, simpliciter præparata sine spissamentis, στύμματα Græci uocãt, quæ addunt odoris gratia, uel ut confecta diutius ab iniurijs immunia permaneãt. Iam uero si cõtentiosus quispiã nos increpet, tanq; præter institutũ initio ad medicamentorũ usus orationẽ deducamus, pollicitos nos de eorũ cõpositione uerba facturos, ille considerato, q; in usu etiã coniectura quædã fit, silentiũ sibi imponat. Prima enim pharmacorũ, quæ cerato miscentur, in eo cõfectio est: altera rosaceo, uel myrteo, uel cyprino, uel lentiscino oleo, uel melle apposito constat. Atq; de his satis. Verũ ad emplastra, quæ iam per experientiam abunde probata sunt transeamus. Hæc igitur Andromachus memoratu digna medicamenta usurpare ipsa scientibus præscripsit. Vnde cum talia sint, ea deligenda

C ueniunt, quæ paucioribus, paratuq; facillimis simplicibus componuntur, tum quæ ad plura ualent, & proposito maximè scopo seruiunt. Res fiet exemplo ita dilucidior. Finge cauum ulcus apertum in sano corpore: tale uerò ab emplastro uiridi, quod Lite uocatur, liquefacto ex rosaceo curabitur. Appellant autem Liten, quod ex erugine, cera, & resina conficitur. Ego sanè, ut ostendi, æquam utriusque portionem misceo, eruginis decimam uel duodecimam, uel octauã. Est uidelicet duodecima, si ceræ pondo, & resinæ tantundem, eruginis uncias duas temperemus: decima, si duabus eruginis uncijs, uiginti ambarum resinæ & ceræ, hoc est, utriusq; decem adijciantur. Quinetiam si octauam eruginis partem cerato ex cera & resina confecto apponamus, etiam sic bene habebit. Acrius enim magisq; detergens huiusmodi medicamentum erit, non tamen inutile: nam duris corporibus percommodè adhibebitur. Melior euadet compositio, ubi octauam portionem eruginis confecturæ ex cera resinaq; immiscuerimus, erugine pariter aceto quamacerrimo diebus plusculis antè in leuorem redacta. Præstantior erit, si etiam thuris partem dimidio maiorem, quàm fuit in erugine, indiderimus. Olei pares cyathos eruginis uncijs adiunges, cum sine aceto & thure medicamen conficias. Quando autem thus acetumq; adijcis, si quidem fricta resina pinguior molliorq; sit, ac æstate pharmacũ præparas, miscebis nihil: si uero dura, idq; per hyemem, cyathum unum infundes. Quòd si liquidam quandam resinã ceræ temperes, oleo prorsus carere licet: liquidissimæ quidem tertiam ceræ portionem, minus liquidæ dimidiã. Porrò fiet huiusmodi quædam compositio: Ceram resinamq; liquatam ubi refrigeraueris, eruginis parti nunc octauæ, nunc decimæ, aliàs duodecimæ commisceto: cognoscens duris corporibus primam temperaturam conuenire, mollibus tertiam, medijs mediam. Eruginem ex aceto leuigabis: si lenius medicamentum uoles efficere, thuris pondus dimidium eius quod erugo continet adiunges: sin hoc mitius, thus & eruginem æquali modo committes. Atqui resinã cum cera liquefactam sine rasura refrigerantes, erugini thuriq; in pila ex aceto tritis superfundimus. Hæ igitur primæ compo-

D sitiones sunt uiridis emplastri, quod cruenta quædam uulnera non adeò magna glutinat, & reliqua adusque cicatricem sanare potest, & carnem in eis producere, ex humido quodam oleoso liquatum. Voco autem oleosa, rosaceum, quo maximè ad illum quem retuli modum confecto utendum est: statim myrteo, cyprino, & lentiscino. Sed ipsum oleum, ubi medicamento liquescenti caloris quippiam adijcere cordi est, commune hoc miscebis, in quibus refrigerare studes, id quod omotribes appellatur: ubi astringere, myrteum: ubi mixtæ facultatis aliquod, concoquens puta & repellens, rosaceum: in quibus modicam astringendi uim cum maiore caliditate desideras, cyprinum & lentiscinum. Porrò pleræq; aliæ cõpositiones erunt, dum medicamentis simplicibus iam commemoratis uel incarnantia, uel emollientia, uel astringentia, uel quæ difficilia ulcera curant, temperantur. Non nulli uerò digerentia miscuerunt, sicut etiam cicatricem ducentia: alijs quidem omnia commiscentibus, uel confecturam inutilem, uel medicamentum uarijs accommodum præparare contigit: quorum materias cognoscentes, tum inuentis iam uti, tum similia cõponere ipsi potueritis. Adscribam tamen & ego nonnulla celebria, ab ijs denuo, quæ Andromachus tradidit, auspicatus. Sunt itaque à præcedenti triginta ordine: quæ uerò ab ipso commendantur duntaxat adijciam. Quartum post primum ita expressum est.

VIRIDE QVO VTOR.

Eruginis rasæ denarium pondo nouem, chrysocollæ denarium pondo nouem, terebinthinæ pondo minam unciarũ sedecim, ceræ minæ dimidium, aceti modicũ. Quid singula emplastra polliceãtur, non, ut prius dixi, præposuit Andromachus, sed ex simplicium medicamentorum materie, unde primum constat, nulli obscurũ est ipsum per se priusquam liquefiat, ulceribus mederi posse, ac liquatum emmoton fieri: minam uero sedecim unciarum injicit: nam quæ uiginti continet, ceu ad chrysocollæ

A socollæ & eruginis æquam temperiem, magna est, inde alijs tribus seriatim productis, rursus huiusmodi ad uerbum subiungit.

ALIVD QVO VTOR.

Eruginis rasæ pondo, mannæ uncias nouem; ego pondo libram addo: ceræ, resinæ frictæ, resinæ liquidæ, singulorum pondo quinque, olei cyathum, aceti quantum satis est: ego etiam guttæ ammoniaci pondo uncias decẽ pono. Post hæc Andromachus cessat. Liquet autem, si prædictorum meminimus, etiam hoc ipsum emplastrum persimilem superiori facultatem obtinere. Deinde aliud scribens Andromachus, sic exorsus est: ALIVD MOLOCHINVM. ac postea simplicium pharmacorum temperaturam unde ipsum conficit his uerbis subscribit. Eruginis rasæ pondo, picis pondo duo, mannæ pondo, ceræ pondo duo, resinæ pondo duo, olei pondo, aceti quantum libet: hoc itaque superioribus respondet. Manifestum uerò est, utriusque, & eruginis & mannæ, parem portionem ex aceto leuigandam esse. Duplam horum, ceræ, picis, & resinæ, hoc est, cuiusque pondo duo cum olei libra liquanda, & sic in leuorem ex aceto redactis admiscere oportet, uti frequenter nobis dictum est, refrigerantes magis & radentes, quàm infundentes, ne aere iam frigido, enceridas appellatas, id est, grumos ceræ modo fieri contingat. Aliud ab hoc celebre emplastrum subnectit.

VIRIDE HECATONDRACHMON.

Guttæ ammoniaci denarium pondo octo, squamæ denarium pondo duodecim, mannæ denarium pondo octo, resinæ siccæ denarium pondo duodecim, eruginis denarium pondo octo, seui uitulini denarium pondo quatuordecim, resinæ terebinthinæ denariũ pondo octo, ceræ denarium pondo triginta, olei quartam cyathi partem, aceti quantum satis est. Hoc & magna uulnera glutinare potest, & sordi-
B da ulcera purgare, ubi ceratum inter liquescendum adsumpserit, carni producendæ est. Priusquam uero liquefactum sit, crassas ulcerum oras sanare, & sinus iungere: in totum digerere & repellere potest: nam ex contrarijs facultatibus mixtum est. Quod succedit uiride nunc commemorato similis & potentiæ & usus, huiusmodi temperaturam obtinet. Terebinthinæ pondo minam, serapiadis herbæ denarium pondo uigintiquinq;, eruginis rasæ denarium pondo decem, seui uitulini denariũ pondo uigintiquinq;, ceræ denarium pondo uigintiquinq;, thuris denarium pondo duodecim. Cyprinum aridis adijcitur. Ac emplastrum quod ab alijs Isis nuncupatur, ipse citra hanc appellationem in eum modum conscripsit.

VIRIDE EPIGONI.

Quanquam omnes eius meminerint, nihilominus & nunc simplicium in ipso medicamentorum temperaturam adducturus sum: quoniam nonnulli in eis dissentiunt. Iubet enim immittere æris usti, salis ammoniaci, æris squamæ, eruginis, guttæ ammoniaci, mali terræ, quæ ἀριστολοχία Græcè dicitur, & thuris, singulorum denarium pondo octo, hoc est, unciam, aloës, myrrhæ, galbani, singulorum sesquiplum, hoc est, unciamsemissem: quod perinde est, ac si dicas, omnium uncias undecim, S. aluminis rotundi denarium pondo sex: miscet etiam resinæ colophoniæ denarium pondo ducentorum, ceræ dimidium, hoc est centum, olei heminæ dimidium. Quosdam ait quintam partem miscere, aceti quantum satis est, dracontij radicis unciæ dimidium, quod est denarium pondo quatuor. In fine autem hoc adiecit, quod in Isidis scriptura non continetur: nam Epigonus id apposuit, atque hac ratione Epigoni Isis differt. Iam uero post nuper relata addidit Andromachus VIRIDE PASIONIS hac ferè symmetria. Resinæ colophoniæ denarium pondo trecentorum, ceræ denarium pondo centum quinquaginta, eruginis denariũ pondo octo, aluminis rotundi tantundem, æris squamæ denarium pondo duodecim; thuris denarium pondo sedecim, æris combusti denarium

C pondo octo, salis ammoniaci denarium pondo octo, olei dimidium cyathi, aceti quantum sufficit. Hoc medicamentũ quia salem ammoniacum prius assumpsit magis quàm superiora extrahit digeritq́, in alijs omnibus conuenit. Fortius autem magisq́ utile præscripto post medium unum recenset Andromachus, quod VIRIDE ALCIMIONIS nominauit. Terebinthinæ denarium pondo ducentorum, ceræ denarium pondo centum quinquaginta, æris squamæ denarium pondo decem & octo, eruginis rasæ denarium pondo sedecim, aluminis rotundi denarium pondo sedecim, galbani denarium pondo uigintisex, thuris denarium pondo decem, salis ammoniaci denarium pondo duodecim, æris combusti denarium pondo sedecim, mali terræ denarium pondo decem, aloës indicæ denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiocto, galbani denarium pondo duodecim (alij, octo) olei heminæ dimidium, aceti tantundem. Aliud inde scribit, cui titulus ATHENA, sicut ipse ad calcem refert. Porrò simplicium eius temperatura unde componitur, in hunc modum habet. Ceræ denarium pondo ducentorum quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo ducentorũ, frictæ denarium pondo centũ, seui uitulini denarium pondo quinquaginta, galbani denarium pondo uigintiquatuor, mannæ denarium pondo uigintiquatuor, salis ammoniaci denarium pondo duodecim, æris usti denariũ pondo duodecim, aloës denarium pondo duodecim, æris squamæ denarium pondo uigintiquatuor, aluminis rotundi denarium pondo duodecim, & fissi denarium pondo octo, chalcanthi denarium pondo octo, misyos denarium pondo octo, opopanacis denarium pondo octo, eruginis rasæ denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, minij sinopici denarium pondo trium, aceti heminas tres, olei heminas duas: minium initio inditur. Athena uocatur hoc emplastrum utilissimum multis, ut indicauimus. Quomodo autem usui erunt huiusmodi emplastra, in
D sermone de ijs futuro significabitur. Ab hoc aliud uiride his uerbis conscripsit.

VIRIDE EX CYPRINO APHRODAE.

Ceræ denarium pondo uigintiquatuor, resinæ aridæ denarium pondo duodecim, eruginis rasæ denarium pondo octo, aphrodas denarium pondo duodecim, mannæ denarium pondo octo, cyprini dimidium acetabuli: contunditur, & malis ulceribus potest conducere. Atque hæc causa est, cur ipsum appenderit, tum quòd paucis constat, tum quòd utilissimum est. Cum autem multa deinceps uiridia alia uariæ misturæ & utilitatis adducat Andromachus, uisum mihi est ea relinquere, & quæ uocant LITAS duntaxat percensere. Hac igitur serie propemodum commemorat.

ALIVD VIRIDE LITE QVO VTOR.

Resinæ pondo libras duodecim, ceræ pondo libras octo, eruginis rasæ pondo libras octo, seui uitulini pondo libras duas, aceti pondo libram. Ego autem mannæ libram inijcio. Liquet igitur, acetum cum duabus eruginis & thuris libris leuigandum, sicut anteà præcepi: deinde liquida his miscenda: dico autem seui libras octo cum ceræ octo, & resinæ duodecim. Emplastrum hoc LITE adamussim foret, nisi adipem assumpsisset & mannam. Ita nanque erugo decima amborum simul portio esset, resinæ uidelicet & ceræ. Quòd si resina arida fuerit, omnino etiam olei quid addendum putabis, uti prius expositum est. Quoniam uerò seuum uitulinum recepit, nec amplius LITE omnino est, ut quod molliens, & concoquens medicamentum existat. Multo autem magis, si etiam mannam assumpserit, quæ concoquit purisq́ mouendo est, & incarnandi quandam uim occupat.

COMMVNIS

A COMMVNIS SERMO DE EMPLAstris colore similibus.

Vòd sanè emplastra non secundum coloris similitudinem, sed etiam facultatem unà scribi conuenit, manifestum est omnibus. Nam ut Andromachus alij quoque nonnulli ordine tradunt emplastra uiridia, itē melina, fusca, & candida, quæ quomodo fiant priori uolumine dictum est. Viridium compositionis, licet antea expositæ, nunc quoque mentionem faciemus.

QVOMODO VIRIDIA FIANT.

Rugo non modica immittitur, ut & aliorum colorem uincat, & omnia in suum permutet. Porrò conijcere oportet eum qui tale emplastrum confecerit, præter eruginis quantitatem, & colorem illorum quæ ipsi commiscentur, ad hæc coctionis rationem, in simplicibus quidem colores pertinaces obseruare: cuiusmodi flaua & nigra, & rufa medicamenta occupant. Dico autem flaua & rufa, qualia sunt melitites, chalcis cōbusta, auri pigmentum, sandaraca. Nigra uerò, quod genus sunt pix, bitumen, terra ampelitis, lapis gagates. At inter coquendum non oportet eruginem super ignē coëuntibus committere: uerum ubi in mortario unitas facta est admiscere, si colore uiride medicamentum permanere desideras: sin autem melinum uoles emplastrū conficere, intelligito in coctione eruginem primum in hunc colorem perducendam, postea in rufum, ūt emplastrum, quod bicolor, Græce διχρωμον appellant, euadat. Etenim à coctionis tempore paucis diebus pòst, in summo quidem fuscum magis redditur, in imo rufum simul apparet. Quoniā uero de ipsorum colore abunde satis diximus, rursus ad facultatis sermonē reuertemur, memores unde primum hoc in libro exordium sumpserimus. Egimus autē in eo, nisi me fallat memoria, de medicamentis carnem generantibus: quorum potestatis scopus est, ut mediocriter & sine morsu detergeant exiccentq́. At speciales confecturæ pro diuersa simplicium pharmacorum materie differunt. Cæterum nemo ignorat, ea quæ propriè & primariò σαρκωτικά nominantur, aperta ulcera carne implere, hoc est, quæ caua quidem sunt, non tamen sordes, aut inflammationē coniunctam habent: insuper nec prauorum humorum influxionem, neq́ carnem in cauo ulcere intemperatam. Nam prædictorū aliquo cauitati imposito prius illud curandum est. Consilia curationis ipsorū sunt, sordidis detergentia pharmaca adhibere, profluētibus exiccantia, atq́ id quod influit repellētia. At si copiosum & cōtumax existat, fluoris causa prius amputanda est. Constat autē inflammatis phlegmonē sanandam esse, carnem intemperatam ad temperiē reducendam. Porrò intemperatæ iam factæ, quatuor sanè modis simplicibus, quatuor item compositis, per contrarias qualitates succurretur. Sed de his postea: nunc autē de medicamentis uehementer detergentibus agemus.

B

DE PHARMACIS VALDE ABSTERGENTIBVS.

Vòd hæc ex prædictorum genere sunt, quæ ob moderatam detersionem cauis ulceribus puris, apertis sine omni morsu admouebantur, antea comprehendimus. Intensam uero detergendi uirtutem obtinēt, quæ copiosas sordes auferunt. Quare nonnulla ex prædictis uiridibus medicamentis una re solum, nempe eruginis copia, ab ijs quæ simpliciter carnem producunt, euariant. Quædam & aliorum insigniter detergentium mistura, sicuti uocatum Isis, & Macherionis emplastrum, quod nos pro more usurpamus: oleosum ex usu nuncupant. Vbi enim sinum implere proponimus, copiosiore oleo iam liquefacientes, per cornu rectum modo clysteris porcinæ uesicæ coniuncti ipsum infundimus. Quin & piulcis, hoc est, pus trahentibus, in eo utimur. Etenim inter clysteres etiam, quibus latius foramen est, ad huiusmodi administrationem commodi sunt. Cui uero non est perspicuum, sinus

C oppletos ſordibus, ex meraciore hoc medicamento purgari, id eſt, oleo pauciore adhibito: rurſus puriores effici ex humente magis olei uberioris temperatura: Itaꝗ ſi paruæ adhuc phlegmones ſinũ infeſtantis ſuſpicio quædam exiſtat, medicamen= tum ex roſaceo prorſus liqueſiat: Sin à phlegmone fuerit liber, ex oleo: & ſi citra eroſionem ueteris miſturam ſuſtinuerit, illo pharmacum liquatur. Cæterum in hu= iuſmodi uſum non ſolum hoc, ſed Macherionis quoque emplaſtrum & Iſis, tum alia faciunt, quæ maiores noſtri perſcripſere, cerato mixta, cauis ulceribus carnem inducere. Omnia nanꝗ huius notæ ſine cerati miſtura ex oleo & roſaceo liqueſa= cta ſinibus immittuntur, eò quòd conſiſtentia, quæ linamento excipitur, emmoton uocant, ſinibus illini non poteſt. Pari modo & medicamentum ſiccum, quod com buſta charta conſtat, roſaceo copioſiore diluentes, ipſis infundimus. Quemadmo dum uerò ſinus liquidioribus pharmacis indigent, dum craſſiora imponi neque= unt, ita quæ in ſummo caua ulcera affligũt craſſius medicamentum deſiderant, hac uidelicet occaſione, quòd liquida ſtatim ab eis decidunt, & linamenta ſicca relin= quuntur. Merito igitur in id genus uitijs ceratum ualide abſtergentibus admiſce= mus: in ſinibus oleum, uel roſacei plurimum. Atqui hæc in eum modum abſter= gentia pharmaca omnino etiam digerunt, ideoꝗ uehementer exiccant, ac commu ne quoddam ipſorum genus efficitur, quod Græci πολύχρηστον appellant. Acce= dunt huic generi emplaſtra euidenter acria, qualia ſunt δι' ἁλῶν, quæ non offeren= da ſunt, ubi carnem quampiam progignere cogitamus. Nam præter alia hoc quo= que ſal eximium habet, ut aſtringat magis quàm purget: ſiccare uerò nihilominus quàm nitrum, ac eius ſpuma poteſt. Sed illa aſtringendi facultatem non agnoſcunt, ſicut nec Aſiæ petræ flos. Atque huius rei gratia diſcutere, & ceratis admixta ulce= rum ſordes tollere nata ſunt: Sal propter aſtringendi poteſtatem hoc efficere non poteſt. Proinde cum hæc in memoria habeatis, & methodum cõpoſitiõnis, uſuſꝗ
D omnium eiuſmodi medicamentorum audiueritis, deinceps illa, quæ à clariſſimis medicis propter optimorum medicaminum cognitionem uſu atque experimentis comperta ſunt, enumerabo. Primum ſanè Mantiæ, atque eius diſcipuli Taranthi= ni Heraclidis ſectatorum permulta pharmaca, quæ ſubſequentibus annis per expe rientiam probantes diſtinxerunt, & præſtantiſſima ipſorum denuo literis manda= runt: quæ uero minus efficaciæ habere uidebantur omiſerunt. Iure igitur & ego maiorem facio mentionem eorum qui illis ſucceſſerunt. Sunt autem inter hos, qui in medicaminum experientia rectiſſimè ſe geſſiſſe uidentur, Petronius Muſa, He= ras, Andromachus, Aſclepiades, & Criton. Iam uero Archigenis & Philippi ſtu= dioſi non pauca medicamẽta prodidere. Quinetiam liber unus eſt Menecratis, cui nomen inditum eſt, Inſignium pharmacorũ αὐτοκράτωρ ὁλογράμματος, id eſt quaſi dicas, Imperator (nam ei dicatus eſt) integris literis deſcriptis. Quæ ergo pul= cherrima ipſis tradita ſunt medicamina, & commendantur, quorumꝗ nos inter o= mnia relata experientiam habemus, & quibus præceptores noſtri uſi ſunt: ad hæc, ſi quod nobis inuentum ſit, deinceps adducam, quo ſingula genere contineantur ex= ponens. Nunc autem uiridibus relatis melina protinus ſubiungam.

MELINA EMPLASTRA.

Vemadmodum uiridium emplaſtrorum plurima propter eruginem præpollentem talia fiunt, præſertim quæ ſunt ex ipſis coloratiora, ita quoque melina. Sed uiridia eruginem incoctam habent, meli= na uerò coctam, ſed mediocriter: Nam ſi largius coquas, ambigui coloris emplaſtra quibuſdam appellata, quibuſdam rufa, efficies: So lent medici uiridia ſimpliciter melina, & rufa nominare, quæ non adeò magna uulnera glutinant, & ulceribus cicatricem obducunt: quæ mos eſt me= dicis appellare ἀπέρατα, quaſi dicas aperta. Item ex roſaceo liquefacta cauis car nem gignunt. Multiplicis uſus ſunt inter ea, quæ plura pollicentur. Quædam

multa

A multa non promittunt, ſed unum mentione dignum, uidelicet uel ulcera cacoëthe bene curare, uel pus digerere, uel meliceridas, uel duritias emollire, uel huiuſmodi quid nō contemnendum, aut curatu facile. Andromachus itaq; quatuordecim melina conſcripſit: ex quorum numero quinq; eruginē habent, reliqua ſine hac confecta ſunt. Porrò ex his quæ erugine conſtant, unum quidem primum inter quatuordecim poſitum eſt: alterum uero quartum, poſt hoc aliud ſextum, inde ſeptimū & decimum. Quibus ergo nihil eximij appoſuit, omnia ſimul & conglutinant ulcera, & cicatricem inducunt. Quòd ſi ex roſaceo liquefeceris, carnem procreant. Quin & mediocribus phlegmonis medentur, ſicut etiam duritias emolliunt: atq; hoc euidentius, quæ guttam ammoniaci continēt. His adhuc magis, quæ copioſiorē quàm pro reliquorum portione æſtimetur, eam aſſumpſerūt: in quibuſdam uero appoſuit ipſe tenerum, hoc eſt, teneræ cuti conueniens: cui præfixit [illegible] & [illegible], innuit membrorū doloribus, ſynanchæ & lateri benefacere, uel interiores abſceſſus diſcutere: magis quoddam teſtimonium his adferens, quàm ſimplici ſermone ſcriptis. Igitur omnia ipſa deinceps ſubijciam.

MELINA ANDROMACHI.

Melinum quo utor. Spumæ argenti denarium pondo centū quatuor, olei ⁎ heminam, hyeme tres cyathos, ceræ denarium pondo quadragintaocto, colophoniæ denarium pondo quadragintaocto, guttæ ammoniaci denariū pondo uigintiquatuor, eruginis raſæ, galbani, myrrhæ ſingulorum denarium pondo octo. *æſtate, uidetur abijciendum.*

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, olei tres cyathos, reſinæ colophoniæ denarium pondo ſexagintaquatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo quadraginta, ceruſſæ denarium pondo uigintiquatuor.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo quadraginta, ceruſſæ denarium pondo ſex, ceræ
B tyrrhenicæ denarium pondo ſedecim, reſinæ pityinæ ſiccæ denarium pondo ſedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duorum, olei heminam.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, colophoniæ denarium pondo ſexagintaquatuor, alij quadragintaocto, ceræ denarium pondo octogintaquatuor, galbani, myrrhæ, eruginis, ſingulorum denarium pondo octo, opopanacis denariū pondo ſex, olei heminam æſtate, per hyemem uero tres cyathos.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, reſinæ pityinæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo duodecim, olei tres cyathos, ſpuma argenti ex uino leuis fit, donec ſiccescat, deinde coquitur.

ALIVD.

Spumæ argenti denariū pondo centum, olei ueteris heminas † ſeptuaginta, ceræ denarium pondo centū, eruginis ſcoletiæ denariū pondo uigintiquinq;, chamæleontis nigri denariū pondo duodecim, chryſocollæ denariū pondo quadraginta. *Aliàs † duas.*

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo ducentorū, olei ueteris heminas tres, ceræ denarium pondo centum ſexagintaocto, guttæ ammoniaci denarium pondo centum, myrrhæ denariū pondo quatuor, eruginis denariū pondo † octo, reſinæ colophoniæ denariū pondo centū uigintiocto, galbani denariū pondo uiginti, chamæleontis atri denariū pondo octo. Alij propolios denariū pondo octo pro chamæleonte. *Aliàs † uiginti*

ALIVD.

Olei ueteris in quo chamæleon combuſtus ſit, ut copioſioris ſextarium, ſpumæ argenti pondo: ubi ebullierit, argenti ſpumam inſpergito, & coquito.

ALIVD AD NOMAS.

Sandarachæ denarium pondo trium, aluminis ſiſſi denariū pondo quatuor, thu

C ris denarium pondo quatuor, myrrhæ denarium pondo quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo octodecim, ceræ denarium pondo octodecim, terebinthinæ denarium pondo sex, adipis suilli denarium pondo duûm, mellis decimamsextam heminæ portionem.

ALIVD.

Aliàs † centū uiginti. Aliàs † centū uiginti. Aliàs † uiginti

Spumæ argenti denariû pondo † centum octo, ceræ pondo denarium † centum octo, alibi centum inuenio, guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo quadraginta, mali terræ denarium pondo uigintiquinq;, zeæ radicis denarium pondo † octo, eruginis scoletiæ denarium pondo sedecim, aluminis scissilis denarium pondo sedecim, olei ueteris binas heminas.

ALIVD SIMPLEX.

Spumæ argenti denarium pondo centum, axungiæ denarium pondo septuagintaquinq;, olei ueteris denarium pondo septuagintaquinq;. Ad molli carne præditos conuenit, & digerit.

ALIVD MELINVM EMOLLIENS,

Diaphantis Afra nominatur epispasticon & expoticon,
quo articuli curantur, hæc capit:

Visci elaborati pondo, ceræ pondo, resinæ terebinthinæ pondo, galbani uncias tres, liquefactis utitor.

ALIVD.

Salome: ad omnem dolorem & anginam cum cucurbitula, & ad lateris affectum. Aliàs † unum Spumæ argenti pondo † duo, olei ueteris uncias octo: hæc simul coquito.

ALIVD MELINVM HERACLIDIS,

interiores abscessus sine dolore discutiens.

Spumæ argenti denarium pondo centū, cerussæ denarium pondo centū, ceræ de-
D narium pondo octoginta, resinæ aridæ denariū pondo sexaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, galbani denarium pondo sedecim, olei ueteris heminas duas. Sic autem Rusticus ille celebris Isidori: Spumæ argenti denarium pondo quinquaginta, cerussæ denariū pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo † octo, ceræ denarium pondo uigintiquinq;, resinæ aridæ denarium pondo triginta, ulmi in sacculis ex corio reconditæ denariū pondo quindecim, galbani denarium pondo octo, olei † tres cyathos. Inter hæc emplastra nullius coctionem scripsit Andromachus: ego uero ad colorem ipsorum pertinere dixi, scilicet neq; eruginem crudam esse oportere, ut in uiridibus, neq; nimis coctam, sicut in his quæ incerti coloris & rufa nominantur. Verum ubi iam cacabus ab igne auferendus propemodum est, iniici erugo debet. Deinde cum mutet colorem, & melinum redditur, medicamentum tollere iam ab igne tempus est, quatenus purum iam euaserit. Sin minus, paululum super ignem lentum remorati sic tollemus. Nam in uehementi admodum flamma facilè in rufum degenerat. Cuius rei gratia alia quoq; duo insignia emplastra melina, alterum Menœti, alterum Serapionis subiungam: quorum coquendi rationem pleriq; tradidere, & uos confecturæ eorum quæ Andromachus scripsit, exemplum habebitis.

Aliàs † quadraginta. Aliàs † olei ueteris heminā S

MENOETI MELINVM.

Spumæ argenti pondo quatuor, olei pondo tria, terebinthinæ pellucidæ pondo duo, ceræ pondo, eruginis, thuris, galbani, singulorum pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo uncias sex. Argenti spuma ex oleo ad spissitudinem manifestam usque incoquitur: deinde resina ceraq; iniicitur. Cum pulchrè soluta fuerint, cacabus deponitur, & refrigerari bene sinitur: post illa erugo immittitur: & ubi infrà motum fuerit, denuo super ignem lentum coquitur, donec pomi figuram repræsentet. Postremo † galbanum, thus, leuia facta, ac in mortarium demissa, quando ammoniacum ex aceto in leuorem redactum est, ut sordium imaginem habeat, statimq; manibus subacta excipiuntur, & aceto modico affuso in sequentem diem usq; relinquuntur,

Aliàs † galbanum pinguissimum.

A relinquuntur, ac tunc rursus emollita reponuntur.

MELINVM SERAPIONIS AD VVLNERA
& ad resoluendam, pugilibus utilissimum.

Spumæ argenti denarium pondo centum, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiocto, ceræ denarium pondo quinquagintasex, ęruginis cypriæ denarium pondo nouem, myrrhæ denarij pondo unius, colophoniæ denarium pondo quinquagintasex, galbani denarium pondo octo, olei tres cyathos: æstate cyathum & dimidiũ. Argenti spumam, ac oleum coquito, cum inalterata sunt, ammoniacum, deinde cerã, postquam deposueris cacabum, galbanum, eruginem, & reliqua addito, atq; molliter incoquito. Huiusmodi coquendi modos melinorum emplastrorum me priores tradidere, iuxta quorum similitudinẽ etiam alia melina coquere potueritis. Argenti spumam sanè primum inijcere conuenit, mox resinas & ammoniacũ, deinde galbanum & eruginẽ, postea si uel thus, uel myrrham, uel aloën capiat: hæc immittenda sunt, cum medicamentũ ab igne tollitur: quippe coctionem non ferentia. Prædiximus autem, lentè coquenda esse, præsertim cum erugo indita fuerit: quin & ipsam miscendam, dum cacabum in terram deponis, ac modicè refrigerabis, idq; magis, si uas paruũ sit in quo coquitur: Nam efferuescenti immissa erugo, frequenter ex ipso uase diffundi medicamentũ cogit. Porrò in Menœti primo melino, πύκτικον uocat, ideo quòd pugiles eo utantur, ammoniacũ ex aceto leue in mortario fieri posse, alijs omnibus in cacabo mixtis, deinde ipso affuso, prius instituti sumus.

HERAE EMPLASTRA.
Ad strumas Heræ. Quæ ab Hera conscripta sunt hunc in modum habent.

Melinum ad inueteratos sinus, & si in uacua perforati sint. Idem etiam discutit strumas quæ in pueris nuper ortæ sunt. Facit etiam ad artus è loco motos.

Argenti spumæ chrysitidis denariũ pondo centum, resinæ pityinæ tantundem, ceræ ponticæ denarium pondo duodecim, & scrupula duo, olei tres cyathos, uini

B falerni tantundẽ: argenti spuma ex uino leuigatur, donec rursus siccescat. Post unà cum oleo sic coquitur, quousque mutata fuerit, & tunc resina leuis additur, ac cera coquitur, donec tangentem non inquinet.

MENOETI COLORIS AVREI.

Ad teneros maximè eunuchos benefacit: aptum est abrasis, & omni inueterato & recẽti ulceri, itidẽ cõbustis. Est etiã malagma: discutit tubercula, parotidas, strumas, & omnes duritias. Valet etiã ad rhagadas, & ad condylomata ualde generosum est.

Argenti spumæ denarium pondo centum, olei ueteris denarium pondo centum, resinæ pityinæ aridæ denarium pondo quinquaginta, uel † centum, ceræ denarium pondo quinquaginta. Argenti spumam cum oleo coquito, donec unitas fieri inceperit: mox resinã leuem indito: hac liquata, ceram: ubi bene habuerit medicamen, in mortarium oleo prius inunctum demittito, & denuò tritum excipito. est autem glutinans & impollutum.

Aliàs † centũ quinquaginta.

HYGIENI EMPLASTRVM AD MVLTA.
Boni coloris, curat ulcera uix cicatricem ducentia, & pterygia: hoc melius emplastrum non extat.

Argenti spumæ chrysitidis denarium pondo centum, ceræ tantundem, chamæleontis nigri radicis denarium pondo trigintasex, eruginis rasæ denarium pondo octodecim, chrysocollæ denarium pondo quadraginta, olei ueteris heminas tres. Argenti spuma cum oleo igne non acri coquitur; dum efferuescat: deinde erugo inspargitur, cacabo deposito, atque iterum reposito emplastrum permouetur, quousque proprium colorem recipiat; postea cera. quæ ubi bene se habuerint, chrysocollam & chamælionem assumunt. Dimissis iam in mortarium acetum superfunditur. Itaque prædictis affectibus bene facit etiam chrysocolla admixta, attamen sine hac mitissimum est, & præcipue ad neruorũ iuncturas ualet, itidem ubi à musculis uel neruis abluere quid oportet. Horum trium emplastrorum quæ Heras conscri-

C psit, primum ex uino & confectionē & titulum habet. Multi nostri tam præceptores quàm amici, eo sine erugine uidelicet præparato utuntur: scripto autē ab Andromacho, & ferè omnibus qui uaria emplastra composuerunt. Proinde non pauci illorum incuriose ipsum conficientes, contemptum emplastro pariunt. Optimū uerò est, si uti tradidimus, ex falerno conficiatur, cuius penuria giluum uetus, tenue substantia, & quàm giluum inueniri potest, immiscebimus. Nam candida hoc peculiariter habent, ut pelluceant. Porrò præstantissima apud uos sunt in Asia tria, Thmolites uocatum, Lesbium, ac celebratissimum apud ueteres Areusium in Chio natum, quo omnes ad omnia medicamenta, præsertim antidotos, sicut nunc falerno, utebantur. Huiusmodi igitur uinū, si in argenti spumam sub Caniculæ æstu, uel sole alioqui calido, mittamus: deinde teramus, uel sine sole etiam diu hoc agamus, ut humor siccescat, ipsamq; argenti spumam occupet, uel omnino madoris expers, & siccum, uel propè fiat, medicamentū generosissimum euadit. Vnus sanè ex præceptoribus meis, postquam in uino falerno tritam exiccasset, hoc modo ipsum præparauit. Oleum alio, uinum item alio uase calefaciens, paulatim argenti spumam superfundebat: interim uino, in quo leuigatam probè permistamq; oleo adijciebat: interdum ab oleo auspicatus ad uinum transibat. Alternis autē uicibus hoc sæpius agendo utrunq; consumpsit, & sic ex mortario in cacabum demittens, pityinam resinam, quam propriè physema Græci uocant, leuē adamussim factam addidit, mox cerā, & sensim donec non inquinaret decoxit. Vsus est eo ad sinus, illinens prius sanguine columbæ non domesticæ, sed ex eis quæ in turribus nidū collocant, βόσκαδας quidam nominant: apud nos in agris degunt: nonnulli has agrestes uocāt. Pari modo magnis uulneribus recentibus, huiusmodi sanguine columbino illitum medicamentum imponebat, non mediocri eius confidentia. Vini autem heminam s indidit, non ut Heras & Andromachus semissem tantum. Atq; huius occasione medicamen longè melius factum est. Cæterum ubi ipsum uoles εὐώδης, id est boni odoris

D efficere, opopanacis semunciam, quod est denarios quatuor, miscebis. Coloris gratia ceram candidam ponticam adijcies: atq; hoc medicamentum ulcera adusque cicatricem probè perducit.

CRITONIS MEDICAMENTVM.

Quæ Criton melina scripsit, buxea nominat. Buxeum ad recentia uulnera: idem cicatricem obducit, & extrahit. Spumæ argenti pondo quatuor, ceræ pondo totidem, terebinthinæ pondo uncias octo, eruginis tantundē, olei ueteris sextarios duos, aceti sextarij dimidium. Spumam argenteam, oleum, eruginem, acetum, unà super ignem lentum incoquito. Vbi uero coitura sunt, resina ceraq; adiungatur, & in unum redactis ad recentia uulnera utitor. Scripsit aliud ante hoc Crito, quod Buxeum uocat: simplex quidem quantum ad mixtorum numerum pertinet: magnum uerò pollicitis, quod hunc in modum sonat.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΟΣ.

Eadem facit quæ Tyria: cicatricem ulceribus difficillimis, callosis & inueteratis inducit. Medetur etiam rhagadijs digitorum, condylomatis, & duritijs.

Spumæ argenteæ pondo minam, ceræ pondo minas sex, erugiuis pondo minas quatuor, chamæleontis pondo minas octo, olei pondo minam. Oleo spumam argenteā coquito, rudicula mouens, quam unguentarij σπάθην nominant, donec consistat, & fiat melinum. Post hoc eruginem inspergito, inde ceram adijcito. Porrò ubi diligenter liquata ab igne tuleris, chamæleontem indito: cum unitas facta est in mortarium demittito: ubi subacta excipito. Iam uerò alia emplastra Criton tradidit in quartò medicamentorum uolumine, buxea quidem, ut ipse nuncupat, melina uerò alij. Attamen nonnulla citra eruginem componuntur, nonnulla eruginem assumunt: Sed in alio pharmacorū genere pro facultatis, seu uirium similitudine, dicentur in Epuloticis Epulotica: in ijs quæ succis constant, ex succis composita, Græci

A τὰ διὰ χυλῶν appellant: in mollientibus, illa quæ mollire nata sunt: quemadmodum Mnasæi emplastrum multifariam ab eo in hoc opere conficitur. Nunc igitur ad glutinantia ire tempus est, colore inuicem, & à melinis differentia.

DE RVFIS EMPLASTRIS QVAE ΔΙΧΡΩΜΑ, *id est, incerti coloris dicuntur.*

Quædam ex eadem materia prodeunt qua melina, sicut prius quoque diximus, hoc solo discrimine, quòd diutius coquantur: Omnia siquidem propter crudam eruginem uiridia fiunt melina, ubi mediocriter ipsa cocta fuerit: rufa, ubi liberalius. Manifestum igitur, melina rufaq; oleũ copiosius quàm uiridia necessariò habere: etsi reliqua omnia eadem recipiant. Atq; huius gratia primum spuma argenti cacabo inijcienda est, in quo tantisper coquetur, dum sordium crassitudinem consequatur: mox erugo. deinde si metallicum aliquod, ceu æs combustum, eiusq; squama immittatur: ac quando spissitudinem acceperint, tunc ceram & resinam (si hæc etiam medicamentum recipiat) indere conueniet: postremo thus, myrrham, aloën, aliaq; id genus. sicut celeberrimum rufum, quod διὰ ἑπτάμυ uocatur, sacrum & ipsum appellatum: uelut Isis, quoniam aiunt ea ex sacris Aegypti locis adferri: polychreston igitur hoc est, quod interpreteris licet, usus multiplicis, eòq; in sequenti sermone inter ea quæ sic nominantur adnumerabitur. Impræsentiarũ de alijs rufis omnino simplicibus, quæ inter hæc & polychresta cõsistunt, uerba facturi sumus. Vt igitur uiridia emplastra ex cera, resina, oleo, & erugine conficiebantur, iuxta dictam illic temperaturam, sic rufa ex argenti spuma, & oleo copiosiore quàm in uiridibus sumpto componuntur. Itaq; si emplastrum largius uoles coquere, augeasq; oleum, medicamen habiturus es quod magis siccet, ideoq; uulnerum cruentorum glutinantius: sin autem mediocriter, tantum olei mensuram, quantum argenti spumæ pondus esse sufficit; libram
B enim olei mensuralem Romanorum in argenti spumæ libram ponderalem inijciemus. Iam si pharmacum plenius incoquere placet, non unam libram ς, sed etiã duas & plures temperabimus. Porrò inter hæc rufa emplastra sic præparata, plus siccant quæ nec resinam, nec ceram omnino habent, sed ex solis, ut uocant, metallicis conficiuntur: quemadmodum alij quoque nonnulli ex prioribus huiusmodi scripserunt. Cæterum quo ego semper mea industria composito utor in hunc modum coquitur: Argenti spumæ cum oleo prius coctæ metallica ex aceto leuigata immitto, & sic coquo, donec purum fiat. Addo his olei libras quatuor. hoc autem quanto uetustius, tanto erit melius: magisq;, si id fuerit Sabinum. argenteæ spumæ libras tres, aceti quamacerrimi libras duas. Horum trium metallicorũ, squamæ æris nigri, eruginis, chalcitidis uncias duas, hoc est, denarium pondo sedecim. At quũ uetus oleũ existit, crassumq; ex uetustate, quatuor libras ς immitito. nos quinq; interim, idq; per hyemem indidimus, non ignari, hyeme plus olei quàm per æstatem immittendum. At argenti spumam prius uidelicet coques, donec sordium crassitudinem recipiat. Quòd si oleum cicinum habeas, id pro uetere usurpato. Certe medicamentum hoc cruenta uulnera facilè glutinat, magisq; in duris corporibus quàm mollibus, cuiusmodi sunt mulierum & eunuchorum, dilutum potius ex oleo cicino quàm ueteri. Item quum linteo exceptum imponitur, mirum est quàm ulcera curatu difficillima concoquat, quæ pus nequaquam reddunt. Ad hæc sinus conglutinat, & fistulas implet, exiccat, & prorsus claudit. Vbi iam ipsum hæc pulchrè uelis efficere, metallica pluribus diebus aceto longè acerrimo conterito, ac potius in sole: pari modo argenti spumam tritam exiccatamq;, & oleo postea mixtam, eo quo dixi modo incoquito. Attamen ad ulcera, quibus cicatrix difficulter induci potest, metallica sic elaborari, & argenti spumã conterere non est necessum. Etenim sine his ἐπουλωτικώτερον, quasi dicas, cicatrici ducendæ promptius illud euadit. Adijciatur autem tunc ei diphrygis & chrysocollæ singulorum uncia, at hæc non simul cum squama & erugine com

C mittuntur, uti nec ubi iam coctum medicamentũ fuerit omnino, sed eo quod intercedit tempore. Tantam enim huiuſmodi pharmaca coctionem requirunt, ut exactè cum prioribus in unum coëant: quod medioeri interuallo accidit, neq; multo antè, nec paulò minus quàm cacabus ab igne tollatur. Solum itaq; hoc emplaſtrũ fiſtulas, ſinus, & magna uulnera glutinare poteſt. Iuuat ipſum ſpongia recens, non dura, ueteri uino reſperſa. Deligatura in ſinibus ab imo fiat, ligamento ad orificium perueniente, ſicut in ſermone de fiſtulis clarius oſtendetur.

DE IIS QVAE CICATRICEM OBDVCVNT.

Mplaſtra cicatricem inducentia, ſiue ſynulotica, ſiue epulotica nominare uelis, ſicut etiam alia medicamenta epipaſta, & quæ linamentorũ uſu apponuntur, nihil ad curationes eorum differentiæ adferet, ſi qualis quodq; facultatis medicamentum eſſe debet memineris: quam ſimul cum reliquis omnibus in Therapeutices libris explicauimus. Quanto enim glutinantia ſarcoticis ſiccare magis dicta ſunt, tanto glutinantibus epulotica. Nam ipſorum beneficio carnem cauis ulceribus generatam, cutem reddere ſtatuimus: ob quod tale pharmacorum genus, ſiue ἐπίχριστον, ſiue ἐπίπαστον ſit, aſtringere oportet. Hic autem illorum duntaxat emplaſtrorum mentionem facere cogitamus: ſiquidem ea quæ linamentis excepta imponuntur pharmaca, ex his roſaceo uel myrteo liquatis fiunt. Atq; myrteũ roſaceo hoc magis conducit, quo uehemẽtius aſtringit: at ſi neutrum habeas, ex cyprino, lentiſcino, & melino liquanda ſunt: ſi his quoque careas, ex omphacino, uel eo quod ab Hiſpania portatur, σπανόν Græci nominant: ubi nec huius copia adſit, teneros oliuarum ſurculos contuſos, alij cuipiam uulgari oleo admiſcebis: quòd ſi hos etiam deſideres, præſtat oleo uetere liquefacere: hinc enim medicamentum ſiccandi uirtute augebis. Proinde plerique medicorum à pharmacis, quæ optimi quique autores longi temporis experientia ſatis probarunt,
D eoq; nobilia reddiderunt, hac ratione ſolum abſtinent, ut ipſi melius quippiam præter maiores habere uiderentur. Attamen ex medicamentis celebribus cognoſcenda ſunt quæ commendantur omnibus, nempe quod διὰ καδμίας, & διὰ λαδάνου inſcribitur, ad cicatricem ducendam utrunq; præſtantiſſimũ. Quanquam apud omnes mixturæ ſimplicium temperaturam eandem non ſit inuenire. Quapropter uiſum mihi eſt, ea quæ cuiq; ſcriptori placent deſcribere, auſpicati à proditis Aſclepiadi in tertio de exterioribus commentario, quibus titulus eſt, Marcellas.

DE EPVLOTICIS EMPLASTRIS

Aſclepiades huiuſmodi memoriæ prodidit.

Poſteaquam ulcera particularia ſine alia diſpoſitione ad cicatricem iam tendunt, utendum eſt ijs compoſitionibus quæ infra ſcribuntur.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΚΑΔΜΙΑΣ.

Ad cicatricem ducendam. Hoc Lucius Cathegetes uſus eſt.

Cadmiæ uſtæ, & ex uino præparatæ, chalcitidis toſtæ, ſingulorũ denarium pondo ſedecim, ceræ denarium pondo octoginta, picis colophoniacæ pondo uncias octo, uini falerni quod ſatis eſt. Chalcitis & cadmia ex uino terantur, ut humidi cerati ſpiſſitudinem habeant: ceram & reſinam in uas fictile immittito, atq; his olei myrtei pondo libram adijcito: deinde carbonibus ſuperponito, mouens ſine requie: cum ſoluta fuerint ab igne tollito: ubi refrixerint radito, leuigatisq; indito, ac mixta excipito: in uſu oleo myrteo ſubigito, temperatura diſpoſitioni reſpondeat.

ALIVD ΔΙΑ ΚΑΔΜΙΑΣ.

Cadmiæ toſtæ, chalcitidis toſtæ, diphrygis, ſingulorum denarium pondo ſedecim, ceræ, reſinæ frictæ, olei myrtei, ſingulorum pondo ſelibram, uini Italici quantũ ſatis eſt: præpara quomodo dictũ eſt, ac utitor nunc diluto, nũc mero pharmaco.

ALIVD.

Argenti ſpumæ, ceruſſæ, cadmiæ, diphrygis, reſinæ, ſingulorũ denarium pondo octo,

A octo, chalcitidis denarium pondo duûm, ceræ denarium pondo octo, myrtei olei quod sufficit, uini aminæi quod satis est:

ALIVD EVPHRANORIS.

Diphrygis, misyos tosti, singulorum denarium pondo octo, chacitidis tostæ, molybdenæ, singulorum denarium pondo duûm, cadmiæ denarij pondo unius, ceræ denarium pondo sex, colophoniæ pondo uncias tres, myrtei libras tres, uini Italici quod satis est.

ALIVD ΔΙΑ ΛΑΔΑΝΟΥ MEDICAMENTVM,

non solum cicatricem ducens, sed etiam callos excindens, & male curata restaurans.

Chalcitidis, argenti spumæ, ladani, singulorū denarium pondo uigintiquatuor, bituminis denarium pondo octo, ceræ denarium pondo septuagintaduûm, myrtei heminā: præparato in modum prædictū, cum res exigit & splenio, & diluto utitor.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, ladani denarium pondo uigintiquinque, æruginis rasæ, æris combusti, singulorum denarium pondo octo, olei myrtei libras duas, æris squamæ denarium pondo quatuor, conficito, ac utitor.

ALIVD QVOD ΠΕΡΙΚΑΥΤΟΝ DICITVR, EX

attalicis uirtutibus medicamentum confectum.

Olei heminam, aluminis fissi, mannæ, thuris, argenti spumæ, galbani, singulorū denarij pondo unius, ceræ denarium pondo uigintiquatuor, anchusæ denariū pondo octo, medullæ ceruinæ, adipis suillæ, æruginis, cerussæ, singulorum denariū pondo duûm, ouorum trium lutea; quæ liquari possunt siccis immiscentur. Hoc pharmaco aliâs diluto, aliâs mero utitor.

B ALIVD MEDICAMENTVM FACIT

ad uetera, ac sanatu difficilia.

Cerussæ, argenti spumæ, aluminis fissi, mannæ, galbani, thuris, medullæ ceruinæ & uitulinæ, singulorum denarium pondo quatuor, ceræ, anchusæ, ouorum luteorū singulorū denarium pondo octo, olei heminas quatuor. Medullas diligenter tundito, & liquato cum his quæ liquefieri possunt, mouens anchusa ex qua possint ea colorari: deinde ab igne sublata, & in aliud uas coniecta refrigerari sinito: derasa siccis immisceto, deinde in usum excipito.

CANDIDVM.

Candidum quod Magne dicitur, medicamentum ad diuturna uulnera, & quæ uix cicatricem recipiunt; item scabiosis affectibus bene facit, & sedis uitio, rosaceo dilutum.

Argenti spumæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, cerussæ denarium pondo centum, terebinthinæ denarium pondo uigintiquinque, thuris denarium pondo uigintiquinque, aluminis fissi denarium pondo duodecim, olei heminas duas. Componito simili modo, & utitor interim emplastro, interim diluto medicamine.

ALIVD.

Aliud cui nomen est Pamphilion, ad idem, insuper sinus conglutinat, & fistulis callum obducit. Valet ad ulcerum fluxiones, tum ad diuturna, & dysepulota, scabiemq; sanat, tollit hypopia, benefacit caput dolentibus, & oculorum epiphoris fronti impositum, nec minus sedi conuenit, dilutum rosaceo uel myrteo: cæterum in hunc modum componitur.

Argenti spumæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uigintiquinq;, thuris denariū pondo uigintiquinq;, cerussæ denarium pondo centum, aluminis fissi denarium pondo sedecim, piperis albi denarium pondo trium, olei ueteris heminas duas. Liquato ut dictum est,

C nunc diluto medicamine, nunc emplastro utens. Nam in capitis furfuribus, & faciei asperitatibus, uel in ijs quas epinyctidas uocant, uel anus uitijs dilutum pharmacum cum myrteo uel lentiscino illinitur.

ALIVD TELAMONIS PHARMACVM.

Facit ad carbunculos, sinus exiccat immissum uel instillatum: ad hæc cicatricem probè inducit.

Pityinæ ceræ, calcis uiuæ, argenti spumæ, singulorū denarium pondo quinquaginta, cerussæ denarium pondo uigintiquinq;, olei tres cyathos. Argenti spumam oleumq;, dum in unum coëant, incoquito, mox ceram, inde resinam. Porrò calcem & cerussam in leuorem redacta liquefactis adijcito. Dum uteris, oleum calido cineri superpositum inijcito medicamini, ut resoluatur. Vbi incaluerit, mortario superfundito, & diligenter subigito, donec sordiū spissitudo fiat. Ab igne deposito utitor tanquam maximo pharmaco, aliâs pennis illinens, aliâs instillans. Cæterum carbunculis linteolo illitum adhibeto.

ALIVD MOSCHIONIS CELEBRE AD QVAElibet callo & cicatrice obducenda. Idem & sedi prodest insigniter.

Argenti spumæ, cerussæ, calcis, singulorum denarium pondo octo, medullæ ceruinæ, ceræ, utriusque denarium pondo sedecim, olei myrtei quantum satis est. Quæ liquari possunt aridis immiscentur, & mollita curiosè in pastillos digeruntur: quum uti uoles, prius aqua uel lacte diluetur quantum lubet, ut sordium crassitudinem habeat. Deinde rosacei quod sufficit immittitur, uel myrtei. Contusum diligenter in plumbeam pyxidem reponitur: usui est quemadmodum prædiximus.

EPVLOTICA ANDROMACHI.

Cadmiæ pondo libram, chalcitidis ustæ pondo libram, ceræ pondo libram, resinæ aridæ pondo libras tres, myrtei pondo libras tres, uinum siccis immiscetur.

D ALIVD ΔΙΑ ΛΑΔΑΝΟΥ.

Argenti spumæ denarium pondo quadraginta, ladani denarium pondo triginta duûm, chalcanthi denariū pōdo octo, aluminis scissilis denariū pondo duodecim, ceræ denariū pondo centū, squamæ denariū pondo octo, bituminis denariū pondo trigintaduûm, myrtei quartam heminæ partē. Vinum falernū siccis adijcitur.

ALITER VT ALCIMION, QVOD PRAEPARAVI.

Ladani denarium pondo octo, hyssopi denarium pondo quatuor, propolios denarium pondo octo, bituminis denariū pondo octo, argenti spumæ denariū pondo quatuor, æris squamæ denarium pondo quatuor, misyos crudi denariū pondo quatuor, ceræ denarium pondo uigintiquatuor, myrtei octauam minæ portionem.

ALIVD ΔΙΑ ΚΡΙΘΩΝ.

Cerussæ denarium pondo quadraginta, argenti spumæ denarium pondo quadraginta, hordei combusti non triti sextarium, ceræ denarium pondo quadraginta, olei sextarium: postremum hordeum adijcitur.

ALIVD AD DVCENDAM CICATRICEM.

Cadmiæ pondo uncias duas, chalcitidis, ceræ, terebinthinæ, singulorū pondo uncias quatuor, hyssopi pondo unciam, myrti pondo uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias quatuor. uinum siccis affunditur.

ALIVD AD IDEM.

Resinæ aridæ denarium pondo octodecim, diphrygis denarium pondo quatuor, argenti spumæ denarium pondo sedecim, ceræ denarium pondo decem, olei heminas quatuor. Post hæc Andromachus alia emplastra sena percensuit cicatricē ægrè ducentibus accōmoda: quæ sanè hic nunc adscribere uisum non est. Dicentur enim simul cum illis, quæ ulcera curatu difficilia sanant, in quarto huius operis uolumine: Cum autē Andromachus ibidem ante prædicta epulotica alia quædā tradiderit, nō præponēs, quòd apertis ulceribus cicatricē induceret, præsertim in pueris, mulieribus & eunuchis: summatim, in omnibus qui tenerā habent carnē, statui hæc quoq; adijcere.

A adijcere, titulum ipsis à colore autor indidit, ut qui de his in eum modum scripserit.

CANDIDA ANDROMACHI EPV-
lotica. Album quo utor.

Argenti spumæ pondo minam, cerussæ tantundem, ceræ, resinæ, singulorum denarium pondo quatuor, olei heminas tres, aquæ heminam.

ALIVD.

Argenteæ spumæ denarium pondo centum sexaginta, cerussæ denarium pondo ducentorum, ceræ pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uigintiquatuor, olei ueteris heminæ dimidium, aquæ cyathos senos.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, cerussæ, ceræ, singulorum denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uigintiquinque, aluminis fissi denarium pondo sex, piperis albi denarium pondo trium, orcheos herbæ denarium pondo octo, olei ueteris cyathos duos (aliter, denarium pondo duûm) aquæ heminas duas.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo uigintiquinque, ceræ denarium pondo quinquaginta, adipis suilli denarium pondo trigintaseptẽ, myrrhæ denarium pondo duûm, ouorum coctorum uitellos quatuor: alij, crudorum.

APETH.

Strigmenti puri heminas duodecim, argenti spumæ pondo minam, squamæ denarium pondo sex (alij, denarium pondo sedecim) resinæ colophoniæ pondo minas sex (alij, denarium pondo quinquaginta) ceræ pondo minam (quidam minas quadragintaquinque) marinæ heminas tres.

ANDROMACHI PANACIA.

B Argenti spumæ denarium pondo centum quinquaginta, ceræ denarium pondo quadraginta, terebinthinæ denarium pondo quinquagintatrium, mannæ ueteris heminas duas, strigmenti heminas sex, squamæ denarium pondo sedecim, ricini heminas duas, cerussæ denarium pondo octoginta, guttæ ammoniaci denariũ pondo uigintiquatuor, seui uitulini denariũ pondo octoginta, calcis uiuæ denarium uigintiquatuor, mali terræ denarium pondo uigintiquinque. Coquito ut didicisti.

CANDIDVM TELEPHANIS.

Argenti spumæ denarium pondo octoginta, cerussæ denarium pondo centum uiginti, myrrhæ denarium pondo trium, obolos duos, sagapeni denarium pondo quinque, thuris denarium pondo sex obulos quatuor, olei heminas duas S. omnia simul incoquito.

ALIVD.

Ceræ candidæ pondo libram, myrrhæ pondo unciã, thuris tantundem, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, adipis hienæ pondo uncias duas, coaguli cerui uel hœdi pondo uncias duas, nitri pondo uncias duas, galbani pondo unciã, guttæ ammoniaci pondo uncias quatuor, argenti spumæ libram S, cerussæ denarium pondo sex, olei ueteris heminam S, marinæ tres cyathos. Cauniace dicitur.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo ducentorum, ceræ denarium pondo quinquagintaduûm, olei heminas tres, cerussæ denariũ pondo octoginta, terebinthinæ denarium pondo trigintaduûm, buccinorum cineris denarium pondo decem, thuris denarium pondo nouemdecim, aquæ sextarium.

ALIVD.

Adipis suilli pondo octoginta octo, ceræ candidæ denariũ pondo quadraginta octo, cerussæ denariũ pondo duodecim, argenti spumæ denariũ pondo duodecim.

ALIVD.

Ad herpetas, carbunculos, condylomata, rhagadas: phlegmonem prorsus arcet,

C ut Heras Cappadox meminit. In hoc igitur rectè fecit, quòd non simpliciter ceræ scripserit, sed candidæ adiecerit. Nam sic fieri possit, uti uult, colore candidū. Post hæc autem aliud commemorans, neque ceræ, neque uini candorē apposuit, sed nos adiungere oportet, si emplastrum candidum reddere statuimus. Porrò compositio eius his uerbis ab ipso Andromacho tradita est.

ALIVD ΔΙΑ ΟΙΝΟΥ ΠΟΥΡΑΙΟΥ.

Cadmiæ pondo libram uncias nouem, argēti spumæ pondo libras duas, cerussæ tantundem, uini græci sextarios duos, rosacei pondo libras quinque, ceræ pondo libras tres, oua cruda numero duodecim, thuris pondo uncias tres. hæc incoquito. Candidorum emplastrorum coquendi rationes in priori commentario percensui, simulq; methodum non coquendi modò, sed etiam eorum compositionis ostendi. Et fortasse nihil eiusmodi emplastrorum doctrinæ adijciendum restat; sed quia hic liber non solum de sarcoticis emplastris, quæ iam utplurimum uiridia sunt, uerum etiam de glutinantium, & epuloticorū omnium ratione agit, quæ ulcera citra [illegible] cicatrice obducunt, quoniamq; melina ac rufa percurri, ideo candida quoque emplastra, quorum in illo libro mentionem nullam fecimus, in hoc producere uisum est. Cæterum ut nihil præsenti commentario desit, non pigebit adijcere emplastra, quæ ab ipsis cephalica & catagmatica nominantur, & magna uulnera, sinusq; glutinant; cum diluta fuerint, linamentis excipiuntur, & fiunt sarcotica.

DE CATAGMATICIS ET CEphalicis emplastris.

QVi plurima ac optima pharmaca prodiderunt (antea omnes nominatim citauimus) genus aliquod emplastrorum cephalicum & catagmaticum uocant, à caluariæ fracturis potissimum nomen eis imponentes. Sunt autem talia astringendi, digerendi, & siccandi potestate prædita.
D Plerique paulum ex astringentibus pharmacis eis admiscuerunt, idq; duplicis usus gratia, sicut diximus: nempe ut id quod affectis partibus influit repelleretur, & abstergentium facultas in altum usque penetret: docuimus nos antea, nisi astringentia frictione in puluerem redigantur, noxam magis quàm præsidium allatura ijs, qui trahendi uim occupant. At optimè elaborari ostendimus, si ex aceto acri leuia fiant. Itaque huiusmodi pharmacorum seriem ab ijs quæ Asclepiades tradidit auspicabimur.

DE EMPLASTRIS CATAGMATIcis ab Asclepiade traditis.

PRimum medicamentum in tertio τῶν ἐκτὸς his uerbis perscripsit.

NIGRVM ARISTEN CATAGMATICVM.

Hoc pharmaco in fracturis cum multi ossa implerēt, omnesq; replentia gestare adhortarentur, simile quid incredibili Ariste perfecit. Nam implentia & ab alijs ossibus separata ita copulauit, ut callum simul & alijs produxerit. Hæc recipit: Argenti spumæ, bituminis, singulorum denarium pondo ducentorum, picis aridæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum, resinæ terebinthinæ, denarium pondo quinquaginta, aluminis scissilis, propoleos, singulorum denarium pondo triginta, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiquatuor, æruginis denarium pondo decem, olei sextarios quatuor. præparato ut prædictum est. Alia præposito generi similia identidem Asclepiades hac sententia conscripsit.

ALIVD PITHIONIS CATAGMAticum, quo Helenus usus est.

Valet etiam ad uulnera ex ictu; cum exhibebis, spongia calida madefacta splenium relaxare oportet. Nam medicamentum ualidè glutinat; benefacit idem ad

strumas

A strumas & fistulas: in sinibus autem & fistulis splenium excindere conuenit: hoc est in orificio, ut humor qui excernitur locum habeat. Item simul cum medicamento lauandum est: præparatur hoc pacto: Bituminis iudaici pondo libras quinq;, uncias quatuor, picis brusiæ siccæ pares portiones, resinæ frictæ pondo libras octo, ceræ pondo libras quatuor, squamæ rubræ pondo libram uncias quatuor, olei per æstatem pondo libram, hyeme pondo libram S, aceti heminam. Quæ liquari possunt liquefacito: thus & squamam ex aceto macerata reliquis admisceto, attendens ne ebulliant, mouensq; in mortariũ demittito, contusa & subacta excipito ac utitor. In alio exemplari squamæ rubræ pondo libram S offendi. Liquet autẽ efficacius esse, quod copiosiorem squamam receperit.

MOSCHIONIS CATAGMATICVM PHARMACVM.

Ad recentia uulnera, & neruos præcisos confectum, item ad diuisa cum contusione, bene facit etiam fracturis cum uulnere. Etenim uulneribus succurrit, & ossa cum deligatura conuenienti impositum ad callum perducit: nec minus incipientibus hydropicis, & testium contusionibus prodest: eminentias circa anum reprimit, & rhagadas butyro dilutum sanat, & faucium tumores, quos Græci βρογχοκήλας appellant, dissoluit omnẽ duritiam: insuper ualet ad luxatũ & peruersum articulamentũ: itidem ad callosos excessus in manibus pedibusq;, quos clauos appellamus, ita ualet, ut sine exulceratione auferat. In summa, pharmacum est longè utilissimũ. Postremò ad hydropas incipientes efficax est. Hoc modo conficiũt: Argenti spumæ pondo minam (Mina uero in hoc pharmaco habet denarios centum sexaginta) picis denarium pondo centum sexaginta, seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo octoginta, mannæ thuris denariũ pondo octoginta, ceræ denarium pondo quadraginta, æruginis denarium pondo octo, opopanacis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, olei cicini hemi-
B nam, aceti tantundem, liquoris sycamini heminã, picis liquidæ heminæ dimidium. Argenti spuma leuissima, & cicinum oleum in uas fictile æreumq; iniecta, & super ignem posita incoquuntur. Posteaquam ebullierint, seuum & manna thuris adduntur, mouenturq; continuè: cum spissantur, pix, cera, resina admiscentur, & coctis ad puritatem usque, galbanum aspergitur: deinde ærugo & opopanax ex aceto resoluta: liquor uero sycomori, & pix liquida in alterum uas transfusa coquũtur: condensata priori pharmaco admiscemus. Rursus super ignem posita usque ad puritatem coquuntur, & in uinum demersa triduum relinquimus: inde subactis utimur in linteolum illinentes. Oportet autem, dum medicamentum imponitur, uittam respersam uino exprimere, & tunc pharmaco circundare. Quemadmodum uero noster Lucius Categetes præparauit ita habet: Adeps & oleum prius liquantur: ubi dissoluta fuerint, manna thuris leuissima, & argenti spuma inspergitur. His in unũ coactis sequentia facimus. Atque in hoc pharmaco, tum in eo quod infra subscribitur, minam denarijs centum octoginta ualere ait. Vnde clarum est, Alexandriæ minam ipsum intelligere, quæ uncias uiginti pendet, & singulæ unciæ denarios octo habent: Sic enim accidet, minam centum octoginta denarios continere.

ALIVD CLAVDII PHILOXENI ἀπαλοῦν INSCRIptum, *ad cruenta & fracturas: facit etiam ad prædicta utile.*

Argenti spumæ pondo minam, quæ ualet pondo denarijs centum octoginta, seui uitulini denarium pondo centum octoginta, thuris denarium pondo nonaginta, ceræ denarium pondo quadraginta, opopanacis, æruginis rasæ singulorum denariũ pondo sedecim, chrysocollæ, aluminis fissi pares portiones denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, ciceos heminam, aceti tantundem, ut catagmatica componito.

OENANTHE CATAGMATICVM *pharmacum ad idem.*

Argenti spumæ denarium pondo centum sexaginta, picis cedriæ denarium pon-

C do octoginta: hanc ex Italicis figulinis effluentē capimus: resinæ terebinthinæ denarium pondo octoginta, thuris denarium pondo octoginta, seui uitulini elaborati denarium pondo octoginta, medullæ ceruinæ elaboratæ denarium pondo octoginta, œnanthæ siccæ, symphyti radicis, centaurij comæ, singulorum pondo libram, eruginis rasæ, opopanacis singulorum denarium pōdo octo, papaueris succi, myrrhæ, aloës, galbani, singulorum denarium pondo octo, aceti heminas tres, olei cicini heminam: symphyton, œnanthen, centaurion, non minutim contusa, ac in acetum insecta ad tertias coquimus, & humore expresso ad pharmaci confecturā utimur. Prodest medicamentum etiam podagricis. Alibi sic scriptum est:

Argenti spumæ, picis œnitæ, singulorū denarium pondo centum sexaginta, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, seui uitulini, thuris, symphyti radicis, succi sicamini, singulorum denarium pondo octoginta, œnanthæ aridæ, centaurij, singulorū pondo, ceræ denariū pondo quadraginta, eruginis, opopanacis, styracis, papaueris succi, mandragoræ succi, myrrhæ, aloës, galbani, chrysocollæ, aluminis fissi, singulorū denarium pondo duodecim, aceti sextarios tres, olei cicini libram. Præparato quēadmodum prædiximus, & in uinum falernum demergito, ut in catagmatico Moschionis fecimus.

DE EMPLASTRIS QVAE PROprie Cephalica nominantur.

CApitis fracturarū, quæ ad laminam usq; peruenere, emplastra cephalica dici consuerunt. Eorū uirtus est, ut ossium squamas regenerent, nutrimenta in caluaria, & alijs corporis ossibus reducant. Nonnulli communi genere hæc etiā uocant catagmatica, quibus proprie nuncupatis fortiora sunt. Siquidem catagmatica ab eis dicta, purgandi siccandiq; facultatē habent: hæc autem acrimoniam quandam sortita sunt, ut ex alto in superfi-
D ciem extimā non ossa modo, sed his multo magis humorem crassum aliquē & uiscosum, uel omnino deprauatum extrahant. Meminit huiusmodi emplastrorum Asclepiades in tertio libro de exteriorum medicamentis, quæ sane in quarto huius operis libro tractamus. Quoniam uero ad cacoëthe ulcera, & chironia quædam ipsorū conuenire dixit, tum quod ad Deleontem autorem refert cephalicum, tum ex nigro uiride cephalicum, tum Philoti cephalicum, tum Isin, quod & ipsum simul cephalicum appellat, aliaq; nonnulla huiusmodi, quæ huc pertinere putandum, ideo nunc quoq; ipsa non apposui, sed ad catagmatica & cephalica ab alijs medicis memoriæ mandata transgrediar, ubi generalem utriusq; potentiam exposuerim. Quæ uero & antea in hoc libro protulimus, tum in opere de simpliciū medicamentorū facultate in memoriam reducentes cognoscere uos expedit, cephalica nempe catagmaticis esse nobiliora, eóq; cum cerato carnem producere. Quapropter & sarcoticis alio quodam modo similia sunt. Nam ubi ex cerato uim remiserint, sarcotica fiunt, quæ linamentis excipiuntur: adiecto uidelicet interim oleo, aliàs rosaceo, nonnunquam alio quodam huiusmodi.

DE CATAGMATICIS ET CEPHALICIS HERAE.

PRimum id genus emplastrorū Isin uocatū Heras scripsit, medicamētum ad satis multa idoneum: deinde, quod διὰ βοτανῶν appellant: hoc autē ipsum multiplicis iam usus etiā cephalicū esse attestatur. Quin & διὰ σχιδάκων deinceps, quod cum polychreston satis pharmacum existat, idem simul pollicetur. Insuper post hæc omnia aliud manifestò his uerbis exposuit.

ALIVD CEPHALICVM.

Ad capitis fracturas facit, ossa promptissime reducit, & squamas separat, reliquaq; omnia facit quæ ante ipsum pastillus. Squamæ æris rubri denarium pondo uiginti quinq;, aluminis denarium pondo uiginti, aristolochiæ dactilidos denarium pondo

A pondo uiginti, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiquinque, thuris denarium pondo uigintiquinque, myrrhæ denarium pondo duodecim, seui taurini pondo libras quatuor, terebinthinæ pondo libras quatuor, pityinæ siccæ pondo libras quatuor, olei heminam, aceti quantum satis est. Sicca terito diebus aliquot sub ortu Caniculæ, ammoniacū madefactum prius aceto infundito: demū quæ liquari possunt in unum cogito, ac utitor. In quibusdam exemplaribus ascriptum est, olei ueteris. At cum hoc ipsum emplastrum dixerit efficere, quæ & ante ipsum pastillum: uisum mihi est illius compositionem subscribere, quæ secundum Heræ sententiā ita habet.

PASTILLVS CEPHALICVS TRI-
plici mistura constans.

Facit ad capitis fracturas, itē ad phymata, fistulas, podagras, callos, coxendices. Terræ erythriadis pōdo minas duodecim, squamæ æris rubri pōdo minas quatuor, ichthyocollæ ponticæ pondo minas quatuor: erythria & squama seorsum teruntur, deinde simul acetū acre affunditur, ut mellis crassitudinē habeant: & leuigantur: resiccatis acetum rursus admouetur: hoc fit diebus uiginti, quando Canicula oritur: pōst ichthyocolla ex aceti hemina cōfringitur, & lento igne liquatur, mox terra squamaque additur, quæ in uas æris rubri coniecta, soli octo diebus exponuntur, bis quotidie mouentur, donec coiuerint: post hæc exempta paulatim in mortario conteruntur aceto affuso, usquedum spissentur: inde pastilli finguntur, & collyria, tum longitudine, tum crassitie inæqualia, & refrigerata reponuntur. In usu ad unam medicamenti partem ex aceto leuissimam factam, tres cerati rosacei portiones admisceto, utitor platysmate primum, mox splenio in capitis fractura, desuper lanis succidis ex aceto adiectis. Porrò collyrio fistulis imposito, splenium ex hoc cum cerato superdandum est.

ALIVD ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΟΝ.

B Posuit aliud quoque emplastrum ad fracturas priuatim conueniens in hunc modum: Emplastrum ad fracturas artuum cum uulnere, & sine uulnere, item ad male curata, & sinus.

Picis aridæ pondo minam, argenti spumæ tantundem, mannæ eius dimidium, seui uitulini pondo minam, ceræ tyrrhenicæ pondo minas quatuor, opopanacis denarium pondo octo, æruginis rasæ pondo minas sedecim, æris Cyprij decimamsextam minæ portionem, galbani denarij pondo unius, terebinthinæ minæ dimidiū, ricini, uel olei ueteris heminam, aceti heminæ dimidium, tres obolos. Argenti spumam, oleū & seuum lento igne incoquito: ubi colorem mutauerint, picē, resinam, galbanum adijcito, postea coquito, donec coēant, et tunc subtracto igne sinens paulum refrigerari mannam, mox opopanacem, & æruginē ex aceto tritam in ollam fundito: ac ubi tantillum incoxeris, dum bene habet, tollito. Aestate frigus admoliri, hyeme idem deuitare connitimur. Cæterum ubi medicamentum tenerius facere animus est, uel ut os maturius ad suppurationem perueniat, medulla cerui ipsum diluimus. Iam uerò in hoc pharmaco Heras minam sedecim unciarū esse innuit, aliàs enim decimamsextam minæ partem non scripsisset.

ALIVD.

Huic rursus aliud ad eadem hisce uerbis Heras subdidit: EMPLASTRVM ἀφλέγμαντον. Ad punctus neruorum, ac fracturas. Hoc frequenter ad articulos luxatos ipso die usi sumus, tum in fracturis, item in contorsione tali, uel genu: discutit humores superfluos ad genua in altum emergentes: præsertim si partes affectæ duobus, uel tribus diebus, antè erui farina oxymelite madefacta inūctæ sint. Summatim ad omnem conuulsionem, & rupturam ualet: nam mirificè phlegmonem arcet. Argenti spumæ denarium pondo uigintiquinque, bituminis aridi denariū pondo centum, picis aridæ denarium pondo quinquaginta, ceræ denariū pondo quinquaginta, resinæ pityinæ denarium pondo uigintiquinque, guttæ ammoniaci dena-

C rium pondo quindecim, aluminis fissi denarium pondo quindecim, eruginis denarium pondo quindecim, propoleos denarium pondo quindecim, olei ueteris libras tres. Argenti spuma cũ oleo coquitur, & ubi confluxerint, bitumen adijcitur, dum probè liquescat, incoquitur (liquatur enim pedetentim) dein pix, postea resina, cera, ammoniacum, propolis adduntur: singula aũt adhibito postquam cacabum ab igne tollis: quibus sic spissatis, ut tactũ non amplius inquinent, eruginẽ, ac scissile alumen adiungito, tũ feruore remisso in ollã, in qua frigida sit, transfundito. Hoc postq; fractura reliqua callũ cepit, assulis pluribus implentibus usi sumus, paucisq; diebus eò perduximus, ut callus etiamdũ assulas comprehenderet. Valde est πολύχρηστον, inde aliud simile prædictis emplastris in hunc modũ Heras recensuit.

EMPLASTRVM CATAGMATICVM, ET AD HYDROPICOS.

Picis aridæ pondo minam, picis liquidæ heminæ dimidium, liquoris sycomori heminam, argenti spumæ pondo minam, thuris pondo minã, galbani denariũ pondo octo, terebinthinæ minæ dimidium, adipis uitulinæ pondo minam, ceræ pondo minam, opopanacis denarium pondo octo, eruginis rasæ denarium pondo octo, ricini non adulterati heminas quatuor, aceti acris heminã. Argenti spuma, & thus cũ ricino, & seuo probè incoquuntur: deinde pix adijcitur, cera, resina, galbanũ purgatum & medico aceto dilutum. Reliqui aceti tertia pars erugini, altera opopanaci admiscetur, & hæc immittũtur. In alia aũt ollula, picis liquidæ, sycomori, & recini liquoris pars octaua seruatur, ne erugo desetur, deinde mediocriter coquuntur, ut unitas fiat: cum bene habere uidebitur, in uino reponitur pharmacum. Hoc multis hydropicis succurrimus, inijcientes ipsum, ac leuiter circũdantes, solum, ut bene concoquerent, prouidentes. Cum uerò profecisse nos ægri sentiunt, descendimus ad emplastrum ei subiunctum, quod διὰ ἁλῶν dicitur.

CATAGMATICVM ANDROMACHI.

D Primum catagmaticum Andromachus ita scripsit: CATAGMATICVM quo continue utor.

Argenti spumæ pondo minam, picis pondo minam, ceræ pondo minam, seui taurini pondo minam, thuris pondo minam, picis liquidæ heminæ dimidium, liquoris sycamini heminam, terebinthinæ pondo minam, opopanacis denariũ pondo octo, galbani denarium pondo octo, eruginis denarium pondo octo, ricini heminã: non nulli etiam butyri pondo minam addunt, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiquinq;: ex uino austero diluitur: mox aliud hac sententia scribit.

ALIVD CATAGMATICVM.

Argenti spumæ pondo minam, ceræ minæ dimidium (alij, quartam partem) picis pondo minam, terebinthinæ pondo minam S, seui uitulini pondo minam, opopanacis denarium pondo octo, eruginis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo (alij, sex) ricini heminam, aceti tantundem. Gallus iniecit scissilis denarium pondo duodecim, chrysocollæ denarium pondo duodecim. Aliud superioribus catagmaticum hoc modo Andromachus subnectit.

NIGRVM CATAGMATICVM.

Argenti spumæ denarium pondo ducentorum, bituminis denarium pondo ducentorum, picis denarium pondo centum, ceræ denarium pondo centum, scissilis denarium pondo triginta, propoleos denarium pondo triginta, terebinthinæ denarium pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denariũ pondo uigintiquatuor, eruginis rasæ denarium pondo decem, olei sextarios quatuor, alij duos adijciunt. Veteres etiam lapidis pyritis denariũ pondo octoginta. Hæc igitur ab Andromacho ordine scripta sunt: seorsim, inter uiridia postremum aliquod emplastrum his uerbis expressum inuenio.

ALIVD VIRIDE CEPHALICVM
ex collectaneis Aphrodæ.

Squamæ denarium pondo quadraginta, terræ erythriadis denariũ pondo uigin-

li, mali

A ti, mali terræ denariũ pondo triginta, ichthyocollæ denarium pondo ſedecim, ſalis ammoniaci denariũ pondo duodecim, miſyos denariũ pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo duodecim, thuris denariũ pondo trigintaſex, æris uſti denarium pondo ſedecim, aluminis ſiſſi denarium pondo duodecim, rotundi denariũ pondo ſedecim, brioniæ denarium pondo duodecim, chamæleontis nigri denariũ pondo duodecim, reſinæ uſtæ denariũ pondo octodecim, guttæ ammoniaci denariũ pondo octodecim, argenti ſpumæ denarium pondo duodecim, illyridis denarium pondo duodecim, calchanti denarium pondo duodecim, fellis taurini tres cyathos, aceti congium. Sub Caniculæ æſtu paſtillos fingito, qui ſinguli denarios quatuor pendeant, ceræ quartam partem miſceto, aceti heminas ſex, olei tantundem.

DE EMPLASTRIS GLVTINANTIBVS.

Qvidam hæc ἔναιμα & τραυματικὰ nuncupant. Opus eorum eſt, coniungere, & diuiſas partes conglutinare, ut in priſtinam unitatem particula reducatur. Verum non modò cruenta protinus glutinantur, ubi ſanguinem ex diuiſione profluentem adhuc ſpongia deterſerimus, deinde ſuturis, aut fibulis coarctauerimus, ſed etiam ſinus ueteres, cum ab omni inflammatione immunes, & puros medicamentis appoſitis effecerimus, com mittuntur, coëuntq;. Dictum eſt in Therapeutices libris, medicamentum primario, atq; ex ſeſe, ſordis deterſorium appellari: altero ſignificatu ſarcoticon, id eſt carnem producens & glutinans. Non enim tanquam ipſum ſarcoticon, aut uniens, neq; tanquam hæc naturæ ſolius opera non ſint, ſed quòd talibus impoſitis medicamẽtis ulcera carne replentur ac coëunt, appellationẽ hanc ſortita ſunt. Opus ipſorum proprium eſt, affectam partem recrementis uacuare, ne uidelicet ſanies carnis generationẽ, glutinationemq; impediat. Indicatum eſt, glutinatoria ſarcoticis eſſe
B ſicciora; item ſarcotica detergendi uim omnis roſionis ſeu morſus expertem referre. Glutinantibus autem non abſterſorijs prorſus, uerum deſiccantibus ſolum eſſe licet. At cum cicatricem ducentia pharmaca multò his (præter quàm quòd abundè aſtringunt) ſicciora ſint, ſtatuamus demum & quæ glutinant, & quæ coniungunt, moderatius iſtis exiccare. Finis autem glutinantium eſt, nullam inter coitura ſubnaſcentem humiditatẽ permittere: epuloticorum uerò non hanc tantum impedire, ſed etiam nunc conſiſtentem in ijs quæ mox cicatricem ducent, cõſumere: ad hæc callo obducere, & aſtringendo indurare. Sarcotica ſanguinem ad refectionẽ idoneum, tum pro quantitate, tum pro qualitate tuentur: ac tantum talemq;, quanto natura & quali ad carnis generationem indiget. Cæterum leniſſimum medicamen purum ulcus ſeruat, ſiquidem tale acceperit: ſordidum uerò neceſſe eſt illud tantum pro ſua ipſius poteſtate detergere, quantum craſſitudinis ſordes habuerit: quinetiã carnem recens iunctam mordere & exedere debebit. Vnde palàm colligitur id, cũ tale exiſtat ulceri carnem nõ eſſe inducturum, nec cauitatem repleturum, ſed quòd potius ipſa colliquabit, imminuetq;. Atque huius rei cauſa medicamentum quod ſordibus copioſis repurgandis eſt, quo de antea dixi, non ſemper carnem poteſt gignere, niſi uel ex uberiore oleo, uel roſaceo liquatum, ſicut quod ἡ δι' ἰτεῶν & ἡ διὰ χαρτῶν inſcribitur, deterſionis uehementiam remittat, uel ex cerati miſtura roſionem deponat. Huiuſmodi multa multiplicis uſus uires oſtendunt, quemadmodum Macharionis emplaſtrum, tum Iſis. Scopus igitur ſingulorum id genus in Therapeuticæ libris declaratus eſt: ſimplex facultatum materia in alio opere priori cõpoſita, in præſenti tractatur. At primum in eo meminiſſe oportet naturæ corporũ, quæ curanda ſuſceperis. Nam humida, eoq; mollia, quemadmodum mulierum, puerorum, eunuchorum, & qui muliebriter degunt, imbecillioribus medicamentis indigent: uirorum corpora, potiſſimum qui ex uirilibus munijs & ſole durum corporis habitum conciliarũt, ab imbecillibus nihil præſidij ſentiũt. Quapropter nec glutinantia utriuſq; ſexus corporum communia ſunt, ſed quæ ex argenti ſpuma, oleo, & aceto præpa-

C rantur (in priore libro de ipsis egimus) imbecillam mollemq; carnem glutinant. Quæ bitumine, erugine, squama, aloë, & myrrha cõstant, robustam & duram. Itaq; bitumen ipsum per se in harum uirtutum scopo continetur: at nulla ratione solum ex oleo liquatum usurpare poteris, ut quod friabilius sit, quàm medicamento emplastrodi faciendo conueniat. Vt igitur emplastrum fiat, cerã & resinam ei admiscemus, à quibus denuo uirtutem eius solutam iri scientes, interdum æs, uel eius squamam, sæpe aloën, uel myrrham, uel in summa siccans aliquod medicamentum non inepte adijcimus.

ΔΙΑ ΑΣΦΑΛΤΟΥ BARBARVM.

Prima hic quoq; ab Andromacho scripta apponam.

BARBARVM QVO VTOR.

Ceræ, picis, resinæ, bituminis, thuris, singulorum denariũ pondo ducentorum, olei heminam.

ALIVD.

Picis pondo libras duas, bituminis, ceræ, singulorum pondo librã, guttæ ammoniaci, mannæ, singulorum pondo uncias sex, cerussæ pondo uncias tres, olei heminæ dimidium, aceti heminas quatuor: hoc Aphrodas admiratus est.

ALIVD NIGRVM.

Picis aridæ, resinæ aridæ, bituminis, singulorum pondo libram, cerussæ pondo uncias sex, mannæ, atramenti sutorij, eruginis rasæ, singulorum pondo uncias tres, olei heminæ dimidium, aceti tantundem.

ALIVD EX EMPLASTRIS GALLI.

Seui caprini denariũ pondo triginta, eruginis denariũ pondo octo, ceræ denariũ pondo quinquaginta, mali terræ, bituminis, picis, singulorũ denariũ pondo uiginti quinq;, guttæ ammoniaci denariũ pondo duodecim, galbani denariũ pondo duodecim s, silphij denariũ pondo octo, mannæ denariũ pondo duodecim: præparato. D

ALIVD QVOD ANICETON DICITVR.

Ceræ denarium pondo centum, seui taurini denarium pondo triginta, bituminis denarium pondo uigintiquinq;, picis denarium pondo uigintiquinq;, terebinthinæ denarium pondo uigintiquinq;, nitri denarium pondo uigintiduûm s, mali terræ denarium pondo duodecim, galbani denarium pondo octo, myrrhæ denariũ pondo octodecim, thuris denarium pondo duodecim s, ammoniaci denarium pondo †octo, cardamomi denarium pondo duodecim, opopanacis denariũ pondo octo, medullæ ceruinæ denarium pondo quindecim, eruginis denarium pondo duodecim, aloës denarium pondo octo, bdellij denarium pondo sedecim, olei heminas duas: ego uerò adieci propoleos denarium pondo duodecim.

Aliàs †uiginti

ALIVD ENAEMVM IVLIANI.

Argenti spumæ, bituminis, ceræ, picis brutiæ, singulorũ denarium pondo quinquaginta, resinæ frictæ denarium pondo quindecim, æris squamæ denarium pondo duodecim, thuris denariũ pondo quatuordecim, galbani denariũ pondo octo, chalcitidis denarium pondo quatuor, aloës denarium pondo sex, gallæ denarium pondo quatuor, myrrhæ denarium pondo quatuor, mali terræ longi denarium pondo sex, mali terræ rotundi denarium pondo quatuor, olei ueteris heminas quatuor: nos olei heminas tres. Quod Heras conscripsit barbarum, sic habet.

NIGRVM EMPLASTRVM.

Ἔναιμον ad diuisiones notatu dignas, maximè capitis: ad fistulas, sinus, fracturas. Conuenit etiam hepaticis & lienosis: citra inflammationem glutinat, benefacit etiã neruis, chartilaginibus, & ossibus præcisis. Cohibet mirificè sanguinem erumpentem. Insuper ualet ad hypophoras & sinus, glutinat enim insigniter. Itẽ in abscessibus humore ablato hoc imponitur. Est etiam ad sanguinem cohibendum præstantissimum, præsertim in ijs, qui sanguinem reijciunt: duo uerò in pelles illita, unum pectori & lateribus imponito, alterum dorso, præter opinionem sanguinem sistit: ualet

A ualet insuper ad canum hominumq; morsus: in totum phlegmonem arcet. Idem τραυματικὰ quæ uulneribus adhibentur, superat, ut experientia indicauit. Hyeme diebus septem soluitur, per æstatem quinque: si uerò necessitas urgeat, tribus.

Ceræ, picis, bituminis, pityinæ, singulorũ pondo libram, mannæ pondo uncias sex, cerussæ pondo uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias quatuor, opopanacis pondo uncias duas, olei semunciam, alij selibram, aceti heminas duas. Ceram, bitumen, oleũ, acetum paululum relinquens in olla recenti liquato: deinde picem & resinam adijcito: in minima frusta diligenter concidito. Vbi semicoctũ fuerit, tollito ollam, & aliquandiu refrigerato: inde atramentũ sutorium percolatũ, leuigatumq; ex duabus aceti heminis paulatim inspergito, ne efferuescat: effusum leuiter suburito mouens: cum tactum non inquinat, cacabum deponito: opopanacẽ antea in reliqui aceti parte madefactum infundito, ut dissoluatur: mox cerussam, mannam unà pariter trita inspergito; & paululũ tepefaciens, ut in unum coëant, obserua, ne opopanax & manna adurantur: refusa in mortariũ, ibi refrigerari sinito: ac rursus subacta reponito, atq; utitor. Porrò manifestũ est, etiam alia barbara, quæ tum Andromachus, tum reliqui tradiderunt, eodem modo confici oportere. Quidam opopanacem cacabo non inijciunt, sed leui ex aceto facto liquata in mortario superfundunt. Cum eo nonnulli miscent mannam, & cerussam, quemadmodum ego quoq; sæpius feci, in mortario terens ex aceto, & quæ liquari possunt, liquefaciẽs. Subinde uerò atramentum sutorium duntaxat cum opopanace leue factum cacabo indidi, mannam cerussamq; inspergens.

ALIVD BARBARVM HERAE.

Heras soli huic præscripsit barbarum: ego uerò prius etiam similiter appellaui, etsi nigrum ab ipso nuncupatum: quoniam pleriq; ex recentioribus medicis emplastra διὰ ἀσφάλτου barbara nominare consuerunt. Heras de ipso sic ad uerbum: Bar-

B barum ad recentia uulnera, sinus, canum hominumq; morsus, condylomata, inflammata, ad articulorum uitia omnia in principio, & podagram.

Ceræ pondo minam, picis, resinæ frictæ, bituminis iudaici, singulorũ pondo minam, argenti spumæ denarium pondo decem, cerussæ denariũ pondo quinq;, opopanacis denariũ pondo quatuor, olei heminã, aceti cyathum. Cera, pix, bitumen, resina incoquuntur, donec illiquescant. Deinde reliqua ex aceto trita admiscentur. His ablatis ab igne, & modicè refrigeratis, ex aceto paululum instillatur. Talis sanè barbarorum emplastrorum formula est: ego ubi paucis exposuero, quomodo ipse utar, sermonem de eis finiam. Sunt autem duo, unum ad maxima uulnera, alterum ad minora. Quod itaq; ad maxima adhibetur, hæc recipit.

BARBARVM GALENI.

Picis pondo libras octo, ceræ pondo libras sex, & uncias octo, pityinæ pondo libras quinq;, & uncias quatuor, bituminis pondo libras quatuor, olei pondo librã, & uncias sex, argenti spumæ, cerussæ, æruginis, singulorũ denariũ pondo uigintiquatuor, thuris pondo selibram, aluminis liquidi denarium pondo duodecim, fissi pondo uncias quatuor, opopanacis, squamæ, galbani, singulorum denarium pondo duodecim, aloës, apij, myrrhæ, singulorum denarium pondo quatuor, terebinthinæ pondo uncias uigintiquatuor, mandragoræ succi denarium pondo sex, aceti heminas sex, quæ ualent libras quinq;.

SIMPLICIORIS BARBARI TEMPERATVRA EST TALIS.

Picis, ceræ, resinæ pityinæ, resinæ frictæ, bituminis, singulorum pondo libram, argenti spumæ denarium pondo decem, cerussæ denarium pondo quinq;, æruginis denarium pondo quinq;, opopanacis denariũ pondo trium, olei hyeme pondo uncias nouem, æstate pondo uncias sex. Quæ liquari possunt, siccis in mortario aceto acri leuigatis affunduntur. Quòd si mitius uoles medicamentum reddere, hyoscyami succi denarij pondo unius S. item apij tantundem admisceto.

LIBRI SECVNDI FINIS.

c

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA' ΓΕ'ΝΗ, LIBER TERTIVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE VVLNERIBVS NERVORVM.

Thæc, amici, cōmentaria uobis paro, qui iam ex ipsis medicinæ operibus comperistis, quàm efficax sit nostra neruorum curatio, nempe ex qua omnes seruati sint, non autem manci, nec claudi redditi: quæ aliter curatis accidere cōspexistis: quemadmodum etiam nonnullos conuulsione correptos, uel cum dolore, uel putredine, uel febre mortuos. Verisimile aūt est, hosce libros ad aliorum quoq; manus peruenturos, qui scriptis bene uti non possunt: uel quia à præceptore medicæ artis speculationem nō didicerunt, sed omnino rudes, quasi uix initiati & prorsus inexerciti permanent: aut quia perperàm edocti adhæserunt ijs, qui composita medicamenta solo usu citra rationem esse inuenta asserunt, manifestò contentione sua errantes. Altero modo non minus prædictis errant ij, qui nullum pharmacū ex simplicibus facultate diuersis confici opinantur. Verum hos medicamenta superiore libro citata uanitatis coarguūt, ut quæ magnas ipsorū uires ex contrarijs inuicē simplicibus temperatis ostentent: imò etiam in libris hunc subsecuturis præstantissima pharmaca ex contrarijs uirtutibus composita indicabuntur. Nunc de nostra curandi ratione, quā in neruorum uulneribus excogitauimus, toto hoc libro disseremus: ostendentes quantā eiusdem facultatis medicaminum copiam, tum ex generalis sanandi scopi consideratione, tum ex simplicium uirtutis cognitione inuenerimus.

QVIS COMMVNIS VVLNERATORVM NERVORVM curationis modus, & quæ medicamenta specialia.

Pectauimus omnes præceptores nostros præsidio, quod iam recentiores medici ἔναιμον & glutinatorium appellare solent, uti. Nam initio medicamentum aliquod ex enæmis imponentes, uulneris oras committere seu glutinare moliebantur. Si uerò phlegmone eas obsederat, calida aqua liberaliter fouebant, ac tritici farinam ex hydrelæo decoctam, cum oleo applicabant. Quare etiam gladiatores in patella uulneratos, supraq; hanc in lato tenuiq; tendine, pari modo ab ipsis curatos uidi: forsan melius dicas non curatos, sed perditos: paucissimi enim illorum, & ij claudi superuixerunt. Quid? quod permultos in manu summa tendones, per quos digiti flectuntur extenduntúrq;, uel contusos, uel minimo puncto læsos, putrescentes adeò conspexi, ut coctis diutius in aqua similes apparerent. Non enim secus exoluuntur & substantia emollescunt superiorem sanandi modum experti, ut quo uulneratam partem ueluti putrefieri perceperim. Quoniam uerò omnia ex humiditate & calore putrescere cognoscebam, curationem per siccantia refrigerantiaq; moliendam esse deprehendi. Rursum apud me contemplatus, frigidum ferè ab Hippocrate neruis inimicum dici, optimum fore neruorum uulneribus medicamentum intellexi, quod & siccaret, & caloris frigorisq; particeps esset, uel parum ab horum medio ad calorem recederet: calidum tamen esse satis posse, modò siccandi potestate polleat. Etenim calor citra humiditatem putrefacere nihil habet. Insuper illud quoque præmeditatus, multum referre, nudæ parti affectæ medicamentum offeras, an per alia corpora ei præposita, conuenire aduerti alijs in nudato neruo uti pharmacis, alijs cum punctus fuerit, partibus,

A bus, quæ ipsi præiacent, illæsis. Vbi etenim nudo neruo medicamentū adferas, ibi prædictam auxiliorum integram indicationem assumi ratio est. Præpositis autem partibus saluis, tenuius pharmacū inueniendum est, cuius uirtus interiacentes particulas permeando non dissoluatur, sed in altum penetret. Quod efficere tale pharmacum potest, si ualidè siccet: & si non calore & frigiditate medium sit ac symmetron: non offendere, dum efficacia ipsius calefaciendi uel refrigerandi in particulis, quæ neruoso corpori præpositæ sunt penetrandis imbecillior est reddita. Atqui inuento iam præsidiorum scopo, quàm uidelicet tenuia esse cōueniat, deinceps materiæ mentionem facere oportet. Plurima igitur quæ calefaciunt tenuiorum esse partium, permulta rursus quæ refrigerant crassiorum, in simplicium medicamentorum speculatione didicimus: quippe una solum qualitas acris cum tenui substantia nonnunquam ipsis accidit, eoq; inter omnia, quæ refrigerandi uim obtinent, tenuiorū partium acetum est quamacerrimum, quod etiam caloris modici particeps esse demonstrauimus: calefacientium uerò liquores probi tenuissimam habent substantiam: & apud omnes iam homines Cirenæus primas tenere cognoscitur, quo non præsente etiam medico utimur: & ijs quæ cum ipsis ab orientalibus plagis afferuntur: cuiusmodi est, quod Sagapenum appellamus. Hoc genere comprehenditur & liquor euphorbij iuxta occiduas orbis regiones natus, siue liquorē ipsum, siue aliud quid nominare uelis, nobis in præsenti commentario euphorbiū hoc medicamentum uocare sufficit, quemadmodum iam omnes consuerunt. Quinimò in nostra regione prouenientes, & panacis, et tithymallorum liquores subtili facultate præditi sunt, & quidem omnes nominati liquores generosi calefaciunt, opobalsami uerò subtilis, & ipse non admodum calefacit. Atq; ex terrestribus nitri spuma tenuē substantiam habet, item quod ex aqua facile soluitur aphronitrum, si ad corpora terrestria uidelicet relationē fieri inaudiamus. Subsequit nitrum nomine beroniceum,

B & asia petra, cuius flos etiam omnium terrestrium est subtilissimus. Porrò ex metallis auripigmentum, & sulphur, tum subtilia, tum calida sunt: quibus succedit misy, æris squama, & chalcitis, paululum simul astringentia. Quare usta quoque chalcitide frequenter in subtiliorum medicamentorum compositionibus utimur. Citra calorem uerò manifestum tenuis essentiæ metallica sunt, spodium, & pompholix: adde quod uocatur psoricum: subtilis abundè est & chrysocolla. Cæterum inter succos laurinum simul cum eo quod calefaciendi uirtute ualida pollet, quæ sensibus percipi queat, tenuem esse didicimus. Nihil enim minus eo cedrinus excalfacit, calore tamen qui sensibus subijcitur, propter substantiæ tenuitatem, illi cedit. Huius generis est lixiuia, quæ stacte dicit: atq; hanc ipsam, quæ ex materia subtili usta fit, cedrinum oleum uirtute superat. Ex malo igitur & ficu, eaq; magis agresti, quam ἐρινεὸν Græci uocant, item ex tithymallis combustis, huiusmodi lixiuiam conficimus. Præstantissimus est ex tithymallis, qui χαρακίας nuncupatur. Cæterum ex seminibus frumentarijs, σιτηρὰ nominant, subtilissimus est eruus sine insigni calefaciendi potestate: lolium uerò cum insigni: hordeum nequaq; calfacit. Mediam interea materiā obtinent, qualitatibus amara, quæ multū tenuibus substantia cedunt, crassi licet nihil habentia. Nonnulla ipsorum à medijs tantillum declinarunt: alia ad calorem, alia ad frigiditatem; quorum omnium materias in opere de simplicibus medicamentis executus sum: quemadmodum etiam omnium salganorum (Græcis ἀκρόδρυα dicuntur) in quorum numero sunt amygdalæ amaræ, & pistacia: at stirpium materiæ in præsentia non memini: redire enim ad principium cogito, atque exponere, quando, quoq; modo singula per rationem nobis inuenta usurpauerimus. Hinc enim puto bonæ indolis iuuenes incitatum iri, ut medicamentorum materiam cognoscant, ipsimet inspicientes, non semel aut bis, sed frequenter: quoniam sensibilium rerum cognitio sedula inspectione confirmatur: cuius rei indicium est euidentissimum, quòd didymi per omnia similes esse nobis uisi sint, differentes autem ijs, qui ipsos inspicere consueuerant. Itaq; herbarum, fruticum, & arborū ma-

C teriam priusquam è terra eximantur, contemplari pulcherrimū eſt, dum fructus uidelicet futuri ſunt, dum æduntur, dum augeſcunt, & dum uigent. Hæc ſiquidē continua ſpeculatio docebit te, quando potiſſimū ipſos commodè decerpas, ac in ſiccis domunculis repoſitos cuſtodias, ne à ſolis radijs exurantur, neque ab humiditate ex tecto uel muris madeſiant: id optimè fiet, ſi domus neque ſubterraneæ ſint, neq; alijs uicinæ, neq; ſub tegulis, ſed oſtia ad meridiem ſpectantia habeant, prope quæ tamen medicamenta reponi nō debent. Amici hic quoq; uos admoneo, ut me ſequamini, ſi artis opera pulchrè obire uolueritis: nouiſtis enim, quomodo ex omni natione præſtantiſſima quotannis medicamenta mihi adferantur, eò quod perditi illi omnigenarū rerum coëmptores uarijs modis ea cōtaminant. Præſtiterat forſan non hos ſolū, ſed multo magis etiā mercatores, qui illa aduehunt, incuſare, atq; his multo magis ipſos herbarios: item nihil minus eos, qui radicū liquores, ſuccos, fructus, flores, & germina extra anni tempus in urbes cōferunt; hi ſiquidem omnium primi in eis dolum exercent. Quiſquis igitur auxiliorum undique copiam habere uolet, omnis ſtirpium materiæ, animalium, metallorum, tum aliorum terreſtrium corporum, quæ ad medicinæ uſum ducimus, expertus eſto, ut ex eis & exacta, & notha cognoſcat: deinde in commentario meo, quem de ſimplicium medicamentorum uirtute prodidimus, ſeſe exerceat. Niſi enim hoc modo inſtructus ad præſentis operis præſidia ueniat, uerbotenus quidem medendi modum ſciet, opus uerò nullum ipſa dignum perficiet. Finge nanque ipſa, quæ de neruorum uulneribus prædixi, quædam te cognoſcere: adulterata uerò medicamenta per ignorantiā compoſitioni inijcere, uel neque omnino exactè facultates ipſorum intelligere, an non erit neceſſarium, frequentius hic te errare, quàm rectè agere? Mihi quidem admodum uidetur. Iam uerò ad plenum uirtutes cognoſcere ab eo multum differt, quod eſt cognoſcere. Etenim ſolum cognoſcere ſcire eſt, an medicamentum ſiccare, uel

D humectare, uel refrigerare, uel calefacere nos poſſit: accuratè uerò cognoſcere, præter hoc etiam uirtutis quantitatem ſciuiſſe eſt. Quædam enim pharmaca calorē tepidum generant, corporibus noſtris admota: quædam moderatum, quemadmodum alia hoc paulò ualidiorem, nonnulla iam ſic feruentem, ut urere poſſint. Conuenit igitur, medicum non modo affectus qualitatem, ſed etiam ipſius quantitatē, ut ita dicam, coniecturare: nam haud ita propriè quantitas in qualitate dicitur, quanquam dicatur tamen, ut febris magna et parua: ac tantus uſus eſt eorum quæ ſic dicuntur, ut iam proprij uim obtineāt ipſa, perinde ac pyxis, æs, pictor, quercus inciſor: in totum, quæ ex grammaticorum, ut aiunt, abuſu inceperunt: deinde uerò propria dici credita ſunt. Hæc quidē attulimus propter eos, qui parum opportuno tempore de ſermonis proprietate argutantur. Quod autem dicere deſij tale eſt, nempe quod exiccari deſiderat, non ſimpliciter ſiccante indiget medicamento, ſed conuenienti menſura. Copioſa quidem humiditate auctum, inſigniter exiccante: parua, modicè hoc faciente, quemadmodum multa, admodum reſiccante: nō tamen extremè, neq; in ſummo: ſiccitatis enim quantitatem humiditatis copiæ reſpondere cōuenit. Ego itaq; dum communem neruorum uulnerum curationis modum immutare primum auſus ſum, cōieci in quantam humiditatē caloremq; affecta pars recidiſſet. Et cum adoleſcens quidam mihi oſtendiſſet in primo articulo medij dextræ manus digiti, totum in ea circa neruum locum humentem adeò ex contuſione habentis, ut iam computreſceret, partem ſanè putridam lixiuia ſtacta & cataplaſmate ex hordei farina (ὠμῆς λυσῆς Græci nominant) foui: non putreſcentem, ſed tenſam dolentemq; oleo calente liberaliter perfudi: inde quum lana ſicca madorē exhauſiſſem, ceratum tam humidum illeui, quàm in fracturis utimur, cui euphorbium ſit admiſtum. Confectum autē mihi eſt hoc quoq; mea induſtria, huiuſmodi occaſione: Profectus ad me quiſpiam hyeme uehementi, oſtendenſq; genu facile dicebat rigore ſe affici: ſtatim uerò calefacientibus iuuari. Volebā igitur huiuſmodi aliquod medicamentum acciperet, ut qui profectus in frigore inalgeret doleretq; uehementius quàm aliâs.

Nunc

A Nunc igitur, inquit, loturus discedo: mitte à balneo medicamentũ: hæc cũ dixisset,
abijt. At ego cum tale nullum medicamen ad manus haberem, euphorbium cum
oleo triui, & ceram liquatam immiscui: paulò pòst cum amicus pharmaco ferendo
puerum misisset, exhibui. Dolore protinus cessante, inde in alijs particulis similiter
affectis uti præcepimus, de quibus mox dicetur: nunc ad nerui uulnerati sermonem
redeo, propter eos, qui nihil à me nunc dictum intelligunt: increpant autem inter-
pretes, quos deprehendunt (ut uaticinor) perperàm nominare νευροτρώτους in ten-
donibus uulneratos. Tendones enim ipsos puto uocari, qui extra manũ teti uolæ,
& digitis circũtensi sunt. Quanquam sanè non ignorem, manifestius magisque propriè
τενοντοτρώτους ipsos nominari: tamen cũ omnes neurotrotos nuncupare soleant, & ego, ne quis innouare me appellationẽ dicat, consuetã pro uera suscepi, etsi nec illa
sine ratione fieri potuerit, plerisque medicis tendones etiam neruos uocitantibus. Ve-
rũ siue neurotrotos, siue tenontotrotos appellasse mauis, neque ob has uoces incolu-
mes erũt, neque conuulsione laborabũt, quemadmodũ neque mancisient, nec morien-
tur. Appellatio siquidem nec seruauit hominem unquam, nec perdidit, sed medica-
mentorum facultas utrunque efficit. Atque ego hæc immutans, putrescentes, conuul-
sos, mancos, nonnullos etiam pereuntes, sanos uiuosque reddo: neruos enim contu-
sos habentes sicut illũ neurotrotos, non neurothlastos nuncuparunt. Cæterũ cura-
tio communis est, & periculum simile amborũ, nempe contusorum & uulnerato-
rum, uel neruis, uel tendinibus. Itaque homo ille putredine iam circa primũ medij di-
giti articulũ orta, tensus doloremque ex superiacentibus cõcipiens, multo melius ha-
bere cœpit die postero, quo uice hordei farinæ eruõrum farinã fiactæ lixiuiæ com
miscuimus. Vnde triduo similiter curatus est: iam quidem in alijs quoque particulis
dolorẽ omnino non percepit, ex contusione uerò neruosum quoddã corpus crassæ
membranæ persimile inclinauit: quod mediocriter me commouente facile totũ se-
miputridum excidit. Videbatur omnibus contemplantibus hoc corpus neruus to-
B tus esse putris, ut qui ignorarent, quo pacto tendones hi neruosis membranis conue
lati, per uolam procedunt, & in totam seriem digitorũ extenduntur. Mihi uerò pu-
tridũ ex contusione attollenti tendo saluus apparuit. Cum igitur uel pastillo uno,
uel trochisco, uel utcũque uocasse libet, quorũ in numero est & polyidæ, ex epsema-
te soluto, uel syræo, id est sapa (nam & hoc pro arbitrio nominare liceat) apparen-
tem nerui particulã prius inunxissem, rursus eodem modo & cataplasmate, & un-
ctione ex euphorbio in ijsdem locis sicut prius utroque usus sum. Quarto iam die
omnia commissa circa contusum quidem antea, ulceratum uerò tunc primum digi-
ti articulum intuitus, considerabam quorsum à cataplasmate transgrederer. Visum
igitur est, si neruus inflammatione prorsus uacaret, ad cicatricem ducentia transire:
si uerò phlegmone ipsius scirrhosus tumor remanserit, abundè siccantia exhibere.
Quoniam uerò nonnihil ex ea reliquum esse uidebatur, medicamentum ex dracun-
culi radice confectum usurpaui, quod præter alia, eadem cum Aegyptio pharmaco
Iside continet: assumpsit autem dracunculi radicẽ. Ab hoc Athena dicta usus: inde
ad ea, quæ cicatricem ducunt, perrexi. Ex altero pastillo sapa diluto nudatas uulne-
ris partes illinens, euphorbium extrinsecus imponebam, tantũ ceræ ac resinæ tem-
perans, unde emplastri crassitudo simul fieret, & euphorbij uires conseruarentur.
Cæterum quomodo his scopis consideratis medicamentum componas, postea de-
clarabimus. Etenim aliud ex aceto pharmacũ confecimus, hoc spectãtes, uti ipsius
spissitudo, & subtilis aceti uirtus, cum refrigerandi uis interim exoluitur, incolumis
permaneat. De his sanè quomodo præparata sint, pòst paulum tractabitur. Nunc
quia neruis uulneratis medendi modũ ex rationali indicatione, nugatoria illa Em-
piricorum periptosi repudiata, inueni, totam cogito ipsam dicere, sed ita, ut nullam
distinctionem prætercam, sermonẽ ab initio rursus repetens. Quando igitur uulne-
ratum aliquẽ protinus offendero, interim per liquida pharmaca curationẽ molior,
interim emplastris, lanã extrinsecus quammollissimã oleo calente imbutã applicãs,

Alias τενοντοτρώτους.

C Quòd si medicamentum ex aceto usurpem, aceti modicũ oleo admiscens, bis terúe quotidie soluo, & oleo calente foueo. Si noctes longæ fuerint, etiam in his † soluere consueui, idq; magis, dum ulcus à medicamentis eroditur. Nam ubi initio tali medicamento utenti æger nec se morderi, nec dolere, nec tensionem percipere mihi dicat, die soluo, & foueo, mane semel, & uesperi iterum: oleum uerò, quo fouemus, satis calens esto, uerum ita ne uulneratã partem offendat. Sicut enim frigida huiusmodi affectibus maximè est contraria, sic tepens non omnino utilis. Quoniam in primo de simplicibus medicamentis uolumine didicimus, ut aqua calens aut frigida maximè contraria facere nata est, ita quoq; oleum. Nam frigidum corpori admotum, perspiratum ipsius obstruit, imò prohibet: calidum uero digerit, ac extenuat: quod tibi etiam ex carnibus in eo coctis licet condiscere: similiter enim pridie decoctis, friabiles efficit: etsi protinus cum animans mactatum est, coquas, aut in sartagine frigas: propter quod & ego fomentũ ex oleo calente satis usurpare malui, tepidum semper uitans: hoc autem magis frigidum. Porrò aquæ usum in tota curatione ita tempero, ut ne attingat quidẽ ulcus: proinde cum sanguis initio statim à uulnerata parte detergendus est, ex oleo id facere expedit. Vbi iam ægri mediocriter habentes, lauacro utuntur, neq; tunc affectum locũ in aquã demergere ipsis concedendum: magna siquidẽ ex parte nerui in manibus uulnerati sunt. Memini cuiusdã ex huiusmodi uulneratis, qui cum diem quartũ citra omnem dolorẽ ageret, partemq; affectã absq; phlegmone uideret, multo in frigore domo egressus ad opus quoddã necessarium, eiq; diu immoratus domum rediјt, membro uniuerso ad ceruicem usq; tenso, idq; cum ingenti ipsius dolore. Postquã uero quodam me accersente, profectus ad eum, uidi quibus in malis esset: oleum ex itinere refrigeratum à particula auferri iussi: calente uerò totum membrum foui, deinde ceruicis partem rectam lanis oleo respersis, & medicamento liquido ex euphorbio, simul cum castoreo hominẽ

D statim mitigaui: et somno accedente usq; ad uesperã omnia cessarunt symptomata. Plurimum igitur cõfert, lanam permanere calidam, siue oleo tantum, siue oxelæo, hoc est aceto & oleo quoq; imbuta fuerit: fiet hoc, si aliæ lanæ siccæ extrinsecus circũponantur, & æger intra tectũ, modò hyems fuerit, ad quintũ usq; uel septimum morbi diem sese contineat: nam si eousq; nec phlegmone quadam tentetur, uacetq; prorsus dolore, & nullã sentiat tensionem, in posterum tutus erit. Curabis aũt ne in aceto uinosum aliquid appareat: quemadmodũ oleũ quoq;, ut omni astrictione uacet. Neq; igitur crudũ, quod ὠμοτριβὲς, uel ὀμφάκινον duplici nomine Græce dicitur, adhibebis: neq; id q̃d ab Hispania uehitur, imò nec aliud quodlibet ex his quæ oleæ surculos habent. Optimum oleum est tenuissimum, quale in Italia Sabinum: alibi uerò in nationibus Romano imperio subiectis, quæ nullam obstringendi uim occupant. Iam uerò qualis res sit rationalis indicatio, & quanto potior nuda experientia citra methodum hinc cõdisces. Cum permultis neruorũ uulneribus sæpe in itinere, in nauigio, in agro, uel in ciuitate, sed procul à meis ædibus incidissem, nec medicamenti ex euphorbio copia adesset, nec illius quod ex aceto cõficitur, nec alterius, pharmaca, quorum eo loco facultas erat, uulneri imponentes, id quò tendimus semper sumus assecuti. Noui etenim me in agro propolim recentem, liquidam & pinguem, quam agricola habebat, uulneri imposuisse: interim fermentum solum, interim ambo commixta. At fermentum quamuetustissimum esse, propolim uerò secus habere conuenit, quantum ad tempus attinet. Sin autem uetustior sit, ex oleo iuxta ignem, uel in sole emolliatur. Rursus in alio quodam rustico succum tithimalli fermento mixtum imposui, quem prope ipsius aulam succreuisse conspexeram: quippe fermentum ut recens deprehendi: nonnunquam propolim ex oleo liquefactam fermento immersi, sed prius aceto quamacerrimo dissoluto. Præstat oleum esse uetus in huiusmodi temperaturis, puta ex oxymelite & fabarum farina, uel eruórum, uel loliј, uel ciceris, uel lupinorum amarorum, uel tenuiori polente puluere, uel hordeacea farina: quibus in urbibus usus sum cataplasmatis, non

A non solum in his, quos iam phlegmone prehenderat, sed etiam protinus ab initio. In agro cum picem liquidam apud fabrum inuenissem, fermento temperatam imposui: item apud alium eruorum farinam illo imbutam, cuius penuria etiam prædictorum quoduis misceri potest. Quinetiam oxelæum solum quod caleret lana exceptum, statim dum aliud nihil haberem obtuli, cõfisus aceto abundè acri & uetusto. In alio refrigerato, quod ante horam unam, uel longius etiam tempus neruus contusus esset, quousque aliud quoddam idoneum medicamen dilutum adferretur, partem oleo foueri præcepimus, interim aceto prius admixto: cum aër per æstatem calidissimus erat, temperatura ex utroq; diutissimè foui, donec aliud medicamentum asportaretur. Singulis autem prædictis farinis permistam stacten sæpe illeui, & mox à principio, & postea cum homo medicamine quodam enæmo nõ probè usus esset. Hæc itaque omnia quomodocunq; applices, calida qualitatibus offeras. Ego sanè cum nullũ domi meæ aliquando medicamentũ compositum in promptu haberem, festinabundus dedi cuidam familiari uetus euphorbium, iniunxiq; leue factum ex oleo ueteri, donec humidi cerati spissitudinem haberet, tendinis puncturæ in manu admouere. Reuersus igitur, interrogaui uulneratum, multum ne caloris in parte affecta sentiret: ille mediocrem aliquem respondit se percipere. Rursus igitur quærebam, an rosionem à medicamento iuxta uulnus sentiret: ille cum se nõ rodi, sed ueluti pruritum quendam sentire dixisset, pharmacum ad noctem usque adhærere permisi. Quoniã uerò dum imposita auferrem, calor in affecto loco mediocris mihi apparuit, neque punctus hians, satius uisum est eodem uti medicamento: & cum uulneratus altero die prosperè haberet, item tertio & quarto, ad finem usque idem pharmacũ usurpaui: quod contemplatus aliquis, in alio uulnerato similiter recenti euphorbio in eundem modum usus est. Quare necessariò calor ægrum multus, & commorsus, & dolor in ulcere subsecutus est, adeò ut homo ad me deductus sit, tanquam hoc præter omnium opinionem accidisset. Ego statim re intelle-
B cta, quod impositum erat abieci: fotum autem per oleũ ipsi adhibito, medicamentum ex aceto imposui: quod si non in procinctu fuisset, pharmacum ex euphorbio copiosioris ceræ particeps admouissem. Quapropter non oportet, uti paulò antè diximus, probatorum medicaminum facultates ac species ignorare, nec quæ celeriter uirtutẽ mutant: tum quæ rursus diutino tempore conseruant. Nam ex his, quæ caducum ac statim euanescentem calorem occupant, euphorbium est. Id autem cognosces, etiam si non manduces colorem contemplatus: quippe non ut ab initio cinerium, uerum suppallidum & subflauum redditur inueterascens. Statim etiam siccum abundè uidetur tunc, & uix inter leuigandum ex oleo recenti protinus imbibito dissoluitur. At subito ipsum oleo miscendũ non est, sed prius in mortario sensim terendum, ne dilatescat. Quid uerbis opus est? quod etiam gustanti tibi recens percipitur feruentissimum, ut linguam adurat, uetus autem modicam efficere caliditatem? Iam alijs multis pharmacis exilem adeò potentiam pauculis annis retinere contingit, attamẽ euphorbium tapsiam excellit: hæc enim ab anno admodum imbecillis redditur, ut bimula prorsus expiret: euphorbium sanè cum principio bonum fuerit, & probè urat, etiam anno tertio adhuc uim aliquam retinet: interim anno quarto: quinto autem & sexto iam exoluitur: deinde procedente tempore in totum elanguescit. Sic ego dixi, oleo me nonnunq; usum esse uetusto sine cera, quod annos ferè quinq; uel sex natum esset. Vnde usum ipsius euphorbij mensura comprehendere nemo potest. Nam recens oleo decuplo cum cera tripla commiscetur, ueterascens copiosius ei immittendum est; trimum uerò & quadrimũ, uel duplicatum prioris pondus, uel æquale ceræ. Cum igitur pharmacũ consistentia simile acopis dictis unctionibus habere uolueris (quæ spissitudo liquidi etiã cerati est) oleum ceræ quadruplũ esse curabis. Vbi uerò emplastri speciẽ referet, cerã omnino æqualem oleo tẽperare oportet, maximè si sicca fuerit, & uetusta: sicut recens & pinguis pauciore oleo indiget, ut ceratũ emplastrodes efficiat, idq; magis adhuc per æstatẽ,

C Itaq; si ceratum emplastrodes facere statuis, ceræ ex oleo liquefactæ, qua dixi temperatura sextam recentis euphorbij partem admiscebis, ut illius una sit drachma, ceræ sex, olei item sex, uel quinq;. Sed quoniã cera glutinans ac uiscosa nõ est, quemadmodum resina & pix, ideo hanc, uel illam, uel utriusq; partem cerato admisceo. Clarum igitur est, dum hæc miscentur, non amplius oleum pari illis portione affundendum. Etenim cera ad liquiditatẽ multo pingui indiget: resinæ quæ quidem aridæ prorsus sunt, modico: liquidæ & siccam quandam substantiã ad emplastri crassitudinem assumere postulant. In cera igitur nõ magna humiditatis ac siccitatis differentia est: inter resinas, sicut etiam in picis genere cõtrario modo habet: aridæ præsertim ab humidis permultum differunt. Omnium uero siccissima est, quã nonnulli frictã, alij colophoniam appellant. Huic succedit, quæ ex figulinis impura, nec despumata sumitur: quã si purges, in frictam mutabitur. His ambabus siccior est, quæ dicitur pityinon physema, ac si dicas, picea germinatio. Hanc sanè ceu squalidam, in præsentis emplastri compositionem non esse idoneam ratus, abieci. Vsus autem sum fricta & liquidis. Iam uerò ex his nonnullæ diutius liquidæ permanent, quemadmodum terebinthina: aliæ citò inarescunt, sicut strobilina: media utriusq; est abietina. Quinetiam facultate calidior est quidem strobilina, mox uerò abietina, deinde terebinthina: cupressi resinam miscere non ausus sum, ut quæ nonnihil astringeret. Putabit forsan aliquis nobiscũ dissentire Dioscoridem Anabarzeum in sermone de resinis hunc in modum scribentem, primo de medica materia commentario: " Ex omnibus resinis principatus terebinthinæ datur, post eam lentiscinæ, tũ ei quæ " de picea raditur, & abiete: ultimum locum pinea, strobilinaq; obtinet. In his enim Dioscorides tanquam de infima strobilina, optima uerò terebinthina sentire uidetur. Verum ego ex his tribus resinis, strobilina, abietina, terebinthina, principem certè strobilinam calore, secundam abietinam, postremam terebinthinam esse dixi

D mus. Quemadmodũ igitur, qui inter Italiæ uina austera optimum ponit uinũ Italicum: alius ad qualitatẽ unam sermonem referens, alius absolutè de tota ipsius substantia pronuncians, uerus deprehenditur: eadem ratione etiam inter resinas optimam tanquam medicamentum in multiplices usus accommodatum, meritò terebinthinam affirmaueris, non tamen caliditate primas obtinere. Itaq;, ut aiebam, licet tibi quamlibet resinã ceræ miscenti simplex ceratũ glutinantius efficere, quod ex oleo & cera dũtaxat componimus. Hic uerò experientiæ quoq; utilitas est, quæ de coniectura nostra decernat: potes enim, ubi triplicatã ceram terebinthinæ commiseris, intelligere, emplastri ne spissitudinẽ medicamentũ acceperit, an ea adhuc siccius, copiosiorem insuper resinam desideret. Quapropter ubi hunc in modũ experienti tibi mediocriter habere uideatur, miscebis tunc medicamento, quod conficis, duodecimam partem euphorbij. At si ignores euphorbium exactè sit calidum, an nonnihil ab eo discedat, post cõfectionem linteo paululum medicamenti illitum tuæ ipsius tibiæ uel cubito horis aliquot imposito: postea si modicè calefacere deprehenderis, temperatũ esse medicamẽtum arbitraberis. Quòd si uel nullum sensilem calorem edat, uel iusto feruentiorem, integrum est aut pharmacum remittere, aut intendere: remittere quidẽ mistura cerati, intendere apposito euphorbio. Atqui si propolim pinguem habeas, eam omnibus resinis aptiorem fore tibi intelligito, ut quæ uaporosam spiritus crassitiem, humoresq; superfluos elicere, ac ex alto foras ductitare soleat. Siquidem resinæ cum cera emplastri spissitudinis gratia non tanquam curationis consilio assumuntur, propolis autem curationis ipsius scopo continetur, atq; hac sola, ut dixi, recenti, quantum ad humiditatem attinet, usus sum in agricola quodam duro corpore: ac mirum est, quomodo sola adusq; finem adhibita adiuuerit, adeò ut nullius pharmaci præterea uenerit necessitas. Alteri qui puncturam nerui profundiorem haberet, tithimalli cuiusdam modicum admiscui: mollioribus uero corporibus medicamentum tactu durius apparet, nisi olei mistura uehementer ipsum mollias. Quin & alia medicamenta omnia, quæ neruorum uulneribus

A ribus adhibentur, liquida & mollia esse conuenit. Molliciem igitur quoduis oleum conciliare, robur uerò medicamenti uetus oleũ tueri potest: sicut propolim in agro nõnunquam accommodaui, tanquam melius pharmacum ijs, quæ tum affuerant, eligens: ita fermentum rursus admoui alterius medicamenti inopia, quoniam hoc quoq; in alto fixa extrahere & discutere sciebam: quanto autem uetustius, tanto est præstantius. Porrò huiusmodi non solũ facilè in agris reperiuntur, sed etiã sulphur uiuum, quo nonnunquam & ipso sum usus, temperans cum tetrapharmaco. Huic igitur & aphronitrũ, & beronicium litrum, & aphrolitrum nõ lapidosum, sed uerè aphrolitrum, quod spumæ consistentiam habeat, adijciens frequenter usurpaui, nõ modò in agris aliorum penuria, sed etiam præsentibus enumeratis medicamentis hoc nomine, ut animi sensum experientia explorarem, probaremq;: ac uulneratus talis rei solo usu conualuit, fotus uidelicet oleo. Hoc enim commune tibi esto in omnibus medicamentis, quæ hic dicuntur, neruorum uulneribus conducere. Iam uerò quod à medicis uocatur arsenicũ, ab his qui Atticè omnia uolunt proferre arrenicũ, adiunxi tetrapharmaco, rationem experientia uolens confirmare: rursus cũ id nõ adesset, sandaracam, uti uocant, sicut calcem restinctam & uiuam, lotam & illotam, minus autem uiuæ, plus restinctæ, & hac plus adhuc lotæ adieci. Cæterũ de exacta cuiusque compositionis quantitate paulò pòst dicemus, ubi hæc simplicia omnia, usus q; ipsorũ distinctiones retulerimus. In hoc enim sermone propter Empiricos, qui ex periptosi, id est incidentia, seu casu plurima compositorum medicaminum inuenta esse putant, uisum mihi est commemorare, neruorum uulnera curandi rationem à me citra illam periptosin repertam, inde quòd sanationis ipsorum scopũ, & simpliciũ pharmacorum facultates cognoscerem. Etenim ex casu unum aliquod simplex medicamentum inuenitur: rationalis autem methodus plurima simul inuenit, & uarias ipsorum compositiones. Quæ iam ex alto humores educere,
B digerereq; possunt, neruorum uulneribus ex usu sunt. Quandoquidem uerò nonnulla caliditatem immoderatam, uel mordacem uehementer acrimoniam, uel acutiem coniunctas habent, alia ipsis pharmaca admisceri ratio est, quæ prædictos excessus sine uirtutis offensa temperare queant. At hoc fieri non potest, nisi cuiusque medicamenti non modò qualitatis genus, sed etiam quantitatem in ea cognoscas. Quædam nanq;, ut ostendimus in cõmentario de simplicibus medicamentis, in primo calefacientium ordine collocantur, à temperatis paulum abscedentia, alia in secundo magis inde declinantia, alia tertio, nõnulla quarto, quæ urere iam queant. Igitur ex uehementiæ uirtutis cuiusq; pharmaci portione mistorum facultas inuenitur, modò simplicium omnium temperamenta intelligas. Empiricorum hæresis sola homogenia propter uniuscuiusq; medicamenti naturæ ignorantiam temperat: & qui hanc nouerunt, sola homogenia miscent, quia excessus quantitatẽ certò non cognoscũt. Quod itaq; ipse primum præparaui medicamentum, ex multis eiusdem generis compositum est, quoniam nondum cuiusq; uirtutis quantitatẽ exactè pernoscebam. Inieci etenim nonnihil arsenici, sulphuris, misyos, calcis lotæ & illotæ, & pompholygis, similiter spodij, item squamæ æris, chalcitidis ustæ, lotæ & illotæ: ad hæc non ustæ. Hæc igitur prius in aceto quamacerrimo diebus multis sole æstiuo leuia reddidi. Quæ fundi ex his debebant, cera erat necessario, & mellis nonnihil prius expurgati: resinæ propemodum omnes, propolis, pix, & ladanum. Liquida, oleum cyprinum, susinum, opobalsamum, amaracinum, gleucinum, cedrinum, ricininum & uetustum. Ex singulis autem liquoribus, quos non multo antè recensui, paulum aliquid: postremò aliâs aliud auferens experientiæ gratia, nihil simpliciora singula, quibus in hunc diem utor, à uirtute pristina abscedere animaduerti: atqui temperaturæ ipsorum mox ponentur. Itaq; ex aceto, & liquoribus talia confeci, ceræ, resinarum, propolios, & picis nonnihil adiungens, pari modo ex columbarum stercore & herbis tenuium partium. Minus ergo molesta sunt liquida pharmaca cum alijs, tum neruorum maximè uulneribus, quibus utimur etiam empla-

C strí modo compositis, propter eos qui se lauare uolunt. Lanis enim ablatis, ac tali pharmaco solo adhærente, lauant minus duriter, sed liberius. Prædictum est, neque tunc læsam partem aquis respergendam, si in manu uulnus contigerit, pedem uerò si is læsus sit, nõ madefieri qui potest: sed tunc à balneo primis quatuor diebus abstinendum est. Quoniam uerò omnium huius tempestatis hominum, & eorum etiam qui ruri degunt fortitudo perijt, qui lauare se quotidie consueuerunt. Equidem qui non adeò delitijs affluunt (sunt hi maximè pauperes) utplurimum obtemperantes nobis habemus: diuites uerò, & præsertim potentes illos, uel ægrè obtemperantes, uel prorsus immorigeros experimur. Optimum igitur fuerit, nec ipsis mederi: uerum cum, nescio quo modo, alius ob aliam causam, quidam nostrûm inuiti, quidam ultro ipsorum molliciem tolerare coguntur, tale quippiam factitare consueui: uulneratæ parti pharmacũ aliquod emplastum imponens, extrinsecus iterum multiplices pannos oleo tinctos plures superinijcio: quibus rursum extrinsecus fasciã ex linteis accommodo, quam deinde in ipso balneo, cum æger in solium ingreditur, oleo prius perfundo: et loto iam omnia imposita aufero, utorq; prædicto totius curationis genere. At uerò patet omnibus, eum qui pulchrè neruorum uulneribus prospecturus est, etiam particularum naturæ peritũ esse oportere. Nam antea comprehensum est, tendines pariter in quos musculi complures desinunt, non mediocriter condolescere, primũ quidem cõuulsione tentatos, dein putrescentes et ipsos, uicinas simul partes uniuersas inficere. Nonnulli eorum ceu membranæ tenues latiq; sunt, quales in femorum terminis ad genua spectantibus, tum intra manus, infraq; pedes subtensi sunt. Omnes enim qui in manibus pedibusq; cernuntur, satis quidem coëuntes cutem contingunt: qui uerò in patellam perueniunt, à circũposita cute iuxta tarsum abscedunt. Mihi etiam hoc fortè fortuna contigit: etenim neruorum uulnerum curationem iuuenis adhuc, cum primũ ex Alexandria in patriam

D reuerterer, annos uigintiocto natus, excogitaui. Quia uerò singula pharmaca quæ adinueneram medicis amicis non solum ciuibus, sed etiam uicinis exhibueram, ut omnia usu ac experimentis firmarentur, uisumq; erat, haud noui quomodo, ciuitatis nostræ pontifici gladiatorum curationem mihi soli tradere, quamuis iuueni adhuc (non enim uigesimumnonum attigeram) tunc uulneratos in priore infernaq; femoris parte inuento præsidio curaui: in ijs sanè qui per transuersum percussi erãt, reliquũ tendinis ipse amputans, ut tuta esset mihi curatio: qui uerò paruũ, uel per directum uulnus acceperant, cum securitate simul & metu totam sanandi methodum exercens. Nam cum omnes ante nos medici plurimum aqua calente fouerent, & hordeaceam farinam ex hydrelæo modicè decoctam illinirent, ego sanè aquam omnino non obtuli: oleo autem frequenter respergens, simul cum prædictis pharmacis statim omnes sanitati restitui. Quandoquidem uerò multi superioribus annis tribus perierint, mihi tamen ne quidem unus uel ex neruorum uulnere, uel alio mortuus sit, alter pontifex succedens illi, qui mihi tum medendi officium commiserat, similiter & ipse à septem mensium interuallo gladiatorum curationẽ fidei meæ concredidit. Siquidem primus autumnali solstitio, secundus uigente uere pontificatum gesserat. Rursus post hunc omnibus à me seruatis, tertius, quartus, & quintus pari modo gladiatores mihi curandos tradiderunt, ut iam permultum illam medendi curationem explorauerim. Quinetiam hoc tempore tale quid industria inuenimus, cui animum aduertere maximè illos medicos conuenit, qui uulnerum curationem rectè administrare cupiunt. Contemplatus enim gladiatorem quendam ex his, quos equites nominant, transuersam diuisionem in priore ac inferiore femoris parte habentem, eamq; satis altam: tum uulneris labrum intuitus, sursum alterum reuulsum, infra alterum quasi ad patellam detractum, non dubitaui distantes inuicem musculorum partes suturis contrahere, curatione illa, quæ Græce à latitudine κατὰ πλάτος dicitur, neglecta. Itaque ueritus tendines ipsis consuere, denudatis prius illis, sic altioribus suturis usus sum, haud ignarus, carnosam ipsam musculorum

A rum partem periculo uacare, tendines uerò non item: quanquam hoc nullũ ex præceptoribus facientem uiderim. Quidam siquidem ipsorum in huiusmodi uulneribus solas cutis oras consuebant, nonnulli in carnosis partibus musculos ipsos suere ausi, id in superficie ipsorum facere solebant: proinde si quando uulnus insigniter altum, non secundum membri longitudinem contigerit, summam quidem musculi partem glutinabant, reliquam uerò totam inglutinatam relinquebant. Etenim in uulneribus iuxta membri longitudinem factis, deligatura uulnerati musculi partibus inuicem contrahendis sufficit. Per transuersum uulnere accepto, cum deligatura nihil prodesse posset, ex sola sutura totũ absoluitur. Has igitur nisi quis altas faciat, musculi in eo partes inglutinatæ permanent. Cæterum nõnulli opus à me confectum imitantes, anatomes imperiti, ab omnibus musculis subiectas membranas auellunt, nescientes has simul cum musculis tutò consui: tendines autem similiter ipsis dilatatos non mediocri cum periculo. Verum quomodocunque illi dilatati fuerint, tamen crassiores adhuc, durioresq; membranis sunt: tenues abundè illos uides in omnibus iuxta abdomen musculis, præterquam duobus rectis, quibus obliquorum membranosæ neruorum tenuitates incumbunt. Alius tendo nullus præter enumeratos membranæ modo dilatatur. Quippe seruant omnes lati crassitudinem magnam satis, ut neminem latere queant. Atqui sympathia superpositarũ partium usque ad ipsum neruorum principium non minus quàm ad femoris terminum, musculis tum in cubitis tuberum, tum in calcaneum insertis, accidit. Dilatantur itaque utriusq; tendines, sed ita ut crassitudinem notandam retineant; calcis tendo ex sura descendẽs magis adhuc robustus crassusq; ceu ex tribus neruosis tenuitatibus compositus apparet. Latuit autem hoc ætate nobis maiores anatomicos, sicut pleraq; alia, in totis musculis, ac multo magis in uenis, arterijs, & neruis. Multi uerò ex meis sodalibus etiamnum hæc omnia nouerunt, & discipulis ostendunt, libris meis

B anatomicis perlectis. Memini sanè ex anatome euidentium, nihil, ut quis putauerit, commune cum opere de medicaminibus componendis habentium: timens ne ex huiusmodi inscitia errantes uel uniuersam curandi rationẽ suspectam haberent, uel frustra membranas tollerent, fugientes inde, sicut falsò existimant, noxam futuram. Quemadmodũ alij quidam, cum non ualent ligamenta cognoscere, tanquam neruos & tendines uulneratos suspecta habent, à periculo alioquin remota, quomodocunque afficiantur: quippe insensilia, & ex ossibus non musculis orta, sicut tendines, uel ex cerebro spinaliq; medulla, ut nerui. Optimè igitur, uelut alia pleraq;, etiam in his permulti medici clarissimi dixerunt, medicinæ putantes mutuam opem requirere, tum quæ manu, tum quæ medicamentis, tum quæ uictu medetur: primam Græci χειρουργικήν, alteram φαρμακευτικήν, tertiam διαιτητικήν nominant, maximè illa quæ manu curat, reliquis duabus indiget. Itaque si frequenter in simijs cuiusq; tendinis & nerui positum ac magnitudinem contempleris, exactè memineris, etiam si humani corporis incisionem moliaris, singula, ut uidisti, celeriter inuenire. Quòd si inexercitatus omnino facias, nihil inde promouebis: quemadmodum nec medici bello Germanico, ubi barbarorum corporum insectionis potestatem habent, amplius quippiam didicerunt ijs, quæ coqui intelligunt. Etenim Empiricorum anatome secundum periptosim nugamentum est maximum, simile capris, iuncis manualibus, punctis: hoc ineptior est ex libris anatomicis institutio, non absimilis ijs, qui, secundum parœmiam, ex libro gubernare dicũtur. Quandoquidem enim contemplati palàm à præceptore ostensos in corpore neruos, & tendines ipsorum, nisi denuo eos uideant, & tertiùm, & sæpius deinceps, loci accuratè, in quo positi sunt, non meminere, multo minus ex lectione poterunt addiscere: siquidem huius tempestatis Empiricorũ optimus, cum libros omnes anatomicorum perlegisset, puerum stilo iuxta interiorem brachij regionẽ, supra medias ipsius parteis, in schola quandoque punctum, pharmaco emplastico curare aggressus est, cuius experientiam ex nerui uulnere curato acceperat, puerumq; ob id ab inflam-

C mationis dolore immunem uidens, putabat in totum conualescere, uerum repente sexto die cõuulsus perijt. Ille igitur factũ, quasi cuius ratio aut causa dari nõ posset, nobis recensebat: ego cum medicamenti compositionis scripturam postularem legere, eiq; statim obtemperanti, hæc protinus subieci: nunquid recensendo, quæ puero nuper uulnerato contigerunt, maius aliquid narrationi adiecisti, quàm quod medicamenti, mirificè puerum recens uulneratum curantis, experimentum habueras? Ille confessus est, nil se aliud sermoni addidisse. Rursus igitur, inquã, audi à me, quid gestum sit: Notabile uulnus erat nerui percussi, quod medicamento huiusmodi curatum esse dicis: & quidem audacter in id genus uulneribus iterum utitor: punctus autem neruorum angustam cutis diuisionem habentes, tale pharmacum sanare non potest, sicut nec id quod puncturis medendis dicatum est, ipsi neruo nudo adhibitũ. Quippe multo calidius est, magisq; mordet, quàm ut nudus neruus erosionem eius & ardorem sustineat. Vbi uerò & cutis, & membrana sub ipsa item caro alicubi præposita est, mordax medicamentum: si tenuium partium sit, eadem ratione neruo medetur, qua pharmacum tuum, quando nudum neruũ affectum contigerit. Plurimum autem refert, oras angustiorum punctuum apertas esse, ut calidum medicamen extrinsecus applicatum per eas uapores educat, attrahens humiditatem circa affectum locũ in alto latentẽ: ob quam rem in id genus pũcturis orificium duabus in cutem sectionibus rectis diuidere oportet: atque hæc, tum alia multa prius relata dixi ei, qui in pueri neruo uulnerati curatione errauerat, adeò ut ex praua medendi ratione ipse conuulsus interierit. Itaque omnes norunt etiã punctæ partis naturam indicare nonnunquam uulnus absque periculo, nonnunquam suspectum esse, cum neruum subiectum uiderimus, ut in puero iuxta brachiũ puncto: non enim sermone locus potest exprimi, ubi quæ per alam in totam manum pertendunt, brachio inseruntur. Et sanè hic demirari est Empiricorum litigandi
D studium, qui quidem in alijs omnibus medicinæ opera quælibet subinde contemplatum, melius ipsum imitari concedunt, quàm si raro uiderit: itidem melius eum quolibet opere persungi, si frequenter illi adsueuerit. Sola uerò quæ ex corporum incisione cognoscuntur posse quempiam firmiter assequi, modò anatomicorum historiam perlegerit, cum uel ex ijs, qui à præceptore ostensas corporis partes conspexerunt, nemo semel uel iterum speculatus adamussim memoria tenere possit, sed frequenter illum conspicere conuenit, neruos non modò magnos in alto particulas quasdam permeantes, sed in cutem quoque, tanquam radices quasdam distributos: in quibus uulnerati nisi probè curentur, subiacentium magnorum sympathiam sustinẽt: unde hi prodeunt, quos in anatomicis institutionibus accuratè pertractauimus, ab omnibus qui me præcesserũt omissos. Atque has radices nisi crebro in simijs intuearis, fieri non potest, ut cum in humani corporis anatomen incideris, exactè deprehendas: quemadmodum multo minus in anatome fortuita, quam Græci κατὰ περίπτωσιν & τραυματικὴν, id est, speculationẽ uulnerariam nominant, locum ex sola lectione inuenire queas: quanquam nec aliquis per multa uulnera ipsemet inspicere poterit, si ea excipias quæ in bello contingunt, ubi ipsorum nemo, dum saucium cito curare studet, cõtemplatur, ubi uulneratis partibus nerui, ubi arteriæ, uenæq; subiacent: uidentur itaque in huiusmodi affectuum curationibus anatomes imperiti similes ijs, qui iter in lectica cæci faciunt, eoq; uehementer errant. Verum qui inter ipsos & partium experientiam ex incisione cognitam, & methodum confectionis, usus q; medicamentorum coniunxerit, is semper neruorum uulnera uti nos sine omni periculo curaturus est, ut nec principalior quædam pars condoleat, nec uulneratus neruus, aut contusus inflammatione laboret, ubi iam hæc fiunt, multo minus uel putredo, uel claudicatio, uel cõuulsio, uel ipsa mors comitabitur.

CON-

A

CONFECTIONES MEDICAMENTORVM
ex metallicis, ad neruorum uulnera.

x metallicis medicamentis astringentia uitare consultum est, præsertim ubi compositi pharmaci usus in punctura eueniat: quæ uerò detergendi uim occupant, sicut æris squama, ex usu sunt. Cæterũ omnia metallica, cum crassiorum partium existant (multum enim terrestris substantiæ in se continent) artificij nonnihil in præparando requirunt, quo tenuiora fiant. Hoc igitur ex aceto fieri quamacerrimo consideraui, præsertim quòd ex uino non austero cõfectum est: at si ex tali non sit, sed uetus, eo utitor. Attende tamẽ diligenter in gustu, ne tibi uel minimam uini qualitatem referre uideatur: tale quippe acetum ualidam excedendi, secandiq; uicina potestatẽ habet. Iam uerò metallica ex acerrimo, & quàm fieri potest uetustissimo, substantiaq; tenuissime leuigare oportet, quò felicius spissitudo auferatur. Præstiterat id in sole æstiuo perficere. Quædã enim ex metallis ne uel scindi possunt, nec comminui, in aceto ad dissolutionem facilia, sicut chalcitis, & misy. Nonnulla et contundi, & concuti, & postea leuigari desiderant, quemadmodum æris squama. Cum igitur primum præpararem medicamentum, immiscui ei & arsenicum appellatum, postea superfluum esse putaui: etenim ex æris squama & misy, & chalcitide medicamen compositum iri abundè satis uidebatur: temperaui autem prima confectione etiam æruginẽ combustam: nam quæ ignem experta non erat, tanq; iusto mordaciorem suspicatus sum: deinde tamen non ustæ pauxillũ simul adieci, quantũ aliorum portio ferebat. Pari modo chalcitidem, crudam sanè paucissimã, ustam uerò æqualem misy & æris squamæ indidi. Præstantius aũt omnibus compositis fore speraui, imò etiam usu deprehendi, in quo copiosa æris squama inesset, dein chalcitis cõbusta, postea misy. Quocunque igitur miscebis pharmaca, ad solem, ut domi uerno tempore, multis diebus in puluerem ex aceto quamacerrimo rediguntur: quanto enim

B longiore tempore trita fuerint, hoc tenuiorem substantiam consequentur: ideoq; angustis uulneribus aptiora: sicut in neruis carne denudatis, admodum tenuia excedentiaq; cauenda sunt: ob quod prædicti pastilli omnibus id genus conueniunt: siquidem nonnulli astringentia quoque assumpserunt. Porrò celebres ex illis sunt, qui ad Andronem, Polydam, & Passionem autores referuntur. Sunt & alij quidam, quartus, & quintus, illis ualentiores, quibus ego subinde utor. Temperaturæ uerò ipsorum perfectæ sermonis processu dicentur, nunc de eorundem usu tantum explicasse sufficiat, quod tritos ipsos aridos, postea rursus siræo (id est sapa) adiecto ita terere conuenit, donec sordium spissitudinem recipiat medicamentum, & æqualiter leue fiat. Vocant autem nunc omnes siræon, ex musto decocto natum: id autem nihil uini habeat, quale non ex austerarum uuarum, sed quammaximè dulcium musto præparatur, neque ex primo fluente, sed postremo. Si igitur tale mustum extiterit, coquendum est, dum ad dimidiam partem mensuræ consumatur: sin minus, ad tertias cõcoquendum est. Huiusmodi quidem decocto pastillos soluere expedit, ut mellis crassitudine linamentis excepti, neruis denudatis imponantur, maximè temperatiores, qualis Polydæ est. Atque hoc multo magis, si corpus sit tenerum ac molliusculum, in quo prorsus à pastillorũ usu te abstinere tutius est, alijs utentem pharmacis, de quibus iam sermo factus est, iterumq; fiet. Neruo autem cooperto, qui nudus erat, linamentis extrinsecus unum aliquod ex ijs, quæ ad angusta uulnera conueniunt, superdandum est. Sunt huiusmodi quatuor genera, unum quod ex metallicis conficitur, alterum ex liquoribus: inter quæ refertur & illud, q̃d ex euphorbio constat, tertium ex columbarum stercore, & quartum mite à nobis appellatum, quo etiam ad neruos tenerorum corporum omnino denudatos utimur. Ex his quatuor unum quoddam toti affectæ particulæ circundandum est, ita ut sanas quoq; partes unà comprehendat, præsertim superpositas: quas bis die, uel ter, si necessitas incidit, fouere oportet. Quinetiam nocte interim linamentis qui-

C dem denudato neruo impositis: cæterum eo quod extrinsecus admotum erat ablato. Porrò cum permagna humanorum corporũ sit differentia, tum in temperamentis, tum ætatum mutationibus, insuper uitæ studijs, nulla ratione quodque medicamentum omnibus conuenire potest: quamobrem duo in promptu habeto, alterum ualentius ex similibus genere confectũ, alterũ mitius, quæ inuicem mista dum usus postulat, permulta inter hæc iuxta misturæ quantitatẽ cõstitues. Si nanq; parẽ utriusq; portionẽ temperaueris, mistum exactè mediũ amborũ erit: quòd si altero plus adijcias, tantum à medio ad illud summũ recedet, quanto mistura superauerit. Esto igitur ualentissimum metallicum ex his constructum: unam partem crudæ chalcitidis habeat, duas misyos similiter crudi, tres æris squamæ: inualidissimũ unam itidem misyos & chalcitidis, sed utriusq; combusti, squamæ quatuor. At uerò amborum medium, quo subinde usus sum, tale esto: Misyos, chalcitidis, eruginis, cuiusq; usti partem unam, æris squamæ partes tres: his, sicut prædixi, contritis, ceræ inualentissimo duplum, in altero duæ partes & s miscentur: in medio, quod intra hæc consistit, partes duas et quartam, sicut in primo trium, quod ualentissimum esse dixi, omnes partes numero senæ ex misy, chalcitide, & squama collectæ nascuntur, quibus ergo duodecim ceræ partes adijcientur. At in medicamento inualidissimo si metallicorũ sex partes existant, ceræ † duodecim apponas, in mediocri amborum medium. Sunt aũt inter octodecim & duodecim media quinq; et decẽ. Quòd si denarium unum statuas, unam omnium esse partẽ, tot denarios adijcito quot partes, siue unciam, siue libram: Sic enim apud Romanos consuetudo est nominari, tot uncias uel libras. Porrò mensura apud ipsos est, qua oleum metiunt, insecta discretaq; lineis, totam in duodecim partes diuidentibus: atq; integra mensura ab eis libra nominatur: duodecima eius portio, uncia. Metallica igitur & cera in lance alijs uncijs

Alias † octodecim.

D consistunt: oleum cornu metiuntur. Itaq; prædictis pharmacis omnibus iuxta ceræ portionẽ oleum immittaĩ, superetq; in singulis dimidio: ut si cera uncias octo compleat, oleum duodecim, hoc est integram libram pendeat. Esto aũt id sabino simile, essentiæ tenuioris, minimeq; astringens: si uetus sit, præstat. Crudum uerò, & quod ex oleæ surculis confectum est, nequaquã conuenit. Cæterũ omnibus medicamentis commemoratis, ubi metallica ex aceto pluribus diebus in mortario trita fuerint, thus candidissimum & pingue admisceatur: deinde rursus unà cum metallicis diebus aliquot leuigetur, priusquam ceratum eis temperes. Quanta uerò ex omnibus metallicis copia colligitur, huius partem dimidiã thus contineat: si mollius medicamentũ facere postulas, amplius quàm dimidiã: sicut ubi acrius expetis, minus dimidio adiungas. At uerò ceræ cum oleo liquatæ resinam quandam misceas licet, sciẽs acrius ipsum adiecta strobilina fieri: mollius terebinthina, mediũ utriusq; abietina. Ex harũ genere larix quoq; est, prædictis planè humidior: substantia uerò similis liquidæ piceæ, quã loco terebinthinæ institores uendũt ignorantibus eas discernere: est aũt talis odore, gustu, & facultate q̃ terebinthina acrior: cũ hac igitur & terebinthina larix persimilẽ potentiã obtinet, sed tenuiori substantia, maioreq; discutiendi uirtute prædita est. Miscebis igitur ceræ sextam superiorum resinarum partẽ uolens medicamentum emplastri figuram induere. Nam uni ceræ pondo resinæ uncias duas adijcies: sin autem liquida insigniter fuerit, uel unam tantum miscere satis est. Attamen si ut emplaston pharmacũ fiat nihil curas, resinam addere non admodũ opus est: galbani uerò æquale thuri pondus indes, ubi mitissimũ reddere statuis: dum ualentius, dimidium: quando ipsorum mediũ, id quod inter æquale & dimidiũ est. Verbi gratia, si quatuor thuris denarij fuerint, duas galbani impones, ualidum permanere medicamen postulans: mite quatuor, mediũ tres. Vt enim molle & anodynon quippiam habet, ita quoq; σηπτικόν, hoc est exedens: quod sanè plurimis mollientibus accidit. Quare cum neruo denudato pharmacum adhibes, non adeò galbanum esse commixtum oportet. Quòd si nudus ille non est, haud mediocriter ipsius temperatura dolore auferendo cõuenit: ideoq; tale etiam medicamentum

A tum acuto sensu præditis, teneris & cachochymis paratum habere expedit, in quo plus galbani adiectum sit. Omnia siquidem metallica aspera sunt, doloremq́ concitant, ex liquidis acetum: unde meritò ex illis confecta pharmaca aspera uidentur, & dolorifica: ob quã rem fotus ex oleo & galbani mistura similiter ipsis idonea est: nihil aũt minus tenuium partiũ adeps galbano lenis est. Quare uelim aliud quoq; medicamen ex his præparatum habere, quod ex metallicis cõposito temperare poteris, tum in dictis corporibus, tum in his quæ asperum & dolorificum quandoque medicamentum percipiũt: deligendus autem adeps, qui tenuioris essentiæ existat, cuiusmodi sunt agrestium animantium, maximè leonis, pardi, apri, & ursi: ad hæc uolatilium, maximè anserum: horum inopia agrestium gallorũ gallinarumq;, ita uerò anserum quoq; syluestrium. Nam animaliũ, quæ in urbibus aluntur, & tanquam in ocio conclusa sunt, humidior est adeps & crassior. Quando pharmaci substantia cerati spissitudinem habebit, ceræ tertia uel quarta pars admisceatur: uel si adeps humidus nimiũ esse tibi uideatur, licet & ceræ dimidiam adijcere: quemadmodum ubi sicca fuerit, quartam: cum mediocriter habet, tertiam. Quod iam ceratũ multis utile futurum est, διὰ στεάτων, id est, ex seuis nominetur.

DE MEDICAMENTO ΔΙ' ΕΥΦΟΡΒΙΟΥ.

Dictum mihi est & antea, uetus euphorbium recentiori multo inferius: si igitur anniculum sit, etiam cyrenæo magis liquore excalfacit: præsertim eo, quem nunc habemus: ex quo per aquæ irrigationem stirpes augent, & ad liquoris copiam generandam cõficiunt. Nam post annũ unum abundè calidum est: deficit autem non mediocriter à recenti: bimum adhuc magis à nouo degenerat, quemadmodũ trium aut quatuor annorum etiam hoc magis. Vetustioris uirtus omnino resoluitur. Cognosces autem, ut dixi, quam ætatem, quamq́ uim obtineat, & colorem, & substantiam eius respi-

B ciens. Colore quidem uetus nouo flauidius, pallidiusq; apparet: substantia durius & siccius. Iam si gustu uoles discernere, non coniecturalem eius dinotionem, sed firmam habiturus es. Quod uerò dixi calfactoriam unctionem ex eo me confecisse, exactissimè pharmaci facultatẽ tibi indicabit. Constat hac temperatura: Vna pars est euphorbij, tres ceræ, olei duodecim: ceram quidem euphorbij triplicatã, oleum uerò ipsius ceræ quadruplum esse conuenit. Vbi igitur in hunc modũ medicamentum cõposueris, fricata quadam eius parte manifestò licet dinoscere, quantã uirtutem obtineat, maximè autẽ in balneo innotescit. Siquidem ab aëre moderatur, sed magis adhuc ualidè ab aqua, cum euphorbiũ sit calidũ, recens, & forte. Tale igitur consecutus, & hanc ipsam cõmemoratam unctionẽ audacter puncturis imponito, ubi oras hiare metus est. Si imbecillius fuerit, auge mensurã euphorbij pro imbecillitatis ratione, interim partẽ dimidiã injiciens, interim duas, nonnunq; pares ceræ, et plures, si uetus nimiũ extiterit. Primus sanè usus in puncto neruo, uel tendone, ad secundũ te deducet. Si nanq; uulneratus ipse erosionem sensisse dicat, tibiq; partes puncturam ambientes calidæ appareant, tum ipsa punctura magis ac par est elata, & oræ inflammatione nonnulla afficiantur, uel olei copiosioris mistura uim medicamenti remittes, uel compones aliud ad priorem temperaturam, aut euphorbio uetustiore moderatum ita efficies. Quòd si è cõtrario quàm dixi, eueniat, uirtutem pharmaci adaugebis. Si mediocriter omnia habere uidebuntur, seruabis. Itaq; confectura ceram euphorbij triplicatam continens, aliarum est ualentissima: cum illud (quemadmodum diximus) recens additur: quincuplam habens, inualidissima: quadruplam capiens, medio inter utrasq; ordine consistit: at si unguenta proponis efficere, qualia à medicis ἄκοπα nũcupantur, oleum ceræ quadruplum immiscebis. Si uerò, ut in fracturis, liquidum ceratũ parare, duplũ: quando cera & sicca & pinguitudinis expers fuerit, duplo etiam amplius: plerunque uerò sufficit unius partis dimidium duplo apponere, ut tota ceræ mensura duarum pondo partium & s fiat.

C Atqui emplaston medicamē cupiens componere, oleum pari mensura ceræ miscebis, si quidem ambiens fuerit calore temperatus; si cera uetus & arida, & illud frigidum est, paulò amplius: sicut cum cera est pinguis, ambiens calidum, paulò minus. Id autem minus duodecima in utrisque medij portio est: etenim & undecim, & tredecim nonnunquam olei uncias ceræ libræ temperaui, pro eius consistentiæ quantitate, tum aëris circumflui caloris frigorisq;: rarò autem paulò plus, uel minus: uerū ut deligari posset, pinguitudinē uiscositatemq; haberet, nec friabile esset, aut facile solueretur, aut à cute decideret, adiunxi resinam ei, potissimum, si aderat, terebinthinam ueram: sin minus, paratissimam ubique, quam frictam & colophoniam appellant, eamq; pari cum cera pondere: conseruat enim medicamentis, quibus iniecta est, priorem consistentiam, ubi & ipsa mediocriter habeat: quippe notum est, ut in omnibus alijs, sic in resina quoq;, maioris minorisq; rationē consistere. Itaque si pinguior, liquidiorq; nōnunquam appareat, sciendum est, ceratū quod ex cera cum oleo liquata proueniet, liquidius multo q̃ erat euasurū. Summatim, in neruorū uulneribus, cum interim ab exacta mediaq; medicamentorū emplasti modo confectorum substantia errauerit, ad molliorem potius tendere, etiam si inquinaturum sit: simili ratione & quod substantia mediocri est. Pix autem cerati consistentiam seruat: optima uerò, sicut dictum est, in talem misturam pinguis cōuenit, quemadmodum & resina. Si liquidam resinam inijcias, quali substantia est terebinthina, tertiam ipsius partem ceræ esse oportet. Atq; ipsa terebinthina recens ueteri longè est liquidior. Cogitate igitur, quod de cera et resina audiuistis, id in omnibus obseruandū esse: nec enim ex siccis, & aridis, uel tempore, uel ex primaria natura, uerū ex mediocribus consistentia, tantum cuiusq; miscendum est in medicamentorum compositione, quantū à me scriptum inueniatur. Fingamus iam, quòd uim & substantiam prædicti medicamenti mediocrē habeat, ceræ, resinæ frictæ, & olei pa-

D res portiones continere, ipsius euphorbij sextam: ut sigulorum sit libra, euphorbij unciæ duæ. Quòd si mollius reddere uoluerimus, octauam euphorbij partem inijcere sufficit, hoc est unciam S, in recente & calidissimo, uelut præcensui, euphorbio temperatura hac definita: nam si uetustius sit, eoq; imbecillius, copiosius hoc aliorū portione esse debere, prius indicauimus. At si non resinā duntaxat, imò etiā picem inijcere est animus, selibrā utriusq; miscebimus, ut modus ceræ sit æqualis: quanq; multo præstat medicamentum, si resinæ picisq; loco propolim ceræ parē adiungas. Quòd si ipsa pinguitudinē nō habeat, similiter resinis, si adhærens pharmacū, ut fascijs ligari non opus sit, esse curemus, terebinthinā, uel laricem nominatam, uel etiā syncomisten pineam indemus: uoco syncomisten, quam ex fodinis & figulinis accipiunt, ligna multa, ac lapidosa corpora in se habentē: quæ liquata, dum percolatur, pura tunc sicut colophonia & fricte dicta redditur: quin & resinas αὐτοῤῥύτας quasi sponte fluentes admiscere licet, nominant ipsas in Lacedæmone, ac plerisq; alijs regionibus πρωτοῤῥύτας: in Cilicia uerò nūcupant talē capnæleon, omnibus resinis tum liquidiorē, tum calidiorem, tum substantia tenuiore præditam: quare potentiæ medicamenti, quod cōponis conferet, tum maximè inijcienda, cum euphorbiū roboris expers fuerit. Porrò inter alias resinas odoratior est, sicut terebinthina, & abietina: ostendimus antea terebinthina abietinā esse calidiorē, hac strobilinā. Differt autem strobilinum physema, & pityinum, siccum, pinguedinis expers, arescens utrunq; celeriter, ut in pila cōtundatur, & cribro secernatur, quale ad propositi medicamenti compositionē neutiq; conuenit: usus tamen sum frequentissime, cum euphorbiū anniculū existeret. Porrò dum componitur, olei, ceræ, resinæ frictæ, singulorum pondo librā misceo, picis pinguis selibram: & his liquefactis, euphorbij pondo uncias duas: si imbecillius sit, tres: si terebinthinā ceræ adijcere uoles, unam: mediocrē pharmaci consistentiam facies, si cera terebinthinā liquidā & recentē triplo superet: huius exiccatæ temporis spacio dimidiū pondus oleo tribues. Totū aūt ex tribus mixtū, oleo, inq;, cera & terebinthina, cū sit, libræ unius semissis, euphorbij anni-

A anniculi unciam unam accipiet: si tale nō extiterit, unam semissem: unde, sicut iam subinde dictitauimus, euphorbiū pro temporis ratione augere nobis est integrum. Quinetiam si uulneri impositum pharmacū primo usu uidetur imbecillius, euphorbium oleo leuigatum, medicamini emplasto, manibus antè subacto licet admiscere: sic enim nobis facientibus, promptè unitatem accipit. Cæterum iuxta primam pharmaci compositionem satius est ceratum rasum seorsim ubi præparaueris ita leui facto euphorbio cum oleo admiscere. Quippe ijs, quæ liquata sunt, ipsis superfusis in mortario, plerunq; fiunt encerides, præsertim ambiente frigido. Aquam uerò ceræ liquefactæ cum resina committere non est necessarium: sicut ego ab initio factitabam, tantum ei temperans, quantum in ipsa coctione consumendum erat.

MEDICAMENTVM EX LIQVAbilibus confectum.

Liquabilia uoco medicamēta, quæ ignis commercio colliquantur, tum quæ ex humidis quibusdam, uelut aqua, aceto, & uino constant: ex aceto itaque citra ignem liquescit gutta ammoniaci, sagapeni liquor, & panacis, quem appellatione composita opopanacem uocant. Igni uero liquescunt propolis, cera, resina, ladanum, seuum, galbanum, quæ in duplici uase colliquare melius est. Nominamus autem sic, cum in cacabo, qui aquam calidam habeat (prunis enim incumbit) uas alterum consistit, præter liquabilia etiam galbanum continens. Habeto autem tale quoddam medicamentū saltem unum, etsi duo habere præstaret: inter quæ ualidius erit huiusmodi: Opopanacem ex aceto dissolutum diutius contrito, postea liquefacto super ignem propolim, galbanum, resinam terebinthinam misceto: singulorum itaque pars una esto, propoleos recentis pinguisq; sex: si uerò sicca uetusq; cōtigerit, præstat omnino ea non uti. At si aliam non habes, duas portiones, non unam miscebis: sin absit
B propolis, eius loco picem pinguē, qualis est brusia, & quæ ex regionibus circa Pontum asportatur: pinguis simul & odorata, quam in nigrum amaricinum inijciunt, quale prius totum conficiebatur: nunc etenim subalbidum amaricinū componunt: quo si careas, alia utitor, terebinthina, sicut prædiximus, duplicata. Ego nonnunq; uel solum medicamentum ex pingui pice confectum imposui, quo etiam ad canum morsus utimur: hoc nanque solam picem pinguem ex aceto acri coctam huiusmodi symmetria continet: sextarium unum Romanum aceti, libram unam picis, opopanacis trientem, quod est uncias tres. Hoc pharmacum ulcus ex rabiosi morsu cicatricem ducere nō sinit, sed punctis in neruosa quadam particula idoneum est: quippe quod puncturæ oras conniuere nequaquam permittat. Quoniam uerò durum est, in duris solum corporibus eo utemur, qualia sunt aurigarum, & messorum. Sin autem puero, uel muliere, uel molliore corpore puncto, hoc tantum quispiā uestrûm præsens habeat, idem cum unguento aliquando dicussorio, amaricino maximè & opobalsamo, colliquare licet, deinde cum irino et comageno: hæc si non adsint, leucino, susino, & cyprino: his quoque desideratis, oleo ueteri liquefaciat: & si in Alexandria degat, ricinino & raphanino: hæc siquidem copiosissima in illa ciuitate habent, sicut etiam in uniuersa Aegypto. Atqui in illis regionibus sinapinum oleum haud facile reperiri potest: cuius & ipsius parte mixta pharmacū longe acerrimum fore, nemo ambigit: ut ad puncturas conniuentes aperiendas conducat. Patere autem cuilibet arbitror ex prædictis, si loco opopanacis sagapeno prius in pila ex aceto trito liquefactam resinam, propolim et adipem quampiam acriorē adijcias, eiusdem generis medicamen futurum: alterum uerò mollius est genus pharmacorum liquabilium, sed acetum non habet, quod propoli & seuis tantum præparatur, cera quoque propter spissitudinem adiecta, ex cuius mistura pharmacū tactui blandius redditur. Adeps tenuium partiū acrisq; esto, sicut leoninus & paradalinus, hyenæ & ursi. Sed de anserino quid attinet dicere, præsertim cum anseres rusticæ fuerint?

C Quin & tauri uetustus adeps & hircinus huc conuenit: nam mistæ naturæ tum facultatis adipes temporis interuallo (quia terrestres acresq; sunt) in maiorem acrimoniam declinant, similiter uidelicet plurimis quæ uetustescunt: sic nanq; & ipse porcinus adeps omnium cum sit mollissimus, temporis processu acrimoniā acquirit. Idem uino, aceto, & melli accidit: in horum genere sunt etiam medullæ: longe uerò præstat ceruina, & uitulina: coagulum his acrius, & iam uehementioris pharmacorum generis propemodum existit. Itaq; & huiusmodi aliquod pharmacū habere uos consulo, ut cum à forti quodam medicamento supra modum morsam partem offendas, oleo prius eam fotam huiusmodi quodam contegamus: sic nanq; placata rursus ad acrem curandi modum redire poteris. Ego itaque dum partem in neruo uulneratam quandoque soluissem, uulnus irritatum contemplatus, pharmaco liquido fortè fortuna præsenti, quod ex adipe constat, ad aures inscriptum, eoq; in uase duplici calfacto illeui, ac subito inde auxiliū ægrotanti accedere percepi: quippe statim omnis dolor quieuit, ac deinde uulnus soluenti secundum naturam habere uisus est.

DE PHARMACO EX COLVMBArum stercore confecto.

Olumbarum in turribus rusticorum agentium stercus acre est, quo interim ruri usus sum in adolescēte nerui uulnere affecto: atq; hoc agricola cum uidisset, loci consideratione(erat enim non imprudens) imitatus semper usurpat, & neruis uulneratis medetur. Porrò compositio, tum usus idem omni medicamini ex euphorbio, & alijs qui similem confecturam habent: sed euphorbij loco stercore indito. Verum stercus hoc subtilitate euphorbio cedit, eoq; duris corporibus ex usu est. Temperatū aliquando ipsum metallicis simul, experiundi gratia, statim à principio cum eis terens ex
D aceto ad solem, sicut nuper docui, multoq; acrius medicamentum euasit, quemadmodum & cum eruginem uiuam acceperit.

DE PHARMACO ΔΙΑ ΒΟΤΑΝΩΝ, id est, ex herbis composito.

INsuper ex subtilibus herbis ad neruos uulneratos medicamentū composui: initio quidem ex dictamno, amaraco & malo terræ, id est, aristolochia tantum, postea uerò ex alijs, mei ipsius periculum faciens, an rectè compositionem ipsorum coniectura assequerer: atq; omnia, quò uolebam, perduxi. Idoneæ uerò ad id herbæ amaritudinem sine astrictione gustu referant, uel acrorem, non tamen immodicum: tales sunt præter prædictas, maron, amaracum, polium, argemone, chamæpitys, centaurium, quæq; eius notæ in simplicium medicamentorum doctrina commemoratæ sunt: quemadmodum etiam radices omnium aristolochiarum, dracunculi, ficus agrestis, brioniæ, altheæ, iridis, acori, mei, asari, phou, gentianæ, & panacis. Omnium siquidem id genus materiam in simplicium pharmacorum commentarijs exposui: at radices, herbasq; totas non modò intelligere oportet, sed etiam accuratè contusas tenuibus cribris secernere, imò etiam denuò exactè leuigare, ut arida collyria usque in puluerem redigantur: nam crassa essentia neruos uulneratos nihil iuuat, qui subtilia, ut diximus, pharmaca requirunt. Cæterum percolatum medicamen, leuigatumq; cerati modo excipiatur ea temperatura, quæ in euphorbio prius indicata est. Quantum enim in illo bimuli euphorbij, tantum ijs dictamni, mei, & acori injiciendum est, tum quæ his similiter calida gustu percipiuntur: quantum uerò illis trimuli, tantum ijs aristolochiæ, iridis, dracunculi, gentianæ, aliorumq; id genus, quæ perinde ac illa amara sunt, immittemus.

A

DE PHARMACORVM CONFECTVRIS, QVAS GRAECI *πολυτελῆς, hoc est, sumptuosas uocant, ad neruos uulneratos.*

NOn abs re fuerit, etiã eiusmodi pharmaca cognoscere: usus enim ipsorum quandoque, sed rarius incidit, quemadmodum simplicium frequenter. Vbi enim quispiam pharmacorum medicorumq; studiosus, non plura quingentis myriadibus haberet, nullo simplici putabat uti: multo magis uel diues aliquis, uel monarcha, odoratũ simul & quod multa constet pecunia, uolet habere pharmacũ. Porrò diuitis, quẽ citaui in primo de pulsuum prænotione, suppresso nomine memini, quemadmodũ & nunc: qualis autem erat, ex duabus ipsius actionibus eiusmodi condisces. Vlcus famuli malignũ ipse sanare conabatur: ubi autem nihil promoueret, mihi hominem tradidit: ac cum uideret curatum, medicamenti scripturam postulabat, nesciens multas quidem malignorum ulcerum esse differentias, multas item medicamentorum, sed arbitratus unum pharmacum omnibus posse mederi. Cum igitur qui offerebat, neq; artificiosè ipso uteretur, postquam audiuit, quibus constaret, essentq; omnia uilis precij, hoc, inquit, mendicis serua, me aũt sumptuosius aliquod doceto: quinetiam puello diu ex auribus laborante, ubi ipse multis, quibus usus erat medicaminibus citra methodum, nihil attulisset præsidij, nobis illum quoque curandum adduci præcepit: posteaq; audiens ex quodam sibi obuio puerum sanatum, non postulauit pharmaci scripturam accipere. Hic igitur ipse contemplatus, multis, quibus nerui uulnerati erant, digitos & abscissos, & putrefactos: quosdam uerò perijsse, uel mancos redditos: deinde intelligens nullum ex eis, qui à me curati essent, periclitatum, omnes uerò celeriter sanos euasisse, pharmacum cupiebat aliquod à me accipere odoratum simul & sumptuosum, quo neruorum uulnera posset sanare. Ego sanè multas iam sæpe tum familiaribus, tum amicis medicis scripturas iuxta
B prædictam methodum ex tempore compositas tradideram, ut experimentis compositionis ipsorum ratio confirmaretur: sumptuosum uerò, cuiusmodi ille uolebat, pauperculis hominibus nullum utique dedi, ratus melius esse remedia ex paratu facillimis componi. Cum igitur diues ille odori sumptuosiq; medicaminis compositionem aliquam accipere petijsset, plures ei scripturas donaui prædicta methodo factas: quas cum experiri festinaret, tum liberis, tum seruis neruis uulneratos sibi conquirere iniunxit: medicamentis autem supra omnem spem operatis, primum sanè me laudauit, ut qui citra inuidiam scripturas ei communicauerim, postea etiam donis prosecutus est: etenim ad huiusmodi officia promptus erat. Porrò medicaminum, quæ ei dederam, confectura est talis: Cinamomi, dictamni, mari, singulorum denarium pondo quadraginta: hæc nanque odorata sunt, & subtilia: at amaracum quasi non boni odoris nequaquam miscere cogitaui: deinde quoniam Romæ ægrè poterat inueniri, sicut & marum, uidebam autem illum ægrè parabilibus gaudere, quemadmodum & sumptuosis, apposui scripturæ etiam illius pauxillum quiddam partis unius, ut puto, quartam uel quintam portiunculam: hæc contusa, cribroq; subtili secreta temperare iussi, cerato ex opobalsamo optimo, & cera tyrrhenica facto: temperatũ uerò esse coniecturaui, si ceræ partes octo, opobalsami decem receperit: at ne friabile medicamentum foret, sed sibi cohærens unitumq;, etiam resinæ terebinthinæ, quæ & ipsa odorata, modò sit optima, partem unam adieci. Verum si generosius, ut dixi, medicamentum facere proponas, non unam cuiusque herbæ commemoratæ partem immittas, sed amplius, ut una & semissis fiat. Hoc igitur ab experientia probatum est medicamen: alterum ex eodem cerato, & liquore cityneo compositum, mistura pro portione euphorbij facta, tertiumq; aliud ex utrisque temperatis confectum: quartum deinde, quod stacten myrrham accepit: in quibus autem neruus nudus est, ibi ceratum ex cera, quæ uocatur *μυρσίνη*, & unguentis apud Romanos dictis spicato & phuliato composui: duodecimam partem pompholygis ei admiscens, siue eloti masculino genere,

C siue elotæ fœminino malis dicere: nihil enim, quomodocunque dicas, uel præsidij, uel nocumenti pharmaco adferes: licet autem et ex tyrrhenica cera ipsum præparare, nec prohibet quicquam, sine prædictis unguentis tyrrhenicam ceram ex nardo usto liquefacere, in duplici nempe uasculo, quod in omnibus unguentis commune est: at raso cerato spicæ nardi, amomi, folij malabathri, & pompholygis eloti pares singulorum portiones miscebis. Etenim in puncturis, sicut præceptum est, acriora pharmaca prosunt, quæ uulnus apertũ perferuent: denudatis autem mediocri astrictione, cum digerendi uirtute absq; morsu prædita offerre conuenit. Quanquam & amomũ astrictionis sit particeps, magis aũt ipsa nardi spica & malabathri folium.

DE MEDICAMENTIS AB ALIIS MEDICIS *aduersus neruorum uulnera proditis.*

Niuersam neruorum uulnera curandi rationem, quam ego deorum quadam prouidentia composui, nullus ante me conscripsit: medicamenta tamen quæ neruorum uulnera quædam curare promitterent, composuerunt sine distinctione, & uario utendi modo: neq; in angustis punctibus sanandi rationẽ, qualis futura esset, indicãtes, neq; in latioribus uulneribus, uel denudato neruo, uel tendine, uel contuso: multo minus, si pars affecta phlegmone infestaretur, uel etiam gangrena propemodum. Porrò unũ nostræ ætatis medicum pharmaco utentem uidi, perinde ac meis ex metallicis præparatis, sed indistinctè: quoniam uerò ex paucis sponte nascentibus ipsum componi audieram (quod autem multis cõstat, illo tempore præparaueram) cogitaui pluribus ademptis aliud rursus ex paucis compositũ inspicere, ac experiẽtia inquirere, multum'ne ab eo, q̃d uaria mistura paratur, abscedere uideret, an parũ. Quouis igitur modo curaui etiam medicaminis, quod medicus nostræ ætatis habebat, scripturam accipere: & statim præparatum simile habui, eademq; præstare, ac uarium illud
D comperi. Huius igitur compositio in hunc modũ scripta erat: Ceræ pondo uncias sex, olei uncias nouem, misyos pondo uncias sex, chalcitidis denarij pondo unius, squamæ æris pondo uncias duas S. thuris pondo unciã S. galbani pondo unciam: quæ liquari possunt, hoc est cera & galbanum, liquefacta metallicis in aceto acri prius accuratè tritis superfundũtur. Hoc pharmacum haud scio quis composuerit: neq; enim apud Aschlepiadem pharmacionem scripturam inueni, nec apud Petronem, nec Andromachũ: etsi omnes antiquiores medici optima medicamenta conscripserint. Nouistis autẽ, nec apud Heram Cappadocem, nec Manthiam, nec Heraclidem Tarentinum reperiri, qui magnam pharmacorum experientiam habuerũt: imò nec apud Archigenem, aut Philippum, aut apud aliquem eius discipulum: insuper Sorani libris de medicamentis perlectis omnibus, item Menecratis, Critonis, Damocratis, & aliorum qui medicaminum cognitione claruerunt, apud nullum hoc modò citatũ pharmacum comperi. Quæ uerò apud uiros iam dictos habentur, deinceps scripta indicabo, ac initium à pharmacione Aschlepiade facturus sum, qui in tertio interiorum medicaminum, quæ etiam Marcellas inscribit, hunc in modum docet.

ANDROMACHI AEGYPTIA ENAIMOΣ AD VVLNERA, VT *Asclepiades præscribit: facit ad neruos, musculosq; præcisos: item ad punctus, contusiones, attritus, artus fractos: ualet etiam ad abscessus: est item oculorum perturbationi collyrium: iuuat capite dolentes, & ad omnes affectus utile est remedium.*

Argenti spumæ, ceræ, singulorum denarium pondo centũ quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo septuagintaduûm, terebinthinæ denariũ pondo trigintasex, lanæ succidæ combustæ denarium pondo † duodecim, squamæ æris, squamæ stomomatis, thuris, mali terræ rotundi, quæ Græcis ἀριστολοχία στρογγύλη dicitur, singulorũ denarium pondo octo, olei ricinini heminas tres, Argenti spuma, & oleum

Alias † octodecim.

A & oleum incoquitur: ac ubi mutata fuerint, cera resinaq; adijcitur: quæ cum digitos non inquinant, ammoniacũ manibus dilatatũ recipiũt, & tunc lanas succidas, ac reliqua. Hoc medicamentum quanto utilius ex stomomatis squama euasit, tanto deterius ad neruorũ uulnera factum est: si nanq; punctus solũ fuerit, etiã æris squama superuacua est. Quippe nullum metallicũ his conducit, nisi prius ex aceto acri pluribus diebus leue factum fuerit: quanq; in nudis neruis & tendonibus bonũ fuerit remedium: at si iam phlegmone coniuncta est, liquare ea ex rosaceo conuenit, & sic emoto, hoc est in linteolos illito, uti. Vbi uerò non adest phlegmone, molliora humidioraq; statim ab initio potiora sunt medicamentis durioribus ac siccioribus, præstatq; liquata ipsa in digerẽte quodã, uel mitigatorio medicamine usurpare. Voco digerentia quidẽ uetus oleum ricininũ & sicyonium: mitigatoria aũt, rosaceum, chamæmelinum, & quod ex althea cõficitur: his fortiora, eoq; durioribus corporibus magis idonea sunt, quod ex fici agrestis radice oleo decocta exprimit', & quod ex iride, brionia, aro paratur: his ualentius est ex dracunculo, malo terræ, & panace factum. Porrò nos frequenter etiã ex abietis semine, oleo, item ex populi flore confecto usi sumus: nam hæc diutius sabino oleo intingimus. Cum igitur, quæ de eiusmodi medicamentorum usu dicta sunt, in memoria habeatis, ad alia, quæ explicanda ueniunt, uos traducere cogitamus. Quod autem nobis institutum erat facere, aggrediemur: apponemus enim & alia eiusdem facultatis medicamina, quale est ab Asclepiade post prædictum his propè uerbis scriptum.

CLAVDII PHILOXENI CHIRVRGI

Argyptia ad prædicta una.

Argenti spumæ, ceræ, singulorum denariũ pondo centum sexaginta, guttæ ammoniaci denariũ pondo octoginta, propolios denarium pondo quadraginta, resinæ siccæ, terebinthinæ, squamæ æris, thuris denariũ pondo †sedecim, lanæ succidæ combustæ, squamæ stomomatis, singulorũ denariũ pondo octo, opopanacis denariũ pondo quatuor, ricini heminas tres. Hoc igitur pharmacum superiori esse simile omnibus apparet, & utendi modum eundem cum nuper à me citato habebit: quinetiam in his duobus emplastris aliud tertiũ Asclepiades in hanc sententiã tradidit. *Aliàs † octodecim.*

RVFVM HALIEI.

Facit ad cruenta uulnera & neruos præcisos, item ad uetera cicatricẽ ægrè ducentia & fluida ulcera: quin & probè emollit duritias, maximè in mammis oborientes: utimur eo ad canum hominumq; morsus: summè facit ad pastinacæ, draconis, aliorumq; sæuorum pisciũ ictus: in totum, uirtutem habet mirabilem. Argenti spumæ, ceræ, singulorum denariũ pondo centũ, terebinthinæ, mannæ, thuris, galbani, minij synopici, singulorũ denarium pondo † octo, olei sextarium: nec ipse Asclepiades hoc pharmacũ ad punctus tendinum ac neruorũ, sed ipsis præcisis utile esse promittit, cũ uidelicet maius uulnus extiterit, & neruus nudus appareat: quippe aptiora tunc sunt medicamenta, quæ mitigatoriam & mediocrẽ uim obtinent, cuius generis est nuper ab ipso citatum. Itaq; hæc tria emplastra in medio ferè libro Asclepiades produxit: superius etiã aliud multiplicis quidẽ usus emplastrum, melius aũt ijs tribus ceu ad neruos præcisos corruptosq; tradidit. Verba Asclepiadis ita habẽt. *Aliàs † centũ.*

MOSCHIONIS CATAGMATICVM.

Valet ad recentia uulnera, neruos præcisos, & cum cõtusione diuisos: facit etiam ad fracturas cũ uulnere: etenim uulneribus auxiliatur, & ossa callo obducit cõuenienti deligatura impositũ: prodest hydropicis incipientibus: item facit ad testiculorũ contusiones: tollit circa anum eminentias, sanat rhagadas butyro dilutũ: ad hæc gutturis tumores, quas βρογχοκήλας appellant: soluit omnẽ duritiem: curat attritus & fractos articulos, item pedum, manuumq; callosas excrescentias, quas clauos uocamus, ut etiam exulcerationem auferat. Summatim, medicamen est utilissimum. Conuenit etiam ad hydropas incipientes. Confectio hæc recipit. Argenti spumæ pondo minam, quæ continet denarios centum sexaginta, picis aridæ denariũ pon-

do centum sexaginta, seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinæ terebinthinæ denariū pondo octoginta, mannæ thuris denariū pondo octoginta, ceræ denariū pondo quadraginta, eruginis, opopanacis, galbani, singulorū denariū pondo octo, olei ricinini heminā, aceti parem mensurā, liquoris sycamini heminā, picis liquidæ tres cyathos. Argenti spuma tenuissima, & cicinum oleū in uas fictile uel æreū coniecta, igniq; suprapoſita coquuntur: cū efferbuerint, seuū & manna thuris adijciūtur, mouenturq; assiduè: ubi confluxerint, pix, cera, resina indūtur, & donec non amplius manū inquinent, incoquuntur, deinde galbanū, post erugo & opopanax ex aceto soluta inspergūtur: liquor sycamini, & pix liquida in aliud uas transfusa coquūtur: et cum densata fuerint, seu confluxerint, priori pharmaco immittūtur, & rursus supra ignē posita, quousq; digitos non inquinent, incoquunt, ac in uinum demissa triduo relinquūtur, postea subactis manibus, in linteolumq; illitis utimur. Oportet autem post medicamen impositum linteum uino madefactum exprimere, & tunc medicamento circundare. Porrò nostri Cathegetis Lucij confectio sic habet: Seuum ac oleum prius liquefacimus, ac ubi soluta fuerint, mannam leuissimam factam, & spumam argenti † inspergimus: postquam cōfluxerint, reliqua facimus. Cæterum laude dignus est hic Asclepiades, qui confecturæ medicaminum rationem ascribat, non ut Andromachus omittat, qui nec quam uirtutem habeat apponit: deniq; primum è tribus ab Asclepiade scriptum emplastrum ægyptiam, quod & ipse Andromachi esse confirmat, neq; cuius sit uirtutis, nec quomodo præparandum sit, aut utendum, Andromachus indicauit. Verum simpliciter tanquam uulgare quoddam pharmacum, libro de exteriorum uirtutibus secundum collocat. Primo enim omnium scripsit, quod ipse nominat [illegible], deinde ægyptiam, aliud, ut dixi, nihil adiungens: habet enim eius dictio in hunc modum.

† κατασπλάσ σομμ.

AEGYPTIA.

Argenti spumæ denariū pondo centū quadragintaquatuor, recini heminas † sex, ceræ denarium pondo centum quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo septuagintaduūm, terebinthinæ denariū pondo trigintasex, lanæ combustæ denarium pondo octodecim, squamæ stomomatis denarium pondo octo, squamæ æris denariū pondo octo †, mali terræ denarium pondo octo: nonnulli myrrhæ denarium pondo quatuor, opopanacis denarium pondo duūm: his ad finem ascripta sunt, marinæ ad irrigandā ceram heminas octo. Quid sibi uelit cum dicat, ad irrigationē ceræ, manifestò non scimus: cōsiderare enim plura licet. Mirandū uerò, quomodo in alijs omnibus cum Andromacho conueniat, mensuram ricini parem non ponat: Andromachus enim heminas sex, Asclepiades tres scripsit, non apponens quod in fine scripturæ ab Andromacho adiectum: nōnulli myrrhæ denariū pondo quatuor, opopanacis denariū pondo duūm. Rursus adiūxit ipse, in combustis lanis succidis, quod in Andromachi scriptura nō habetur. Post dictam ægyptiā theriaca emplastra quinq; retulit Andromachus: deinde aliud fuscū, quod ad Eubulum autorem refert: postea rursus aliud fuscum, cui nomē indit Athenæ. Post hæc iterum alia fusca simpliciter duo, quibus subnectit aliud: ubi sic ad uerbum scriptum est.

Aliàs † tres.

Aliàs adijcitur † thuris denarium pondo octo.

FVSCVM NYGMATICVM, HOC EST, AD *neruorum punctus utile, Andromachi.*

Guttæ ammoniaci denariū pondo octo, ceræ nouæ denariū pondo octo, terebinthinæ denariū pondo octo, æris combusti denariū pondo octo, picis aridæ denariū pondo quadraginta, ut Zeno ait, minæ dimidiū, aut quartam partem. Argenti spumæ denariū pondo quatuor, aloës indicæ denariū pondo duūm, mali terræ denariū pondo duūm, galbani denariū pondo duūm, eruginis denarij pondo unius (alij, denariū pondo duūm) thuris denariū pondo duūm, olei hyeme quartam heminæ partem, æstate octauā, aceti tres cyathos, quibus ammoniacū dissoluatur. Hoc uerisimile est ipsum nominare nygmaticū, ut quod neruorū puncturis ex usu esse queat.

TERTII LIBRI FINIS.

A CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΕ'ΝΗ, LIBER QVARTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

PRIMVS sanè liber in alborum emplastrorum confecturis, alijsq́ꝫ, tum eorũ quæ ulceribus cicatricem ægrè ducentibus conueniunt, finitus est: ubi distinximus cõmuniter appellata dysepulota, id est cicatricem difficulter admittẽtia, ab ijs quæ propriè cacoëthe, hoc est maligna dicuntur, & ipsa nimirum dysepulota. Quoniam uerò quædam saniei humorumq́ꝫ ulceratis partibus influentiũ uitio cicatricem ægrè admittunt, quædam ipsa affecta sede influentem succum quamlibet probum corrumpente, secunda ratione ulcera dysepulota & cacoëthe propriè nominant: in quibus interim totam partem affectam excindere, uel adurere nonnulli coguntur, aut medicamentis crustam inducentibus, aut igne utentes. At cum ampla sit latitudo utrinq́ꝫ in eo, quòd alterum altero magis minus'ue dysepulotum, malignumq́ꝫ est, tantum medicantium pharmacorum esse numerum oportet, quantus ipsorum quoq́ꝫ ulcerum extiterit. Meritò igitur omnes, qui unum dũtaxat medicamentum ulceribus malignis cicatricẽ inducere promittens habent, successu crebrò frustrantur. Nam duo (minimũ) quæ idem pollicentur, eandemq́ꝫ facultatẽ ostendunt, diuersa alioquin inter se, non simpliciter maioris minorisq́ꝫ, uerũ ut apertissimè dicam, maximi ac minimi ratione in promptu adesse illi conuenit, qui omnia id genus uitia curare proposuerit. Quemadmodũ cõmentario Therapeutices in uniuersis affectibus primam omniũ communem auxiliorũ potentiam inueniri docebamus, dein materias, quibus illa continetur: ita nunc quoq́ꝫ in ulceribus dysepulotis B generalẽ pharmacorum, quibus illa curabũtur, facultatẽ, quæ tandem sit, uel prius inuentã esse oportet. Indicata mihi est & hæc in illo opere, cum quidẽ nullus uitiosus habitus uulneratas partes infestat, duos scopos habens: unũ, ut id quod influit, repellat: alterũ, ut quod affectæ parti inhæret, infixumq́ꝫ est, discutiat. Atq́ꝫ hæc contrariæ uires præstant: siquidẽ influxum reprimũt, quæ sunt astringentia pharmaca: digerunt impacta iam exceptaq́ꝫ trahendi potestate prædita. Porrò quæ astringũt ut plurimum exasperant, atq́ꝫ hac occasione molesta sunt. Trahentia uerò, ac digerentia ex alto humiditates, non citra acrimoniã id efficiunt. At acrimoniã dolor aliquis necessariò sequit, ulceratam partẽ erodens: atq́ꝫ sic propter dolorẽ, quẽ exasperantia erodentiaq́ꝫ cõcitant, humores ulceratis partibus influentes irritari cõtingit: unde quoq́ꝫ ulcus phlegmone obsideri excedi q́ꝫ. Ex quibus dictis colligitur, ulceribus dysepulotis præsidia inueniri non posse, multo minus adhuc malignis. Quare talis pharmacorũ materia, quoad eius fieri possit, inuenienda est, unde ulcus citra dolorem siccescat: quod accuratè fieri nulla ratione licet, medico ignorante, quem affectum medicamen exhibitum ostenderit. Quippe ex ambobus cõpositum, erodente puta & astringente, necessariò ualidum existit. Verum sordes & humiditatis copia id genus ulceribus incumbens, ueluti propugnacula quædam ulceratis particulis facta rossionem ualentibus pharmacis adimunt soluuntq́ꝫ. Itaq́ꝫ attendendum est, quantum primus usus humiditatis in ulcere desiccauerit: uel si etiam sordes habeat, quantum inde abstenserit. Ac ita secundùm, tertiumq́ꝫ uti illo debemus, donec purũ & siccum ulcus apparuerit. Vbi uerò id tale cõspexeris, ad aliud medicamentum te conferes, eiusdẽ quidem speciei, sed priore imbecillius. Nam ualidiora, dum mordendo ulcus dolorẽ inferunt, fluores mouent, et phlegmonas concitant. Quòd si rursum aliquod multo imbecillius priore pharmacum adhibeas, ulcus humidum, sordidumq́ꝫ euadet. Hac igitur parte artificio utens medicus, eo qui experimento innititur melior est, quòd sciat ulcus nõ alia medicamentorum uirtute curari, quàm

C dum affecta pars eam siccitatem consequatur, quã in naturali statu sita possidebat. Quod factum intelligimus, ubi neq; tenuis amplius sanies influat, neq; pus producat. Hanc dispositionẽ ulcera nanciscẽtur, quo dixi modo siccescentia, hoc est astricta, discussaq;: dein ubi sicca quidem fuerint, uerum sordida adhuc appareant, detersorijs pharmacis repurgantur, quæ & ipsa in opere de simplicibus medicamẽtis cõmemorauimus, in quo prius exercitatũ esse cõuenit, qui hinc omnino frugẽ reportaturus est. Hoc uobis amici, quibus ista scribuntur, constare manifestò admodum noui: itidem rationẽ sine operũ exploratione probabilẽ non esse, dicta iam mihi demonstrant. Etenim uidistis subinde medicos quosdã, illis ipsis pharmacis sine usu ac ratione usos, nihil promouisse: me uerò multa eius generis ulcera persanasse. Quamobrẽ in memoriam reducite medicamẽta citra demorsum exiccantia: qualia sunt permulta metallica. Atqui hoc etiã memineritis, quòd cõbustis elotisq; erosio, quæ prius abfuit, edomatur ac interit. His igitur impræsentiarũ uti uobis licet: elotis quidẽ in pueris, eunuchis, mulieribus, & qui molli natura carne sunt præditi; itẽ qui ad sentiendũ habiles admodũ sunt, & uitioso succo laborãt. In alijs corporibus etiã illa usurpare potueritis, mane primũ ipsa partibus, quæ curantur, probè difflatis adhibentes. Si uerò corpus totũ præparationem quandã requirat, & hanc prius factã esse oportuit, præcipimus de his in cõmentario de morbis curandis. Nonnullis siquidem uel purgatio sola sufficit, quibusdam sanguinis detractio, alijs utraque hæc adhibere profuerit. Sunt in quibus superiacentẽ uaricẽ excindere satis est: uel lieni, uel iecinori prospicere: aliquibus ambiẽtes ulcus partes præscindere: quemadmodum interim labrorũ callos amputare. Si horum quid experiri oportet, humoris copia simul cum sordibus inspicienda est: atq; ita ad idoneũ medicamen ueniemus, rursus simplicium memores, quæ desiccant, non tamen ulceris sordes abstergunt: item quæ abstergunt quidẽ, non tamen probè desiccant. Porrò quæ utrũq; possunt

D efficere, prospiciemus ex quoto quodq; ordine existat, quod maximũ inter ea censeo, quæ ad curationẽ pertinent, neglectũ tamen medicinalis materiæ scriptoribus. Nam hi solas uniuersales ipsius uires dicere studuerunt: sicut etiã Dioscorides, quẽ nulli eorũ qui in eadẽ quasi arena desudarunt, secundũ esse quisquã dixerit. Ego igitur deinceps omnia pharmaca recensebo, quæ ulcera citra demorsum & manifestam exasperationẽ exiccare possunt. Incipiã à metallicis, quibus etiam terræ species adnumerantur. Porrò cum uariè inter se differant, in eo quod magis minusq; siccent, à medijs orsus ad uehementia, uel obscurius exiccantia me conferã. Siccant igitur modicè lemnia sphragis, & cadmia, præsertim quæ sua spõte nascitur, præter quod in torrentibus aut riuis quæritur, ac in Cypriorũ montibus, alijsq; locis inuenitur, maximè ubi metalla sunt. Consueui eã magis siccantẽ reddere, per æstatem in sole, pluribus deinceps diebus terens ex aceto, aut uino planè giluo, substantia pellucido. Cuiusmodi est in Italia falernũ, in Asia Tmolites, quod multo maximè siccare natum est. Hoc genere cõprehenditur Ariusium in Chio natũ: item odoratum Lesbium in Cresso & Mithymna. His succedunt omnia uetera, cũ ex albis et astringentibus inueterata sunt. In Italia signinum, burtinũ, & marsium: in Sicilia uocatũ ab incolis animæum: in Asia aphrodisæum, et misyum. Sufficit enim mihi horum facultates uniuersales ueluti paradigmata exposuisse. Iam uerò cadmiam ex aceto acri, similiter multis per æstatem diebus in sole præparo, siccatamq; repono, ut ulceribus malignitatẽ assumentibus inspergi possit. Valentius hoc pharmacũ est, chalcitis cõbusta eodem modo prius in puluerẽ redacta: post hanc ignem non experta tam ualens medicamentum est, ut crustas faciat. Lotam igitur ipsam, deinde tunsam habere satius est. Minus enim lota, quàm usta desiccat, tũ longè melior est, minusq; mordax. Persimile medicamentũ est etiam erugo combusta, quæ ignẽ non experta est, fortissimũ medicamen est, sicut chalcitis. Verum hæc nonnihil etiam astringit, & ea multo magis chalcanthũ, quod inter metallica maximè siccat. At erugo huius potentiæ omnino particeps non est. Misy autem & sori chalcitidi genere cognata

sunt:

A sunt, ex una, ut dicam, radice producta: tenuius tamen misy apparet, tũ minus mordax & urens: crassius sori est, & utrisque siccat imbecillius: quemadmodum & stibi maiorẽ astringendi siccandiq; uim ac sori possidet. Porrò diphryges appellatũ pharmacũ, ulceribus ægrè humiditatis uitio ad cicatricem uenientibus aptissimum est: ualidè nanq; siccat, etsi modicè mordax. Ad hæc, præter acrẽ tum qualitatẽ, tũ potentiã, uim habet astrictoriã: quas tamen utrasq; fortiores & chalcitis cruda, & chalcanthũ repræsentat: siue id masculino genere, siue fœminino, siue neutro appellasse quis malit. Nã hoc uobis interim succurrat, de nominibus contendendũ non esse, ubi speculationẽ ipsius artis usui necessariã ediscere statueritis. Porrò alumẽ quodlibet ulcera satis exiccat, generosè astringit: unde nemo solis his ad ulcera utetur, sicut nec cruda chalcitide, & erugine: usta uerò & hæc & misy utilia sunt, ut elota morsum quidem remittunt, uerum minus siccant. Itaq; lotis uti tutius est: quoniam permulta corpora, quibus mederi cogimur, unam quandam dispositionem habent, qua uehementẽ commorsum ferendo non sunt. Audiuistis hæc frequenter, & nunc iterum cõmentationis gratia in toto subsequenti sermone repetere conabor. Quæ igitur plethora uitiosoq; succo laborant corpora, ad hæc quæ tenera carne prædita, & ad sentiendum insigniter habilia sunt, facilè ex morsu, seu rosione phlegmonem recipiunt. In horũ numero continentur mulieres uidelicet candidæ, pueri, eunuchi, uiri cute alba; insuper qui regionem frigidam incolũt, humidi hi quoq; & pituitosi, eoq; molles & albi: quemadmodum ij, qui calidum tractum inhabitant, ut Aegyptum et Arabiam, duros corporum habitus, & siccos sortiuntur. Itaq; hæc ueluti in mentẽ reuocando, appositurus sum & aliam pharmacorum simpliciũ materiẽ, quæ malignis ulceribus curãdis sit idonea. Sarcocolla igitur & ichthyocolla, his magis adhuc chrysocolla tali facultate prædita est. Huc optimè facit & plumbum combustum: post hoc sori, stibiq;, eaq; combusta: insuper plumbi recrementum, Græci

B σκωρίαν μολύβδου uocant, probè siccat: quemadmodũ & ferri squama, euidentius tamẽ stomomatis. Porrò æris squama, præter quòd siccat, etiã abstergit purgatq;. Unde pura quoq; ulcera efficit, quod reliquæ squamæ nõ possunt. Quare si hæc omnia medicamenta arida ulceribus malignis ac contumacibus inspergis, mirificè uidebis citra erosionem ea desiccari sicut ubi buccinorũ testas concrematas, purpurarum, ostreorũ, aliorumq; id genus adhibueris. Quin & lapis specularis, græce διαφανὴς, Romanis olim speculariũ dictus, ex ijs est quæ leniter ac sine morsu exiccant: qui ustus ulceribus dysepulotis. nõ item malignis ac rebellibus cõducit; quippe minus exiccat, quàm illa requirũt. Idem potest uitrum ustum, ac ignitum illud quod in uasis æreis calefactorijs adhæret. Cæterum ægyptiæ spinæ fructus, galla omphacitis, hoc est, immatura, rheon, malicorium, tum radices, tum herbæ non paucæ ultra siccandi etiam astringendi potestatẽ habent: nam & malũ terræ, iris, acorum, arthemisia, panacis radix, argemone, chamæleontis nigri radix, ciperum, dracunculus, & gladiolus affatim exiccant. His euidentius adhuc centauriũ, & polium: quibus paulò imbecillior est terra nomine erythrias, uti ualẽtior est ampelitis. Talis sanè medicamentorum simplicium ad ulcera maligna ac contumacia materies existit: extrinsecus autem nonnulla ipsis apponũtur, quæ quidẽ per se uehementis potentiæ gratia non admoueri, sed alijs temperari solent, ueluti erugo ignem nondum experta, calx uiua, & illota, & molle aphronitrũ, quod reuera aphronitrũ est. Quanto enim spumantius, tanto præstantius est utraque facultate, tum quòd minus mordet, tum quòd magis digerit. Didicistis enim in opere de simplici medicina, subtiliora crassioribus hac uirtute inter omnia, quæ simili specie comprehenduntur, præcellere. Porrò nihil tam nobis euitandũ est, q; pharmaca generis oleosi, quæ Hippocrates μαλθακώδη, id est mollia nominat: cuiusmodi sunt omnes adipes, præsertim porcorũ, dein resina, postea cera: alia uerò ratione & quæ indurata remolliũt, μαλακτικὰ dicuntur, non conueniunt, galbanũ, bdellion, gutta ammoniaci, styrax & medulla. Item alio modo acria, piper, gingiber, sinapi, canchri, multaq; eius generis alia.

C QVOMODO MEDICAMENTIS SICCIS MODO COMmemoratis, in ulceribus ad cicatricem ægrè uenientibus & malignis, utendum sit.

Viusmodi ulcera uitioso plena humore necessariò existunt: pleraque uerò ipsorum etiam sordes copiosas sustinent. Quoniam ergo siccum aliquod pharmacum ipsis sumus insperfuri, conuenit prius ea linteolo molli, puro & sicco exprimere: ubi ulceris cauitatem medicamēto implеueris, platysma labris attenuādis accommodatū extrinsecus superdandum est: hinc rursus linamentum undiq; æquale foris iniiciendum, cui spongiam, ex aqua aut uino tinctam, applicabimus. At permultum referre existimabis, ut spongia frigida maneat: quod ex facili fiet, si frigida continuè citra deligaturæ solutionem foueas: sed hanc ei imponere, ac circundare debes, ut Hippocrates in commentario de fracturis edocuit, maximam offensam fore ratus ex deligatura, quæ ad elegantem formam, non usum conducit. Si igitur fascia una fuerit, sursum tendet, siue sura, siue genu, siue talus, siue cubitus, siue manus summa, siue alia quæuis pars laborauerit. Quòd si duabus uti uelis, ut in fracturis, altera à parte affecta sursum feretur, altera deorsum prius, mox in superiore parte desinet, dum ipsa priori coniungatur. Quamobrem hasce fascias ex linteis, non laceros panniculos esse, ut omnes nouistis, expedit. Tertio quoq; die, non singulis, soluendū membrū est, sic ut aqua non adhibita, quo dixi modo nuper, molli, puro, & sicco linteo saniem ulceri abstergas. At si ambientes ulcus partes phlegmonodes quippiam repræsentent, humidū medicamen latum extrinsecus platysmati superaccōmodandum est ex meo phœnicino, non simpliciter liquefacto, sed cui plurimum uini astringentis adiectum sit: non tamen cum refrigerante oleo liquare ipsum conuenit: uerū si rubor quispiam, uel omnino calor in circumpositis ulceri partibus exuperet, astringente & refrigerante id faciendū est. Sunt huiusmodi, myrteum & melinum: si hæc non adsint, adhibeto quod omphacinū, & omotribes nominant. Si durities maior extiterit, oleo

D ueteri, uel ricinino ipsum phœnicinum liquefacies. Sed tutius fuerit, si nihil in ambiente ulcus loco uitiosi appareat, superpositæ regioni liquidum medicamentum admouere, quod repellat, si quid prius uel prauū, uel plus quàm par est, influat: maximè cum in crure ulcus obortum superpositā uenam uaricosam habeat: quæ dum magna est, ac colore nec rubrum, nec probum sanguinem, sed atriorem, magisq; melancholicum continere uidetur, excitanda uenit. Interim uerò contigit, ut uena tali excisa ulcus statim ad cicatricem ueniret, et si iam annum durarat: uerum ipsius loco iuxta diuisionem, ubi erat excisa, ulcus malignum ac contumax orireetur, cui cicatrix induci non potuerit. Igitur in id genus uitiis præstat, uiribus ægri consultis, à uenæ incisione auspicari: deinde pharmaco purgare melancholicū humorem, et cum hoc etiam pituitosum educente: quoniam is quoq; unà nōnunquam cum melancholico influit, dum uarices generantur. Postea ipsam uenam ulceri suprapositam in longum scarificare commodum est: ubi abunde uacuaris, ei ipsi uenæ sectæ prius medendū: postquam exactè iam cicatricem ducere uidetur, tunc maligni ulceris curationem, ut prædictum est, aggredere. Iam uerò lien interdum malè affectus uitiosi talis humoris autor est, sicut & iecur: quibus antea prouisis, sic tandem ad ulcus curandum uenire oportet. Pari modo si uniuersum corpus cachochymū, uel plethoricū existat, prius expurgare uacuareq; expedit, quàm medicamentum ulceri admoueas. Porrò intra ulceris per arida medicamenta curationē, quotiescunq; solueris, aduertendū est, qualemnam in particula effectū ediderint: sciendumq;, ac in memoria habendū, nonnulla desiccare, non autem detergere, cuiusmodi sunt illa, quæ astringendi qualitatē obtinent, ulcus purum non efficiunt. At quæ præterquam quòd siccant, adhuc etiam detergunt, ea non modò siccam, sed puram quoq; totam partem exulceratam efficiunt. Præterea notandum uenit, pura ulcera ab iis medicamentis, unde prius cū essent sordida nihil rosionis percipiebant, nunc erodi,

A erodi, morderic. Quæ causa est, ut à ualentioribus abstersorijs pharmacis ad mitiora leniorac digrediamur, ubi ulcus adamussim purum inuenerimus. Quemadmodum rursus in sordidis ad magis abstergentia transimus, nisi ex rosione sordida apparuerint. Hoc siquidem medicis etiam bonis existimatis nonnunquam imposuit, ut ad absterforium ualentius acriusq se conferrent: unde iterum ulcus erosum, ex æquo sordidũ, uel etiã magis adhuc, altera solutione uisum fuerit, carne quæ id fœdat à medicamento colliquata; nam ita in prauã saniem degenerat. Cæterũ quicquid in his ipsis tenuioris substantiæ est, à pharmaco difflatur, reliquũ ibidẽ ulceribus infixum sordes ipsis redditur. Quare animum attendere oportet, utrum ulcus carne quæ subest exesa ac colliquescente sordidum euaserit, an quia medicamen sordidis auferendis aptum requirat, impositum uerò tale non sit. Quod indicat ulceris maior facta cauitas, tum oræ rubentiores calidioresq, cum medicamenti acrimonia abstergentur. Forsan igitur superuacaneum fuerit, in præsenti cõmentario compositorũ medicaminum usus, rationem, modumq adscribere: quippe in methodo curandi explicatum. Quæ uerò necessaria sunt, & magnam noxam adferũt neglecta, satius est bis ter'ue, ut fidelius memoriæ inhæreant, eadem repetere. Ponamus igitur & hoc in talium ulcerum curatione, si quidem citra totius corporis offensam fieri poterit, ægrum à balneo abstinere, perfricari linteis largiter, mox oleo, deinde ferulis exerceri, si crus fuerit affectum: uel cursu, si partes superiores male habeant. Quòd si à balneo temperare sine totius corporis noxa non poterit, soluere deligaturam nõ oportet: uerum ut ligatum est membrum lauare, & aquam calidam ex spongia exprimere, aliamq mox frigidam infundere, ut nullus in deligatura calor sit reliquus. Iam si curatio succedere uideatur, etiam absque spongia alligata sanari potest, si phœnicinum liquefactum, ut dixi, extrinsecus imponas, uel citra spongiam, quæ fascijs comprehensa, uelut in fracturis, ægrotæ corporis parti orbiculatim circundatur.

B

COMPOSITIO EMPLASTRODIS MEDICAMENTI.

Voniam malignorum, & difficulter cicatricem recipientium ulcerum curationis summus est scopus, ut medicamentũ citra morsum exiccet: aqua uerò & oleum maximè omnium humectent, ab eis abstinendum est ita, ut nec per se adhibeantur, nec alijs siccis temperentur. At cera deligenda est, neq natura, neq uetustate sicca, uerum recens & pinguis: quam in sole emollitam aridis medicaminibus dictis, quibuscunq uoles, excipere licebit: sin autem sol absit, apud ignem calefacta subigatur, & in calidã aquam demergatur. Non enim aqua per totam miscetur, sed statim ab ea emollescente defluit, antequam ulceri fuerit imposita.

TEMPERATVRA MISTVRAE EST TALIS.

Mediocre medicamentum hoc modo efficitur.

Quarta pars metallicorum ceræ adijcitur: ualentius erit, si tertia sumatur. Porrò cum ipsa metallica minus magisq lenia siccaq existant, uirtus in ijs quæ magis siccant, intendetur: quæ minus, remittetur: quemadmodum rursus tutior leniorum usus est, mordaciorum periculosior. Dictum nanque frequenter est, nonnullas naturas corporum, tum cutem, tum carnes magis sensorias habere, quibusdam has minus esse sensiles. Item pro maioris minorisq sensus ratione doloris etiam affectus sequitur, ut & phlegmones. Accedit huc non mediocris differentia, quòd quis molli sit carne, uel duriore, boni maliq succi, uel plethoricus, uel uacuus, uel medio quodam modo inter enumeratos affectus: unde colligo, unum omnibus medicamentum præparari non posse: sed qualecunque ex similibus specie confectum fuerit, hoc uti sciet ille, qui methodum isto libro traditam artificiosè didicerit. Exempli gratia in subiecta materie: si pares utriusq, eruginis & æris combusti partes misceas, aluminis scissi partis unius dimidium, ut totum tribus uel duobus denarijs s,

C uel uncijs totidem constet, sufficiet ceræ denarios adijcere denarijs: decem uerò uncias uncijs, in temperati & medij facultate pharmaci compositionem: melius fiet, minusq́ mordebit, si loco aluminis scissilis diphryges accipiat: cuius uno denario integro iniecto, erit præstantius: & si eruginem mordacius facturam suspicati, lene prorsus ipsum fieri postulemus, combustam apponimus. Insuper si expurgare sordes statuerimus, æris squamæ denarij dimidium addetur, ut tota medicamenti temperatura talis euadat: æris, eruginis ustæ, diphrygis, singulorũ partes æquales, hoc est, cuiusq́ denarij pondo unius, æris squamæ denarij dimidium. Hæc pingui cera, ut dixi, excipiantur: ubi siccior paulò fuerit, quàm ut commemorata excipiat, temperandũ est oleum myrteum quo mollescat, uel melinum, uel lentiscinum, uel ricininum, uel cyprinum, uel omotribes uetus, uel recens hispanũ, uel quod apud nos ex oleæ surculis conficitur. Aut si omnino nihil oleosum medicamento adhibere placet, laricem resinam admisceto: cuius si copia non est, terebinthinam in locum restituito. Cæterum hoc semper in memoria tenendum est ijs, qui hæc legunt, maximè ad primum nuper dictum, tanquã præstantissimum ueniendum esse, mox ad secundum & tertium, deinde ad alia, ceu pro pharmacorum uirtutis, & potentiæ portione, sermonis ordinem nobis usurpantibus. His igitur auditis quispiam, & simplicium medicamentorũ uiribus intellectis, discernere poterit, quæ maiores nostri ad ulcera cacoëthe pharmaca cõscripserint: sicut mox Asclepiades, cognomento Pharmacion, in tertio τῶν ἐκτὸς in hunc modum tradidit,

QVAE MEDICAMENTA MEMORIAE
prodidit Asclepiades.

D AD chironia & difficilia ulcera medicamentum: Aeris squamæ pondo unciam, eruginis rasæ pondo unciam, ceræ selibram, resinæ laricis pondo unciam S. ea quæ liquari possunt aridis affunduntur. Quibus exceptis, ac curiosè mollitis, utitor: item platysma exiguum soli affectæ parti, ut ulcus tantum comprehendat, injicito. Cæterum ambientes particulas pharmaco, quod phlegmonem arceat, circundare oportet. Inter curandum tertio quoque die soluere, deinde fomentis mitigare, ipsumq́ emplastrum, quod à latitudine platysma uocatur, abluendo emollire, ac rursus imponere, donec cicatricem inducere incipiat. Hæc est medicamenti scriptura. Pulchrè uerò autor ipse adiunxit, ad chironia: nominant enim sic ulcera, non mediocriter, sed maximè maligna, contumaciáque. Generosum hoc medicamen est, ut quod ex tertia ceræ parte metallica contineat: eruginem sanè pharmacum ualentius: æris squamam multa illa moderatius, attamen & ipsum generosum. Medium ac symmetram habet temperiem, ut etiam modicè maligna curet, si non triplex, sed quadrupla ceræ portio alijs commixta fuerit: moderatius adhuc extiterit, si quincupla adijciatur, ut nondum cacoëthe, sed ægrè cicatricem ducentia persanet. Quemadmodum etiam, si metallicorum sex partes cera capiat, ut sit eruginis & squamæ, utriusque denarius, ceræ duodecim, laricis quot exigit proportio, quæ erit, si tres ipsius denarij imponantur. At ubi cera pinguis est, etsi minus resinæ addatur, spissitudinem, quanta sufficit, medicamentum habebit. Siquidem huiusmodi pharmacis resina ob crassitudinem inditur, ueluti & myrteum oleum, uel lentiscinum. Ego certè attico nonunquã œsypo cera emollitam temperaui: ac usu didici, uel nihil, uel parum adeò medicamentum ab illis, quæ sine his præparata sunt, superari. Atqui manifestum est, me hæc ad futuri medicaminis robur referre. Nam auxilium ad aliquid spectat: quippe mollius pharmacum ad moderatiora cacoëthe, id est malefica, magis quàm uehementius conducit. Vbi igitur ulcus ipsum minus malignum est, ore uerò prætumide, Græci χειλώδη appellant, potior in his est œsypus. Benefacit etiam his cerui, ututliq́ medulla: quam leuem prius factam, ceræ admiscere oportet. Dein in unitatem coactis metallica trita, ut in puluerem

redi-

A rediĝātur, excipienda sunt, ut quæ rosionem pariant: omnia uerò sicca ac terrestria pharmaca, quantum satis est, antea leuigentur, ut est galla, cytinus, malicoriū, ægyptiæ spinæ fructus: quoniā id genus omnia ægrè fiunt leuia: sicut facilè quæ ex succis & liquoribus resiccatis proueniūt, myrrha, aloë, acatia, & quæ his sunt finitima. Rectè, me Hercules, ad finem superioris medicamenti scripti hæc uerba adiecit: Et hæc triduo soluito, fomentisq; mitigato, ipsumq; emplastrum ablutum emollito, rursusq; apponito. Nisi enim diutius cuti pharmacum adhæserit, nihil efficiet. Quod plerosq; medicos latuit, arbitrantes, si ter die saniem ab ulcere deterserint, melius se facturos ijs, qui bis idem faciunt. Qui uerò semel soluunt, ab ipsis quoq; ægris tanq; negligentes male audiunt. Conuenit hic quoq; meminisse, quod in plerisq; nostris commentarijs dictum est; qualitates uidelicet omnium uicinorum corporum mutuò in se agere: etsi alterum ipsorum multo sit ualidius. Item annotandum est, ubi qualitas medicamenti curãdo corpori similis specie fuerit, maius sequi momentum. His igitur rationibus, qui primus emplastro antè imposito uti statuit, iusta laude dignus est: & nos ipsum sequi multo magis decet, cum quod ratione inuenit, experientia comprobatum cognouimus: nec temerè triduo ipsum foueri, singulis uidelicet solutionibus præcipit. Nam quia ualens medicamentū est, lenitionem desiderat. Satius igitur est, in ulceribus non ita malignis ceram quadruplam, uel quincuplam amborū simul metallicorum esse. Post hoc pharmacū aliud Asclepiades tradidit, quod his constat: Eruginis pondo uncijs duabus, squamæ pondo uncijs duabus, diphrygis pondo uncia, ceræ pondo libra, laricis pondo uncijs tribus. Hæc rursus temperatura simpliciū medicamentorum eadē est quæ superioris, solo diphryge superans: alia certè omnia priorū duplicata sunt. In illa enim scriptura eruginis & squamæ utriusq; pondo unciā adijciebat, ceræ modum ambabus triplo maiorem: siquidem omnes uncias sex eius admiscendas censuit, resinæ unciā S,
B metallici cuiusque unciam. Secunda scriptura, illius quidem loco unciæ semissis, tres imponendas iubet: metallicorum uerò pro una uncia singulorum duas: ceræ libram in priore scriptura mutat in selibram. Clarum itaq; est, diphryges solum in secunda eum apposuisse. Ac si unciā ipsius immittendā alijs duplicatis præcipit, modo simplicibus uniuersis in priore scriptura mistis diphrygis semunciam addideris, talem medicamenti confecturam habiturus es: Squamæ pondo unciam, eruginis pondo unciam, ceræ selibram, resinæ laricis pondo unciā S, diphrygis semunciam. Similis omnino hæc est priori, si diphryges excipias: quod tam moderatum est, ut etiam solum inspersum ulceribus, quæ cicatricem difficulter admittunt, probè medeatur. Item & æs combustum, ualentior autem longè erugo, ut sordida admodum & humida curare nequeat, si solam eam inspergas. Exedit enim, & mordet insigniter. Porrò in chironijs ulceribus, alijs temperata pharmacis tantum de uehementia uirtutis suæ remittit, auget autem illorum, ut compositum ex omnibus pharmacum fiat præstantissimum. Qua iam ratione prædictis medicaminibus erugo mista fuerit, hac & uiua calx, exigua proportione aliorum à quibusdā adiecta: extincta mediocre est pharmacum: elota prorsus leue, & mordacitatis expers. Hoc igitur emplastrum exempli gratia adscripsi, quòd iuuenes in particularibus exerceri uelim, non uniuersalibus solis contentos. Rursus autem ab exordio sermonem repetens, ad Andromachi medicamenta digrediar.

DE ANDROMACHI EMPLASTRIS *ad ulcera maligna.*

Pponam igitur causa exempli, quæ ex cōpositis medicamentis ad cacoëthe ulcera conuenire usu probata sunt: ab ijs exorsus quæ scripsit Andromachus, quē non iniuria queas accusare, quòd citra distinctionem pharmaca tradiderit. Hac enim omissa, permultos medicos male ipsis uti contingit: ideoq; nonnunquam scopum mirificè adsequi: interim ab illo errare, aliò delabentes. Cum igitur ualidissimum aliquod recensere

C conueniret, omnia ordine protulit Andromachus. Ab hoc ruſus aliud moderatiſſimum: imbecillimum uerò ſcripſit, nulla diſtinctione appoſita: Auſpicatur enim ipſa hoc titulo: CICATRICEM INDVCENTIA, Mox ita ſubdit: Cadmiæ toſtæ pondo libram, chalcitidis uſtæ pondo libram, ceræ pondo libras quatuor, reſinæ aridæ pondo libras tres, myrtei pondo libras tres, uinum aridis miſcetur: ſtatim in hunc modum pergit.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΛΑΔΑΝΟΥ,
hoc eſt, ex Ladano.

Et temperatura appoſita iterum deinceps ait: ALITER VT ALCIMION. Deinde hic q̃cq; tẽperaturis expoſitis inſert, PHARMACVM, inquiens, διὰ κριθῶν, hoc eſt, ex hordeo. Poſt huius compoſitionem in eam ſententiam iterum ſcribit.

ALIVD CICATRICEM INDVCENS.

Reſinæ ſiccæ denarium pondo octodecim, diphrygis denarium pondo quatuor, ſpumæ argenti denarium pondo ſedecim, ceræ denarium pondo decem, olei cyathum & dimidium: ut hoc ſit medicamentũ ab initio ſextum. His ſubiungit iterum alia ſex, unicuiq; præponens, ALIVD, uolens nimirũ, CICATRICEM INDVCENS, nos inaudire. Quinq; igitur ſunt epulotica, quibus nos uti ſolemus: nec malignis, nec ægrè cicatricem ducentibus idoneis. Sextum ad ulcera quidem dyſepulota, id eſt, quæ cicatricem difficulter recipiunt, non tamen ad cacoëthe, quæ nobis maligna dicũtur, ualet. Reliqua uerò ſex adiecta malignis proſunt, uirtute inuicem diuerſa: quibus alterutrum ab eo adſcriptum eſſe oportebat, qui rationalem, ac methodicam diſciplinã profitetur, nempe uel uehementiæ differentiã, tanquam nobis intelligentibus ad maligniora ulcera ualentioribus utendũ remedijs: ad mediocria, imbecillioribus: uel Empiricorum more poſuiſſe: quædam ex his medicaminibus phagedenicis, in ſummaq; exeſis ac paſtis eſſe utilia, quædam cauis, quædam uehementer ſordidis: ijs uerò, qui phlegmonodem ſimul, aut ſcirroſum affectum habẽt,
D aut labra ulceris dura, uel prætumida, uel nigra, uel alterius coloris, ſingulis propria. Horum aũt nihil ille effecit. Poſtea ſex facultates cicatricẽ inducendi ordine retulit, quarum ego compoſitionem cum proprijs diſtinctionibus narraturus ſum. Primum itaq; ab eo ſcriptum, eruginem, et ſquamam cepit: remittit autem minuitq; uim ipſius ceræ miſtura, quæ octo partes amborũ, quatuor utriuſq; explet. Etenim eruginis & ſquamæ, cuiuſq; unciã miſcere præcipit, ceræ uncias octo. Admodum commodè obſeruabit, qui id cõponit, temperare aliquod molle, Græce μαλθακῶδες dicitur, oleum dico, & ſeuum, & œſypum, & reſinam. At ſi pinguis cera non adſit, metallica ægrè miſcebuntur. Ac ſi iuxta ignem, uel in ſole calido temperare ipſa cogamur, paulò pòſt pharmacum indureſcet. Quapropter cum ulceri fuerint impoſita, ſagum ſuum æger durum contingere putabit. Quippe eiuſmodi medicamenta omnia talem habent uſum. Si uerò calidis manibus tractes, tantum magnitudini ipſius adimes, quantum emollitum dilatatumq; in toto ulcere imponetur, ut etiam oras contegat. Cum altũ ulcus extiterit, totũ ipſius cauum medicamine indito replebitur. Poſt hoc rurſus aliud platyſma ſuper accõmodabitur, quod & labra comprehẽdat. Hinc deinde pannus frigida madens tantus undiq; obijcitur, ut medicamentũ occultet: poſtremo ſpongia mollis faſcia ex linteo excepta, uel ſemel, uel bis adfectam partem orbiculatim ambiente tantæ magnitudinis, quò totum ulcus cum labris, ac ſuperpoſita ipſis, ſubiectaq; complectatur. Deligatio à duobus principijs fiat: uocant ſic quoties tota pars media uinculi affecto loco incumbat: crus autem utrunque in oppoſitũ deducatur. Poſtremo ſi pannus tam ſit ualidus, ut ſemel iniectus ſpongiam tutò contineat, illic terminis conſuetur, ſuperfluo forcipe adempto: ſin imbecillis, rurſus utrunq; crus dolebit, ſimili robore ad id, quod affectũ eſt, attractum: quod imprimis obſeruare conuenit, tum in primo faſciæ traiectu, tũ maxime in ſecũdo. Quin nec illius obliuiſci te oportet, cuius primus, quorũ ad nos memoria peruenit, Hippocrates inuentor extitit; olim ab omnibus ante ipſum medicis,

nunc

A nunc ab his qui artē parū legitimè didicerunt neglecti: putant enim ſatius eſſe, par-
tem exulceratā incompreſſam ſeruare, utrinq; uerò ligamentum ei circumponere:
quod quàm ſit incommodū ac noxium, Hippocrates demonſtrauit. Igitur ubi hæc
primo die peregeris, altero aquā frigidam per ſpongiā irrigato. Si ambiens aër ca-
lidus & ſiccus fuerit, bis hoc ter'ue in dies ſingulos faciundum eſt, ac deligatura ter
tio quoq; die ſoluēda, per hyemem etiam quarto. Cæterū inſpicienda eſt à medica-
menti uirtute facta inalteratio, tum in ulceris cauitate, tum in labris, tum in locis ea
ambientibus. Porrò unde hæc diſcas, libri de temperamentis ſuppeditabunt: necnō
in opere Therapeutices de his ulceribus tractatū eſt: uel cum ſiccius, uel humidius,
uel calidius, uel frigidius, quàm prius & totū membrū affectum, & ſingulæ eius par
tes apparuerint. Inſuper conſiderabimus, num quid ex oris ademptum ſit, uel emol
litum quodam modo uel attenuatum, item color'ne mutatus ſit, & ſordiū copia ea-
dem remanſerit, unde cognoſces utrum fortius, uel mollius, uel ſimile priori medi-
camen imponendum ueniat. Poteris ſanè & primum ipſum ex facili immutare, ſi
mollius uoles reddere, miſto inter molliendū paululo cuiuſdā olei aſtringentis, aut
myrtei, aut roſacei, aut melini, aut lentiſcini, aut maſtichini, aut cyprini: ſin ualidi-
us, aut ſquama, aut erugine: ex quibus utriſq; modicum adamuſſim leue reddes, ut
ſubigendo adijcias: nos, uti nouiſtis, uel mite aliquod pharmacum ulceri inſpergi-
mus, eiq; medicamen emplaſtrodes ſuperimponimus. Nulli dubium eſt, mitia phar
maca mihi dici, ſarcocollā, chalcitidem uſtam, item æs, ruginem combuſtā, & chal
canthum: quæ ignem nō experta, acria omnia ſunt; combuſta moderata: lota poſt
combuſtionē lenia, roſioniſq; fiunt expertia. Præſtat autem, ſicut prædiximus, em-
plaſtrum miſtioni adaptare: tum aliquod ex alijs medicamentis imponere, quorum
deinceps meminit Andromachus: idq; non modò ſimplicium uires, ſed menſu-
ram quoq; inſpicientes, ut in eo quod iam commemorauimus. Quatuor enim par-
tes ceræ, cum eruginis & ſquamæ, utriuſq; una miſcentur. Tres fortius ipſum effici-
B ent, ſicut quinq; imbecillius. Eodē modo in alijs agendū eſt, puta in eo quod præ-
dictum ſequitur, octauum ordine, tali temperatura: Chryſocollæ denarium pondo
duûm, ſquamæ denarium pondo duûm, ceræ denarium pondo ſex, diphrygis dena-
rium pondo duûm, ſquamæ argenti denariū pondo octo, roſacei. uel myrtei modi-
cum: in hoc pharmaco chryſocolla, & diphryges ipſa per ſe inſperſa, malignis ulce
ribus curandis ſufficiunt: ſquama ualidius, aſperius, mordaciusq; medicamentū eſt,
eoq; argenti ſpumā autor admiſcuit, ſubueritus ſquamæ uiolentiā, cupienſq; ipſam
mollioris pharmaci miſtura mitigare, ac reſoluere. Sin abſq; cera quatuor illa iuxta
dictam temperaturā miſceas, medicamē aridum inſperſile, Græci uocant ἐπιπαστόν,
habiturus es, ad malignorum ulcerum curationē non inefficax. At ubi emplaſtrum
facere conaris, cera temperanda eſt: & propter metallicorum copiā, neceſſariò eti-
am liquidorum meminit Andromachus, roſacei nempe, & myrtei: cera nanque mo
dica nimis eſt pro metallicorum modo. Cum igitur chryſocollæ, ſquamæ, & diphry
gis binos denarios, argenti ſpumæ octo miſceri iubet, quatuordecim uidelicet uni-
uerſos efficiens, uel ceram pinguem inſigniter, uel oleoſum quoddam pharmaco
affundere debebat. In ſuperiore medicamento cera metallicorum erat quadrupla:
unde ſpuma argenti ablata, ex alijs licet pharmacū componere, quemadmodū ego
nonnunquam factitaui. Quod ſi fiat, myrteo nō opus erit, cera, ut dixi, pingui adhi
bita: ſi dura ſit, liquidum aliquod miſcere oportet. Quamobrem nonnulli in id ge-
nus pharmacis ceræ præpoſuiſſe uidētur, alij recentis, alij iuuenilis: nō, per Iouem,
ipſius ætatem, ſicut in alijs medicaminibus, ſed humiditatē requirentes. Eſt etenim
reuera melior iuuenis, ſed non ut bimulam, trimulam'ue reijcias. Cæterum ad ſe-
quens emplaſtrū ire tempus eſt: quod habet in hunc modum: Diphrygis denarium
pondo octogintaquatuor, argenti ſpumæ denarium pondo ducentorum quadra-
ginta, ceræ denarium pondo † trecentorum octodecim, olei heminas ſex. Poterit *Alias † trecen-*
& hoc pharmacum ulceribus nondum malignis, uerum dyſepulotis cicatricem *torum uiginti.*

C obducere, quoniam exiccat, sed non ualidè, ut quod post ipsum scribitur: minori tamen temperatura conficiendũ est: simile enim ei hoc est: Diphrygis denarium pondo quatuordecim, argenti spumæ denarium pondo quadraginta, ceræ denariũ pondo quinquagintatrium, olei myrtei pondo uncias decem. Nam Andromachi pharmaca horum sescupla sunt. Quod cicatrici obducendæ omnino est, respondet ex cadmia confecto, tũ glyciæ nominatæ, de quibus sequenti sermone dicemus. Huic subscriptum ualidius quidem est, non tamen primo ex hisce sex, uerum septimo ab initio primore finitimum, in quo squamam, & eruginem ceræ quadruple commiscuit. Diphrygis enim adhuc denarium pondo sedecim, argenti spumæ denariũ pōdo quadragintaocto, ceræ denariũ pondo sexagintasex adijcit. Inde horũ copiæ gratia coactus est & myrtei olei heminam s affundere. Numeretur ergo hoc quoq; inter ea quæ cicatricem generant. Quod statim subiungitur eiusdẽ generis est: mitissimum uerò lenissimumq; ex plumbo combusto & eloto, spodio, cadmia, diphryge, & terebinthina compositum. Zenonem aiunt galbanum quoq; miscere, quod mihi in prædictis uidetur superfluum. Scribit ipsius misturam talem: Eloti plumbi denarium pondo duûm, spodij denarium pondo quatuor, cadmiæ tantundem, diphrygis denarij pondo unius. Excipit ea terebinthinæ denarijs sex. Zenonem dicit addere denarij dimidium. Siquidem ceu molliendis labris callosis ac duris, eoq; Græce ἐχθάλοις, id est, prætumidis appellatis, id facit, probè admiscet: sin ad ulceris malignitatem & contumaciã, nõ item. Nisi enim galbanum adhuc receperit, etiam sic à malignorũ ulcerum prauitate uincetur. Magis autem uerisimile uidetur, duodecim hæc ordine se consequentia pharmaca ad cicatricem ducendam idonea scripsisse. Etenim præter duo ex ipsis, puta septimum, & à principio & octauum, alia omnia ulceribus ægrè ad cicatricem uenientibus, sed nondum malignis medentur. Item duodecimũ inter ea cicatricem obducit: imbecillius autem quàm ut cacoëthe

D persanet. Compositio hæc capit molybdenæ denarium pondo centum, diphrygis denarium pondo sedecim, sorios denarium pondo decem, cyprij tosti denariũ pondo octo, resinæ terebinthinæ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo quadraginta, myrti denarium pondo quadraginta. Porrò minoris temperaturæ quæ huic respondeat, omnia eiusmodi pharmaca conficere oportet, scientes ipsa confestim saxeam duritiem acquirere. Tantum igitur cuiusq; præparare satis est, quanti usus fuerit, præsertim si hyems usum ipsorum excipiat. At si quartam singulorum partẽ capias, molybdenæ quinque & uiginti denarij erunt, quatuor diphrygis, duo & semissis sorios, tosti misyos duo, terebinthinæ nouem, ceræ & myrti pares portiones, utriusq; decem, amborum uidelicet uiginti. Porrò in omnibus eius notæ pharmacis illa quæ liquari possunt, liquefacta, & refrigerata, deinde rasa siccis diligenter in puluerem redactis admisceto. Nam si liquida ipsis affundas, sæpe fient grumi ceræ modo, maximè cum frigus fuerit. In sole feruenti si mistura fiat, licet ea superfundere: mouendo uehemẽter rudicula primum, deinde cochleario: præstat autem in hisce omnibus, rudiculam palmæ esse ramusculum. Hæc Andromachus indistinctè, sicut diximus, duodecim pharmaca tradidit: hoc singulis tantum præponens epulotica, hoc est, ad cicatricem ducendam idonea. Ego differentiam ipsorum manifestò (ut arbitror) exposui, quæ cordatum uirum ad dextrum particulariũ usum ueluti manu ducere queat. Insuper aliorũ polychrestωn, id est multiplicis usus medicamentorum meminit, ut ad alios plerosq; affectus, ita ad ulcera dysepulota, id est ægrè cicatricem ducentia aptorum, quæ nos sermone procedente percensebimus, ubi pharmaca, propter uariam utilitatem πολύχρηστα Græcis dicta, aggrediemur. Impræsentiarum peculiariter de ijs scribemus, quæ ad maligna & dysepulota faciunt: ea potius maligna, quæ chironia nonnullis appellantur, quemadmodũ Andromachus ipse ordine duodecim medicamenta modò relata prodidit: duo ad carbunculos, unum ad herpetas, quartum aliud post tria hisce uerbis conscripsit.

A EPVLOTICVM AD CHIRONIA DIOSCORIDIS.

Magis quidem uarium,non tamen ualentius medicamen proposito conficit, in quo ceram,utriusq; simul, squamæ puta & eruginis, quadruplum temperauit. At in eo, quo de nunc sermo est,ceram metallicorum portione pauciorem immittens, liquare ipsum myrteo,uel rosaceo modico præcipit, quantitate ipsorum omissa. Subiungam uerò nunc totam eius seriem,Andromachi uerbis expressam: Chryso collæ denariũ pondo duûm, eruginis rasæ denarium pondo duûm, ceræ denarium pondo sex,diphrygis denariũ pondo duûm,spumæ argenti denariũ pōdo octo,rosacei,uel myrtei modicum,ut liquefiat. Hoc pharmacum inter duodecim illa epulotica adamussim superiori conuenit:si quod squama & erugine constat, excipias, ordine, ueluti dictum est, octauum, sola erugine illud superans: quod ideo cicatricem inducẽtibus adscripsit. Maiora tamen de ipso pollicetur,ad chironia cõuenire dicens:quanquam & hic optimi medicaminis mentionem faciat in istum modum,

MEDICAMENTVM EX COLLECTANEIS

Primionis ad desperata.

Hoc nomen,desperata,ulcera illa,quorum curationem plerique aggressi nō absoluerunt,sed tanquam ab insanabilibus destitere,significat. Fidendum huic medicamento,quod præter alia usu quoq; probatum est. Hæc capit:sorios denariũ pondo uigintiquatuor,aluminis scissilis denarium pondo sedecim, malicorij denarium pondo sedecim,calcis uiuæ denarium pondo sedecim, thuris denarium pondo trigintaduûm, gallæ denarium pondo trigintaduûm, ceræ denarium pondo centum uiginti,seui uitulini denarium pondo centum sexaginta,olei ueteris heminam. His simplicibus medicamentis compositum illud temperatur: at quomodo illud præparandum sit,omisit: ut in alijs multis, quæ confecturæ narrationem requirunt, facilem alioquin,ut paulò pòst dicemus. Cæterum uos scire imprimis uelim, ut si quan-
B do uitulinum pingue desideretur, eius loco uetus suillum, quod nominant axungiam,admisceatis:uerum salis expers,& non multorum nimis annorum. Nam uetus oleum abunde satis digerit: sic adeps citra rosionem hoc efficit: bubulus similiter quidem digerit, sed non æquè morsu caret:medium locum obtinet uitulinus, quò porcino acrior, hoc bubulo mollior. Itaque pharmacum, quo de sermo institutus est,ualidissima continet,sori,alumen scissile,malicorium,gallam,non digerendi facultate,sed astringendi,ut uocant,eximia prædita. Atqui clarum est,gallam semper adijciendam esse,quæ uocatur omphacitis:alumẽ uerò ægyptium,& scissile, cuius penuria,rotundum scissili crassius,sed minus astringens. Quòd autem malicorium putamen mali granati uocatur omnes nouerũt. Breui adeò tempore floret, si uelis aridũ contundere,& in puluerem redigere,seu leuigare. Nempe dum arescit, imbecilliorem uim sortitur,cum humore eius discusso pereuntẽ. Quare tutius est,succosum prius ex uino decoquere,donec fiat friabile: uinũ autem austerum prorsus, sed non recens esse oportet (nam austera nisi uetera sint,crassiorum partium existunt) neq; uetustũ,ut iam acescat. Etenim recens penitiora corporis non permeat: uetus acre & mordax est:ergo ætate mediũ potius est: quod plurimũ intra quinq; & decem annos consistit. Postulat locus hic in memoriam reducere,quòd multi sæpe dictarunt,de austeris, acerbis,in totũ de astringentibus uinis,cibis, & pharmacis: ac primum de harũ uocum significationibus agendum est. Austerum enim idem sibi uult,quod Græcis mediocriter astringens:acerbum, quod ualidè ac uehementer id facit:genus utriq; commune astrictionis uocabulo signatur:sed ualidè, an obscurè, non item. Omnia igitur astringentia contrahunt, ac densant meatus: adhæc uinciunt,ac continent partium sibi cohærentium substantiam: atq; minus magisq; hoc pro astrictionis quantitate efficiunt. Cæterum stringendo ac densando summam corporis,quod astringitur, cutem uirtus illorum recluditur, & in altum ire prohibetur:ob quam rationem pulchrè nõnulli medicorũ huiusmodi pharmacis alia subtili & acri potestate prædita indere cogitarũt: à quibus ueluti ductæ astringentium

C uires in profundum corpus perueniant. Hoc nimirum pharmâci propositi autor cōsiderauit, qui calcem uiuam ei addiderit. In Andromachi libro calcis uox omissa est, uiuæ nomen adscriptū, medicis compendij gratia pleraque alia sic interpretantibus. Proinde statim in ipsis medicamentis ad ulcera dysepulota & maligna compositis, squama simpliciter apposita, citra adscriptionē æris, & scissile sine uocabulo aluminis, & terebinthina absque adiectione resinæ, subaudimus, quæ ipsi sic in dictione omiserunt: quemadmodum & nunc in uocabulo uiua, calcem: nuncupant enim per excellentiam, ipsam restinctam, et uiuam, Græci ἐσβεσμένην, & ἄσβεστον, appellatione non minus alijs quæ uruntur accommodata. Itaq; uiua calce temperata emplastri huius autor acerbis medicaminibus ualidam reddidit cōpositionem, ut uirtus eius in imum usq; penetret. Quoniam uerò ex ualentissimis confectura est, ac nullum mitigatoriū, nec leniens, nec concoquens aliquod continet, meritò thus, quod puri mouendo pharmacū est, admiscuit. Si igitur sicco composito utereris, ulceri ipsum inspergens, indubiè uehemens admodum esset, mordax, asperū, & exedens. At quia emplastrum id facere proponimus, perspicuum est unicuiq;, resinam uel ceram, uel adhuc adipem, uel medullam miscendam fore: aut si nondum ex his emplastri spissitudinem acceperit, oleum quoddam affundendum: cum aūt addo, quoddam, inaudiendū est, præterquam quòd propriè & simpliciter oleum dicitur, etiam cum adiectione dici rosaceū oleum, uel myrteum, uel cyprinum, uel eius generis aliquod. Distinctum nanq; est iam sæpius, quid discriminis, rosaceū unguentum dicas, an oleū rosaceum: & unguentum cyprinum, an cyprinū oleum, aliaq; similia. Meritò eiuscemodi pharmacorū temperaturā non eandē omnes fecerūt, qui id genus emplastra composuere: nam quòd plures huius differentiæ causæ existūt, non ratione, sed mea ipsius experientia deprehendi. Nonnunquam eniṁ ex paucis numero simplicibus medicamentum subitò præparaui: interim ex pluribus, aliâs ex
D plurimis, uel omnibus eiusdem generis. Insuper quia nonnulla apud nos abunde copiosa, quædam ex toto non essent, aut paucissima, ex ijs quæ habebā medicamentum composui, usu ita postulante: deinde cum experimento probatum inuenissem, ita semper usurpaui. Interdum fortiora quædam pharmaca composita, quædam imbecilliora ultro facere instituens, ut uarijs affectibus accōmodata haberem, diuersas compositiones aggressus sum. Præterea hac ratione motus, quòd pars exulceratione laborans plures requirat facultates: ut cum simul & caua est, et fluida, & sordida, & oris prætumida, & fluxionē ex superioribus recipit. Si nanq; pharmacum ad omnia quæ exulceratis partibus accidunt ualere cupias, diuersarum uirium materias adijcere necessarium est. At si unum prius quod urget sanare studeas, alijs neglectis, non est quòd pharmacorum uarietatē requiras. Clarum est igitur, illos qui ante me eiusmodi medicamenta confecerunt, ob prædictam rationē dissensisse, ueluti mox in superiore pharmaco, uitulinum pingue autor cepit, quòd oras induratas emolliat. Proin duplicem ei usum adhibere debebat: unum ut molliusculo medicamini (μαλθακώδης appellauimus) ad unitatem siccorum faciendam, quæ primum erant utilia: alterum, ut & ipsum aliqua partis affectæ symptomata, seu accidentia persanaret: uerum multo utilius medulla ceruina induratis oris adhibetur: quæ si nō adsit, uitulina: sin utraq; desideraī, humida quædā, & non acris resina. Nam omnes resinæ humiditatis gratia, & uiscositatis quam habēt cognatam, sicca medicamenta ueluti colligant: quia uerò nō euidentem habent acrimoniam, ulcus nequaquam irritant. Quapropter nonnulli meritò talibus medicaminum confecturis admiscuerunt uel terebinthinam, uel laricem nominatam resinam. Meminisse autem uos inter componendū oportet illius etiam, quod à plerisq; medicorum negligitur, à quibusdam per ignorantiā committitur. Credunt enim institoribus, uetus oleum dare se affirmantibus: ignari, quomodo ipsius loco uendant adipem suillum ueterem, ex oleo cōmuni liquatum, temperatumq;, sed membranulis prius exemptis: apparet enim sic crassum inspicientibus: si odoreris, uetustatis graueolentiam repræsentat.

Simi-

A Similitudo igitur est fœtoris: qui uerò utriusq; ad unguem meminit, manifestò discernit. Alia siquidem est odoris adipis, alia ueteris olei proprietas. Accedit huc, quòd crassitudo ipsius adulterati continua non est, nec similaris, quemadmodũ olei ueri. Quin & crassius in uasis alto, tenuius in summo euadit: ob quod etiam id adulterantes permouent, dum emptoribus tradunt. At si reuera sit oleum, sine tali astu sua sponte natum, nomen quidem hoc obtinet uetus: uis aũt trimuli nõ est propinqua trigenario: aut quod annorũ quatuor est, nullã cõsinitatem cum quinquagenario habet: siquidẽ temporis spatio cum inueterarũt tum oleũ, tum adeps, rosionem quandã acquirunt. Atq; hoc ego expertus sum ideo, quòd oleũ ac adipẽ uetustissima haberem, à patre multis annis obseruata, quæ ipse rursum ambo iuuenis adhuc copiosa reposui, ut iam inueteratis eis uti possem, ubi patris essent consumpta: ac etiam post hæc iterum ambo sæpe recondi, ut uetustescerent, tantaq; mihi nunc illorum copia est, quanta centum annis uicturo sufficiat. Propterea pharmacũ suprapositum, oleum & adipem quadraginta annorum recipiens, semper apud me ulcera diuturna, præter modum maligna, opinione melius sanaui. Sunt huiusmodi ulcera, in quibus ipsa affecta pars in tam uitioso habitu consistit, ut quamuis sanguis nutriendi causa ad eam perueniens, facilè coquatur, mutet ipsum, corrumpatq;: siue id quod influit adeò existit cacochymũ, ut etiam si pars nihil passa fuerit ab illo, certè ipso solo erodatur. Egregiè igitur medicamenti compositor astringentia pharmaca repellendi facultate prædita assumpsit, ut nihil parti affectæ, dũ curetur, influat: quædam digerentia, ut sanies in laborante particula contentæ per halitum digerentur, uacuenturq;. Temperatura ipsorum ita habet: Aluminis scissilis & malicorij quamualidissimè astringentiũ, minus exiccantium, singulorum denariũ pondo sedecim miscuit, sorios sesquiplũ, hoc est, denariũ pondo uigintiquatuor: minus quidem astringentis, magis aũt siccantis: scissilis, malicorij æquales utriusq; portiones

B indidit, gallæ ad triginta denarios duos apponens, ut omnes ex pharmaco colligerent octogintaocto. His opposuit ualidè digerens & siccans medicamentũ calcem uiuã, contentus sedecim denarijs, qui astringentiũ uires queant deducere. Centum sanè & quatuor denarijs ex metallicis medicaminibus collectis, plus thuris adijcere cõueniebat: & hoc mitius euasisset pharmacum, quò copiosius illud recepisset. Cæterũ si uehemens seruare cures, minus addito. Licet autẽ bifariam componere: nam ubi priora quinq; cõtriueris, omniaq; simul cõmiseris, aceruo in duas portiones diuiso, alteri parti sedecim thuris denarios, alteri duplũ indito, deinde liquato: postq; refrigeraueris, radito ceratum ex liquidis confectum: quod & ipsum in duas partes seiungito: alterã ei quod plus thuris habeat, alteram reliquo admiscens. Atq; de ceræ & adipis temperamento prior coniectura latitudinem magnã satis obtinet: ignorantibus nobis planè, quale tandem crassitudine medicamen futurũ sit. At postquã omnia contemperata fuerint, clarum fit, tenerius an durius æquo sit redditũ. Quare in altera compositione diligentius nobis coniectandũ est de his ipsis, & præterea oleo. Sicut enim citra rationalẽ methodum medicamenta cõponere, ita uim illorũ certò & accuratè cognoscere sine experientia nemo potest. Hoc itaq; medicamentũ Andromachus ipse desperatis auxiliari dixit: deinde ad paronychias aliquot tradidit: post hoc rursus in eã sententiã scripsit: Ad cacoëthe ulcera in Ballaria Secuda: subaudiendũ nimirũ est, usus sum. Materia sanè pharmaci innuit curationẽ quidem à uehementibus relinqui, sed dolorem inde mitigari. Compositio hæc capitis tyrrhenicæ denarium pondo octo, subaudi uidelicet, ceræ, seui taurini denariũ pondo quatuor, terebinthinæ denariũ pondo quatuor, plumbi usti denariũ pondo quatuor. Linamentis excepto utitor. Hæc ipsius uerba sunt. Male autem omisit, ad cacoëthe id conuenire: item uehemens esse, & mitigatoriũ. Alia nanq; sunt mitigatoria pharmaca, quædam tantillũ affectus iuuant, nonnulla uerò paulùlum offendũt: aliqua nec iuuant, nec offendunt, sed dolores tantum leniunt, de quibus mox agemus: multa eius generis longo usu explorata adiuncturi. Adhæc quædam mirificè

C adeò temperaturis composita sunt, ut omnino iuuent: interim etiam ipsos tantum affectus agrestiū, ut ita dicam, ulcerum persanent: uerū ex illorum materie est, cera tyrrhenica & plumbum combustum, & taurinum seuum. Porrò de eiusmodi ulceribus ac pharmacis sermo, ut dictū est, peculiaris in posterū differetur: nūc de curatu difficilibus, uel chironijs, uel ꝗmodocunq; appellasse uelis, differere propositū est: ex quorū numero sunt & hæc quinq;, uniuersa in quarto Critonis libro conscripta.

QVAE MEDICAMENTA CRITO SCRIPSERIT.

Medicamentum διὰ λαδάνου, hoc est, ex Ladano.

PRimum medicamen epuloticum, quod διὰ λαδάνου inscribitur: conuenit prætumidis ulceribus, & cauis: deligatum uerò membrū in diem quartum continendū est: Picis aridæ denarium pondo centū, eruginis rasæ denariū pondo uigintiquatuor, æris combusti denariū pondo quindecim, squamæ rubræ denarium pondo uigintiquatuor, ladani pondo uncias nouem, argenteæ spumæ pondo libras tres, olei sextariū s, uini optimi sextariū unum s. Hoc emplastrum præparaui & ego, materia, quæ nullum μαλθακώδης, hoc est, molle pharmacum contineret. Sic enim uocat Hippocrates omne genus medicaminū, quæ connatam humiditatem habent, qualis in pingui est, singulisq; oleosis medicamentis, & quidē in ipso oleo & aqua. Quin & resina, ceraq; molle quippiam occupant. In medio ipsorum, dico autem siccorum temperamento & mollium, pix consistit: eoq; ambobus generibus citra offensam admiscetur, quemadmodū tum argenti spuma, tum arida pharmaca, quæ circa mediam materiem uersantur, etiamsi nōnihil ad utrumuis excessum interim declinent. Hoc genere comprehenditur pix quoq;, secundū siccitatis ac humiditatis oppositionē manifestò iam à medijs recedens, secundū alteram oppositionem calefacientiū & refrigerantium non item: calefacit enim modicè, atq; ideo medicamentis quæ pus mouent, admiscetur. Quamobrē in proposito medicamine arida pix medijs attribuitur, atq; hac magis argenti spuma, tum alia quæ siccandi uim obtinent. Porrò cum hic error committi possit, disputationem de ipsa instituam, theoremate primum ad multa utili in memoriā reuocato: quanquā in alijs operibus, maximè de simplici medicina & Therapeutice, satis abundè sim executus. Calidum enim & frigidum, humidum & siccum medicamen appellamus, quod corpus nostrū calefacere, uel refrigerare, uel siccare, uel humectare queat, ad optimum hominis temperamentū collatione facta. Medium uerò hoc est inter alia temperamenta uitiosa, quæ etiam calida, uel frigida, uel humida, uel sicca nominamus, à præpollente in ipsis siue qualitate, siue facultate, siue substantia, siue tēperie malis dicere, denominationē facientes. Eadem ratione neq; si à superante in mixtura elemento uniuersam temperiem denominare uelis, rerū scientiam offendes. Ostensum enim est in medendi methodo, præsidia ex indicatione ab ipsis affectibus contrariæ illis temperaturæ inueniri: item à tota animantis cuiusq; figura, tum à singularū rursus partiū propria & simili: unde si ulcus simplex, cauum habeat quis, ab ipsis generalibus, sed quæ non mediocrem differentiam in particulariū speciebus habent, curatio sumetur: atq; ob id demonstrauimus ulcerū omnino similium quædam à medicamentis, quæ ad plenum siccent, persanari, puta, radice panacis, aristolochia, acoro, iride: nōnulla à solo thure, licet hoc carnē non inducat, sed illas naturas ad suppurationē perducat, quas aristolochia carne replet. Sicut aūt in corporibus curādis differentia particularis permagna est, ita quoq; in ulceribus: nam cauum & purum ulcus à mediocriter siccantibus curatur: sordidū uerò, & malignum, & oris prætumidis quidē, sed carne cutis fluida, ualidissimè siccantia requirit. In his igitur ulceribus, quoniam de ipsis uerba facimus, thus est imbecillū medicamen, ut ne pus quidem concoquere, uel mouere possit: argenti spuma hoc est ualidius, sed medijs tamē & ipsum inferius. At pix arida mediorum gregi annumeratur: quemadmodū hanc superat exiccando æs combustum,

A bustum, chrysocolla, & diphryges. Euidenter siccat & chalcitis combusta, erugo, misy, & æris squama; atque alio modo acerba, quæ Græci στρυφνὰ uocant, galla omphacitis, malicorium, alumen. Exedunt autem non usta, chalcitis, erugo, misy, & calx. Quæ iam fortissimas facultates habent, in omnibus corporibus eandem actionem ostendere uidentur. Imbecillia manifestam differentiam indicant: insuper si mentem adhibeas, neque minus in ualentibus pharmacis magnum actionis discrimē deprehendes, quàm in mollibus & duris corporibus obeunt. Etenim mollia citius accendūt, uehementius molestant, et maiores phlegmonas cōcitant. Cum igitur hæc non modò ad præsentia, sed alia quoque multa, quæ hoc commentario continentur, utilia dixerim, rursus ad suprapositum pharmacum digrediar: in quo picis aridæ denarium pondo centum, à Critone scriptum fuisse retulimus, argenti spumæ pondo libras tres, cum neutrum propria facultate ulcus cacoëthes persanare queat: uerum ut medicamen quod componitur, emplastri speciem induat, rectè præsidijs admixta sunt, quantitas ipsorum artificiali coniectura sumpta, dicto nuper pondere constat, cauente hoc illo qui composuit, ne tam exiguum utriusq; ualidis medicamētis temperetur, ut demorsum, erosionemq; ægris partibus molestum, conciliet, uel tam multa mole & pondere, ut ipsorum uirtutem dissoluant: nam æris squama admodū siccat abstergitq;, hac etiam magis erugo: quæ duo simul carnem generant, & exedunt: æs combustum nec à quoquam intendi, nec resolui postulat, mediocri facultate præsentibus commodum. Constat autem olei mensuram ex his, quibus cum mixtum est, ex coctionis quantitate coniecturari; nam quæ metallica præparas ad siccandum sine ullo morsu, coquere diutius oportet. Atque hæc ratio est, cur Crito coctionē ipsis hisce uerbis apposuerit: Argenti spumam & oleum coquito, donec aliquam spissitudinem accipiant: deinde spumam æris, eruginē: dum confluxerint, & colorem bonum acquirant, mox picem adijcito. Postea quam refri-
B geratum fuerit, ladanum ex uino tritum: obseruans, ne ex hoc adiecto efferuescat. Postremo supra ignem lenem unita confundito, subigitoq;. Hæc quidem coctionis scriptura est: licet etiam copiosius oleum adiectum diutius coquere: primum argenti spumam, deinde his iniectam eruginem, squamam, & æs. Etenim ubi diutius coquuntur, duplicem in huiusmodi ulceribus potentiam consequuntur: quippe magis siccant, & minus erodunt. Itaq; de alijs simplicibus pharmacis, quæ in superiore emplastro Crito percensuit, satis mihi dictum est. Obseruaui in ladani sermone, quòd etiam solum ex uino tritum ulceribus ægrè ad cicatricem uenientibus conducit: non quia uini potentiam requirat, sed si oleo admixto id coquas, pharmaci uim obtundes. At non tam ualidum est, ut obtundi desideret, quemadmodū erugo, uel chalcitis, uel squama, uel tale quippiam, & propter id mollius. Est autē tale recens ulceribus difficulter cicatricem ducentibus accommodatissimum. In Cypro igitur ubi plurimum nascitur, medicus quidam recens adhuc & molle id genus ulceribus imponebat: quæ si paulum induruerant, ex myrteo emolliebat; huius inopia, ex cyprino, uel rosaceo. Aliud medicamentum non multo post hoc in quarto uolumine Crito hisce uerbis conscripsit.

PHARMACVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΟΣ, HOC EST, EX CHAmæleonte ad eadem quæ Tyria: inducit cicatricem ulceribus periculosis, callosis, & uteribus: medetur itidem digitorum rhagadijs, condylomatis, & durities.

Argenti spumæ denarium pondo minā, ceræ eius dimidium, eruginis quartam minæ portionem chamæleontis octauam, olei minam. Oleū & argenti spumam incoquito, rudicula mouens donec crassitudinem accipiat, & fiat melinum. Quod ubi feceris, eruginem inspergito, deinde ceram diligenter liquatam adijcito, & ab igne sublato, chamæleontem indito. Cum in unitatem coierint, in mortarium fundito, ibiq; subactum excipito. Hoc medicamen uice ladani chamæleontē eiusdem sanè uirtutis accepit: ambo nanq; ulceribus uix sanabilibus cicatricem inducunt, differunt tamen, quòd illud æs combustum habeat, minime uerò ceram: hoc ceram

C quidem, sed æs non contineat. Atque hic rectè autor fecit, qui in illo ceræ loco ladanum, ad siccorum medicaminum unitatem faciendam usurpauerit: ibi uerò nihil tale habens, ceram miscuit, quæ sanè remollit mediocriter, non tamen cicatricem generat: quanquã potuisset hic plus olei infundere, sicut uetus, uel ricininum. Ego tamen huiusmodi pharmacis lentiscinum, quod plurium facultatum est particeps: siquidem emollit nõnihil, digerit, et astringit: quibus omnibus difficilia ulcera cum oris induratis indigent.

QVAE MEDICAMENTA PRODIDERIT HERACLIDES.

Pportunum iam est, etiam pharmacorum Heraclidis Tarentini in tertio libro aduersus Astydæmandem scriptorum meminisse: uir nanque fide dignus est, si quisquam alius, qui sola experimentis ipsius probata commemoret. In hunc igitur modum conscripsit.

ADVERSVS VLCERA VETERA.

Squamæ pars una, eruginis rasæ partes quatuor, cerati myrtei partibus octo excipiũtur. Heraclides itaq;, tanquam medicis commentariũ scribens, adiecit: cerato myrteo excipito. Sunt autẽ pleriq; huius tempestatis tã audaces, ut priusquã à præceptoribus habitũ quendam medicum acquisierint, huiusmodi libris confidentes, optimis pharmacis citra methodũ utantur: ideoq; frequenter de prospero successu frustentur. Iam uerò myrtei cerati plus, minus'ue adijcientem, nunc humidiore & molliore medicamento, nunc duriore & sicciore uti licet: in primo quidem usu latiore coniectura, sicut dictum est, in secundo propius accedente: nam ulcus intuentes, num minus quàm par est exiccatum sit, uehementius pharmacum reddemus, ut magis siccet: sin plus ac cõuenit, mollius ipsum copiosioris myrtei cerati temperatura faciemus. Quia metallicorum uis non solum ab hoc, sed etiam quouis cerato resoluitur. Ab hoc cum scripsisset, ALIA (inaudire autem oportet, uirtus) istud
D subiunxit: Squamæ tritæ acetũ affundito, cũ Caniculæ sydus oritur, leuigato mellis spissitudinem faciens, uel incoquito: postquam siccum fuerit, in puluerem redactum cerati partes octo misceto, ac utitor ad recentia uulnera & similia ulcera, rasa, attritus, *&* chymethla non nimis ulcerosa. Hæc uobis de pharmaco illo sunt intelligenda: ad alia quidem mediocriter, si octo partes cerati squamæ adieceris: ad uetera nimiũ, hoc est, curatu difficilia, si partes sex, aut quinq; illius apponas, nihil peccabis: ualentioribus enim indigent. Hæc de medicamẽto scripsit Heraclides ad uerbum. Potes insuper squama super ignem resiccata uti: nam hoc illius sermo innuit. Si alio tempore medicamentum conficiamus, loco caloris ex sole igne utendum est: quanquam huiusmodi omnia æstiuo sole meliora fiant multis diebus trita, quædam ex uino, quædam ex aceto. Subtiliora igitur fiunt, quæ ex aceto leuigantur: atq; ob id melius purgant, attenuant siccantq;. Verum ad cicatrices ductas ex uino trita meliora in usu sunt, his prius exiccatis: deinde ulceribus quæ cicatricem ægrè recipiũt, antea purgatis. Siccabuntur itaq; ex his, quæ ualidè siccant: purgantur per detergentia, cicatricem ducent ex astringentibus.

ALIVD.

Deinceps aliud pharmacum scripsit Heraclides, eiusdem quidem materiæ, sed non ita ualidum: quia argenti spumæ multum cum diphryge contemperatum est. Etenim argenti spumæ triginta denarios, diphrygis octo, in id cõijciendas esse consulit. Atq; hæc cerato excipit, quod ceræ denarios quadraginta, olei tres heminas capiat. Ego subinde usus sum solo diphryge cum tali cerato: non quidem ad phagedenica, *&* chironia, & putrida (multum enim uirtute separatur ab his, quæ talia curant) sed ad illa quæ citra magnam malignitatẽ ægrè cicatricem ducunt. Quare si argenti spumam admisceas, eamq; copiosam, medicamen reddes imbecillũ. Post hoc aliud ad eadem ita scriptum est: Ceræ denarium pondo duodecim, resinæ terebinthinæ denarium pondo trium, squamæ denarium pondo quatuor, ladani denarium

A rium pondo quatuor, bituminis denarium pondo trium. Ladanum & squama separatim teruntur: deinde alia liquefacta ex myrteo oleo temperantur. Quòd si molle ladanum fuerit, liquefacito. Hac scriptura palàm indicauit Heraclides ladanum durum mortario esse subigendum, humidum simul & molle, super ignem liquandum, uel solum, uel cum oleo modico: quod me non modò in hoc, uerum in gutta ammoniaci quoq; facientem uidistis. Est item aliud medicamentum Tarentini, priori contiguum, ad eadem, hisce misturis temperatum: Chalcitidis denarium pondo uiginti quatuor, cadmiæ denarium pondo duodecim: seorsum teruntur: uinum originale, quod Græcis dicitur ἀπαράχυτον, miscetur: ubi efferbuerit, superfunditur, ut hæc modicè irrigentur: postea leuigantur donec siccescat: adhæc ceræ liquatæ denarij quinquaginta, resinæ terebinthinæ denarij triginta, myrtei heminæ pars octaua, cerato, & siccorum denarijs uiginti miscetur. Hoc medicamentum nihil habet ex ijs quæ malthacode nominauimus. Attamen qui exercitatus est methodis rationalibus à me propositis, conuenientem singulis ulceribus cerati temperaturam faciet. Pulchrè autem uinum aparachyton, hoc est, cui marina non addita est calidum chalcitidi, & cadmiæ affundit, ut qui chalcitidis acrimoniam caloris ipsius beneficio auferre studeat. Aliud huic proximum insigne pharmacum scriptum est ex tot & talibus simplicibus compositum: Squamæ stomomatis denarijs quatuor, eruginis rasæ denarium pondo duûm (in quibusdam exemplaribus scriptum est, denarij pondo unius) chrysocollæ denarium pondo quindecim. Leuigatis alijs ceram cum resina modica liquefacito, ne pharmacum durescat: ubi commiscueris, utitor: desuper autem spongiam aceto madentē imponito. Demetrius Bithynus aiebat ipsam chrysocollam solam calente admodū cera exceptam se usurpare: ostendit item Heraclides hoc in medicamine, resinā non primo usu eiusmodi pharmacis misceri, sed ut lentore quendam ad emplastri spissitudinē concilia.idam ipsis exhibeat, præsertim cum cera nec natura pinguis, nec recens, sed dura atq; arida fuerit: & quidē stomomatis squama præterquàm quòd astringendi uim habet, etiā ualidè exiccat. Demetrium Bithynum dicebat chrysocolla sola cera excepta uti: quod nimirum rectè faciens Demetrius in hunc modum usurpauit: quemadmodū ego quoq; sæpe non chrysocollam, sed alia singula ipsa per se molli cera resoluens, ad huiusmodi utor. Nemini uerò dubium est, ex alijs quæ dixi prius unumquodque id genus ulceribus prodesse, & terere in singulis quæ curo, periculosis ulceribus talia medicamenta cum cera præparantem. Interdum enim chrysocollam cera excipio, nōnunquam æs combustum, uel squamam, eamq; uel stomomatis, uel ferri, uel æris: interim eruginē uiuam, uel combustam; sicut etiam misy & chalcitidem: aliquando ex austeris aliquid temperamus, quorum supra meminimus, quoties id q̄d influit repellere conamur: ex quorum numero est alumē, malicorium, galla, cytini, balaustium, aliaq; his similia. Itaq; si fidem mihi adhibueritis, nullum hactenus commemoratum medicamen repudiabitis: exercebitis usus eorum uiam & rationem, qua uoti compotes fiatis, quemadmodum ego. Cæterum quæ sequuntur deinceps pharmaca Tarentino prodita, & alia duo adijcere non absurdum uidetur.

B

PRIMVM HOC PACTO SCRIPSIT.

Squamæ denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo quatuor, aluminis scissi denarium pondo duûm, misyos denarium pondo duûm: trita ex aceto in pastillos digerito, qui singuli pendeant denarios duos, & reponito: cum usus poscet, ceræ denarium pondo quatuor, resinæ pityinæ denarium pondo duûm, seui taurini denarium pondo quatuor: liquata refrigerare sinito, pastilloque misceto, utitor ad uulnera, tanquam glutinatorio, & quod inflammationem arceat. Hæc quidem Tarentinus. Nos sane sic temperato ad ulcera commode usurpari diximus: uerum ad cacoëthe tale ceratum miscendū non est. Quippe cera sola, ueluti in prioribus declaratum est, hic sufficit. At si ex mollibus quippiam miscere oportebit, id modicum myrtei, uel cyprini, uel rosacei esto. Nihil item lædes, si resinam laris

C cem appellatam adiungas: nec si terebinthinam, quæ licet minus idonea sit aduersus hoc genus ulcera, non tamen reijcienda est. Alias uerò resinas, nisi prædictarum magna sit inopia, temperare non oportet. Sic de pingui intelligendum uenit: neq; enim hoc apponere debemus, nisi ulceris oras emolliri cupiamus. Porrò quòd taurinum pingue inter alia omnia, quæ mansuetorum animantium sunt, maximè siccet, non semel audiuistis: quippe superat ipsius subtilitas, tum leonis, tum pardi, tum & hyenæ adipem. Potius igitur est, ubi adipem miscere oportet, anserinum indere, uel magis anserum agrestium, quos νομάδας Græci appellant: Satis enim est tenuis & mitigans. Iam cum adhuc restet medicamentũ superiori uicinum, in quo disciplinæ principium fecit, ita fatus Heraclides: Hippoterion præsertim ad teneros (quoniam alterius tum materiæ, tum uirtutis, quàm diximus conuenire ijs qui ualida medicamenta non sustinent, sed eroduntur, exagitantur, & fluxionem acquirunt) differemus, cum de id genus medicamentis agemus expositurí: nunc ad similia præscriptis descendam, tantum insuper de his apponens, quòd etiam altero dicta libro, quem Stratiotem Heraclides inscripsit, eadem pharmaca repetijt in tertio, sibi ipsi duntaxat dissentiens. Hic enim simpliciter scripsit: ceræ denarium pondo quadraginta: uerum in Stratiote appositum est: alij denarium pondo sedecim. Atque hoc rectius est: quia multa ceræ mistura medicamenti uim aufert. Præterea in libris quos aduersus Antiochidem condidit, horum ipsorum medicaminum meminit, atque imprimis primi, quemadmodum in his, ita in illis commentatus. Ad nimis quàm inueterata & callosa hoc uteris: squamæ parte una, æruginis in quibusdam exemplaribus Δ, id est quatuor: in alijs lineã suprascriptã habet oblongam δ̄, ut uel quatuor partes, uel unius quartam partem significet. Itidem in prædictis exemplaribus uariè ipsum scriptum inueni. Quare in hoc quoque utilitas propositi operis est, ut pharmacorum differentias possis pernoscere. Nam ille solus ipsis præ
D dicta ratione usus est. Hoc igitur ipsum medicamen quod proponitur, nisi quatuor æruginis portiones capiat, admodum acre futurum est. At si quartam æruginis partem inijcias uni squamæ portiunculæ, mediocre pharmacum habebis, puta ad maligna: potissimumq; si non ex sola cera, sed cerato ipsa tẽperes. Prædiximus ceram & mollem, & nouam esse oportere: si ea non sit, apud ignem paratum calefaciendam, uel in sole, & cum myrtei pauxillo emolliendam: itaque æruginem, & squamam ei commiscendam: ostendimus huius commentarij principio optimum hoc esse pharmacum, quod ex squama & ærugine confectum sit, cera quadrupla adiecta. Atq; hæc ratio frequenter ipso uti me cogit, cum æris combusti æquali pondere plurimum admixto. Apposuit autem medicaminis huius usui, in libro quem aduersus Antiochidem Tarentinus ædidit, ea quæ cõmentarijs supra nominatis omisit: uniuersam igitur ipsius seriem adducam: habet autem in hunc modum.

AD VETERA ET CALLOSA PLVrimum hoc uti licet.

Squamæ parte una, æruginis quarta. Hæc leuigata, myrteo cerato duro, quod octo partes contineat, excipiuntur, usuiq; sunt: sed prius aqua ulcus eluitur. Modò producam quæ ex Andromachi pharmacis eadem promittentibus omiseram. Antea nanq; emplastra duntaxat retuli. Quæ uerò medicamenta ex pastillis præparata, ceratis admixtis dum usus postulat, epulotica, hoc est ad cicatricem ducendam apta, esse dicit, uel quæ sicca insperguntur, ea impræsentiarum subiungam, ab illo quod inter arida iuxta finem scribitur, exorsus.

SICCA ANDROMACHI.

Aridum cicatricem ducens.

Streorum combustorum denarium pondo duũm, mannæ denarij pondo unius, cadmiæ obolorum pondo quatuor (aliás denarium põdo quatuor) Tritis utitor etiam ad nomas.

ALIVD

A ALIVD ARIDVM AD IDEM.

Pini corticis denarium pondo sex, mali terræ denarium pondo sex, pumicis denarium pondo quatuor, resinæ siccæ denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo sex: clarum est, colophoniam ipsum dicere: iridis illyricæ denarium pondo duûm. Leuigatis utitor.

ALIVD CICATRICEM DVCENS ETIAM MALIGNIS.

Pini corticis denarium pondo sex, cornu ceruini combusti denariũ pondo quatuor, cadmiæ denarium pondo octodecim, mannæ denarium pondo quatuor, cruginis rasæ denarium pondo duûm. Tritis utitor.

ALIVD.

Gallæ denariũ pondo quatuor, cerussæ denarium pondo octo, myrti denarium pondo quatuor, spumæ argenti denariũ pondo octo, retrimenti plumbi denarium pondo quatuor. Tritis utitor. Hoc quatuor medicaminum primum simplex est admodũ, sine morsu ac rosione siccans: obscurè astringit. Secundum ob pini corticem adiectum, sensibilem astringendi potentiam obtinet, qualem habere conuenit ea, quæ cicatricem probè ductura sunt: Tertium non modò corticem pini, sed eruginem quoq; capiens, ijs conducit, quæ sordiciem facilè ulceratis adnascentẽ fouent: quippe sordes ipsorum tollit, & cicatricem non impedit. Quartum loco pinei corticis myrtum habet, aliaq; citra erosionem exiccantia. Post hæc, ubi alia tria scripserit, quartum in hanc sententiam subdit.

ALIVD ARIDVM AD EXCRESCENTIA, CICATRI *cem ducens sine morsu, ut Harpocras.*

Sandaracæ, chrysocollæ, arsenici, pares singulorum portiones. Hoc pharmacum simul ad maligniora facit, nihil cũ prioribus similitudinis habens, sed ulceribus propter nimiam humiditatem excrescentibus conuenit, ut quæ repurget. Nam talis potentiæ est sandaraca, & arsenicum, quibus unum ex ijs quæ mirificè maligna iu-
B uant, adiectum est, nempe chrysocolla.

QVAE SCRIPSERIT ARCHIGENES.

Væ Archigenes de his ulceribus in secũdo medicamentorũ libro scripsit, sic ex illius sententia ad uerbum sonant.

DE VLCERIBVS QVIBVS, CALLVS *obduci non potest, & ueteribus.*

Vlcera uetera ita cicatricem ducent: cõmuni quodam oleo expurgatis uetustissimũ cum linamentis imponitur: erugo rasa cum cerato rosaceo, quod paulũ resinæ habeat, excepta imponitur. Item squamæ æris rubri quamplurimum cerato myrteo exceptum usurpatur, uel amyli eloti partes tres, seui uitulini partes tres, ceræ tyrrhenicæ pars una. Liquatis amylum miscetur, & usui est: uel diphrygis & squamæ æris, singulorum denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo octo, ex aceto probè leuigentur, dum mellis spissitudo fiat, ceram denarijs trigintaduobus cũ olei hemina s, liquefactam superfundito, ac utitor. Emmoton uel pauciore oleo splenion facito, uel chalcitidis cerussæ parem mensuram, salis communis duplam, argenti spumam duplicatam salis, uino oleoq; inuicem leuigans, ut liparo, hoc est pingui medicamento utitor: uel argenti spumæ, cerussæ, diphrygis æquale põdus, calcis uiuæ duplũ cum myrteo oleo usurpato: uel diphryges, squamam, gallam pari modo, eruginem dimidio, cum cerato myrteo: nõnulli pityinam resinam admiscent: uel ficus agrestis radicem inspergito. Desuper linamentum filatim excerptum repurgat, & cicatricem obducit.

AD VLCERA IN QVOCVNQVE CORPORIS *loco, quæ cicatricem ægrè ducunt.*

Erysimi semine leuigato, mixtoq;, dum sordium habeat speciem, splenij modo imposito, celerrimè ulcera ad cicatricem perueniunt, uel maligna.

C ALIVD CICATRICEM INDVcens senilibus.

Ad senilia retrimento plumbi cum myrteo cerato utitor. Si uetustum ipsum cu pias, adipem porcinum addito. Quæ nigricant ulcera, prius pane hordeaceo fouebis, & pane cocto: butyrum & cerussam pari pondere diligenter in unitatem rediges, & uteris.

DE PVTRIDIS ET NOMIS.

Vtridis & nomis erui farinam, alumen liquidũ, panis similaginei micam, porci ueteris, uel alterius carnis salsam, uetustam, illotam, terebinthinam liquidam, mel optimum pari mensura uniuersim imponito. Vel mali terræ, cicinorum foliorum succi æquales partes, eruginis dimidiam ex aqua, sed mellis spissitudine illinito, paululum liquoris assumens: si crusta non decidat, elaterij, eruginis parem modum adijcito. Bene facit ad putredines sori tritum crassius inspersum, & supra siccum panniculum, uel malum terræ rotundũ, & gallam æquali pondere ex oleo inungito: uel ficus agrestis radicem, uel brassicæ, uel betæ, uel lapathi cum folijs illigatam calido cinere recondito: cum autem emollierit, contritam imponito, ualidè purgat: uel summi germinantis oleæ surculos in uino coctos cũ melle aspergito. Vel chalcitidem inspergito, desuper panniculos siccos filatim excerptos accommodato, elaterium, uel lini semẽ tritum cũ chalcantho imponito, uel thymo, uel staphide agresti, aut satiua, cum ficis coctis aspergito, uel ficulneis folijs in puluerem redactis cum melle; uel nitrum cum cumino, & farinam cum melle, uel ficus agrestis radicem cum melle, uel squillæ coctæ ex melle: uel ueratri cum melle: faciunt itidem hæc ad phagedenas, nigritias, & nomas: uel sorios denarium pondo duodecim, chalcitidis denariũ pondo decem, mysios denarium pondo quatuor, cum aceto longè acerrimo tribus
D cyathis conterito, donec inarescant, & sumito: in usu uerò specillum ex eis tinctum ulceri orbiculatim imprimito, deinde linteolum simplex ex œnelæo madens superimponito. Quòd si phlegmone adest, alterci semen, quod ὑοσκύαμον dicitur, cum polenta, uel brassicam cum melle inspergito. Quibus autem uermes adsunt, cerussam, & polium æquali pondere cum pice liquida inungito.

DE CANCROSIS.

Ancrosis & malignis ulceribus cancri fluuiatilis combusti, cadmiæ pares portiones tritas inspergito, aut cinerem cancrorum cum cerato imponito, aut erysimi semen leuissimũ ex melle feculentum faciens, splenij modo imponatur. Summè facit ad chironia uetusta, & cicatricem ægrè ducentia, item ad contumaces & malignas nigritias tibiarum, & quæ in mamillis sunt: strumas, ac parotidas extrahit, si inspergas seui bubuli pondo libras tres (ut quidam aiunt, quinq;) terebinthinæ pondo uncias quinque, mannæ pondo semunciam, terræ sardæ dictæ, qua tinctores utuntur, pondo uncias quinq;. Quæ liquari possunt aridis misceto, ac in unum coactis utitor. Aut lentem coctam cum melle, aut oleæ uirentis surculos, aut utrunq; inspergito.

DE CALLOSIS.

N ijs quæ callum contraxerunt, & prætumidas oras habent, Græci uocant τυλώδη, bene facient & urentia, Græci καυστικὰ ex usu sic nominant: propriè uerò litrum torrefactum, calcem uiuam cum urina pueri impubis circumlinito: aut eruginem, thus, salem, mel inungito.

DE EMPLASTRIS QVAE ASCLEPIAdes ad huiusmodi ulcera conscripsit.

Præstantissima de id genus ulceribus Asclepiades tradidit, cognomẽto Pharmacion:

A cion: cum enim unum omnibus cōmune, ut difficulter ad cicatricem ueniant, quædam quòd malè curantur, uel molliusculè tractantur, cicatricem non ducunt, nullam de se malignitatem habentia: quædam uerò suo uitio ægrè sanantur, uel quòd praui humores influant, uel quòd exulcerata pars talem iam affectum habuerit, ut quamuis probus qui influit sanguis existat, ipsum corrumpat. Asclepiades igitur eiusmodi ulcera tribus distinguens generibus, de singulis proprium sermonem instituit: quæ ego illius uerbis deinceps adscribã, enarrans decernensq́, si ambiguitas quæpiam in sermone appareat. Itaq; de primo horū ulcerum ac medicaminum genere ita Asclepiades disserit: Vbi callum partes contraxerint, & ægrè ad cicatricem ueniunt, confecturis infra positis utendum est.

ANDREAE EMPLASTRVM, OMNEM EXCRESCENtiam reprimens: item ulceribus cruentis, ac uulneribus conuenit, inflammationem arcet, facit ad pasta, sinus uungit, ualet ad ulcera fluida, diuturna, & quæ difficulter cicatricem admittunt.

Argenti spumæ pondo tria, squamæ eris pondo unciam, aceti heminam, olei ueteris pondo libras octo: præparatur sicut prædictum est.

ASTERIS MEDICAMENTVM AD IDEM, item probè digerit.

Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas S, eruginis pondo unciam, chalcitidis pondo unciam, squamæ rubræ pondo unciam unam, aceti heminam.

AMPHIONIS AD IDEM.

Argenti spumæ pondo libras duas, olei ueteris pondo libras quatuor, chalcitidis pondo uncias nouem, squamæ æris denarium pondo quatuor, aceti heminam: conficito in eundem modum.

VPELAENON QVOD PHILOSOPHOrum esse dicitur.

B Facit ad ulcera fluida & diuturna, ægreq; cicatricē sumentia, ossa corrupta reducit: Argenti spumæ pondo libras tres, olei ueteris sextarios tres, chalcitidis pondo libras duas S, æris squamæ denarium pondo uigintiquinq;, aceti heminam. Argenti spumam, & oleum usq; ad consistentiam incoquito: deinde squamam leuissimam factam adijcito, assiduè mouens. Ac cum bene habet, chalcitidem ex aceto tritam paulatim medicamento satis refrigerato immittito, deinde ponens supra ignem incoquito usquedum manū non coinquinet: cum in pilam demissum rursus contuderis ac dissolueris, excipito, & ad supradicta uitia utitor.

ISIS EMPLASTRVM RVFVM.

Ad fluida diuturna, maligna ualet, maximè in partibus extremis: conficiendū est mollius ac tenerius, densatur enim repositum, & siccius euadit: ita habet.

Argenti spumæ denariū pondo centum, minij sinopici denarium pondo octo, diphrygis, ceræ, chalcitidis cōbustæ, singulorū denarium pondo unius, in alio quatuor, chalcitidis crudæ denariū pondo duūm, olei heminas duas. Argenti spuma & oleum coquuntur, dum iterum ac tertiò efferuescant. Hoc facto, aquæ modicū digitis instillatur, mox diphryges, chalcitis tosta leuis facta inspergitur sub manu aquā instillando, donec non amplius medicamen inter coquendum strepat: ubi constiterit, ceram indito. Sint autem chalcitis cruda, & minium ex oleo modico contrita: cum bene habet pharmacum, hæc immittito, continuè mouens. His ritè peractis, in pilam conijcito, ac rursus tundito, subigitoq; excipiens utitor.

ALIVD SCRIBONII LARGI.

Ceræ denarium pondo centum, argenti spumæ denarium pondo quinquaginta, olei myrtei heminam unam, misyos combusti, chalcitidis ustæ, aluminis scissi, cerussæ, resinæ terebinthinæ, singulorum denarium pondo duodecim: componitur eodem modo quo superius.

ALIVD.

Exterit in oculis staphylomata: ualet ad ulcera difficilia.
Minij sinopici denarium pondo quindecim, argenti spumæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quadraginta, pityinæ denarium pondo uiginti, chalcitidis denarium pondo triginta, salis ammoniaci denarij pondo unius, thuris denarij pondo unius, olei heminam: præparato quo dixi modo.

D APHRODAE.

Facit item ad condylomata, & rhagadas contumaces.
Argenti spumæ denarium pondo quadragintaocto, terebinthinæ denarium pondo uigintiocto, misyos tosti, chalcitidis tostæ, singulorum denarium pondo octo, minij sinopi.i, chalcanthi, singulorum denarium pondo quatuor, olei ueteris heminam, aquæ heminam, ceræ denariũ pondo quadraginta, ricini pondo libram (alij, cyathi dimidium) sicca ex aqua leuigantur. Atque de his tantum.

DE SECVNDO VIX SANABILIVM VLCERVM *genere: de quibus Asclepiades hoc modo scripsit.*

D fluida ulcera, & difficilia, confecturis infra scriptis utemur.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΟΣ, *hoc est, ex chamæleonte, quo usus est Philoxenus ad fluentia, & ægrè curabilia ulcera.*

Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas, chamæleontis radicis pondo trientem, mali terræ pondo trientem, galbani pondo uncias duas, gallæ pondo uncias duas, thuris pondo uncias duas: conficito sicut prius.

ALIVD QVOD THEBAEO ADSCRIBITVR.

15 Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris sextarium unum, chalcanthi denariũ pondo uigintiquatuor, chamæleontis denariũ pondo duodecim, mali terræ tantundem, galbani denariũ pondo octo, thuris denariũ pondo octo: cõponito similiter.

ALIVD ΔΙΑ ΚΑΛΑΜΩΝ, HOC EST, EX ARVNDINIbus: *ad fluida, & chronia ulcera: item ad cuiuslibet serpentis ictum.*

Argenti squamæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas, chamæleontis nigri radicis, mali terræ, gallarum immaturarum, singulorum pondo denarium quatuor, galbani, guttæ ammoniaci, thuris, singulorum pondo uncias duas: præparata moueas radicibus arundinum uiridium.

CASTI PHARMACVM GANGRAEnicon nominatum.

Argenti spumæ denarium pondo centum uiginti, olei sextarios duos & dimidium, chamæleontis nigri radicis denarium pondo sedecim, aceti sextarios duos & dimidium, eruginis denarium pondo octo, pini corticis denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo quatuor: præparato sicut priora.

NIGRVM ΔΙΑ ΠΥΡΙΤΟΥ, ID EST, EX PYRITE *lapide, quod ad Lamonicum refertur.*

Valet ad fluentia, difficilia, & phagedenica ulcera: facit item ad fistulas impositum, emollitq; omnem duritiam. Argenti spumæ, bituminis, singulorũ denarium
Alias † uiginti pondo † centum, picis, ceræ, singulorum denarium pondo octo, pyritis, terebinthinæ, utriusq; denarium pondo uigintiquinq;, propolis, aluminis scissi, singulorũ denarium pondo quindecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim, galbani, aloës, singulorum denarium pondo octo, eruginis, mannæ, singulorum denariũ pondo quinq;, olei ueteris sextarios duos. Argenti spuma cum oleo incoquitur, donec spissetur: mox bitumen, pix, cera, resina, propolis injicitur. Quibus liquefactis refrigeratisq;, erugo & lapis pyrites immittitur, deinde ammoniacũ: cum cacabus ab igne sublatus modicè refrixerit, alumen, galbanum, mannaq; inditur, & mediocriter cocta in frigidam dimittuntur, ac diem noctemq; sinuntur. Subactis utitor.

ALIVD

A ALIVD FACIT AD CVRATV DIFFICILIA.

Picis, ceræ, pyritis, singulorum pondo denarium duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo decem, bituminis denarium pondo quinquaginta, argenti spumæ denarium pondo quadraginta, propolis denarium pondo octo, scissilis denarium pondo quinque, æruginis denarium pondo duûm, olei sextarium.

ALIVD NIGRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΙΤΕΩΝ

dictum, quod salices contineat, ad idem.

Misyos peregrini, aluminis rotũdi, chalcitidis, cretæ sutoriæ, quæ μελαντηρία Græcis dicitur, æruginis rasæ, aluminis scissilis, gallarum immaturarum, cerussæ, singulorum pondo selibram, ceræ, resinæ siccæ, picis brusiæ, bituminis, singulorum pondo libras duas, aceti acris sextarij dimidium, olei omphacini pondo libras duas, salicis surculorum tenerorum foliorum pondo libras duas, folia salicis in acetum mittito, ignique suprapoſita coquito mouens sine requie, dum tertia liquoris pars relicta fuerit: sicca tundito, & cribro tenuissimo secernito, deinde in mortarium coniecta his adijcito, humore expresso terito diligenter, tanquam cephalica medicamina. Quæ liquefieri possunt, usquedum digitos non coinquinent, coquito: posteaquam refrigerata raseris, leuigatis immisceto, ac in pilam coniecta excipiens utitor.

MEDICAMENTVM ΙΝΔΗ THARSEI

chirurgi, ad eadem.

Ceræ, resinæ frictæ, picis aridæ, bituminis liquidi, bituminis zacinthi, singulorũ pondo libras duas, cerussæ, æruginis, chalcitidis, misyos peregrini, cretæ sutoriæ, aluminis & scissilis & rotundi, gallæ omphacitidis, hoc est immaturæ, malicorij, rhus, singulorum pondo selibram, aceti quantum sufficit. Quæ liquantur eò spissitudinis, ut non manus inquinent, coquito, sicca tundito, tenuissimo cribro cernito, aceto perfundito, & liquidis excipito.

B ALIVD ΚΥΖΙΚΗΝΟΝ, FACIT AD

diuturnos affectus, & neruos præcisos.

Thuris quamoptimi, myrrhæ, mali terræ, chalcitidis, illyricæ, galbani, singulorũ pondo denarium quatuor, terebinthinæ, argenti spumæ, singulorum denarium pondo octo, olei heminam: omnia in uas æreum conijcito, super cinerem molliusculũ coquito, mouens donec in frigidam descendens mellis habeat spissitudinẽ. Deinde tollito mouens. Hoc in pelliculam illitum imponito, & soluito hyeme post septimũ diem, æstate quinto.

ALIVD EX COLLECTANEIS PHILOXENI.

Thuris optimi, myrrhæ, croci, illyricæ, bdellij, squamæ æris, chalcanthi, chalcitidis, aluminis, rotundi & fissi, misyos peregrini, guttæ ammoniaci, propolis, uisci quercini, opopanacis, malicorij inclusi, singulorum denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo centum (quod minam inscribit) seui taurini denarium pondo centum, resinæ terebinthinæ denariũ pondo septuagintaquinque, quod Græcè τερμινθίνη nuncupat: resina in ollam fictilẽ nouam coniecta coquatur, donec odorem amittat, deinde seuum & cera purgata adijciantur, liquenturque: sicca tundantur, & tenuissimo cribro percolentur: deinde ab igne deposita, quæ liquefacta sunt aliquandiu refrigerari permittantur, quibus sicca inspergito, curiosè mouens: myrrham uerò, & thus, bdellium, opopanacem ex aceto trita ijs quæ in olla sunt committere oportet, & leuigare, ne in grumos ceræ modo coëant. Cum bene habuerit pharmacum, pyxide lignea irino prius illita reponitur.

DE TERTIO GENERE VLCERVM, QVAE VIX AD

sanitatem perueniunt, Asclepiades in hunc modum scripsit.

Dulcera quæ non coëunt, aut si coëunt, rursus soluuntur, uel carne, uel etiam ossibus subiectis, hisce confecturis utendum est.

C AD CHIRONIA ET QVAE DIFFICILEM CVrationem habent, medicamentum confectum.

Squamæ æris, æruginis rasæ, singulorũ pondo unciam, ceræ pondo selibram, resinæ laricis pondo unciam S. Quæ liquantur, aridis misceto, excipitoq; dum usus exigit, curiose subigito: latiusculum ceratum soli affectæ parti iniiciens, ut ulcus tantum comprehendat: ambientes particulas medicamine, quod phlegmonem propellit, circundare oportet: tertio curationis die ulcus soluere, dein fomentis lenire, ipsumq; linamentũ ablutum emollire, ac rursus imponere, donec cicatrix appareat.

ALIVD.

Æruginis, squamæ æris, singulorum pondo uncias duas, diphrygis pondo unciam unam, ceræ pondo libram, laricis pondo uncias tres: præparato ac utitor, sicut prædictum est.

DE MEDICAMENTIS QVAE NOMINANTVR cephalica, hæc ad uerbum Asclepiades tradidit.

DELEONTIS CEPHALICVM.

AD diuturna, & quæ difficulter curantur: ossa corrupta educit: Aeris squamæ, mannæ, thuris, resinæ siccæ, singulorũ denariũ pondo centum, aceti heminas duodecim. Terito squamam ex aceto, & cum leuis facta fuerit, thus in minutissimum puluerẽ redactum adiicito, & resinam: pastillos fingito, quos in umbra desiccabis: in usu, cum callum auferre conaris, medicamẽti partem unam, cerati ex rosaceo cõfecti æqualem sumito. In aliis uerò sit medicamẽti portio una, cerati partes tres uel quatuor. Nam temperamentum subiectis affectibus conuenire oportet.

D MELANCHLORVM, HOC EST EX NIGRO VIRIde cephalicum, quo usus est Tryphon Archæus.

Facit ad diuturna, & uix sanabilia: ossa corrupta educit: Aeris squamæ pondo denarium duodecim, mannæ, thuris, guttæ ammoniaci, resinæ pityinæ siccæ, seui uitulini curati, resinæ terebinthinæ, singulorum pondo denarium sedecim: ceræ, olei, utriusq; quartam minæ partem, aceti heminam: conficito ad modum prædictum.

PHILOTI CEPHALICVM.

Ad diutina, difficiliaq; sanatu, ossa corrupta educit, & callos consumit: Terræ erythriæ denarium pondo centum, æris squamæ denarium pondo quinquaginta, ichthyocollæ denariũ pondo uigintiquinq; aceti heminas duodecim. Ichthyocollam minutim contusam, in uas uitreum conijcere oportet, acetum affundere, ut irrigetur: dissolutã medicamini præparato immittere: ubi miscuerimus, pastillos efformare, quoties usus postulauerit.

DIONYSII SAMII.

Terræ erythriæ pondo minã, æris squamæ põdo minam S, ichthyocollæ quartã minæ partem, thuris octauam, æruginis rasæ octauam, myrrhæ decimamsextam, aceti congios duos: componito dum Caniculæ sydus oritur, in sole omnia cum aceto simul terens: ichthyocollã uerò tenuem faciens aceto modico in uase uitreo imbuito: deinde cum miscueris, iis quæ sunt in mortario pastillos fingito, quatuor singulos denariorum, quosdam octo, & desiccato: ubi utendum erit, medicamenti partem unam cum tribus cerati ex rosaceo confecti sumito, splenijs lanam succidam aceto madentem superdato: fistulis pharmaci partem unam, cerati rosacei duas, collyria faciens imponito.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΒΟΤΑΝΩΝ, hoc est, ex herbis, Lucij Cathegetis.

Anagallidis flore cœruleo denariũ pondo quinquagintasex, papaueris agrestis denariũ pondo quinquagintasex, hyosciami uiridis foliorum, marrubij uiridis, singulorum denarium pondo quinquagintasex, squamæ æris denarium pondo uigintiquinq;

A tiquinq́;, mannæ denarium pondo uiginti, resinæ pityinæ siccæ denariũ pondo sedecim, aloës denarium pondo sex, aluminis scissilis denarium pondo quatuor, rotundi tantundem, salis ammoniaci denarium pondo quatuor, ceræ pondo minam, olei ueteris heminas duas, aceti quantũ satis est. Herbis diligenter contusis, acetoq́; solutis, humorem ad medicamenti confecturam exprimito.

ISIS ΚΕΦΑΛΙΚΗ.

Ad chironia & difficilia. Est item cruentis idoneum, unde Græci ἔναιμον appellant: Ceræ denariũ pondo centum, resinæ colophoniacæ denarium pondo ducentorum, guttæ ammoniaci, squamæ æris, thuris cõbusti, mali terræ tenuis, æruginis, salis ammoniaci, singulorum denariũ pondo octo, galbani, myrrhæ, mannæ, aloës, singulorum pondo denarium duodecim, aluminis rotundi denarium pondo sex, olei ueteris heminam, aceti quantum sufficit: præparato ac utitor interim mero, interim diluto medicamine.

DE EMPLASTRIS HERAE AD VIX *sanabilia ulcera.*

Lia sanè quædam emplastra πολύχρηστα, hoc est, usus multiplicis tradidit, quæ ulceribus ægrè cicatricem ducentibus, & malignis esse accommodata affirmat: unius uerò propriè ad ea sola conducentis meminit, sic ferè de ipso scribens.

EMPLASTRVM HYGIENI AD MVLta utile, boni coloris.

Facit bene ulceribus, quæ ad cicatricem ægrè perueniunt: item ad paronychia: quo nullum extat præstantius: Argenti spumæ, chrysitidis pondo minã, ceræ pondo minam, chamæleontis nigri radicis denarium pondo trigintasex, æruginis rasæ denarium pondo octodecim, chrysocollæ denarium pondo quadraginta, olei heminas tres. Argenti spumã, cum oleo leni igne coquito, donec inferuescat: deinde cum ab igne deposueris, æruginem inspergito, iterum reponens moueto quousque colorem proprium recipiat, mox ceram indito: cum bene medicamentum habet, chrysocollam, & chamæleontem: in mortarium dimissis acetum instillato: ualet ad eadem, chrysocolla etiam aucta: quanquam & sine hac longe lenissimũ est: in summaq́;, iuuat neruorum punctus: item cum à neruis, uel musculis eluere quid oportet, quemadmodum fecit Heras, ad finem sermonis de emplastro scribens, chrysocolla addita non esse mitigatorium, seu leniens: quippe astringens aliquid pharmacum hoc continet: at quæ ob dolorem uidelicet mitigantur, relaxantibus indigent. Nã in hoc solũ accidens mitigari postulat: & subinde mitigantia dolorificũ ipsum affectum offendunt. Attamen uehementiori malo succurrentes, dolorem primo lenimus, deinde sic ad morbi curationẽ properamus. Itaq; chrysocolla, sicut & prius dictum est, medicamẽ est ex his quæ ad ulcera uix curabilia mirificè faciunt, quemadmodũ pleraq; alia, quæ præterquam quòd uehementer siccant, etiã nõnihil astringunt. Porrò nullum huiusmodi medicamentum est mitigatoriũ. Quoniam uerò minæ, & heminæ meminit, spumæ argenti minam unam inijcere præcipiens, olei heminam (dictum nanq; est etiam in superioribus cõmentarijs, nonnullos uiginti uncijs, quosdam sedecim minam æstimare, ut heminam alios uncijs octo, alios duodecim) distinguenda hæc ueniunt. Sumetur autem distinctio ab ijs, quæ pharmacum promittit, & metallicorum mensura: etenim propter illa coqui assatim postulat, eoq; plus olei accipere: ob hæc quæ non pauca sunt admista, oleosam humiditatem exigit. Cum igitur nec pingue, nec medullam nec resinam liquidã capiat, oleũ augere ratio est. Itaq; si minã quasi uiginti uncijs æstimemus, olei certè tres heminas infundemus, singulas unciarum duodecim: Sin autem sedecim reputauerimus, olei heminam ceu unciarũ nouem licet immittere. Potest etiam, si uncias duodecim pendeat, propter coctionem magis conducere. Nam id talibus medicamentis est

B

C utilissimum, uel metallicorum causa, quorum non mediocris copia existit. Si enim chamæleontis denarios trigintasex, adnumeres eruginis quidem octodecim, chrysocollæ quadraginta denarijs, fient uniuersi nonagintaquatuor, qui & ipsi copiosi olei misturam requirunt, maximè cum ceræ simul denarios centum addi præcipiat: omnino siquidem hic multo oleo erit opus. Hoc emplastrum Heras cõscripsit, adfirmãs ulceribus dysepulotis ex usu esse. Alia uerò πολύχρηστα eodem in libro interpretatus, post multa ipsorum opera subdidit, cicatricem ægrè sumentibus, uel malignis quoq;, uel chironijs idonea. Nam Aribarzanion ab ipso dictũ cõmendat aduersus maligna, pasta, & difficilia. Item Isim ad gangrenas: deinde tertiũ his uerbis auspicatur: BONI COLORIS, cruentis idoneũ, cicatricẽ inducẽs, quod chironijs simul auxiliari dicit. Insuper quartũ, cui nomen indidit Panaceia: adhæc quintũ Icesij. De emplastris igitur uario usui accõmodatis sequẽti libro disputabimus, ubi simul ea quæ Heras cõmendauit, adscribẽtur: hic autem, quæ uix sanabilibus (chironia nonnulli uocant) medentur, longo usu tũ à præceptoribus nostris, tum à nobis ipsis explorata: quædam ipsorum ab antiquioribus uiris præclaris approbata sunt: quemadmodum & illud, quod in libro cui titulus est, MANTII PHARMACOPOLA DE RE MEDICA, scriptum inuenio: uerba ipsius ita sonant.

IDAEI MANTII.

Aeris usti pondo minas quatuor, resinæ pityinæ siccæ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo octo, eruginis denariũ pondo decem, olei heminam, terræ cimoliæ denariũ pondo quatuor, thuris denariũ pondo quatuor, squamæ æris denarium pondo quatuor. Sicca leuigata in mortario finito: ceram liquefactam cũ oleo tritis superfundito, finitoq; pauxillo tempore combibere: aceti heminã addito: per triduum terito, quantum aceti excipiatur immittens, ut liquidi cerati fiat spissitudo: utitor ad omne uulnus, & uetera & dysepulota ulcera, tum cancrosa, cum pannicu-

D lis filatim cõcerptis: supra splenium uerò lanam succidam uino oleoq; madentẽ leuiter alligare oportet: biduo per æstatem soluere, hyeme triduo, ac ulcera tepente aqua abluere: in profundis uulneribus ipsas oras leuiter linamentis intercipere. Quippe medicamen in linteum illitũ etiã pus mouet. Hac ratione pura fient ulcera & crusta excidet: ceram miscendo æqualem erugini ad cicatricem perueniet. Exteterit carbunculos citra dolorem, omneq; pastum malignum sistit, persanatq;: utitor quoq; ad herpetas, & ungues putridos: similiter ad omnia uino & oleo utendũ est. Præterea dentes erosos medicamine repleto.

BONVM, NOSTRVM.

Ceræ, picis, bituminis, singulorum pondo libram, mannæ, eruginis, cerussæ, singulorum pondo selibram, malicorij, gallæ, spinæ ægyptiæ, iridis illyricæ, mali terræ rotundi, chalcanthi, singulorum pondo trientem, hoc est uncias quatuor: mali terræ uerò longi, & æris combusti, utriusq; pondo sextantem, hoc est uncias duas. Sicca ex aceto pluribus diebus terito, ut etiam prius ostensum est: probè elaboratis, heminam liquefactorum quæ liquari possunt cum oleo superfundito, mannam inspergẽns: ubi liquefacta refrixerint, cumq; deraseris aridis ex aceto leuigatis sic admisceto, ne inter fundendum grumos ceræ modo facias, idq; potissimum ambiente nos aëre frigido.

ALIVD, NOSTRVM.

Bituminis, aluminis liquidi, singulorum pondo libram, picis, resinæ pityinæ, ceræ pondo libras duas, mali terræ rotundi, gallæ, spinæ ægyptiæ, singulorum pondo uncias octo, malicorij, æris usti, mannæ, mali terræ longi, singulorũ pondo uncias quatuor, olei ricinini, aut ueteris, si illud non adsit, pondo libras duas, quarum singulæ uncias duodecim contineant, ut omnes simul collectæ sint uigintiquatuor. Præparato hoc quoq; modo prædictorum: metallica ex aceto teruntur: deinde sicca adjciuntur, rursusq; leuigantur. Postea cum luti spissitudinem habuerint, liquata temperantur, ut prædiximus.

ALIVD

A

ALIVD.

Bituminis, resinæ terebinthinæ, picis brusiæ, singulorum pondo, olei denarium pondo uigintiquatuor, argenti spumæ, cerussæ, mannæ, eruginis, squamæ, opopanacis, singulorum pares portiones, olei denarijs uigintiquatuor, ladani pondo uncias duas, quæ ualent denarijs sedecim, aceti heminas duas. Hoc quoq; pharmacum perinde ac superiora duo conficitur.

ALIVD.

Chrysocollæ, squamæ stomomatis, singulorum denarium pondo quatuor, eruginis & chalcanthi, utriusq; dimidium, hoc est, singulorum pondo denarium duûm, ceræ denarium pondo uigintiquinq; hoc est uncias tres, & denarium unum, resinæ terebinthinæ pondo uncias duas, hoc est denarios sedecim. Ceram cum terebinthina liquefacito, deinde alijs admisceto, bifariam medicamentum conficiens: interim ut prius citata, aceto conterens arida: interim sine hoc curiosè leuigata, liquefactis misceto. Esto autem terebinthina liquidior, sicut plerunq; larix appellata. In summa, omnibus his pharmacis, quæ chironijs conuenire palàm est, laricem resinam si loco terebinthinæ temperes, non peccabis.

ALIVD.

Ceræ pondo uncias tres, hoc est, denarium pondo uigintiquatuor, æris usti, squamæ, eruginis, singulorum pondo denarium duûm, ut trium horũ simul denarij sex existant, cera esto pinguis, ut quæ cum rosaceo, uel myrteo modico emollitur: arida probè leuigata excipiantur, quemadmodum in omnibus medicamentis, quæ ad chironia parantur, uehementer est necessarium. Quinetiam ubi sicca ceræ fuerint admixta, melius est ea magis in mortario contundere.

ALIVD.

Ceræ pondo uncias sex, eruginis partem sextam, quæ est uncia una, æris combusti, resinæ, laricis, singulorum pondo denariũ trium, ut ambo simul habeant dena-
B rios sex: cera pinguis esto, inq; aquam calentem proiecta, quo mollior sit, manibus subigatur, erugine & ære in eam receptis: postea contusis in pila, ubi resina quoque temperabitur paulatim subsidens.

ALIVD.

Cadmiæ pondo uncias tres, dimidio chalcitidis ponderi misceto, quod est unciæ semissi: tritis probè uinum austerum affundito, & rursus leuigato: ubi mellis temperamentum habuerit, ceratum ex cera, & resina fricta compositum immittito. Sint autem cuiusq; pares portiones unius unciæ, ut ambæ duas uncias efficiant: myrtei liquefacti pauxillum adijcito.

ALIVD.

Olei ueteris, uel ricinini heminam, ceræ, picis, bituminis, singulorũ pondo, mannæ, eruginis, cerussæ, dimidio minus quàm in superioribus erat, quod est, cuiusque selibram, malicorij, gallæ, spinæ ægyptiæ, iridis, mali terræ rotundi, chalcanthi, singulorum trientem, qui ualet uncias quatuor, æris cõbusti, mali terræ longi, cuiusq; sextantem, qui pendet uncias duas. Quæ liquantur, aridis antea leuigatis ex aceto commiscebis, ut prædictum est.

ALIVD.

Cadmiæ, chalcitidis, singulorum pondo denarium quadraginta: ex uino tritis pluribus diebus ceratum, quod ex oleo & cera constat, immittes. Sint autem olei libræ duæ, ceræ denarij ducenti. At satius est, hoc minori temperatura conficere, cadmiæ, & chalcitidis, singulorum denarium pondo decem, ceræ & olei, cuiusq; denarios quinquaginta injciendo.

ALIVD.

Cadmiæ combustæ, chalcitidis ustæ, terebinthinæ, ceræ, singulorum parẽ mensuram. Arida ex uino conteres.

C ALIVD ΔΙΑ ΚΙΚΕΩΣ, HOC EST,
ex galla confectum.

Eruginis denarium pondo decẽ, aluminis liquidi pondo libram, malicorij, æris combusti, mannæ, singulorum quadrantem, qui ualet uncijs quatuor, gallæ duplo maius adijcias, quod est uncias octo, picis, pityinæ, singulorum pondo libras duas, bituminis dimidio minus, hoc est pondo unum, quod aluminis liquidi etiam indideris, mali terræ rotundi, gallæ, singulorum pondo uncias octo, longi mali terræ dimidium, hoc est, uncias quatuor, olei ricinini pondo libras duas; metallica ex aceto conteruntur, ut in superioribus.

ALIVD.

Ceræ pondo uncias tres, æris combusti, squamæ, eruginis, singulorũ pondo duo: ceram prius aqua calente calefacies, manibus rosaceo admixto emollies, deinde arida excepta in mortario contundes diutius, ut uerè omnium fiat unitas. Tertio quartòue die hoc & alia eiusmodi soluito, spongiam extrinsecus ex aqua uel posca imponens.

ALIVD.

Ceræ pondo uncias sex, resinæ laricis eius dimidium, hoc est, uncias tres, eruginis triplo minus quàm laricis fuit, hoc est unciam, picis brusiæ pondo uncias tres, chalcitidis ustæ similiter denarium pondo trium. Conficito & hoc ut prædicta.

ALIVD.

Aeris combusti, squamæ, eruginis parẽ cuiusq; mensuram, ceræ sescuplam temperato. Ceram, ut prædictum est, calente prius aqua madidam subigito, ac interea dum hoc agis, uel rosaceum, uel myrteum adijcito: deinde in pilam immittito. Præstat autem trium pondo ceram æqualẽ miscere, quamrecentissimam, mollissimam, pinguissimam, ne multo humore oleoso indigeas.

ALIVD.

Eruginis, terebinthinæ, pares utriusq; partes, ceræ triplo plures, aluminis scissi-
D lis, cadmiæ, squamæ, singulorum quadruplum, ut eruginis pars una sit: item terebinthinæ una, ceræ tres, squamæ, cadmiæ, aluminis scissilis, uniuscuiusq; quatuor: ubi arida contuderis, percolaueris, in puluerem exactè redegeris, & in mortariũ conieceris, ceram & terebinthinam cõtundito sicca aspergens: pistillum myrteo, uel rosaceo madefaciens in aëre calido: nam in hoc facilè tundentur, maximè si id æstiuo sole fiat: usus est aliorũ quoq;, ulcere prius deterso, aphrolitro, & postea eloto melicrato, tum per spongiam probè purgato, ut madoris sit expers: deinde super id platysmate, hoc est, latiore linteo, cui emplastrum illitum sit imposito: postea duplici linamento aqua frigida tincto extrinsecus superdato: præterea noua spongia molli; tertio ac quarto die id resolues.

ΑΚΗΡΟΣ, HOC EST ABSQVE CERA *compositio nostra.*

Argenti spumæ pondo libras duas, olei ricinini ueteris pondo libras quatuor s, aceti quàm acerrimi libras duas, æris squamæ nigræ, chalcitidis, eruginis, singulorũ pondo uncias duas: argenti spumam cum oleo prius coquere oportet, donec strigmenti spissitudinem accipiat: deinde metallica pluſculis diebus ex aceto trita adijcere: atque sic incoques, quousq; digitos non coinquinet. Licet etiam statim ab initio argenti spumam cum oleo & aceto diligenter temperatam coquere; ac ubi semicocta fuerint, squamam, chalcitidem, & eruginem immittere. Voco autem nunc libram olei & aceti Romanam, quæ uncias duodecim peculiares continet. Quin & sex olei libras tribus argenti spumæ pondo interdum committo. Et tunc nimirum diutius incoquũtur. Cum præparas hoc pharmacum, præstat argenti spumam cum solo oleo esse coctam: deinde metallica cum aceto inijci. Vbi uerò trita fuerint, cuiusq; uncias duas dixi immittendas, aceti libris duabus, argenti spumæ tribus, olei ricinini ueteris libris sex, uel, ut prius dixi, quatuor s. Hoc medicamentũ & fistulas iungit, & callosas iam exiccat, contrahit, & claudit. At si bona uictus ratione

A tione usus quis fuerit, non resoluũtur. Plenitudine uerò insigni collecta, periculum est, ne pars ex fluxione infestante phlegmone rursus tenteтur, & fistula aperiatur. Inueteratis ulceribus, & dysepulotis, hoc est cicatricem ægrè ducẽtibus, quæ chironia nominant, non solum id pharmaci imponimus, sed etiam liquefactum oleo ueteri, uel ricinino, linamento excipitur, etiamsi puris uel minimum nondũ in ulcere antea fuerit: concoquit ipsum & educit, & crassum efficit. Cæterum ulcus triduo solues, si nihil prohibet. Quòd si stomomatis squama fuerit, præstat: sin minus eam habeas, nec nigram, cyprij æris squama inijcietur. Confeci aliquando hoc emplastrum, phrygij quoq; lapidis uncia admixta, interdum etiam chrysocollæ uncia, sicut & amborum nonnunquam: item glutinat magna uulnera.

ALIVD AD TENEROS, ET QVI VOCANTVR

δυσπαθεῖς, à molestè ferendo ulcera.

Ceræ pondo, rosacei pondo, cerussæ pondo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias quatuor, squamæ cypriæ pondo uncias duas, thuris pondo unciam, calcis uiuæ pondo unciam, aluminis fissilis pondo unciam, æruginis pondo unciã, malicorij pondo unciam. Vsus prædictis idem est: nouem impræsentiarum sunt pharmaca citra rosaceum composita: decimum enim illud. Ex nouem quinq; sunt pari pondere, calx uiua, malicoriũ, thus, alumen scissile, et erugo. Squamæ duplo maius pondus est, & hanc sal ammoniacus duplo exuperat, hunc cerussa, huius sescupla rursus cera in libram unam reducta, quam & rosaceum habet.

QVARTI LIBRI FINIS.

B

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΕ'ΝΗ, LIBER QVINTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

De medicamentis polychrestis futura hic est disputatio: uocant autem Græci πολύχρηστα, quæ multis affectibus conueniunt: etsi nonnulla ipsorum non modò speciem, sed etiam genus diuersum obtineant: omnia uerò ex contrarijs constant medicaminibus, etiam iuxta secundas qualitates, ac uires, non tantum primas. Patere arbitror cuiuis, primas me appellare caliditatem, frigiditatem, siccitatem, & humiditatem, tum ex harum coniugatione quadam compositas: secundas, quæ ipsas sequuntur, ut in quinto libro de simplicibus uberius percensui: ostendens nonnulla non solum ex compositis, sed simplicibus, ut nascuntur, emollire, quædam indurare, quemadmodum alia obstruere, alia referare, alia sordes gignere, alia abstergere, alia attenuare, alia incrassare, alia densare, alia rarefacere, alia carnẽ inducere, alia repurgare, alia cicatricem ducere, alia exulcerare, alia trahere, alia repellere, aliasq; similes eorũ differentias. Dictum mihi est superioribus cõmentarijs, quæ contrariorũ facultate necessaria esset tẽperatura, cuius etiã nũc paulò post mentionem facturus sum. Melius enim uidetur, duo quædã tria'ue medicamenta celebria, quæ multiplicẽ usum exhibeant, præscribere; deinde cõpositionis ipsorũ rationẽ interpretari. Exordiar aũt ab his, quæ nemo nõ nouit, quippe in Heræ libro, cui titulus

C est, νάρθηξ, prodita; tum apud alios, qui de medicamentis aliquid tradiderũt. At quia superiori libro de uirtutibus, quæ ulcera dysepulota, hoc est, uix cicatricem ducentia curant, uerba fecerim, animus est nunc, emplastra illa multiplicis usus primum exponere, quæ causa malignorum (nonnulli chironia nominant) composuimus. Porrò alia πολύχρηστα dicta, quòd multis affectibus diuersis conferant, non tamẽ chironijs, ea rursus seriatim referre proposuimus.

QVAE SCRIPSERIT HERAS.

ITaq; cum opere medicamentorum Heras Cappadox emplastrum quoddam ad huiuscemodi ulcera mirificè faciens tradiderit, inde sumam exordium, uerba ipsius adscribens, quæ hunc in modum sonant.

BONI COLORIS, CRVENTIS IDONEVM

epuloticum, seu cicatricem ducens.

Conglutinat purè, implet, atque cicatricem ducit: solutum cum cerato magis adhuc circa cicatricem inducendã efficax est: ualet etiam ad chironia ulcera, aliaq; similia insigniter: Nam callos consumit, deinde genuinã carnem generat. VALDE ALBVM; Ceræ pondo libras duas, frictæ pondo libras tres, eruginis rasæ põdo uncias sex, mannæ pondo uncias tres, olei heminas quinq;, aceti sextarium. Liquabilia siccis admiscentur: usus est emplastri ad uulnera: cum rosaceo temperatum pus educit: cerato solutum ad cicatricis usq; generationem repurgat: quidam tamen resinæ frictæ libras duas, & terebinthinæ tantundem ingesserũt: atq; sic præparatum, erugine rasa ipsum assumpserunt, ut collyrij tenorem haberet. Atque hoc imposuerunt, ubi callos cõsumere studerent: promptè enim hæc facit, ut etiam ossa separet. Meritò igitur emplastrum hoc Heras commendat ceu ex eruginis & aceti copia efficax, si quid in superiore libro dictorum meminimus. Laudat item panaciam ab eo uocatam, quam deinceps uerbis illius apponam.

D

PANACIA HERAE A NONNVLLIS

hygia nominata.

Ad omnem pastionem & malignitatem: hanc Græci κακοήθειαν, illam νομὴν appellant: sistit autem nomas, neq; crustas facit, neq; circumpositis partibus duritiẽ conciliat, rumpit ac tabefacit omne corruptum, ut nihil à liquida staphide differat: cohibet sanguinis eruptionem, tum aliam, tum quæ per hæmorrhoidas fieri solet, myrteo dilutum: item hæmorrhoidas ipsas tabefacit, & cõsumit, insuper fistulis medetur, & carbunculis, sanat ægilopas, & chironia, ut uocant: in summa, uix sanabilium, & diuturnorũ genus, latentibus locis, ueluti utero, unguento cyprino liquatũ: exterioribus præstat ut alia singula apponere. At omni ulceri impositum, quamuis agresti, mitius statim id efficiet, labores minuet, et uigilias. Hæc eius uirtus est. Chamæpityos denariũ pondo quatuor, symphyti denariũ pondo quatuor, chamæleontis denariũ pondo quatuor, marrubij denariũ pondo quatuor, apud alios sex, polij denarium pondo sex, centaurij tenuis denarium pondo sex, helenij denariũ pondo quatuor, mali terræ denarium pondo quatuor, thuris denariũ pondo duodecim S, myrrhæ denarium pondo trium, aloës denariũ pondo sex, galbani denariũ pondo sex, obuli unius S, olei denarium pondo centum octoginta, mellis triginta, propolis denarium pondo duodecim S, aluminis fissi denariũ pondo sex, obuli unius S, terebinthinæ denariũ pondo sex, obuli unius S, chalcitidis denarium pondo sex, obuli unius S, bituminis denarium pondo quinquaginta, terræ ampelitidis denariũ pondo quinquaginta, argenti spumæ denariũ pondo quinquaginta, gallæ denariũ pondo trium, pulueris iridis denarium pondo trium: contusæ pridie herbæ & radices oleo immittuntur: ubi nocte tota in eo durauerint, mane argenti spuma, ampelitis, bitumen injcitur: supra ignem lenem incoquũtur, ubi spissitudinem adepta fuerint, olla ab igne tollitur. Sin autem in alio uase mel, resina, galbanum, propolis colliquata, quæ oportet simul cõmiscere, in ollam fundendo: deinde arida quibus cum medi-

A medicamen coquitur, donec digitos non coinquinet. Rursus ab igne deposito myrrha leuis facta, & thus inspergitur, sed ita ne quando efferuescat, & quantum fieri potest, amplo intra ollam spatio coquatur: difficulter enim restingui potest, si quid attingat. Hæc quidem Heras de panacia: nos materiem ipsam à medicamẽtis, quæ priore libro scripta sunt, ad ulcera uix sanitatem recipientia differre indicabimus. Nam illa solis constant metallicis, quædam paucis, quædam pluribus. Pauca illorũ radices ac herbas continent. Panacia hæc secus habet: recipit enim malum terræ, & iridem, imbecilliora quidem centaurio, & chamæleonte, quantum ad malignorum ulcerum curationem attinet, non tamẽ repudianda: herbas autem ualentes assumit, easq; frequẽter solas, chamæpityn, poliũ, & symphyton, quibus ualentius est marrubium, & helenion. Itaq; marrubio etiam solo uti queas in his quæ carnem abunde humidam circa ulcus habent, & sordidiorem: helenion uerò neq; his conuenit solũ inspersum, sicut nec aliud quoduis acre. Siquidẽ didicistis in opere de simplicibus medicamentis acrium, & amarorum medicaminum discrimen: nempe acria irritare, mordere, calefacere, & fluorem in affectis partibus concitare: amara uerò exiccare citra morsum & calorẽ, eoq; exulceratis conducere. At quoniã ex herbis istis compositionẽ paranti, institutum erat, emplastrum inde non siccum quod inspergi possit, ἐπίπαστον Græci uocant, efficere, uerum ad emplastri cõfecturam uel ceram, uel resinam, uel omnino argenti spumã diutius coctam temperaturus, unde uirtus herbarum solueretur, miscuit ipsis nonnulla medicamenta tam ualida, ut ulceribus per se exhiberi non queant. Valida autem hæc duplicem communem uim & qualitatem obtinent: nonnulla austeram, acerbamq;, alia acrem & acerbam. Huius igitur gratia ex ijs quæ acrimoniam sortita sunt helenion miscuit, ex ualide astringentibus (hæc enim austera & acerba nominamus) alumen, & gallam immaturam. Qualitates autem utrasq; ualentes habent, quemadmodũ & uires in ipsis, chalcitis cum sit acris & astringens. Dictum est superius necessariã esse malignis ulceribus,

B & præsertim cum fluori sint obnoxia, qualitatẽ austeram. His ergo omnibus, quæ dixi, admista argenti spuma est, resina, & thus, quò pharmacum emplastri formam accipiat. Sed argenti spuma ex media materia est: thus concoquit, & pus mouet, si tanquam ad temperatam naturam respicimus. Nam id humidioribus corporibus carnem producere ostendimus. Quinetiam ex medicamentis quæ concoquunt, quæq; uim à pure mouendo, ἐμπυητικὴν Græcè dictam, habeant, nullum ualenter digerit, sicut nec acre. Siquidem eiusmodi mediocriter excalefaciũt: imò & emolliũt magis, & exiccant. Quare thus etiam rectè admistũ est in superioris emplastri compositione, uti mitigatorium quid et lene accipiat. Huius potentiæ oleum quoq; est, emplastri coquendi causa secundum primam rationem temperatum, in quo duæ facultates simul existunt, mitigatoria uidelicet, & quæ ualida pharmacа obtundit, siue hæc acri, siue austera uirtute sint prædita. Certè ampelitis terra siccat, & digerit, nihil manifestò acre continens: propterea malignis ulceribus idonea est, etsi solam per se tritam inspergas. Galbanum uerò eò quod concoquit, emollit, mitigat, & dolorem sedat, prædictæ compositioni adiectum est: quamuis thus easdem uires, sed imbecilliores quàm galbanum habeat: quod utrasq; facultates ualentiores possidet. Terebinthina resina simul cum detergendi discutiendiq; facultatem habeat, etiam affectus tales quodammodo concoquit. Bitumen uerò cũ eo, quod calefacit, nõ uehementer siccare nouimus. Quibus omnibus emplastri autor medicamentum tractoriæ uirtutis, propolim nimirũ admiscuit, quoniam eius usum multiplicẽ esse uoluit: omnia uerò πολύχρηστα maximè uarias potestates habere necessitas est, ut pluribus uitijs medeantur. Sic non parũ mellis addidit, sciens ipsum siccans, digerensq; putrescentibus esse familiarissimum. Quippe ex ijs est, quæ nõ putresiunt, & mixta eiusmodi à putredine reseruat, præterq; extremè ad putrescendum idonea, quæ humida sunt, & calida. Atq; mel copiosius alijs medicamenti cõpositor indidit. Nam si tria quæ coqui desiderant, excipias, bitumẽ, argenti spumã, terram ampelitidem,

C alijs maius est, atque his ipsis, bitumini, argenti spumæ, & ampelitidi, tantum adiecit olei, quantum putrefactioni commodum est, coniecturam ab alijs sumens, quæ sicca pharmaco immittuntur. Insuper ex omnibus perfectè coctis, myrrhã & aloën uoluit inijcere, quæ duo citra rosionem siccant: uerum differunt, quòd aloë astringat, myrrha tenuiorum partium sit, magisq; siccet. Haud scio cur Heræ uisum fuerit minoribus temperaturis panaciam hanc conscribere, quam alij maioribus conficiunt. Siquidem nonnulli omnia duplicata habere ipsam tradiderunt: alij quadruplo copiosiora, galbani sanè denarios sex, obulum unum s, Heras numerauit: alij decem & semissem: quemadmodum alij rursus uigintiquinque, augentes simul alia ad portionem, ut nusquam dicatur in temperatura, obulus, uel semiobulus. Itaque aduertere uos oportet, panacias apud alios scriptas huic conferentes, utrum omnia duplicata, uel quadrupla habeant. Ac si respondeant omnia aucta, non putabitis illas ab hac esse diuersas.

ISIS A QVIBVSDAM EPIGONI DICTA.

Multiplicis usus est medicamentum, quod Isidem appellant, ab omnibus commendatum. Ego certè apponam modò, quæ Heras de illo memoriæ prodidit. Hæc illius uerba sunt.

MEDICAMENTVM A NONNVLLIS EPIgoni dictum, ab alijs Isis.

Facit ad omne uulnus, ad capitis affectus cum ossium præcisione, sanat citra reparationem, ualet ad punctus neruorum, quos νύγματα Græci uocant: item scolopas, & hominum morsus: uenenum trahit uiperæ, scorpij, draconis marini, pastinacæ: curat fracturas artuum cum uulnere: callum obducit citius, tutiusq; fistulas omnes recentes, ueteres, hypophoras, sinus, phymata, parotidas, abscessus in mammis & alis futuros aut factos sanat. Aduersus fluxionem nobis uenientibus strumas adhuc aufert
D cum tunicis, celerrimè pus educens, sistit oculorum fluxiones fronti impositum, tollit liuorem, gangrenas non patitur latius serpere, putredinem purgat: in summa, ad quoduis bonum: hæc recipit.

Ceræ denarium pondo centum, terebinthinæ denariũ pondo ducentorum (secundum alios centum) squamæ æris rubri denarium pondo octo, æruginis rasæ denarium pondo octo, mali terræ rotũdi, quæ ἀριστολοχία στρογγύλη Græcè dicitur, denariũ pondo octo, thuris denarium põdo octo, salis ammoniaci denariũ pondo octo, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, aluminis combusti denarium pondo sex, æris usti denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo duodecim, aloës denariũ pondo duodecim, galbani denarium pondo duodecim, olei ueteris heminam, aceti acris heminas duas. Quæ liquari possunt, siccis in mortario superfunduntur. Sic quidem Heras Isim scripsit, non adhuc particularem omnem usum ei apponens, ut in alijs cõsueuit. Insuper quòd ad Epigonũ illud refert, à plerisq; dissentit, quos exactius de Epigono scripsisse arbitror: præterea ueluti in carcere conclusus, curansq; aliquem ex potentibus, ab hoc abstinuit. Adiecisse ipsum aiunt præscripto medicamini, dracunculi radicem: atq; ego semper ita usus sum. Quoniam & præceptorum meorum unus usurpabat, apponens in prædictam temperaturam Heræ, dracunculi denarios octo, insuper olei cyathi dimidium, aceti heminam, ad hæc colophoniam resinam, non, ut Heras, terebinthinam, sed in emplastri confectione ab illo dissentiebat: galbanum aceto cum alijs in pila macerans, atque ita admiscens, quemadmodum & Heras inquit, liquabilibus, deinde medicamentum manibus plurimum emolliebat, attingens acetum quam acerrimũ: postea in uase æreo reponebat: & infusum longo tempore seruabat: atq; ita excipiens utebatur. Appellauit ipsum, uelut alij quidam, Hermonis Hierogrammatei: alibi scriptum inuenias, ex adytis templi Vulcani in Aegypto hoc quoq; esse: quemadmodũ & illud quod διὰ δικτάμνου,

hoc

A hoc est, ex dictamno. Temperaturã uerò simplicium medicamentorum quæ id constituunt, omnes propemodum æqualem scripserunt: proinde titulus licet diuersus existat, non opineris aliud esse atque aliud, & quod ex adytis sacrum dicitur, & Hermonis Hierogrammatei, & Epigoni: nam omnes has appellationes habet. Liquatum cum cerato liquido purgat, & ulcera cicatrice obducit. Quidam ex cerato triplicato dilui tradiderunt, nonnulli duplicato: utrique temperaturam indefinitè distinguentes. In quibus etenim ulcus purum satis efficitur, si tribus cerati partibus temperatum fuerit, non oportet duplicatum adijcere. In quibus minus purgatur, ibi ceratũ duplo maius assumendũ. Nouimus enim efficacius omne id genus medicamentũ esse, quod nõ multo cerato miscetur: imbecillius, quod multo. Nihil mali est aũt, dracunculi quoque tantillam mentionẽ facere, quod per æstatem caule exiccato, & herba tota, radicem amputare oportet; deinde in domo sicca, solem non habente, paulò post dies sex uel septem ipsam in orbiculos diuidere, eosque filo traiectos in sicca domo & à sole remota rursus suspẽdere, ac sic ubi medicamentum præparare uoles, radicem cõtundere: quæ seorsum tusa & leuigata probè, ut puluis fiat, malignis ulceribus medetur.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΔΙΚΤΑΜΝΟΥ, ID EST EX DICTAMNO.

Item quod ex dictamno emplastrum conficitur, hieram, id est, sacrum appellant: dicentes & hoc in Vulcani templo iuxta Memphim inuentum esse: omnes ipsius huiusmodi temperaturis meminerunt, uel parum adeò ab his differentibus. Sufficiet hic uerba Heræ de ipso adscripsisse, quæ in hunc modum habent.

ΙΕΡΑ EX VVLCANI TEMPLO
ad Memphim.

B Facit ad recentia, cruenta, fluida, ad neruorum præcisiones, uetera ulcera, suppurascentia, contusa, putredines, carbunculos, nigritias, ulcera fluentia, dysepulota, parotidas, chymethla, abscessus, strumas, furũculos, duritias: tela educit, aculeos, quos σκόλοπας Græci nuncupant, ossa ex capite: sanat ferarum ictus, scorpionum morsus, phalangiorum, muris aranei, hominum: ualet ad omnem colli dolorem, humeri, articulorum, uice malagmatis. Sistit oculorum fluores, non modò recentes, sed etiam ueteres: tollit capitis dolorem inunctum: rosaceo dilutum & uteri dolorem sedat, tum illitu, tum suffitu: necat insuper feras suffitu. Hæc recipit.

Olei ueteris heminas duas, argenti spumæ denarium pondo centum, eruginis rasæ denarium pondo octo, squamæ denarium pondo sex, colophoniæ liquidæ (alij, piceæ) denarium pondo quinquaginta, mannæ denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo †sedecim, æris combusti denarium pondo octo, diphrygis denarium pondo sex, gentianæ denariũ pondo sex, aloës denarium pondo octo, galbani denariũ pondo duodecim, propolis denariũ pondo octo, ceræ denariũ pondo †uigintiquinque, mali terræ denariũ pondo decem, dictamni cretici denariũ pondo decem. Argenti spumã, oleũ nouo fictili nigro supra prunã incoquito, ut omnino aut ferè fiat amolynton, hoc est digitos non inquinet. Deinde cacabum deponens eruginem indito, squamamque, & coquito, ut nõ prorsus amolynton fiat: postea rursus auferens, resinam, ammoniaci guttam inijce, percolata, mouens donec feruere desinat: mox repones iterum, paululumque sines: cum tollis, æs, diphryges inspergito, rursus coquens, ut manus non inquinet. Interdum enim his iniectis diluitur: postea deponẽs, ceram addito, iterum coquito, dum amolynti habeat temperamentũ: quod celeriter accidit: postremo propolim immittes, ac reponens paulisper sines: cum deponis, addes aloën, mannam, dictamnũ, malũ terræ, gentianam. His abũde refrigeratis, singula leuissima insperges, mouẽs: si amolynton sit, tolles: sin minus, leni igne coques. Hæc quidem Heras de emplastro scripsit. Composuimus id nos interdum & sine combusto ære, & diphryge: unde quæ in alto latebant,

Aliâs † uiginti sex.
Aliâs † uiginti

C magis attrahebat, emolliebat, & discutiebat: non tamen ulceribus ægrè cicatricem ducentibus idoneum. Quinetiam citra dictamnum cōfecimus, rursus pro ipso alijs apponentes, chrysocollæ denarium pondo sex, ut maligna ulcera felicius sanaret.

ΙΚΕΣΙΟΣ NIGRA.

Medicamen titulo Icesion, usus multiplicis, quidam gignendi casu scripserunt, Icesij. Heras itaq; de ipso hæc tradit.

ΙΚΕΣΙΟΣ.

Ad uulnera, canum morsus, duritias, parotidas, condylomata, & maligna. Item ἐπισπαστικὸν est, quasi dicas, trahens, & glutinatoriū, quod Græci uocant κολλητικόν: ualet insuper ad aquam intercutem.

Argenti spumæ denarium pondo centum, bituminis iudaici denarium pondo centum, ampelitidis denarium pondo centum, mannæ, propolis, singulorum pondo denarium uigintiquinq;, galbani denarium pondo duodecim, scissilis denarium pondo duodecim s, iridis denarium pondo duodecim & s, terebinthinæ denarium pondo sex, olei crudi, ὠμοτριβὲς appellant, heminas sex, mellis heminā unam, chalcitidis denarium pondo septem s, gallæ omphacitidis denarium pondo sex, myrrhæ denarium pondo sex. Argenti spuma, bitumen, ampelitis cum oleo incoquuntur: ubi semicocta fuerint, propolis, resina, & galbanum, cocta ex melle separatim miscentur: postquam constiterint, reliqua adijciuntur: mouentur autem spatha ex tedæ ligno confecta. Huius emplastri misturæ pondus non eandem omnes, ut in sequentibus ostendetur, tradiderunt.

NIGRVM EX DVABVS ARISTOLOchijs, hoc est, malis terræ.

D

Celebre emplastrum, usus multiplicis, ex duabus aristolochijs cōfectum, quod ipse Heras quoq; in eam sententiam scripsit.

NIGRVM EX DVPLICI ARISTOLOCHIA.

Facit ad articulos solutos, fluori obnoxia repurgat, implet ex altero dilutum.

Picis pondo libram, ceræ pondo libram, bituminis pondo librā, terebinthinæ pondo libram, mannæ pondo selibrā, uel uncias septem, eruginis rasæ pondo selibram, cerussæ pondo selibram, chalcanthi pondo uncias quatuor, mali terræ longi pondo uncias quatuor, illyricæ pondo uncias quatuor, malicorij pondo uncias duas, gallæ immaturæ pondo uncias duas, æris combusti pondo uncias duas, spinæ pondo uncias quatuor, mali terræ rotundi denarium pondo quatuor, aceti heminam, ricinini uel olei ueteris heminam. Quæ liquefieri poterunt, simul liquato: deinde cerussam, eruginem, & chalcanthum, cum aceto leue factum inspergito: mox supra ignem ponens, ut coëant arida indito igne subtracto: postea infundens subigito. Hæc tum Heras, tum alij de ipso scriptum reliquerunt: ratio eius qui id composuit non obscura est, recordantibus, quæ hic & in prioribus commentarijs dicta sunt. Constant enim ex contrarijs facultatibus, attractrice, & repultrice, quæ commune habent, ut exiccent. Superat autem in eo repellendi uirtus, quæ adest astringentibus, chalcantho, malicorio, gallæ, æri cōbusto, et spinæ: ob hoc etiā ad solutos, id est laxatos articulos cōuenire ipsum affirmat: malū terræ, & iridē astrictorijs admiscuit, utpote rarefaciendi & digerendi potestate prædita. Vt aūt emplastrū fiat, nec siccum, sed ut inspergi possit medicamentum, ἐπίπαστον nuncupant, oleum & cera temperata sunt: cera quidem ceu materies solum, sicut & oleum, si commune fuerit hoc, nec ricininū, uel uetustum. Quippe didicimus hæc calefacere & digerere: terebinthina uerò resina præterquam quòd emplastri temperaturam medicamento conciliet, cum cera hoc tantum non possit, etiam emolliens quid, & digerens, detergens q; obtinet. At cum thus eadem præstet, manna astringendi uim totam & qualitatem assumpsit. Vocant enim sic micas concussu elisas, thuris participes: parum

item

A item corticis. Iam & bitumen abundè siccat: ad emplastri confectionem idoneum medicamen. Atque hæc de illius compositione sufficiunt. Porrò emplastri autor, cum uellet medicamenta ualenti uirtute prædita miscere, æruginem & acetum ipsis adiecit, quæ siccare, exedere, & in altum corporis penetrare, tum alijs usum ostendere possunt: temperantur autem hæc cum digerentibus, ut humores crassos particulis quas curamus, infixos attenuent. Restat igitur de cerussa quippiã dicere, quã ceu ad emplastrum conficiendum aptam, non ut aliquid cooperaturam admiscuisse illum, est perspicuum. Ego uerò argenti spumam potius adiecissem, quæ emplastris conuenit, & refrigerat cerussa: alijs quibusdam utilis, ad propositi emplastri uires nihil præsidij affert.

EMPLASTRVM AZANITI.

Mplastrum azaniti uarij usus, & nobile: de quo Heras ita scribit.

EMPLASTRVM AZANITI.

Picis aridæ pondo unciam, ceræ pondo uncias tres, adipis suilli pondo uncias tres, seui taurini pondo uncias tres, œsypi pondo uncias tres, resinæ piceæ pondo uncias quinque. Facit ad maligna omnia, gangrenas, fistulas, recentia uulnera, ambusta igne, perfrictis prodest ut acopon, item pessulus est emolliens: conuenit ad uteri ulcera, phymata, & parotidas: cum ulcera caua fuerint, copiosiore utitor medicamento; ubi ad cicatricem inclinare uidentur, parciore. Porrò medicaminis proprietas est, humorem sordidum gignere: benefacit lippientibus, palpebris suprapositum: oleum medicaminis affectui opponitur: quare obseruato ne infundas. Cum autem præparabis, picem, resinam, seuum taurinum inijcito: ubi fuerint liquata, adipẽ suillum, mox resinam, postremo œsypum refrigeratum. Totum

B autem igne, non flamma liquefacito: maximè ualet in quibus nerui uel musculi percussi sunt; item ad maligna.

EMPLASTRVM HALIEI ΔΙΑ ΣΥΝΩΠΙΔΟΣ, *id est, ex synopide.*

Aliei celebre, & multiplicis usus emplastrũ nihil minus quàm priora, Heras ad uerbum ita tradit.

HALIEI.

Ad uetera, & quæ cicatricem ægrè ducunt: item digerit, præsertim in mammillis duritiãs: utimur eo tanquam optimo ad plurima: Ceræ pondo minam, argenti spumæ pondo minam, mannæ pondo denarium octo, terebinthinæ denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, synopidis denarium pondo, olei ueteris heminas duas. Oleum, argenti spuma, dum manus non inquinent, incoquuntur: deinde cera, resinaq;. Liquefactis ipsis, sublatisq; ab igne synopidem immittito, et galbanum: postea mannam. Idem facit ad marinorum ictus summè. Vsus quandoq; sum in quodam à pastinaca percusso summoq; dolore uexato, & mirificè profecit. Similiter in ijs qui a scorpione morsi erant. Hactenus Heras. Deinceps Critonis emplastra inspiciamus.

QVAE SCRIPSERIT CRITO.

Eras librum unum de medicamentorum compositione fecit, cui titulus est, Narthex. Quinque uerò tales Critonis præter Cosmeticos seruantur. In quarto illorum emplastra prædictis similia specie commemorat: quædam, ut Heras, in totum simili modo confecta: nonnulla insuper, quorum Heras non commeminit, quæ ego mox apponam, non, etiam si cuiusdam aliter ab Hera descripti mentionem facit, omittens: quemadmodum in Icesij emplastro factitasse apparet. Alia nanque pondera & mensuras huius emplastri Crito scripsit, sicut alij quidam non ut Heras posuit. Incipiam

C igitur à primo Icesij, in cuius simplicium medicamentorum pondere inter omnes non conuenit.

EMPLASTRVM ICESII.

De Icesij medicamento hæc Crito. Icesij ad omne uulnus, recens, uetus, contusa, luxata, fracturas, phlegmonas, & omnem dolorem, quem protinus sedat. facit ad abscessus, phymata, strumas, carbunculos, parotidas, phygetla, condylomata, impetigines, clauos, nigritias, hæmorrhoidas phlegmone tentatas, fistulas, ambusta igne: dilutum myrteo, uel rosaceo, ualet ad ulcera, aculeos, tela, canũ hominũq; morsus, ferarum ictus: item ad sanguinem cohibendum utitor, & loco malagmatis ad omnia: oleum uerò non adhibendum est: iam lippientibus in linteolo collyrium adhibetur: sint autem splenia maiora: iuuat quoq; hydropicos.

Terræ ampelitidis, bituminis, argenti spumæ, singulorum pondo minas duas, ceræ, thuris, terebinthinæ, propolis, singulorum minæ dimidium, galbani, fissilis, singulorum pondo minas quinque, myrrhæ, gallæ, iridis, singulorum denarium pondo duodecim, chalcitidis denarium pondo sex, mellis heminas duas, olei omphacini congios duos (quidam heminas duas) Ampelitis, bitumen, argenti spuma cum oleo coquuntur, humore prius expresso, ut fiant leuia. Incoquuntur autem igne nõ acri, spatha ex tedarum ligno assiduè mouentur, ne subsidant: nam citissimè comburuntur. Quæ liquari possunt, in alio uase liquefacito, melle prius seorsim cocto, ut spissitudinem accipiat, ac in cacabo pulchrè densatis temperato: rursus enim soluitur, his præmissis: deinde arida insperguntur satis refrigerata: postremo thus: ac ubi in unitatem coierint, utitor. Hanc scripturam ab Herodoto accepi. Hæc sanè Crito de Icesio scripta reliquit. Videtur autem in simplicium medicamentorum, unde totum componitur, temperamento ab Hera dissentire: ac partim hæc discordia manifesta est, partim dijudicari uix potest. Etenim Heras rectè faciens omnium
D pharmacorum pondus in denarios redegit. Crito autem ampelitidem terram, bitumen, argenti spumam non pro denariorum pondere scripsit, sed duas singulorum minas inijciendas censuit. At ab ijs dissensit, qui de ponderibus & mensuris scripserunt, quantum uidelicet minæ pondus existat: nonnulli enim sedecim unciarum esse dicunt, quidam uiginti: alij etiam distinctionem faciunt, Alexandrinam ponentes uiginti uncias pendere, aliam sedecim: atq; hoc adhuc minimum est: uerum ex his qui minam in denarios redigunt, alij centum, alij plurium denariorũ esse confirmant: quia & unciam pleriq; septem denarios & semissem ualere malunt, alij septem duntaxat, reliqui octo. Hæc cum ita se habeant, quot denariorum minam à Critone positam æstimare oporteat, inuenire operosum est. Apparet in alijs quoq; centum denariorum minam esse uelle: ac si ita res habet, duplicatam Icesij compositionem ab eo scribi putabimus, cum Heras trium horum medicaminũ priorum, terræ ampelitidis, bituminis, & argenti spumæ, singulorum denarios centum posuerit, Critone pondus in ducentos redigente. Videamus igitur, an sequentia duplicato consentiant: quædam nanq; apparent, quædam non item: meminit autem post tria prima, ceræ, thuris, terebinthinæ, propolis: singulorum minæ dimidium, hoc est, denarios quinquaginta immittendum præcipiens. Etenim præposuimus tanquam mina centum denarijs ualeat, temperaturam esse scriptam. Quod si est, in thure, pro manna uidelicet posito, Crito cum Hera conueniet. Pari modo in propoli, non tamen terebinthina. Quippe uigintiquinque denarios Critonẽ scripsisse oportebat, cum Heras duodecim, & s, statuerit. Porrò in cera maximè uiri controuersantur, discordantq; quippe cum Heras ceram omnino non inijciat. Didicimus enim illius uim esse, mediocriter emollire. Cæterum apud Critonem deinceps scripta est, galbani, scissilis, singulorum quarta minæ portio. Atque in hoc uir Heræ suffragatur. Nam quarta pars minæ, quæ centũ pendet denarios, uigintiquinq; denarios efficiet: qui duplum sunt duodecim s, ab Hera scriptorum. Iam uerò à minæ uocabulo digressus, in sequentibus Crito myrrhæ, gallæ, iridis, singulorum denarios

A narios duodecim cum prædictis temperandos iubet, Heræ consentiens. Siquidem ille sex cuiusque adijciendos præcipit. Inde rursus Crito chalcitidis denarios sex tradidit: hic quoque non multum ab Hera discordans. Nam cum omnia duplicata sint, conueniebat & chalcitidem non sex, uerum quindecim habere, ubi Heras septem & S, scripserit. In melle quidem uiri concordes sunt, Heras heminam unam, Crito duas posuit. Restat autē de oleo quæstio magna, non solum inter duos illos, sed alios quoq;, qui medicamentum hoc usurparunt, sicut procedente sermone dicemus. Hi igitur inter se hactenus differunt: etenim Heras olei crudi heminas sex scripsit: melius enim sic, quàm ut alij quidā dixerunt, cyathos sex. Quippe in coctione argenti spumam, bitumen, terram ampelitidem, ubi semicocta fuerint, tum aliàs singula Heras immittenda existimat. Atqui semicocta esse non possunt, cyathis sex immissis. Scimus enim plerosq; ex his qui pharmaca componunt, subinde centum argenti spumæ denarijs duas heminas indere. Atque hoc iam totum antea in primo huius operis uolumine comprehensum est: nempe metallicorum quoque uncias nouem heminam unam esse licere, sicut alij quidam putarunt. Quin & duodecim inijcere possumus, ut alij præcipiunt probè docti, si medicamen diutius coctum fuerit (licebit autem hoc ipsum copiosiore oleo imposito) maiorem siccandi uim acquirere. Quòd si ab igne statim sublatum fuerit, minus propter olei paucitatem exiccabit: emolliet autem magis, & mitigabit. Quare sex cyathi omnino repudiandi sunt: sex autem heminæ, quæ singulæ uncias nouem faciunt, inijciendæ. At si largius medicamentum uoles incoquere, quò siccet euidentius, nihil obstat etiam duodecim unciarum heminas infundere. Itaque Hera sex heminas scribente, liquet Critonem duodecim heminas immittere oportere, ut simul in hoc, sicut in alijs duplicata mensura existat. Verum scripti sunt ab eo olei omphacini congij duo. Iterum hic damnandi sunt, qui heminas duas posuerunt. Ergo si congium sex
B heminarum esse statuamus, uirorum consensus manebit: si uerò non heminas sex, uerum sextarios sex ponamus, non parua dissensio orietur: multa nanq; erit copia, ut ad portionem aliorum, si olei sextarios duodecim infundas. Hæc quidem in præsentia de Heræ & Critonis in superiore pharmaco discordia. Cum uerò ad Andromachum uenerimus, dicetur itidem nonnihil de illius cum utroque, partim consensu, partim controuersia.

ISIS VIRIDIS.

Sidem hic quoq; scripsit, quemadmodum alij propè omnes: at quia diligentius tum usum ipsius uniuersum, tum præparationē tradidit, ac nonnihil ab Hera discesserit, uisum mihi est etiam ab hoc scripta ad uerbum subiungere.

ISIS QVAM NONNVLLI EPIGONI VOCANT.

Per se ad squamarum abscessus facit: item crassiorum ossium fracturas iuuat, linamento uel splenij modo imposita: ualet ad aculeos, omniumq; ferarum ictus & morsus: sanat omnes punctus, & uulnera ferro facta in bello, & aliter: curat etiam fistulas impositum, & collyrium, discutit callos, & conglutinat, alteri temperata ad omne uulnus linamento, & splenij instar adhibita ualet: prodest ad maligna & diutina, ac ab alijs corrupta: in quibus derasis prius medicamento diluto utor: mirificè facit ad sinus conglutinandos, dum magni fuerint. Nam exiccandis illis coniūgendisq; conuenit, tum linamento imposita, tum per se, tum alteri mista, in quibus adenes quosdam, uel membranas eliquare uolumus: utor etiam ad fracturas cum uulnere & sine hoc. Callum enim ducit celerrimè, & partes affectas astringit. Insuper in quibus aliud malagma non proficit, ipsum exactè prodest, & ungues ex læsione uacillantes, uel confirmat, uel extrudit: & dentes ex ictu motos stabilit. Summatim, infinita sunt, quibus indifferenter adhibitum, conducit. Item ex alio diluitur: intemperati pars una sumitur, cerati partes duæ nonnunq;: atq; adhuc magis diluitur: sed

C uſum & exercitationem requirit. Fit nanque ceratum interim & per reſinam pityinam. Compoſitio talis eſt:

Guttæ ammoniaci, æruginis raſæ, ſalis ammoniaci, ſquamæ æris, æris uſti, aluminis rotundi, mali terræ, thuris, ſingulorum pondo denarium octo, myrrhæ, aloës, galbani, ſingulorum denarium pondo duodecim, ceræ pondo denarium octo, reſinæ colophoniæ pondo denarium ſex, nonnulli terebinthinæ tantundem, olei ueteris heminas duas, aceti heminas duas. Epigonus uerò & dracunculi radicis ſucci denarium pondo duodecim, & marrubij ſucci tantundem, ſorios ſucci denariũ pon do octo: omnia diligenter contuſa ac cribrata mortario inijciuntur: paulò poſt acetum in ſole affunditur, donec terendo totum conſumatur: ubi leue factum fuerit, liquefacta & refrigerata raſaq; diligenter, ijs quæ in mortario ſunt admiſcentur, ac ſubacta excipiuntur. Hæc ſcripſit Crito. Ego ſine liquore ſorios ipſum præparaui, & nonnunquam alumen ademi. Vſus ſum in neruorum uulneribus medicamento: nam ualentius efficitur, aceto acerrimo undiq; circunclusum: reponitur, & diebus circiter quindecim emollitur.

MEDICAMENTVM MACHAERIONIS.

Elebre ſimul & multi uſus eſt. Conuenit affectibus ulcerum, de quibus totus hic liber ſcribitur. Sic autem Crito ipſum protulit ad uerbum.

MACHAERIONIS.

Ad omnia recentia uulnera: conglutinat, & phlegmonem arcet, præſertim ubi contuſio fuerit: rabioſi canis morſum ſummè curat ampliori loco impoſitum: alterat continuè: pilula inde ſumpta fabæ magnitudinis, diebus triginta ad omnem paſtionem facit, maximè phagedenicam: item ad aurium uitia, naturaliumq; ulcera: in oſſibus denudatis carnem producit: narium ulcera ſanat. Eſt etiam uiride; diluitur roſaceo uel omphacino: mali terræ rotundi, quæ ἀριστολοχία στρογγύλη Græcè dicitur,
D pondo unciam, galbani pondo unciam, opopanacis pondo unciam, æruginis raſæ pondo unciam, iridis illyricæ pondo unciã, guttæ ammoniaci pondo unciam, myrrhæ pondo unciam, terebinthinæ pondo uncias ſex & s, ceræ uncias ſexaginta s, olei omphacini pondo uncias ſex & s, Dimidium olei cum ærugine teritur, reliquũ cum cera terebinthina coquitur.

ΛΥΣΡΑΧΙΤΙΣ DAMOCRATIS
ad uerbum.

T hoc ex celebrium lateq; uſu patentium pharmacorum numero exiſtit: ſcribit de eo Crito hunc in modum.

ΛΥΣΡΑΧΙΤΙΣ.

Eximiè facit ad ſinus callo undique circundatos, & fiſtulas, impoſitum, ſi orificium ſit, quod linteolum medicamento illitum queat excipere, impoſito, ac citius proficiet. Vtitor eius uirtute in humetis, fluentibus, & diutinis diſpoſitionibus: tertio quoq; die utplurimum ipſum mutans: podagricos iuuat mirificè in acceſſionis principio illitum, ac in latum circumpoſitum: qui & ad conſuetas ambulationes & uitæ uſus dimittantur: citra balneum ad triduum, dieſq; aliquot permaneant: non enim materiæ dat acceſſum cum affectus increſcit: conuenitq; omni ulceri ſex cerati partibus admixtum: inueteraſcens melius euadit. Aluminis rotundi denariũ pon do octo, ſquamæ denarium pondo duodecim, æris combuſti denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo nouem, galbani denarium pondo decem, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim, alij decem, thuris denarium pondo nouẽ, myrrhæ denariũ pondo nouem, ſtyracis denarium pondo quindecim, myſeos denarium pondo trium, chalcitidis denarium pondo trium, ſcyllæ medullæ denarium pondo octo, picis liquidæ denarium pondo quatuor, iridis illyricæ denarium pondo nouem, ſecundum alios quatuor, terebinthinæ denarium pondo decem, alij ſeptem,

A ptem,pityinæ denarium pondo decem,alij sex, ceræ denarium pondo septuaginta quinque,olei pondo libram s. Quidam etiam medullæ cerui denariū pondo octo adijciunt: squamam, æs,mysi, chalcitidē, scyllam, ex aceto prius quamacerrimo in sole terito,ut leuia fiant:leuigatis malum terræ & iridem adijcito. Hæc prius contusa, tenuique cribro discreta, rursus aceto circunfusa terantur. Atque hoc tamdiu facito,quàm asperdinem sentias,cauens interim ne acetum consumatur. Postquam leuia fuerint,alumen addito, facitoque hæc, donec & illud in puluerem redigatur: deinde myrrham,mox thus,ab hoc ammoniacum, postea styracem, postremo picem indito.Hæc in calido sole uruntur,quò styrax elaboretur. Vbi iam leuitatem & sordium crassitudinem nacta fuerint,ceram,resinas,& oleum liquefacta, & paululum ex feruente medicamēto decocti,galbano superfundito, idque congregatum in pila terito, ac quæ liquefiūt modicè refrigerata indito, tunc galbanū deponens, dissoluensque,in uas fictile percolato,ac ubi deraseris,cum ijs quæ in pila sunt temperato.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΙΤΕΩΝ.

Quod ex salicibus constat,præclarum & in multos usus idoneum, similiter prædictis Crito hisce uerbis recensuit.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΙΤΕΩΝ.

Prodest cruentis ulceribus impositum. Idem articulis solutis conuenit, fistulis, flaccidis carnibus,præsertim quæ summo corpore extant. Valet item ad erysipelata, aliosque plurimos affectus sine ufturis. Misyos, chalcitidis, eruginis, cerussæ, gallæ,aluminis scissi,& rotundi,cretæ sutoriæ,singulorum pondo uncias sex,ceræ, resinæ pityinæ,picis,bituminis,salicis foliorū,singulorum pondo uncias duas, olei heminas † quatuor,uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias sex, malicorij pondo uncias sex,aceti sextarios sex: salices ex aceto incoquantur,donec relicti fuerint sextarij duo, deinde erugini, cerussæ, & cretæ sutoriæ prius tritis, folia immittito, simulque terito, deinde sicca ubi leuigaueris, rursus exprimito, postea liquefacta superfundito. Hoc Asclepiades sine chalcantho & malicorio præparat,sicut in secundo huius operis commentario docuimus. Aliud post hoc διὰ ἰτεῶν Crito in istā sententiam ædidit. Aliàs † duas

B

ΔΙΑ ΙΤΕΩΝ LITE HERODOTI.

Cretæ sutoriæ, gallæ omphacitidis,aluminis scissi,rotundi,singulorū pondo uncias sex,ceræ,bituminis,picis aridæ,salicis foliorum,pityinæ,singulorum pondo libras duas,olei pondo libram,aceti sextarij dimidium.

QVAE TRADIDERIT ASCLEPIADES EIVSdem generis emplastra.

Superioribus annumerantur tum quod ad Asclepiadem refertur ab omnibus cognitum,tum quod ex dictamno constat: sed quia Asclepiades manifestò de ipsis scripsit, etiam nunc eorundem mentionem faciam. Porrò commodum ex eo quod bis uel ter scribitur,aliud insuper accedit,puta ut cognoscamus,in quibus simpliciū misturis, ac ipsorum pollicitis scriptores illorum inter se conueniant, in quibus item discordent.

HALIEI RVFVM.

Ad cruenta uulnera & neruos præcisos ualet,item ulceribus uetustis cicatricem ægrè ducentibus & fluidis conducit,quin & emollit optimè,præsertim in mammis ortas duritias: medetur canum hominumque morsibus insigniter: ualet ad pastinacæ & draconis,aliorumque sæuorū piscium ictus. In summa, uirtutem habet mirificam. Argenti spumæ, ceræ, cuiusque denarium pondo centum, terebinthinæ, mannæ, thuris,galbani,minij synopici,cuiusque denarium pondo octo, olei sextarium: præparato sicut prædiximus.

GALENI HALIEI.

Argenti spumæ,ceræ,cuiusque denarium pondo centum, terebinthinæ,myrrhæ,

C synopici, eruginis rasæ, squamæ, singulorum denarium pondo octo, mali terræ denarium pondo octo, thuris denarium pondo uigintiquinque, diphrygis denarium pondo sex, galbani denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denariū pondo duodecim, olei heminas duas: conficito quemadmodum superiora.

EMPLASTRVM VENATORVM.

Facit ad quadrupedum ictus, morsusq́;, & ad reliqua uenenata. Argenti spumæ pondo minam, olei ueteris, squamæ æris rubri, ceræ, resinæ frictæ, singulorum pondo, guttæ ammoniaci pondo trientem, galbani, minij synopici, singulorum pondo uncias duas. Argenti spumam, squamam, & oleum ad spissitudinem usque incoquito: deinde ceram ac resinā inijcito. Cum liquata fuerint, ab igne tollito, & ammoniacum dilatatū immittito: ubi refrixerint, galbanum & ammoniacum indito, synopicum aspergens, ac in mortario subactis mollitisq́; utitor.

EMPLASTRVM CHALCIDEI.

Conglutinat, inflammationem arcet, fissuras cum contusione iuuat, sinus consungit, resiccat, & abscessus prohibet, ossa corrupta educit, maximè in superficie. In uniuersum, mirabilis ei uirtus est. Argenti spumæ, squamæ æris, resinæ pityinæ, ceræ, singulorum denarium pōdo † centum, guttæ ammoniaci, galbani, cuiusq; denarium pondo sedecim, diphrygis denarium pondo duodecim, mali terræ leuissimi denarium pondo quadraginta, olei ueteris sextarios tres. Argenti spuma, squamaq́; ex oleo coquuntur: ac ubi colorem mutauerint, diphryges immittitur: deinde cera, resina pityina, uel picea. Liquatum ut digitos non inquinet, ab igne tollitur, ac ammoniacum elotum inijcitur. Postquam liquefeceris, malum terræ, pharmaco iam refrigerato inspergatur, & continuè moueatur: deinde in mortarium immittito, ac subigito: excipiens utitor.

Aliàs † nonē.

EX DICTAMNO SACRVM VIRTVTE MIRANDVM.

Benefacit neruis musculisq́; præcisis & contusis, uetustis, & sanatu difficilibus, D ossa corrupta educit, aculeos, & quæ infixa sunt corpori eximit, nec minus digerit, iuuat capitis dolores, & oculorum fluxiones. Est etiam malagma pleuriticis & hepaticis idoneum: efficax est ad cuiuslibet uirulenti ictus. Argenti spumæ denarium pondo centum, colophoniæ denarium pondo quinquaginta, ceræ denarium pondo uigintiquinq;, guttæ ammoniaci, mali terræ, singulorum denarium pondo sedecim, mannæ, galbani, uniuscuiusque denarium pondo duodecim, eruginis, dictamni, æris usti, propolis, singulorum denarium pondo octo, diphrygis, æris squamæ, gentianæ radicis, singulorum denarium pondo sex, olei ueteris hyeme heminas duas, per æstatem unciam s, præparatur quo dixi modo. Huius scriptura ab Hera in illorum pondere uariat: nam Asclepiades dictamni denarios octo, Heras decem inijcere præcipit: atq; etiā mali terræ, & guttæ ammoniaci, ille cuiusq; denarios sedecim, Heras sex quidem † guttæ ammoniaci, mali terræ uerò decem. Cæterum Heras oleum indistinctè scripsit, solum heminas duas eius iubens infundere: Asclepiades autem hyeme tantum, æstate unam & s.

† & uiginti. aliàs additur, & rectè.

DIOPHANTI CHIRVRGI, QVO VSVS est Phylacus.

Argenti spumæ denarium pondo centum quinquaginta, cerussæ, picis, squamæ æris, ceræ, singulorum denariū pondo octodecim, eruginis, resinæ pityinæ siccæ, mannæ thuris, propolis, † singulorū denariū pondo duodecim, galbani, † mali terræ, cyperi, singulorum denarium pondo sex, dictamni, trifolij, guttæ ammoniaci, singulorum denarium pondo trium, illyricæ, artemisiæ, polij, marrubij, singulorum denarium pondo duûm, olei ueteris heminas duas: ad dictum modum præparatur.

Aliàs † mali terræ, singulorum denarium pondo sex.

Aliàs † mali terræ nec hoc loco eodē pondere scribitur.

DE EMPLASTRIS ANDROMACHI EIVSDEM GENERIS.

Emplastra uarij usus, simul & cicatricem ægrè ducentibus idonea hoc in libro percensere statui, ex quorum grege sunt decem longè optima, inter ea quæ scripsit Andromachus.

A VIRIDE EVANGEI.

Resinæ terebinthinæ, secundum alios, siccæ, denariũ pondo quinquaginta, sicut alij uerò centũ, ceræ denariũ pondo uigintiquinq;, thuris, squamæ galbani, aloës, denarium pondo trium, salis ammoniaci, opopanacis, eruginis rasæ, æris usti, mali terræ, guttæ ammoniaci scissilis, secundum alios rotundi, singulorum denariũ pondo duûm, ichthyocollæ denarium pondo trium, aceti heminas quatuor, olei quartam heminæ partem, secundum alios octauam. Vtor uermiculari non imposito.

ΡΥΠΩΔΕΣ EMPLASTRVM QVO VTOR.

Ichthyocollæ pondo uncias tres, sarcocollæ pondo uncias tres†, erythriæ pondo selibram, terræ samiæ pondo uncias quatuor, myrrhæ pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias sex, squamæ æris pondo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias tres, eruginis rasæ pondo uncias sex, aluminis scissilis pondo uncias duas, aloës indicæ pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias quatuor, ceræ pondo libras duas, terebinthinæ põdo libras duas, olei pondo† libras quatuor, aceti q̃d ichthyocollæ irrigandæ sufficit; sicca leuigata liquidis insperguntur.

† Aliàs additur, lapidis asij pondo uncias tres.

Aliàs† uncias quatuor.

ALIVD VIRIDE.

Resinæ pityinæ denarium pondo ducentorum, guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, opopanacis denarium pondo octo, ceræ denarium pondo† centum, propolis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, squamæ æris denarium pondo duodecim, eruginis denarium pondo duodecim, aluminis rotundi denariũ pondo octo, misyos denarium pondo septem, salis ammoniaci denariũ pondo octo, chalcitidis denariũ pondo quinq;, sulphuris ignem nõ experti denariũ pondo octo, thuris denarium pondo† duodecim, fellis taurini sicci denarium pondo sex, uel humidi denarium pondo duodecim, cyprini heminas sex, alij quatuor, aceti quod satis est.

Aliàs† quinq.

Aliàs† duodecim S.

VIRIDE EPICVRI MVLTA PROMITTENS.

B Ceræ denariũ pondo ducentorum, colophoniæ denarium pondo trecentorum, squamæ denariũ pondo sedecim, æris usti denariũ pondo sedecim, eruginis denarium pondo sedecim, mali terræ tenuis denariũ pondo sedecim, aloës denariũ pondo uigintiquatuor, aluminis rotundi denariũ pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo uigintiquatuor, galbani denariũ pondo uigintiquatuor, salis ammoniaci denariũ põdo sedecim, aceti heminas quatuor, olei heminas duas, interim pauciores.

VIRIDE MVLTA PROMITTENS ALCIMIONIS

uel Nicomachi, ad fistulas, nigritias, uel nomas, glutinat ossa & educit, strumas discutit.

Galbani denarium pondo sedecim, æris usti denarium pondo octo, squamæ denarium pondo uigintiquatuor, ceræ denarium pondo quinquaginta, seui caprini uel uitulini denarium pondo triginta, thuris, resinæ siccæ, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, nitri, mali terræ, singulorum denarium pondo uigintiquinque, bryoniæ denarium pondo duodecim, orcheos herbæ denarium pondo duodecim, iridis aridæ denarium pondo quatuor, aloës indicæ denarium pondo duodecim, scissilis denarium pondo octo, fellis taurini denarium pondo octo, aceti heminam; cum uti uoles, rosaceo dissolues.

VIRIDE AD ZONAM, QVAM GRAECI

ἕρπητα dicunt, item ad chironia, & difficulter ad cicatricem uenientia ulcera, pharmacum Andromachi.

Hordei combusti denarium pondo decẽ, eruginis denariũ pondo octo, ceræ denariũ pondo octoginta, cyprini heminam. Hoc medicamen eruginẽ multam continet, pro ceræ & cyprini tẽperatura: nam hordeũ combustũ si per se inspergitˇ, chironia ulcera iuuat, neq; intendit ceræ & cyprini uires, neq; eruginis resoluit: ablato ipso simile pharmacum redditur multis, quæ superiore libro ad huiusmodi ulcerum curationem scripta sunt; non tamen multum cyprini assumetur, præsertim si cera

C pinguis existat: sed quantum ad ceram erugini admixtam emolliendam capere necessariũ est: superiora omnia emplastra hoc nomine uario usui seruiunt, quod medicamenta emollientia, trahentia, digestoria, concoctoria, insuper citra rosionem siccantia assumpserint: plurima ipsorum etiam ualidè astringentia, quorum uirtus est, humores affectæ parti influentes repellere. Porrò dictorũ medicaminum potestatis materias nominatim in operis de simplicibus sexto, septimo, octauo, nono, decimo, & undecimo libro expressas habetis. Multorum enim hoc commentario nominatim memini, ac iterum meminero. Quinetiã hoc pharmacũ in præsentia apposui, eorũ quæ nuper dixi mentionẽ facere desiderans: tum quia id superiore libro commemoratis simile est, tum quòd proprium magis uidebatur, illis simul appendere.

ICESIA NIGRA ANDROMACHI.

Hoc emplastrum Andromachus non ubi uiridia tractat, sed superius prope initium in temperatura permultum euarians, ut prius Critonem & Heram prodidisse indicaui.

SCRIBITVR HOC PACTO.

Bituminis denarium pondo tercentum, terræ ampelitidis denariũ pondo ducentorum, argenti spumæ denariũ pondo sexaginta, galbani denarium pondo triginta sex, terebinthinæ denarium pondo trigintasex, scissilis denariũ pondo trigintasex, propolis denariũ pondo septuagintaduûm, mannæ denariũ pondo quinquaginta, myrrhæ denariũ pondo duodecim, iridis denariũ pondo duodecim, chalcitidis denarium pondo sex, gallæ denarium pondo decem, olei congium unum & dimidiũ, mellis heminæ dimidiũ: rectè fecit, qui de mina ambiguitate relicta omnia per denarios conscripserit, ut de solo congio quæstionẽ instituamus. In hoc enim melius egerunt, qui sex heminas posuerint, ac triplicato bitumine pro portione illius quod Heras immiscuit, scripturã exorsi sint. Etenim Heras centum denarios, hic trecentos posuit: etsi in quibusdã exemplaribus nõ fide dignis ducentos inuenerim: terra
D sanè ampelitis duplo eam quam Heras scripsit, exuperat. Argenti spuma, quam & ipsam ampelitidi pondere æqualẽ esse conueniebat, multo minor ab eo iniecta est: nam denarios sexaginta miscet. Galbani uerò trigintasex denarios immittens proportionem cum Hera & Critone non seruat, quemadmodum in alumine scissili: paululum enim hic ab exacta portione declinat, quæ tringintaseptem & s, injicere iubeat: quod pro aliarum ipsius misturarũ portione ad quinquaginta denarios excedit. Iam uerò in propoli nonnihil discordat, quantum ad duplicatam portionem spectat. Item in manna à Critone & Hera recedit: quippe centum denarios ceu ad illorũ proportionem iniectos esse oportebat. In chalcitide etiã multo magis à portione subtraxit: in alijs parua controuersia est, nisi in melle: cuius heminas tres tanquam ad illorum portionem immisisse ipsum conueniebat, dum heminæ dimidium adijceret. Ita quoq; in oleo tres congios miscuisse debebat, si non à Critone discrepare uoluisset: si uerò cum Hera conuenire, octodecim heminas, congium, & dimidium conscribens.

VT TARENTINVS HERACLIDES ICESII *nigrum emplastrum tradidit.*

AD omne uulnus, maximè quæ in summo corpore sunt leuia facit & conglutinat. Item canũ morsus, & furunculos sanat, duritias discutit, præsertim mammillas obsidẽtes, digitorũ condylomatis succurrit. Argenti spumæ denariũ pondo centũ, bituminis tantundẽ, terræ ampelitidis idem pondus, mannæ denarium pondo uigintiquinque, propolis totidem, galbani denarium pondo duodecim s, aluminis scissi, resinæ terebinthinæ pares mensuras, iridis denarium pondo sex, chalcitidis denarium pondo septem & s, gallæ denarium pondo octo, myrrhæ tantundem, mellis heminã unam, olei crudi heminas sex. Argenti spuma, bitumen, & terra cum oleo coquuntur, & spatha

A spatha ex tedarum ligno mouētur. Cum spissitudo fuerit, propolis, resina, & galbanum adduntur. Hæc autem prius melle incoquuntur. Quibus mistis, olla statim ab igne tollitur, & sicca insperguntur. Hæc cum Heraclides tradiderit in libris aduersus Antiochidem, demiror quomodo nonnulli post eum scripturam ipsius non obseruauerint. Heras sanè ubiq; Heraclidē imitatus esse uidetur, prætérquam in myrrha & galla. Nam dum Heraclides cuiusq; horum denariū pondo octo miscet, Heras singulorum sex temperat. Insuper Asclepiades in secūdo libro de exterioribus, omnia portione quadruplo maiore q̄ Heras tradidit: adde quòd olei omphacini heminas duodecim, Crito congios duos tēperauerit, etsi omnia duplicata cōpositio ipsius habeat. Quare nonnulli mihi uident adscripsisse heminas duas: Quod ipsum prorsus tū ueritati, tum Heræ & Tarentini scripturæ magis aduersatur: siquidē Heras centum octoginta denarios posuit, in pondus non mensuram oleum reducens, tanquam hemina denarios sexaginta pendente: nam Attica nouem Italicas uncias conficit: pendent enim nouem Italicæ unciæ, quas in cornibus insectis metiuntur, septem uncias ponderales & S, quæ sexaginta denarij fiunt, singulis uncijs octo denarios recipientibus. Quare etiā hic cum Heraclide Heram consentire uideas, cū tres heminas inijciat, Asclepiades duodecim: quoniam omnia in ipsius compositione quadrupla sunt. Heras aūt, quoniā pharmaci in Tarentini scriptura magna moles fieret, uidetur mihi quartam omniū portionē posuisse. Nam in myrrha, ut dixi, & galla paululum mutare oportebat, cum alij quoque hoc emplastrum tradiderint. Qui exactius in eo, cuius præparationem ex coctione coniecimus, Tarentino concordes facti sunt: qui autem negligentius, uel in uno solo, uel in pluribus simplicibus dissonasse ab Heraclide uidentur. Proinde superfluum fuerit de ijs mentionem facere: præparandum enim medicamentū est, ut Heraclides iussit, uel ut Heras: qui parum adeò inter se differunt.

HERACLIDES LITEN ICESION HANC ESSE DICIT.

B Bituminis denarium pondo quinquaginta, argenti spumæ denariū pondo quinquaginta, olei heminas decem coquito: ubi coierint, ceræ denarium pondo quinq; inijcito, galbani, myrrhæ, singulorum denarium pondo quinq;.

CYZICENE HERAE.

Hoc quoq; inter celebria emplastra refertur, ab omnibus propè conscriptum, magno in simplicium medicamentorum temperatura consensu. Nonnulli tamen discordant, uti innotescet, cū subiungemus, quomodo quisq; componendum censeat. Heras igitur de præsenti emplastro ita ad uerbum scribit.

CYZICENE.

Facit ad recētia uulnera, & uetera depascentia, duritias præsertim in mammis discutit, extrahit, repurgat, implet, glutinat, cicatricē ducit, tollit callosas durities, malè curata reficit, & in quibus scalpello uti nō licet, ut in ceruice, collyrij loco utitor; abscessus furentes mitigat, phymata discutit, ganglia & contractiones siue coitus auellit abrumpitq;: tela, ossa, lignorū fragmenta educit, crustas citra dolorē deijcit: in depascētibus, magnis emplastris, quæ splenia nominānt, uti oportet. Insuper strumas extenuat, hæmorrhoidas cohibet, & uesicæ morbis summè prodest. Hæc autē recipit: thuris, myrrhæ, croci, iridis, illyricæ, bdellij, chalcāthi, aluminis scissi, rotundi, guttæ ammoniaci, misyos, putaminū mali granati dulcis, chalcitidis, singulorū denariū pondo quatuor, squamæ denariū pondo duodecim, mali terræ, gallæ, omphacitidis, chalcitidis, singulorū denariū pōdo octo, uisci quercini, opopanacis, aeruginis rasæ, acaciæ, floris rosarū, singulorū denariū pondo octo, aristolochiæ, gallæ, singulorū denariū pondo sedecim, terebinthinæ pondo minam, alij denariū pondo quinquaginta, liquoris papaueris denariū pondo sex, ceræ denariū pōdo minas duas, secundū alios, denariū pondo quatuor, seui uitulini curati denariū pondo minā,

C alij, denarium pondo centũ quinquaginta, aceti communis heminas uiginti. Vini quod sufficit in sicca immittitur. Hæc de Cyzicene. Hera ab Andromacho scribentibus, uidebitur quibusdam magna esse dissentio, cum Hera thuris, croci, myrrhæ, & eius quod deinceps positum est, denarium pondo quatuor immiserit. Andromachus octo. Verum quod iam prius obseruandum nobis esse dicebam, id etiam nunc dicturus sum, si omnia simplicia pharmaca, licet duplicata horum quæ alij temperarunt, misceas, eadem fiet temperatura, quemadmodũ si triplicata omnia iniicias: ac nunc Andromachus omnia ferè duplicata miscuit, cum Heras simplicia ipsa indiderit: ac etiam hic discrepant, quòd ille aloēn addat, Hera secus faciente: quinetiam quòd panacis radicem adiungat, cum Heras opopanacem tantũ scripserit: Andromachus non hoc solum, sed etiam panacem: solent autem sic uocare radicem herbæ quam panacem appellant. Adhæc Andromachus papaueris liquorem temperauit, doloris euitandi gratia: acaciam uerò & rosarũ florem, tanquã astringentia. Porrò coctionẽ pro more Heras adiunxit, Andromachus omittit, quippe qui raro illam soleat apponere. Cæterum quòd aceti communis heminas duas & uinum siccis infundat, innuit se arida ex uino uel aceto leuigari uelle, deinde liquefacta his superfundere. Heras autem ne uel aceti, aut uini meminit. Ad calcem coctionis ita adscripsit: Cæterum arida, & opopanacem in cacabũ conijcito, & ubi unita fuerint, affundito, mollitoq; irino unguine manus inquinãs. Ego ipsum Andromachi more conficio, opopanacem cum siccis in mortario terens: si ualentius, & quod magis digerat, medicamentum facere desiderem, acetum inter leuigandum admisceo: si magis astringens repellensq;, uinum: quemadmodum rursus id nunc austerum, nunc giluum, nunc uetus, nunc ætate medium assumens. Nam quod austerum est, nec uetus, magis astringit: quod uetus, nec austerum, ualentius digerit.

CYZICENE ASCLEPIADIS.

D Scriptum est hoc emplastrum iam etiam in quarto, ubi omnia ordine, quæ ad malignitatem pharmaca habere cõsuluit, commemorauimus. Et nunc quia ipse pariter ab Hera & Andromacho euariat, satius mihi uidetur ipsius uerbis in tertio libro de exteriorum pharmacis tradita subiungere.

CYZICENE.

Facit ad diutinos affectus & neruos præcisos: Thuris quãoptimi, ceræ, myrrhæ, mali terræ, chalcitidis, illyricæ, galbani, singulorũ denariũ pondo quatuor, terebinthinæ, argenti spumæ, singulorum denarium pondo octo, olei heminam. Omnia in uas æreum coniecta, supra leuem prunam coquũtur, mouenturq; donec in aqua frigida demersum mellis spissitudinẽ acquirat: postea mouendo tollitur: hoc illitum pelliculæ imponitur: hyeme post septimum diem, æstate post quintum soluitur.

ALIVD EX IIS QVAE AD PHILOxenum referuntur.

Thuris, myrrhæ, croci, illyricæ, bdellij, squamæ æris, chalcanthi, chalcitidis, aluminis rotundi & scissilis, misyos peregrini, guttæ ammoniaci, propolis, uisci quercini, opopanacis, malicorij præclusi, singulorũ denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo octo, ceræ, seui taurini, singulorum denarium pondo centum, quod minam inscribit, resinæ terebinthinæ denarium pondo quindecim, quod tres quartas appellat. Resina in ollam fictilem coniecta, donec odorem amittat concoquitur. Deinde seuum & cera commacerata iniiciuntur, & liquefiunt, arida contunduntur, & cribro tenuissimo incernũtur: postea liquida ab igne tolluntur: quibus abunde refrigeratis arida insperguntur, & curiosè mouentur. Habere autem oportet ex aceto trita, myrrham, thus, bdellium, opopanacem: his quæ in olla sunt, adijciuntur, teruntur q;, ne grumi ceræ modo fiant: ubi autem rectè habuerint, in lignea pyxide irino unguento prius illita reponuntur.

A EMPLASTRVM EX DVABVS ARIstolochijs Andromachi.

DE hoc in eam sententiam scribit Andromachus. Emplastrum ex duabus aristolochijs.

Resinæ frictæ pondo librã, ceræ pondo libram, picis pondo libram, gallæ, uel olei ueteris heminam unam, & cyathos duos, cerussæ pondo uncias sex, æruginis pondo uncias sex, chalcanthi pondo uncias quatuor, mannæ pondo uncias sex, mali terræ longi pondo uncias quatuor, rotundi pondo uncias quatuor, erythriæ pondo uncias sex, illyricæ pondo uncias quatuor, gallæ uncias duas, aceti heminam; ego amplius: malicorij pondo uncias duas: sicca ex aceto teruntur, deinde liquida.

EK ΔΙΚΤΑΜΝΟΥ DAMOCRATIS.

DIximus frequenter metricas scriptiones non solũ ad memoriã, sed etiam ad misturas exactè temperandas solutis esse commodiores. Cuius gratia etiam nunc medicamentum, quod ex dictamno perfectam in Damocratis scriptis temperaturam perseruet, apposui.

Insignium emplastrorum numero adscribitur
Vnum, quod accipit dictamnum creticum
Dictum, medetur prosperè serpentium
Percussibus uirulentis atq; morsibus,
Et omnium quadrupedum rabidorum; iuuat
Sic ulcerum callos & neruos perditos,
Et musculos & alto chartilaginis
Corpore putrescentes, quæ incumbunt ossibus
Colli, mammillarum, ceruicis ulcera
B Persanat, etsi diu iam durauerint,
Ac omnia simul quæ facere dixi prius
Emplastrum Aegyptiam nomine scilicet.
Hoc cum sit exactè bonum, quidam omnibus
Vnum bonis reputant usu præstantius.
His temperatur misturis: lithargyri
Denarijs bis centum: quibus additur
Olei uetusti libræ quarta portio:
Alij malunt quartam partem heminæ,
Et quinquies ceræ decem ponticæ
Denarij, colophoniæ bis totidem,
Alij uerò terebinthinæ parem modum,
Aeruginis, ac æris, aloës indicæ
Aerisq; combusti, diphrygis & boni,
Cuiusq; sedecim, semissemq; ponito,
Et galbani rursus uigintiquatuor,
Mannæ duodecim, atq; thuris totidem,
Ammoniaci guttæ fac quinquies decem,
Et sexdecim iungantur propolis atticæ,
Terræ mali prælongi rursus bis decem,
Aeris cyprij, squamæ, drachmæ duodecim,
Et gentianæ radicis siccissimæ
Aequale, cunctis herbæ dictamni quoq;
Aridæ, sed habentis florem, bis decem,
Leuis; lithargyrum cum oleo demittito
Ollæ recenti, cui patulum os figulus dedit.

C Pruna leni coques, mouens rudicula
Quousq; spissitudo mellis attici
Fiat, paribus squamæ commissis partibus.
Rursus magis coquas: ac postquã pharmacum
Rufum fuerit, æs misceas & diphryges,
Faciensq; amolyntum & crassum pharmacum,
Ceram, resinamq; unà dictis addito.
Quibus liquatis, ubi probè coierit
Emplastrum, ab igne tolles, inde conferes
Propolin, aloën, mannam, galbanum,
Ammoniacumq;, dum feruor subsiderit,
Apponito & terræ malum leuissimum,
Tum gentianam, nec non herbam dictamon,
Et spatha medicamentum ubi contusum est manu
Subiges, in ampliores rotundas, uocant
Magdalidas, uitia ad quæ dixi utens exhibe.

DAMOCRATIS TYRIA ABSQVE FASCIIS
adhærens, de quo hunc in modum scripsit.

POst hæc referam emplastrorum adhærescentium
Sine fascijs, quis usus & confectio.
Diuisionibus exiguis faciunt benè,
Sed carnis ipsius ampliora uulnera
Medicantur: a quadrupede morsos corpore
Summo: recentes discutiunt furunculos:
D Quibusq; iam pus est, per halitum digerunt.
Item auferunt crustas ipsis celerrimè,
Citra manus operam cicatrix ducitur
In fronte posita, fluxus quampromptissimè
Oculorum cohibent sola quamuis ceperis.
Huius generis præstantius primum efferam
Emplastrum facile inuentu, cui color bonus
Atq; efficacia, nos uocamus Tyriam,
Nam purpuras capit colore tyrias,
Si quo decet modo fiat: sic præpara:
Sit libra quinquies lithargyri
Boni, semel ceræ capiatur, insuper
Ter pityinæ, præterea pinguis azyli,
Aeruginis, præstantis æris, galbani,
Aerisq; combusti, pariter squamæ bonæ:
Cuiusq; misceto quaternas uncias,
Pinguis olei sex, & decem pondo addito.
At curiosè emplastrum coquito in hunc modum:
Lithargyrum ex oleo leuem demittito
In ollulam nouam, sed hanc maiusculam.
Vbi conteres manibus, mouebis spathula,
Deinde flamma acri atq; continua coques:
Cum mellis accipit iam spissitudinem
Aerugo, squama misceantur, incoqui
Permittito satis, statim æs adiungito:
Rursus coqui paruo relinquens tempore,
Paulum refundes ex cacabo medicaminis.

Atq;

A Atque refrigeratum manibus & digitis teras,
Boni coloris atque durum ubi conspicis,
Sic pityinam, ceramque reliquis indito,
Deinde cunctis rite coctis paululum
Stillato, rursus & colorem si bonum
Et temperamentum uides, mox tollito
Ab igne fictilem, & subactum galbanum
Apponito. si pharmacum sit durius
Multo resolues oleo, faciens sic bonam
Temperiem: in aliud inde uas transfundito
Frigidum, & subactum manibus ita reponito.

DE PASTILLIS ASCLEPIADIS.

Vemadmodum emplastra à colore, non à facultatis appellatione nominant quidam medici, melina, candida, fusca, & rufa, ita pastillos Græcè τροχίσκους ab efformationis figura uocant, non ad unum affectum, sed admodum multos conferentes. Nos igitur ipsos imitati, deinceps omnes præclaros, siue pastillos, siue orbiculos, utroque enim nomine appellantur, describemus. Rectè autem illi singulis quid possent efficere præposuerunt: præsertim Asclepiades, cuius etiam primi pharmaca, quæ in tertio de exterioribus libro prodidit, apponam.

PASTILLI ASCLEPIADIS.

Pastilli à multiplici usu Græcè dicti πολύχρηστοι.

ARISTARCHI THARSEI PASTILLVS.

Facit ad recentia uulnera, & uetera: prodest putredini & fauis, curat fistulas, aures suppurantes, ossa corrupta, nomas: reprimit omnem carnis excrescentiam: tollit pterygia, ualet ad uteri affectus, sanat ozænas, phagedenas, condylomata: iuuat inueterata, & quæ difficilem curationem habent: utilis est principio phthisicis, lienosis, cœliacis, dysentericis, tribus obulis in potu familiari datus: succurrit synanchicis, gingiuarum nomis: in summa, exterioribus & interioribus uitijs auxiliatur.

Myrrhæ denarium pondo sex, croci denariû pondo trium, crocomagmatis denarium pondo trium, citinorum denarium pondo sex, chalcanthi denarium pondo sex, aluminis uiridis denarium pondo sex, aloës denarium pondo sex. Vino falerno excipiuntur, fiuntque orbiculi seu pastilli, & in umbra deficcantur. Vbi usus necessitas est, humido inter se diluuntur ad commemoratos affectus.

PASTILLVS NEAPOLITAE.

Myrrhæ, thuris, singulorum denarium pondo sex, gallæ, lycij, aluminis, crocomagmatis, aloës, æris, singulorum pondo denarium octo, citinorum denarium pondo duodecim. Vino falerno excipiuntur.

ANDRONIVS INSCRIPTVS.

Citinorum denarium pondo decem, scissilis denarium pondo quatuor, chalcanthi denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo quatuor, thuris, mali terræ, gallæ * immaturæ, singulorum denarium pondo octo, uini dulcis heminas duas. Apud Heraclidem ita habet: Malicorij denarium pondo decê, mali terræ, gallæ denarium pondo octo, * salis ammoniaci denariû pondo quatuor.

ALIVS.

Thuris, fissilis, myrrhæ denarium pondo quatuor, chalcanthi denarium pondo duûm. Hæc passo excipiuntur.

POLYIDAE SPHRAGIS.

Malicorij denarium pondo sex, myrrhæ denarium pondo octo, aluminis scissilis denarium pondo quinque, thuris denarium pondo quatuor, chalcanthi denarium pondo trium, fellis taurini denarium pondo sex. Vino dulci excipiuntur.

C CORACINAE SPHRAGIS

Facit ad tonsillarum phlegmonas, & uuas laxatas: gingiuas madentes resiccat, nomas curat, & sedis affectus: fistulas ad callum perducit. Mali terræ cretici, longi, citinorum, chalcitidis tostæ, thuris, myrrhæ, chalcanthi, crocomagmatis, aloës indicæ, fellis taurini, singulorum pondo denarium octo: passi quantum satis est.

PASTILLVS AD NOMAS.

Brathios denarium pondo quinquaginta, myrrhæ denariũ pondo trium, sorios, cyperi, chalcanthi, thuris, singulorum denarium pondo duûm: uino excipiuntur. Aliæ scripturæ habẽt, oleæ foliorum denarium pondo duûm, myrti siccæ, orcheos herbæ, myrrhæ, singulorum denarium pondo quatuor, arsenici, quod auripigmen tum uocant, denarium pondo unius, myrrhæ denarium pondo quatuor.

EX SCRIPTIS HERACLIDAE.

Orcheos denarium pondo duûm, arsenici denarium pondo quatuor, gallæ denarium pondo octo, squamæ denarium pondo sex, sorios denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo duûm, thuris denarium pondo duûm, acaciæ succi denarium pondo duûm: Vino excipiuntur.

PASTILLVS ΔΙΑ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ,

id est, ex stirpibus inscriptus.

Malicorij, myrti foliorum, nucis putaminum siccorum, spinæ fructus, singulorũ denarium pondo octo, gallæ denarium pondo quatuor, salis fossitij denarium pondo octo: omnia cõminuũtur: friabilia in aceto intingunt, ac in uas fictile conijciuntur: deinde torrentur, & cũ aceto leuigantur. Vbi bene habuerit, myrrhæ denarios quatuor, thuris denarios duos inijcito, et pastillos fingito: usus eius est cũ aceto.

PASTILLVS QVI A TERENTIO INSCRIBITVR

stipticos, hoc est, astringens: Facit ad quamlibet Nomen, & digitorũ affectus.

D Sandaracæ, misyos, chalcanthi, aluminis scissilis, singulorum pondo denarium duûm, myrrhæ, squamæ æris, aloës, chalcitidis, singulorũ pondo denarium trium, thus, citinorum, rosarum floris, gallæ, singulorum pondo denarium quatuor, acaciæ succi pondo denarium octo, maligranati putaminum pondo denarium octo: Excipiuntur myrti cocti ad dimidias decocto.

PASTILLVS AD SERPENTIA ΕΡΠΗΣΤΗΚΑ DICVNTVR.

Pastillus Arij ad Zonam.

Terræ cimoliæ pondo denarium octo, misyos torridi denarium pondo sedecim, minij synopici pondo denarium trium; singula cum aqua terito: deinde simul miscens in pastillos digerito; usus est ex aceto.

ALIVS ΔΙ' ΟΡΙΓΑΝΟΥ.

Origani, oleæ foliorum, acaciæ, chalcanthi, salis hispani, singulorum denarium pondo duûm. Aceto excipiuntur,

EX COLLECTANEIS LARGI MEDICAMENTVM.

Argenti spumæ, uel cerussæ pondo denarium trigintaocto, aluminis fissi pondo denarium duodecim, acaciæ pondo denarium octo, croci, thuris, diphrygis, opij, singulorum pondo † denarium duûm, cum aqua terito. *Alijs † uncias duas.*

ALIVD VALDE GENEROSVM.

Aluminis rotundi, chalcitidis, cretæ sutoriæ, uel sorios, singulorum denarium pondo quatuor, calcis uiuæ denarium pondo sedecim. Mali cortex in aceti sextario uno decoquitur, donec madescat; deinde teritur acacia aceto eodem, macerata nocte & die, admiscetur, & unà teritur: postea cætera adijciuntur & fiunt pastilli: cum opus est, diluuntur aqua.

PASTILLVS THREPTI.

Ad zonam, & ubi pastionem oportet sistere; facit etiam ad oris uitia, ad aures suppuratas: item cutis uitia tollit: carnis excrescentiam reprimit: narium ulcera, & sedis

A sedis affectus sanat. Corticis malorum pondo denarium decem, gallæ omphacitidis pondo denarium octo, mali terræ tantundem, aloës pondo denariū quatuor, myrrhæ pondo denarium octo, fissi pondo denarium duûm, thuris pondo denariū quatuor, chalcanthi pondo denarium quatuor: passo excipiuntur.

PASTILLI RVFI HIERACIS THEBANI
διὰ τῆς ἀλικακάβου, id est, ex uesicaria.

Facit ad capitis ulcera, epinyctidas, & narium ulcera: iuuat rhagadas, & quæcunque citra dolorem ad cicatricem uoles ducere. Cerussæ pondo libram, spumæ argenti pondo libras decem, aluminis fissi, alicacabi, hoc est, uesicariæ corticis, chalcanthi, synopidis, singulorum pondo selibram: aceto assumuntur.

LVCII CATHEGETAE PHARMACVM.

Aluminis, eruginis corinthiæ, minij synopici, singulorum mensuram heminæ æqualem: aceto diluuntur.

ARII AD SEDES DEPASTAS, SERPENTIA, CARnem excrescentem, pterygia, aures suppurantes, ulcera periculosa: *sanat rhagades & condylomata.*

Scissilis, minij synopici, eruginis rasæ, gummi, gallæ, citinorum, singulorum pares portiones: aceto diluuntur.

MAGNI PHILADELPHI AD PRAEdictas dispositiones.

Aluminis fissi, eruginis corinthiæ, chalcitidis, minij synopici, singulorum pares cyathi mensuræ partes: aceto subiguntur.

PASTILLVS AD ERYSIPELATA.

Croci pondo denarij unius, opij tantundem, cerussæ pondo denarium duûm: passo diluuntur. Alia lectio habet, glauci pondo denarium octo.

B ANDROMACHI ΚΡΟΚΩΔΗΣ.

Argenti spumæ pondo denarium † quadragintaocto, hoc est, uncias sex, cerussæ uncias quatuor, sulphuris ignem non experti pondo unciam, croci, opij, singulorum pondo unciam unam: succo striphni excipiuntur; cum opus est, passo exceptum continuè inungito. *Aliàs † quatuor, hoc est, semunciam.*

CAII NEAPOLITAE.

Cerussæ, acaciæ, glaucij, opij, cuiusque parem mensuram: passo subigito, & cōtinuè perungito.

ALIVD.

Cerussæ, acaciæ, singulorū pondo denarium octo, guttæ ammoniaci pondo denarium quatuor, croci pondo denarium duûm, opij pondo denarium duûm, succo polygoni uel serios, uel strychni, uel cynoglossi.

AGATHINI.

Cerussæ pondo denarium sex, mannæ, thuris, singulorum denarij pondo unius, crocomagmatis, sulphuris ignem non experti, singulorū pondo denarium duûm, ex ouis coctis † uitellorum pondo denarium sex: passo excipito. *Aliàs † λεπτῶν.*

AD RHAGADAS ET CONDYLOMATA: CVRAT
etiam digitorum rhagadas & nomas, Menesthei pharmacum.

Aloës pondo denarium sex, croci pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres: uino diluuntur, & fiunt pastilli. ⁎ In usu liquor dispositioni respondeat. *Hæc in uulgari exemplari non habentur.*

APOLLOPHANIS AD RHAGAdes & condylomata.

Stimmios denarium pondo octo, acaciæ denarium pondo sex, eruginis denarij pondo unius, opij denarium pondo duûm, thuris denarij pondo unius S, myrrhæ denariū pondo duûm, gummi denarium pondo quatuor: uino maris experte pastillos fingito. ⁎

NICOLAI.

C Stimmios pondo denarium octo, acaciæ tantundem, eruginis pondo denarij unius, opij pondo denarium trium, myrrhæ pondo denarium quatuor, gummi tantundem: uino excipito.

MAGNI AD RHAGADAS ET CONDYlomata: *sistit nomas.*

Aloës pondo denarium octo, acaciæ pondo denariũ quatuor, gallæ pondo denariũ duûm, croci pondo denariũ duûm, thuris pondo denarij unius: uino subigunt.

PASTILLVS ΔΙΑ ΤΩΝ ΧΥΛΩΝ, ID EST, EX *succis inscriptus, ad nomas & scabiosos affectus, Lycij Indici.*

Aloës indicæ, myrrhæ, æris, aluminis scissi, chalcanthi, citinorum, thuris, singulorum pondo denarium quatuor, succi myrti heminæ dimidium: componito & in pastillos digerito.

PETRONII ARETAE MEDICAMENTVM AD RHAGAdas & *condylomata: in magnis doloribus adhibitum cito liberat.*

Stimmios, acaciæ, plumbi combusti & eloti, singulorum pondo denarium sedecim, cineris cyprij, ericæ fructus, aluminis fissi, thuris, chalcanthi, myrrhæ, opij, singulorum pondo denarium octo: uino excipiuntur, & fiunt pastilli. Cum utendum erit passo diluuntur.

PASTILLI AB ANDROMACHO CONSCRIPTI *in libro de exterioribus.*

Pastillus Darij, qui per anum immittitur.

Stimmios pondo denarium sedecim, acaciæ tantundem: alij, octo: eruginis pondo denarium quadraginta, succi papaueris pondo denarium duûm, gummi pondo denarium quatuor, myrrhæ pondo denarij unius, thuris pondo denarium triũ: alij, D unius: uino uel aqua diluuntur.

PASTILLVS MVLTIPLICIS VSVS, *& pus educens, & relaxans.*

Corticis thuris pondo denarium duûm, æris squamæ pondo denarium quatuor: cum uino factos ex melle diluito.

MVSAE REMEDIVM.

Aluminis scissi, aloës, myrrhæ, chalcanthi pondo denarium sex, croci, crocomagmatis, singulorum pondo denarium trium, citini pondo denarium quatuor: mulso ex falerno facto assumuntur.

AD ERYSIPELATA AGATHOCLEIS MEDICAMENTVM.

Cerussæ pondo denarium octo, aluminis rotundi, crocomagmatis, sulphuris ignem non experti, singulorũ pondo denarium duûm: tritis strichni succus superfunditur, & pastilli, dum usus postulat, uino austero formantur.

ISIDORI AD NOMAS.

Lanæ succidæ pondo denarium quadraginta, scobis plumbi squamæ, bituminis, singulorum pondo denarium decem, aluminis fissi, rotundi, mali corticis, gallæ, misyos, chalcitidis, thuris, singulorum pondo denarium quinq;, myrrhæ pondo denarium du m, amurcæ * heminas octo.

PASTILLVS NIGER QVO VTOR.

Malicorij denarium pondo decem, mali terræ, * gallæ, singulorum pondo denarium octo, aluminis fissi, aloës, singulorũ pondo denarium quatuor, myrrhæ, chalcanthi pondo denarium duûm, thuris pondo denarium quatuor: uino excipiuntur: & cum res exiget uino dulci diluuntur.

PASTILLVS ΔΙ' ΑΛΙΚΑΚΑΒΩΝ.

Argenti spumæ pondo denarium uigintiquatuor, cerussæ pondo denarium duodecim, uel uigintiquatuor, alicacabi radicis pondo denarium octo, chalcanthi, alu-

minis

A minis scissi, singulorum pondo denarium quatuor, minij quantum ad colorem accipiendum satis est: ex aqua subiguntur.

PASTILLVS ΔΙ' ΟΡΙΓΑΝΟΥ.

Oleæ foliorũ uiridium pondo denarium octo, mali corticis pondo denariũ sex, origani pondo denarium quatuor, acaciæ pondo denarium duodecim, chalcitidis, aluminis scissi, misyos, singulorũ pondo denariũ quatuor: uino austero diluuntur.

PASTILLVS ΔΙΑ ΤΟΥ ΡΟΥ.

Gallæ pondo denarium triũ, acaciæ pondo denarium quatuor, chalcanthi pondo denarium quinq;, chalcitidis denarij dimidium, aluminis fissi pondo denarium octo, rotundi pondo denarium quatuor, misyos pondo denarium trium, malicorij pondo denarium quinq;, squamæ pondo denarium quatuor, myrrhæ, aloës, mali terræ, singulorum pondo denarium duûm, taurocollæ pondo denarium trium, rhus excoriarij heminam unam & s. alij duas, aceti heminam unam & s. ex quo rhus madefiet ac teretur.

POLYIDAE SPHRAGIS.

Aluminis fissi pondo denarium trium, thuris pondo denarium quatuor, myrrhæ tantundem, uel pondo denarium octo, chalcanthi pondo denarium duûm, citinorũ pondo denarium duodecim, fellis taurini pondo denarium sex, aloës pondo denarium octo: uino austero excipiuntur.

PASTILLVS ANDRONIVS.

Citinorum pondo denarium decem, gallæ pondo denarium octo, myrrhæ pondo denarium quatuor: secundũ alios, octodecim: mali terræ pondo denarium quatuor, chalcanthi pondo denarium duûm, aluminis fissi tantundem: alij, pondo denarium quatuor: misyos cyprij pondo denarium duûm: passo diluuntur. Vtor ad multa polychresto pharmaco.

B PASTILLVS ACHILLAE.

Spumæ, misyos, aloës, singulorũ pondo denarium duûm, mali terræ pondo denarium octo, aluminis fissi pondo denariũ quatuor, myrrhæ pondo denariũ duûm, thuris pondo denarium quatuor, gallæ pondo denariũ octo, chalcanthi pondo denarium duûm, corticis mali pondo denarium octo, fellis taurini pondo denarium duûm: aceto subiguntur.

PASTILLVS AD NOMAS ISIDOREI CELEBRIS.

Mannæ thuris pondo denariũ triginta, citinorũ, aluminis fissi, gallæ, cuiusq; pondo denarium octo, chalcanthi, mali terræ, myrrhæ, misyos cyprij, calcis uiuæ, singulorum pondo denarium decem, acaciæ pondo denarium octo: assumuntur uino uel aceto, & leuigata usui sunt.

PASTILLVS ALIVS ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΟΣ.

Gallæ pondo denarium octo, citinorum pondo denarium duodecim, æris combusti pondo denarium octo, eruginis pondo denarium sex, aluminis fissi pondo denarium octo, chalcanthi, acaciæ, fellis taurini, thuris, aloës, lycij, myrrhæ: aliâs, & misyos, singulorum pondo denarium octo. Sub Canis ortu multo aceto teruntur.

PASTILLVS APOLLONII ARCHISTATORIS,

μέλιτος, ut Alcymon, in usum multiplicem.

Cerussæ pondo denarium decem, argenti spumæ pondo denarium quinq;, aloës pondo denarium quinquaginta, aluminis fissi pondo denarium quatuor, thuris pondo denarium quatuor, myrrhæ pondo denarij † unius, cymoliæ pondo denarium uigintiquinq;: uino excipiuntur: interim cum uino & rosaceo utor. *Aliâs † duûm.*

AD ERYSIPELATA QVO VTOR.

Argẽti spumæ pondo libras septem, cerussæ pondo denarij unius, opij pondo uncias tres, sulphuris ignem non experti, croci, singulorum pondo uncias tres: passo excipiuntur. Cum usus est, passo diluuntur.

C GLAVCII ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΟΣ.

Aluminis liquidi pondo denarium centum, myrrhæ pondo denarium octo, croci pondo denarium octo: passo diluuntur.

AD ERYSIPELATA BONVS.

Acaciæ pondo denarium octo, misyos pondo denarium quatuor, opij pondo denariū duûm, thuris pondo denarium quatuor: cum aceto excipiuntur: facit etiā ad zonam.

ALIVS AD EADEM.

Opij pondo denarium quatuor, acaciæ pōdo denarium quatuor, diphrygis pondo denarium quatuor, aluminis fissi pondo denarium quatuor: ex aqua diluuntur: cum uti uoles, ex aceto.

ALIVS AD ERYSIPELATA.

Cerussæ pondo denarium octo, sulphuris ignem non experti pondo denarium quatuor, papaueris pondo denarium duûm, rutæ foliorū pondo denarium duûm, aluminis fissi pondo denarium quatuor, cymoliæ pondo denariū duûm, amyli pondo denarium duûm: melle uel aceto diluuntur.

AD ZONAM TIBERII CAESARIS.

Diphrygis, meconij, aluminis fissi, acaciæ, singulorum pondo uncias tres: aceto uel aqua diluens utitor.

CERANITES VSVS MVLTIPLICIS.

Arsenici denarium pondo trigintaduûm, ⁜ mali terræ denarium pondo trigintaduûm: alij, octo: iridis denarium pondo trigintaduûm, ⁜ gallæ pondo denarium sedecim: alij, octo: aluminis rotundi denarium pondo sex, chalcitidis denariū pondo sex, squamæ æris denarium pondo sedecim, chalcanthi denarium pondo octo, resinæ siccæ denarium pondo octo, aceti congios quatuor. Cum Caniculæ sydus oritur, in æreo mortario & cochleario leuigantur. Quòd si æreum mortarium non habeas, squamæ minam inijcito, quæ ualet denarijs centum.

D PASTILLVS COGNOMENTO BITHINVS IN SICILIA *confectus, ad nomas, fistulas, pterygia, cū duplici cerato ad zonā, erysipelata, & alia.*

Mali corticis denarium pondo sex, gallæ denarium pondo sex, iridis illyricæ denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo sex, chalcanthi denarium pondo trium, aluminis fissi denarium pondo sex, chalcitidis denarium pondo sex, misyos denarium pondo trium, nitri denarium pondo duûm, thuris denarium pondo duûm, cadmiæ denarium pondo sex, æris squamæ denarium pondo quatuor, chrys-
Aliās † unius. socollæ denarium pondo † duûm: ex aceto sub Caniculæ ortu præparato.

PASTILLVS AD CONDYLOMATA ET DI*gitorum inflammationes, & pterygia.*

Aliās † quadraginta. Thuris, acaciæ, stimmios, singulorum denarium pondo † duûm, æruginis, myrrhæ, opij, papaueris, gummi, nardi celticæ, singulorum denarium pondo † duûm:
Aliās † unius. ex uino austero trita inunguntur.

ARIDA POLYIDAE, ID EST, VARIAE SPECIEI SEV *generis, à prænominatis autoribus indicata, quibus singula conueniunt.*

Quæ scripsit Andromachus in calce operis de exterioribus.

ARIDVM ΞΗΡΟΝ, QVOD EST *exedens sine morsu.*

Sandaracæ denarium pondo duûm, arsenici denarium pondo duûm, calcis uiuæ denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo quatuor: tritis utitor.

PASTILLVS SANGVINEM COMPRI*mens, ἴσχαιμος uocatur.*

Chalcitidis, misyos, mannæ, singulorum denarium pondo quatuor: alij, duûm tritis utitor.

XANTHE

A XANTHE QVA VTOR.

Chalcitidis pondo denarium centũ, atramenti sutorij, Græci uocant χάλκανθον, denarium pondo quinquaginta, misyos torrefacti denarium pondo uigintiquinq;, æris combusti denarium pondo duodecim & s. leuigatis utitor.

ΙΣΧΑΙΜΟΣ MAGNA.

Misyos cyprij denarium pondo septem, atramenti sutorij totidẽ, corticis pinus denarium pondo quatuor, mannæ, thuris denarium pondo quatuor, squamæ æris denarium pondo quatuor, æris usti denarium pondo quindecim, chalcitidis denarium pondo quindecim, calcis uiuæ denariũ pondo octo: alij, quadraginta: gypsi torrefacti denarium pondo quatuor: alij, quinq;: tritis utitor.

ΙΣΧΑΙΜΟΣ APHRODAE.

Chalcitidis denariũ pondo sex, mannæ, thuris denariũ pondo duûm, resinæ terebinthinæ, frictæ, singulorũ denariũ pondo quatuor: utere tritis ad hæmorrhoidas.

ALIVD VT HARPOCRAS.

Sandaracæ denariũ pōdo duûm, arsenici denariũ pondo quatuor, calcis uiuæ denariũ pōdo octo: pastilles fingito ex aqua diebus quadraginta terẽs, & sic inungito.

ALIVD AD HAEMORRHOIDAS QVO VTOR.

Arsenici denarium pondo octo, sandaracæ denarium pondo octo, elaterij denarium pondo quatuor, thapsiæ denarium pondo duûm, chrysocollæ denarium quatuor, calcis uiuæ denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ARIDVM GALLI VARII VSVS: AD PTERYGIA.

Argenti spumæ denarium pondo octo, eruginis denarium pondo decem, leuigatis utitor: commendatur.

AD PTERYGIA BONVM.

Chalcitidis, caricarum combustarum, malicorij, squamæ æris, singulorum pares
B portiones. Cum opus est, mel coctum misceto, emplastri modo imponito: quotidie soluito expurgans: non madefaciens, nec respergens.

ANTHERA QVA VTOR.

Sandaracæ denarium pondo trigintaduûm: alij, sedecim: aluminis fissi, myrrhæ, fecis croci, singulorum denarium pondo sedecim, iridis totidem, cyperi denarium pondo sexagintasex.

ANTHERA MAGNI.

Acaciæ denarium pondo uigintiquatuor, aluminis fissi, gallæ, sorios, misyos, singulorũ denarium pondo quatuor, sandaracæ denarium pondo octo, malicorij denarij pondo unius, myrrhæ obolos quatuor, cinamomi denarios quatuor, croci denarium pondo duûm, miricæ fructus denarium pondo duûm: tritis utitor.

ARIDVM ΚΕΦΑΛΙΚΟΝ.

Iridis denarium pondo quatuor, thuris, panacis, mali terræ, singulorũ denarium pondo duûm: tritis utitor etiam ad nomas.

ARIDVM CICATRICEM INDVCENS.

Ostreorum combustorũ denarium pondo duûm, mannæ denarij pondo unius, cadmiæ obolos tres: contritis utitor simul ad nomas.

ALIVD ARIDVM CICATRICEM INDVCENS.

Pini corticis denarium pondo sex, mannæ denarium pondo sex, mali terræ denarium pondo sex, pumicis, resinæ, singulorum denarium pondo quatuor, iridis illyricæ denarium pondo duodecim: leuigatis utitor.

ALIVD CICATRICEM DVCENS ET AD CACOETHE.

Pini corticis denarium pondo sex, cornu ceruini combusti denariũ pondo quatuor, cadmiæ denarium pondo octodecim, cerussæ, mannæ, singulorum denarium pondo quatuor, eruginis rasæ denarium pondo duûm: contritis utitor.

ALIVD.

Gallæ denariũ pondo quatuor, cerussæ denariũ pondo octo, myrrhæ pondo de-

C narium quatuor, argenti spumæ denarium pondo octo, retrimenti plumbi denariũ pondo quatuor: trita assumuntur.

MAIAE GENEROSVM AD CONDYLOmata & rhagadas.

Gallæ, molybdenæ, singulorum denarium pondo octo, myrrhæ, cerussæ, singulorum denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ΟΝΗΤΩΡ AD OMNIA.

Iridis loco molybdenæ, argẽti spumæ duas partes injicito, reliquorũ cuiusq; unã.

ARIDVM ΞΗΡΟΝ, HOC EST, exedens, Lecanij Arij.

Arsenici pondo libram, calcis uiuæ denarium pondo duûm: in aqua terito diebus triginta, mutans quotidie bis aquam in sole, deinde resiccatis utitor.

ΕΓΚΑΘΙΣΜΑ ID EST, QVOD INsessu curat hæmorrhoidas, Phanij.

Atramenti sutorij, aluminis fissi, chalcitidis, misyos crudi, sandaracæ, singulorũ denarium pondo quatuor: trita omnia habeto: ubi usus uenerit, ueterem urinã salsam uiri unius sextarij mensuras duas in fictilem testam injicito, medicamenti uerò denarium pondo duodecim superfundito urinæ, ut semper duo sextarij seruentur. Hoc utitor insidens diebus septem: nam in his actionem promouet: ubi sordidum in fundo substiterit, digitum circumlinito.

ARIDVM CARNES CICATRICE OBducens citra erosionem, Harpocratis.

Sandaracæ, chrysocollæ, arsenici, pares singulorũ portiones: itẽ ad cacoëthe facit.

PASTILLVS AD NOMAS DICTVS ASCLEPIVS.

D Chalcitidis, arsenici pares portiones, calcis uiuæ duplum. Habet etiam sandaracæ æqualem reliquis portionem ad digitorum uitia, alumine liquido nucis magnitudine cum mellis cyathis duobus: cocto utitor.

ALIVD AD NOMAS QVO VTOR.

Squamæ, arsenici, chartæ combustæ, plumbi usti, singulorum denarium pondo quatuor, sulphuris ignem non experti denarium pondo quinq;: leuigatis utitor.

ALITER.

Squamæ, arsenici, sulphuris, plumbi combusti, æris, singulorum denarium pondo quatuor, sandaracæ denarium pondo quatuor, eruginis denarij pondo unius, chartæ combustæ denarium pondo quatuor: utitor cum rhodino uel melle.

CRISPI ΕΥΩΔΕΣ, ID EST, odoriferum, ad nomas.

Squamæ, arsenici, sandaracæ denarium pondo duûm, gallæ denariũ pondo quatuor, myrrhæ denarij pondo unius, thuris tantundem, atramenti sutorij denarium pondo duûm, chartæ combustæ denarium pondo quatuor: leuigatis utitor.

ANTIPATRI AD NOMAS

Chrysocollæ põdo uncias sex, arsenici põdo uncias sex: arido utitor & cũ rhodino.

ALIVD VT ALCYMION.

Aliàs † sex. Arsenici denariũ pondo † duûm, squamæ denariũ pondo triũ, chrysocollæ denarij pondo unius: sicco & cum rhodino utitor: aqua dilutũ cicatricẽ ducit cum cerato rhodino.

ALIVD PVBLII AD NOMAS.

Calcis uiuæ denariũ põdo quatuor, arsenici, squamæ, chalcitidis, sandaracæ, singu-
Aliàs † duûm. lorũ denarij pondo unius: tritis utitor: nõnulli sandaracæ denarij pondo † unius.

MEDICAMEN ΔΙΑ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ ad nomas generosum.

Mali corticis, chrysocollæ, aloës, singulorũ denarium pondo quatuor, arsenici, sandaracæ, singulorũ denarium pondo duûm, aluminis fissi denarium pondo quatuor,

A tuor, chalcitidis denarium pondo quatuor, myrrhæ ſiccæ denarium pondo octo, oleæ ſiccæ foliorum tantundem. Tritis utitor.

ALIVD ALCYMIONIS.

Oxymyrti denarium pondo octo, malicorij, oleæ foliorum, myrti nigræ, teſtarũ, ſingulorum denarium pondo duodecim, ſpinarum cineris denarium pondo octo, ficuum cineris denarium pondo † ſedecim, orchios herbæ denarium pondo octo: arido cum melle utitor. *Aliâs † duûm.*

AVREVM QVO VTOR.

Malicorij denarium pondo uigintiquinq;, aluminis fiſſi denarium pondo decẽ, atramenti ſutorij, miſyos, ſingulorũ denarium pondo octo, ſquamæ denarium pondo ſedecim, gallæ denarium pondo quindecim, cretæ ſutoriæ ex clauis confectæ denarium pondo † quinq;, chalcitidis, æris combuſti, ſingulorum denarium pondo octo: leuigatis plurimum ex aceto utitor. *Aliâs † quindecim.*

ALIVD RECENS EFFICACIVS AD NOMAS

Philini: inalterat, & pus educit.

Aphronitri pondo libras † duas, mellis tantundem: aphronitrum maceratũ cum melle urito, deinde leuigato, admiſceto iridis illyricæ pondo uncias ſex: trito utitor & cum melle. *Aliâs † unam.*

ARIDVM ΣΗΠΤΟΝ.

Arſenici, ſandaracæ, ſingulorum denarium pondo duûm, calcis uiuæ denarium pondo quatuor: alij, trium: leuigatis utitor.

ALIVD.

Calcis uiuæ, arſenici, atramenti ſutorij, ſingulorum denarium pondo quatuor: ex aqua calida plurimum terito: reſiccatis ac tritis utitor.

ARIDVM ΣΗΠΤΟΝ MELITONIS.

B Auripigmenti, ſandaracæ, calcis uiuæ, pumicis, ſingulorum denarium pondo quatuor: in aqua triginta diebus conterito, ſed quotidie illa mutata: ubi inaruerint tritis utitor.

ARIDVM INSIGNE AD HAEMORRHOIDAS

præclari Apollonij Tarſei.

Chalcitidis uſtæ, ſquamæ, arſenici combuſti, atramenti ſutorij, ſingulorum denarium pondo quatuor, diphrygis denarium pondo duûm, ſorios combuſti obolos quatuor, argenti ſpumæ combuſtæ obolos quatuor, aluminis fiſſi denarium pondo quatuor, æris uſti tantundem: leuibus factis utitor.

QVAE ASCLEPIADES IN LIBRO QVINTO

de exterioribus, cui Marcellas nomen eſt, arida conſcripſit.

Ndromachus arida quæ affectui conueniunt, ijs quæ affectis proſunt admiſcuit. Verum Aſclepiades in quinto ſeorſum quæ ad affectum conducunt, ſeorſum item quæ parti affectæ utilia ſunt, expoſuit: Nam parte omiſſa tradidit cicatricem ducentia, cruſtas inferentia, ad nomas conuenientia & carbunculos, tum quæ uocant à ſanguine continendo ἴσχαιμα. Cum loco affecto, quæ ad polypodem, ozænas, & ſanguinis profluuia ex naribus, ad oris nomas, gingiuas humidas, in genis tumidos exceſſus, ad paronychia, pterygia, rhagadas, & hæmorrhoidas. Quædam à parte affecta denominationem ſortiuntur: Conueniunt tamen & alijs partibus: cuiuſmodi quoque cephalica à medicis appellantur, quæ eximiè oſſibus conducunt: quanquam & totius corporis exulcerationes carne repleri poſſunt: nam quatenus caput eſt, prodeſſe maximè poſſunt. Poſtremo etiam niſi os denudatum ſit, uſum ipſorum non requirimus: ſed in nudatis, quoniam pinguia pharmaca uitamus, ſiccis ſolis utimur, fugientes ἔμμοτα à medicis Græcè appellata, quòd linamentis inunctis offerantur. Quemadmodum oſſibus in capite denudatis, uſus ipſo-

C rum aptissimus est, ita etiam in aliis omnibus denudatis ossibus, siue brachij, siue cubiti, siue radij, siue femoris, siue tibiæ. Quare nos etiam arida Asclepiadi scripta deinceps subiungemus, cum ipsum primum cephalica scripsisse inueniamus. Ac nos prima ponemus, quod non solum ossibus in capite denudatis, uerum & alijs omnibus simili modo affectis ipsa sint accommoda. Deinde quæ cicatricem ducũt percensebo, omnia his interiecta prætergressus, quæ affectum locum attingunt: postea quæ prædicto iam mihi ordine sequuntur, omnia aggrediar. Nonnullis sanè ex siccis ipsis medicamentis duplicem usum obtinent, ut & siccis ipsis uti possimus & cum alijs quibusdã temperatis, sicut idem Asclepiades quoq; indicat.

ARIDA CEPHALICA.

Ridum cephalicum, quo usus est Lucius Cathegetes: tollit squamas, ossa corrupta educit, caua implet. Medicamentum est ἄλυπες. Iridis illyricæ, panacis, singulorum denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo duûm, mannæ tantundem: alij sine malo terræ. Omnia contunduntur, & cribrantur. Vti licet per se & cum melle.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΟΥ ΣΙΛΦΙΟΥ, CALLOSA

consumit, & sordida purgat, caua replet, relictas tunicalas excedit.

Aliàs † pumicis, & rectius. Resinæ pityinæ siccæ denarium pondo duodecim, † sorios torrefacti uino restincti, iridis illyricæ, mali terræ, singulorum denarium pondo octo, silphij denarium pondo quindecim, æris squamæ denarium pondo duûm, thuris denarium pondo quatuor. Arido & cum melle utitor. Aliæ scripturæ silphium non habent.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΟΡΟΒΩΝ XENOCRATIS.

Eruorum ruforum farinæ denarium pondo octo, illyricæ denarium pondo decem, mannæ denarium pondo quinque, mali terræ denarium pondo quinque, squa-
D mæ tantundem: tritis & cum melle utitor. Aliæ lectiones habent, bryoniæ radicis denarium pondo octo, mannæ denarium pondo duodecim, squamæ, iridis, singulorum pondo denarium duodecim, erui denarium pondo decem, mali terræ longi denarium pondo quindecim.

MEDICAMENTVM QVOD ΔΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΑΠΙΑΔΟΣ

inscribitur: squames tollit, carnem facit: ex ijs est quæ ualde resiccant.

Serapiadis, orchios, iridis illyricæ, marrubij, singulorum denarium pondo octo, Aliàs † octo. erui farinæ pondo denarium decem, mali terræ denarium pondo † quinquaginta: sicco & cum melle utimur.

TRIPHONIS CEPHALICVM, AVFERT SQVAMAS.

Pinus corticis, squamæ æris, pumicis combusti, singulorum denarium pondo sex, mannæ, thuris, mali terræ, iridis illyricæ, resinæ pityinæ, singulorum denarium pondo quatuor, myrrhæ, aloës, singulorum denarium pondo duûm. Sicci & cum melle usus est. In Athenæi scripturis sine pinus cortice medicamentum est; habet autem & gallæ pares mannæ portiones.

ARIDA CICATRICEM INDVCENTIA.

E omnibus ulceribus recentibus & uetustis, curatu facilibus, & difficilibus, in medicatoriæ methodi libris, tertio & quinto, differuimus. Quinetiam in huius operis prioribus cauorum ulcerum sine omni circunstantia pharmaca σαρκωτικὰ, id est, carne replentia, uirtutem tersoriam sine ullo morsu occupare docui. Quæ autem cicatricem inducunt, ἐπουλωτικὰ uocant, cum eo quòd citra erosionẽ astringunt magis exiccare: quæ uerò supercrescentem carnem tollunt, calida esse & acria. Quinetiam optima quædam esse inter ea, quæ cicatricem ducunt, in commentario de morbis curandis prædiximus: Vbi omnium affectuum curationis methodi, tum prius in hoc præsenti opere ulceribus conuenientium ostensæ sunt. Asclepiades pharma-

ca sicut

A ca ſicut & Andromachus cicatricem inducentia conſcripſit, non diſtinguẽs, utrum deſperata ulcera, an quæ propriè δυσεπούλωτα dicuntur, quòd ægrè ad cicatricem ueniant, quæ permultum inuicem differre oſtendimus, cum ſingula proprium curationis ſcopum habeant. In quibuſdam tamen adſcripſerunt, ad cacoëthe, uel rurſus, ad condylomata & rhagadas, ut quanquam Aſclepiades magis Andromacho diſtinguere ſoleat, tamen in his quæ cicatricem ducunt diſtinctionem nullam poſuerit. Verum quæ ego recenſui, tum in medendi methodo, tum in hoc opere indicabunt, ſi mentem adhibeas, quomodo ſingulis utendum ſit.

ARIDVM CICATRICEM INDVCENS ASCLEPIADIS

σποδοειδὲς, à cinere nominatum, ex Magni medicamentis.

Calcis uiuæ denarium pondo ſex, mannæ, thuris, ſquamæ, ſingulorũ denarium pondo quatuor.

ALITER.

Calcis uiuæ denarium pondo duodecim, ſquamæ, mannæ, ſingulorum denarium pondo quatuor. Sed ut Archibius uult, ſquamæ, mannæ, ſingulorũ denarium pondo octo, uel quatuor. In alijs ſcripturis, calcis uiuæ denarium pondo octo.

VT HELIODORVS.

Calcis uiuæ, mannæ, thuris, ſingulorum denarium pondo octo, ſquamæ denarium pondo quatuor.

RVFVM CICATRICEM DVCENS.

Miſyos torrefacti denarium pondo octo, ſquamæ æris denarium pondo decem, mannæ denarium pondo ſex. Tritis utitor.

MAGNI CICATRICEM DVCENS.

Diphrygis, ſquamæ, ſingulorum denarium pondo quatuor, illyridis, mannæ, ſingulorum denarium pondo duûm. Contritis utitor.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΗΣ ΚΙΣΣΗΡΕΩΣ,

id eſt, ex pumice.

B Pumicis torrefacti uino reſtincti denarium pondo octo, ſquamæ, mannæ, ſingulorum denarium pondo quatuor, iridis, reſinæ pityinæ ſiccæ, ſingulorum denariũ pondo quatuor. Tritis utitor.

ALIVD PTOLEMAEI CELEBRIS

ad curatu difficilia.

Pinus corticis denarium pondo ſex, cadmiæ toſtæ denarium pondo octo, ſquamæ, cornu cerui combuſti, mannæ, ſingulorum denarium pondo quatuor. Tritis utitor. In alijs exemplaribus habet, plumbi combuſti & eloti denarium pondo quatuor, molybdenæ denarium pondo octo.

ARIDA ΕΣΧΑΡΩΤΙΚΑ, HOC EST

cruſtam inducentia.

Diximus hæc acris & adurentis eſſe potentiæ. Quare etiam uſus ipſorũ eſt, tum in his quæ propter nimiam humiditatem ac intemperiẽ partis affectæ, tum propter putredines partibus quibuſdam innatas proueniunt.

ΕΣΧΑΡΩΤΙΚΑ ASCLEPIADIS.

Melinon Lucij Cathegetæ quod cruſtas inducit, callos excindit inſperſum, & inditum ſcalpri penicillo: quin & reprimit, & difficilibus curatu cicatricẽ inducit, ſi quis in tenuibus pharmacis utatur, dictũ puluerẽ aſſumẽs: Chalcitidis crudæ, cadmiæ, ſingulorũ denarium pondo quatuor. Ieiunus cum ſaliua excipito tantum, ut ſolum ipſum pharmacum humectet. Deinde collige, & operculo cludens ſine melinon fieri: ubi in umbra deſiccaueris, leuiter circunferens piſtillum, trita excipito, ſicut prædictum eſt. Apud alios uocatur medicamentum ξηρίον. Excipitur aceto quamacerrimo, & ſiccatur leuigaturq́. In alijs ſcripturis ſicut Eunomus Aſclepiades uſus eſt. Habet autem ſic: Chalcitidis denarios duodecim, cadmiæ denarios ſex, ſandaracæ tantundem. Aceto excipiuntur.

ALIVD.

C Chalcitidis, chalcãthi, cadmiæ, singulorũ testorũ paria põdera. Excipito saliua.

ΕΥΤΟΝΟΝ INSCRIPTVM.

Aliàs † denarios quinque. Chalcitidis tostæ †, chalcanthi, sandaracæ, cadmiæ, singulorum pondo denarium octo: sicca inspergito.

MEDICAMEN ΔΙΑ ΤΟ Δ̄,

hoc est, ex quatuor.

Chalcitidis tostæ, misyos, diphrygis, singulorum pondo denarium quatuor.

ΕΣΧΑΡΩΤΙΚΟΝ VALDE GENEROSVM.

Aluminis fissi, atramenti sutorij, gallarum, misyos cyprij, singulorum denarium pondo sedecim, sorios denarium pondo † quatuor. Contritis utitor. Aliàs † sedecim.

COMPOSITIO EVNOMI.

Misyos peregrini denarium pondo sedecim, sorios denarium pondo duodecim, Aliàs † octo. æris combusti denarium pondo † duûm, lapidis fissi combusti denarium pondo octo, atramenti sutorij, sandaracæ, aluminis fissi, singulorum denarium pondo quatuor. Tritis utitor inspergens, & spicillo comprimens.

AD NOMAS.

Putrida ulcera cum ambientes partes depascunt, Nomas propriè appellant, ac constat, tales affectus uehementissimis medicamentis indigere: sæpe etiã cauterijs.

AD NOMAS ASCLEPIADIS PHARMACVM,

Lucij Cathegetæ ad nomas.

Aliàs † unius. Sulphuris uiui, auripigmenti, squamæ, singulorũ denarium pondo † duûm, æris combusti quantum color exigit. Arido & cum melle utitor.

D PVBLII CATHEGETAE.

Auripigmenti denarium pondo quatuor, squamæ denarium pondo duûm, elaterij denarij pondo unius, chartæ quantum ad colorem satis est. Aut ut Eunomus usus est. Arsenici, squamæ, singulorum denarium pondo quatuor, sulphuris uiui, elaterij, singulorum denarium pondo duûm, chartæ combustæ quantum ad colorẽ sufficit. × In alijs scripturis est: Sandaracæ denarium pondo quatuor, squamæ denariũ pondo sex, arsenici denarium pondo quatuor, elaterij denariũ pondo duûm, chartæ combustæ denarium pondo quatuor. ×

MEDICAMENTVM ARII AD NOMAS, QVOD

etiam sordida purgat citra erosionem rosaceo dilutum. Facit etiam ad uuluæ excesum: dedit Theotropus.

Arsenici, chartæ combustæ, plumbi usti & eloti, squamæ æris, singulorum denarium pondo quatuor. Singula per se teruntur: postea simul miscentur. Vtitor ad prædictos affectus. Ptolemæus autem ita usus est. Plumbi combusti, arsenici, squamæ, chartæ combustæ, singulorum denarium pondo quatuor, sulphuris uiui denarium pondo duûm. Tritis utitor.

ἈPELLIS MEDICAMENTVM ΔΙΑ

χάρτου inscriptum.

Nomas non solum sistit, sed etiam incipientes prohibet. Facit & colligationem infusum rosaceo. Quum autẽ ait instillatum dysentericis, subest suspicio de nome. Compositio ita habet. Chartæ combustæ, plumbi combusti, æris combusti & eloti, arsenici, squamæ stomomatis, singulorũ æquas portiones, sulphuris uiui dimidium. Tritis utitor uel cum melle, uel rhodino.

MOSCHIONIS MEDICAMENTVM AD NOMAS.

Elaterij, chartæ combustæ, squamæ æris, singulorum denarium pondo duûm, auripigmenti denarium pondo quatuor, eruginis scoletiæ, salis ammoniaci, singulorum denarij pondo unius. Tritis utitor & cum rhodino.

A ΕΥΩΔΕΣ, ID EST ODORIFERVM,

Lucij Cathegetæ.

Squamæ, gallæ, utriusque denarium pondo quatuor, sandaracæ, arsenici, singulorum denarium pondo duûm, myrrhæ, atramenti sutorij, elaterij, singulorum denarij pondo unius, thuris denarium pondo duûm, chartæ combustæ quantum colorem efficit.

NOSTRVM.

Squamæ, gallæ, myrrhæ, singulorum denarium pondo octo, sandaracæ, arsenici, elaterij, singulorum denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo trium, atramenti sutorij tantundem, chartæ quò colorem acquirat.

PRASIONIS.

Arsenici, squamæ, singulorum denarium pondo duûm, chalcanthi denarij pondo unius, sandaracæ denarium pondo duûm, myrrhæ, thuris, gallæ, singulorũ denarij pondo unius, chartæ denariũ pondo quatuor: tritis & cum rosaceo utitor. Heraclides hanc scripturã habebat. Gallæ denariũ pondo sex, arsenici, sandaracæ, squamæ, singulorũ denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo trium, chalcanthi tantundem, myrrhæ mineæ denarium pondo duûm, chartæ denarium pondo octo.

CLEOBVLI.

Squamæ, sandaracæ, arsenici, singulorũ denarium pondo duûm, myrrhæ, thuris, atramenti sutorij, gallæ, singulorũ denarij pondo unius: chartam ut colorẽ accipiat.

AD CARBVNCVLOS.

Carbunculus ulcus est, crustam citò cum inflammatione totius partis circundatæ ualidã faciens, ut febres uehementes & periculosas inferat. Quare ipsi crustæ ualens medicamentum imponere oportet, & ex his quæ ad nomas conducere dictum est: circũpositas autem partes cataplasmatis fouere, quæ æqualem uim occupant, B ut repellant & mediocriter refrigerent, & digerant. Verũ de cataplasmatis in proprio libro dictum est. Nunc Asclepiadis pharmaca percensebimus.

AD CARBVNCVLOS MEDICAMENTA

ab Asclepiade prodita.

Medicamentum Massalioti: hoc extulit supra uires, quòd carbunculos ad superficiem perducat, & multos auferat.

Chrysocollæ, nitri tosti, lapidis asij, arsenici, sandaracæ, misyos tosti, chalcitidis, aluminis fissi, diphrygis, singulorum denarium pondo quatuor: trita omnia simul in uas æreum cyprium reponimus: dum usus poscet imponimus, apprimentes penicilli latitudine, donec carbũculus nigrescat. Deinde supraponimus infrascriptum uiride, quod ita habet.

Thuris, æruginis rasæ, squamæ æris, singulorum denarij pondo unius, aluminis fissi obulos quatuor, salis ammoniaci obulos quatuor, ceræ denarium pondo septẽ, obulos tres & s, resinæ pityinæ aridæ denarium pondo sedecim, olei ueteris heminam unam: arida in sole cum aceto teruntur: quæ liquefieri possunt, liquantur, & immittuntur: ubi rursus contuderis, assumens utitor. Apud Demosthenem Massaliotam, qui pharmacum composuit, olei habet duas heminas.

APIONIS AD CARBVNCVLOS.

Nitri rubri, arsenici, sandaracæ, chalcitidis, atramenti sutorij, diphrygis, singulorum parem mensuram: aceto leuigentur, & exiccatis rursusq; tritis utitor.

APOLONII ORGANICI.

Chrysocollæ, aluminis scissilis & rotundi, sandaracæ, ochræ, misyos crudi, atramenti sutorij, singulorum denarij pondo unius: tritis utitor.

ΑΝΘΙΖΟΥΣΑ MAGNI AD NOMAS, ET PVTREDINES,

carbunculos, pterygia, aures suppurantes: ualet etiam ad oris nomas.

Aluminis fissi denarium pondo octo, chalcitidis denarium pondo sex, sandaracæ denarium pondo trium, mali corticis siccæ denarium pondo duûm, atramenti suto-

Aliàs † duûm. rij denarij pondo † unius, misyos denarium pondo duûm, nitri, omphacini sicci, sin-
C gulorum denarium pondo duûm: sicco & cum melle utitor.

ALIVD DIODORI.

Gallæ omphacinæ, misyos, chalcitidis, auripigmenti, sandaracæ, aluminis fissi, atramenti sutorij, singulorum denarium pondo duûm, lapidis asij, diphrygis, singulorum pondo denarij unius: tritis inspergito comprimens scalpelli penicillo.

ΙΣΧΑΙΜΟΣ ASCLEPIADIS.

Lucij Cathegetæ compositio.

Chalcitidis denarium pondo sedecim, mannæ denarium pondo duodecim, terebinthinæ aceto tinctæ: siccis cōsperge locos, ubi sanguis profluit: in alijs inuenimus duo magis, chalcitidis denarium pondo octo, mannæ denarium pondo sedecim, terebinthinæ frictæ † tantundem. Aliàs † duodecim.

DIOSCORIDES THARSEVS TRADIDIT

Ario Asclepiadeo pharmacum, mirificè sanguinis profluuia comprimens.

Chalcitidis denarium pondo octo, mannæ denarium pondo sedecim, resinæ siccæ denarium pondo octo, gypsi tantundem, alia contunduntur, cribrantur, miscentur, in ærea pyxide reponuntur: ubi usus postulat, pares portiones medicamenti cum gypso temperantur.

HERACLIDAE MEDICAMENTVM AD HAEMORRHOIDAS:

hoc usus est ad sanguinis ex naribus profluuia, lanam intingens & conuertens tanquam elychnium.

D Acris mali corticis pondo uncias tres, aluminis ægyptij pondo uncias quatuor, chalcitidis pondo unciam: tritis utitor: naribus lanam medicamento repletam imponito.

HERCVLES COGNOMENTO AD HAEMORRAGIAS, HOC

loco cauterij usus est, crustam inducit: facit etiam ad pterygia, reprimit omnem excrescentiam, ossa educit, sistit squamas.

Sorios, atramenti sutorij, chalcitidis ustæ, × rhus coriarij ×, singulorum denariū pondo quatuor: tritis utitor.

ΙΣΧΑΙΜΟΝ COMPOSITVM.

Misyos peregrini denarium pondo sex, atramenti sutorij totidem, pinus corticis, chalcitidis, singulorum denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo uiginti, gypsi denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ALIVD.

Thuris pondo unciam, misyos peregrini pondo denarium quatuor, gallæ omphacinæ denarium pondo quatuor, chalcitidis denarium pondo quatuor, suberis combustæ denariū pondo octo, rhus coriarij denariū pondo quatuor: tritis utitor.

QVINTI LIBRI FINIS.

CLAVDII

A # CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΕ'ΝΗ, LIBER SEXTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

SVperiore commentario emplastra dicta Græcè πολύχρηστα, quòd multis conueniant affectibus, distinguentes, ea potissimum collegimus, quæ præter alia ipsorum pollicita etiam ulceribus ægrè ad sanitatem peruenientibus mederi queant: in præsentia uerò ad aliud emplastrorum genus πολύχρηστον digrediar, quæ tum ad alia multa singulatim faciunt, tum ad particulas putrescentes, aliter affectas, quàm ulcera propriè δυσεπούλωτα à curatione difficili nuncupata. Etenim illas putrilago depascitur, eoque turba medicorum hos affectus nomas appellat: illa uerò uno loco sine putrilagine circunscripta sunt, ut & phagedenæ dictæ, uicina quidem depascunt, non tamen ea putrefaciunt, febresque inferunt, quòd ijs quæ depastionem cum putrilagine sustinent, accidere consueuit. Summa curationis erat in prædicto ulcerum ægrè curabilium genere (chironia quoque uocant) medicamenta inuenire, quatenus licet rosionis expertia, ualidè autem exiccantia. Porrò hæc quæ nunc scribentur omnia, mordacia sunt, si quis ipsis solis, non cerato temperatis utatur. Quæ cerato miscentur, purgare quidem ulcus sordidum & carne replere possunt, atque etiam duritiem quandam & tensionem discutere, non autem difficilia curare. Indicant ipsorum uirtutem affectus, quibus bene adhiberi credita sunt. Quod iam superius admonui, & nunc dicturus sum: meminisse uidelicet oportere illorum quæ in opere de simplicibus medicamentis prodita sunt. In cuius pri-
B mo libro methodum seu rationem exposui, qua medicaminum facultates inueniantur: tum pluribus exemplis eius exercitationem proposui: in sequentibus singulorum nominatim mentionem feci. Nam illorum memor, ex facili rationem eorum qui hæc pharmaca à nobis modò proposita composuerunt, assequeris, & uidelicet ipse alia conficies, quocunque tempore prius expertorum inopia laboraueris: multa siquidem huiusmodi non paucis contingunt in itinere, cum alio, tum maximè nauali. Quandoquidem etiam in patria quidam manentes, pharmacorum structuram, unde ægros curabant, amiserunt, ut præ tristitia ipsi tabefacti, perierint. Optimum igitur medicamenta iam explorata secundum dictam methodum usurpare: sin autem, ut dixi, nonnunquam hæc desideremus, habitum talem nos habere, quo similia iam abundè compertis, possimus componere: quemadmodum me sæpe agentem & in itinere & alibi uidistis. Nonnulla siquidem quæ proprio marte in huiusmodi temporum occasionibus condidi, postquam experientia probassem, nihilo peiora uel celebratissimis apparuerunt. Nam primum ipsorum compositionem ex coniectura artificiali molimur: postea uerò cum nonnulla post experimentum probatissima uisa fuerint, nonnulla à scopo absint, denuò rursus corrigimus, & tertiò nonnunquam ad perfectionem eius quod præstare uolumus, ipsa redigimus: at sine methodo, & in prioribus, & in Therapeutices libris exposita uti prædictis rectè nemo potest: tantum abest ut similia ipsis conficiat. Iam igitur huiusmodi emplastra exordiar. Medicamentum ab herbis διὰ βοτανῶν appellatum, propè omnes, qui insignia emplastra in uno libro uel pluribus collegerunt, tradidere: non multum in misturæ simplicium pharmacorum temperatura discrepantes. Incipiam modò & hic à Critone, emplastra prius illa commemorans, quæ in quarto de simplicibus medicamentis ita ad uerbum literis mandauit.

C EMPLASTRVM ΔΙΑ ΒΟΤΑΝΩΝ, QVO VTOR.

AD carcinomata, putredines, strumas: ad suppurationem perducit, & exprimit, lepras sistit, carbunculos soluit, podagricis prodest, callosas durities emollit. Idem capitis fracturæ medetur sine foratione, squamas tollit, ossa quantum uis educit: idem ad neruorũ uulnera et ad nomas linamento exceptum ualet, repurgat, implet cum rosaceo cerato: una ipsius parte ad duas cerati, interdum tres uel quatuor adiecta. Cum myrteo cerato duabus partibus uel tribus cicatricem ducit.

Herbarum ex siccis locis maritimis anagallidis, quæ cœruleum florem habet, papaueris ceratitidis, marrubij, alterci foliorum tenerorũ, singulorum denarium pondo sexagintasex: hæc in pilam seu mortarium coniecta tunduntur, donec confringantur soluanturq;, tantum ne ipsorum succum consumas: deinde mortario indita teruntur: in alio autẽ mortario habentur squamæ æris rubri denarij uigintisex, mannæ denarij octo, resinæ pityinæ siccæ denarij sedecim, aloës totidem, fissi aluminis denarij quatuor, rotũdi totidem. Hæc in sole leuigantur, ut sordium crassitudinem cum aceto habeant. Deinde herbæ mixtæ, donec probè coëant, teruntur: postea ceratum fit ex chiæ ceræ denarijs centum; secundum alios, mina, olei ueteris feruentis heminis duabus. Heras ita. Quidã uero duas anagallidas immittunt, aliqui chrysocollæ, terræ erythriadis, salis ammoniaci, & auripigmenti scissilis, singulorũ denarios quatuor. Porrò quæ Asclepiades de hoc emplastro præceperit, tũ quia in præcedenti libro indicata, tũ quia his ferè similia sunt, superuacuũ mihi uidetur denuo de ipsis scribere, cõmunem omnibus sermonem nunc aggressuro. Primus sanè, qui medicamentum hoc composuit, herbis acribus usus est, ut humores prauos affli ctis partibus infixos uehemẽter digereret. Atq; ideo ex siccis & maritimis locis esse iubet. Contrarios autem ipsis alias frigidæ uirtutis usurpauit, ad acrium uehementiam leniendam mitigandamq;, quales sunt altercum & papauer. Habent enim
D quippiam doloris mitigatoriũ, puta stupidam refrigerationẽ propinquis partibus inferentes. Stupor enim mediocris dolorem soluit, ait Hippocrates. Apposuit autẽ ex metallis quoq; æris squamã, et alumen scissile, sicut prius diximus: quod utrunq; medicamen ulceribus malignis conuenit. Aloën uerò miscuit ex ijs quæ astringunt, & sine morsu exiccant. Item mannã ex ijs quæ concoquunt, leniunt, et ad suppurationem perducunt: pityinam ceu materiam emplastro conficiendo idoneam: sicut & ceram & oleum: at simul cum hoc acrium medicaminum uehementiam ipsa mitigant: pityina tamẽ etiam siccare potest: & quò siccior, hoc magis qualẽ inijcere præcipit. Nonnullos ait miscuisse pharmaco chrysocollam & terram erythriadem, ambo difficilium ulcerum remedia. E cõtrario sal ammoniacus, & quod auripigmentum uocatur, propter acrimoniam ulcera solent irritare: quanquã etiam putridis conueniant. Cuius gratia non admodum utile est propositum nobis pharmacum ad ulcera chironia. In quibus uerò putredo subest, hanc cõprimere idoneũ est, saniem quæ illã facit, discutiens. Eadem medicaminis potentia strumis medetur: uerum quia detersoriæ quædam continet, ideo quoq; lepras purgat: etenim consiliũ in hoc affectu est, cutem induratam uelut in summo deradere, quod exiccantia detergentiaq; efficiunt. Nam si cutis uitium, in naturalem habitum redire possit, nemo exiccatam supra modum siccaret. Quoniam uerò quod leprosum est, curationẽ nullam habet, proximum fuerit, qui in omnibus insanabilibus scopus cõmunis est, incurabilem partem ex corpore excindere. Excinduntur autem nonnunquã ferro, interdum igni, nonnunquã medicamento, uel adurentibus, uel digerentibus, simul & detergentibus, quale est modò commemoratum. Quemadmodum igitur hic sermo omnis lepræ cõmunis est, sic & ille qui de carnis repletione tractat. Nam quia σαρκωτικὰ dicta medicamenta, sicut in tertio libro de morbis curandis ostensum est, uirtutem habent detersoriam citra erosionem: quæ uerò huius sint materiæ, in hoc præsens pharmacum suprapositum, partim abstergendi uim, partim lenitatem adferunt.

A ferunt. Ideo humidum ceratum, ex cera resinaq; in oleo liquefactis cōfectum, ipsis miscemus. Siquidem cera & oleum ut acrimoniam obtundunt, ita sunt emplastica, eoq; sordes producunt. Resina uerò morsus expers, emplasticam uirtutem non habet, sed detersoriam: quæ ulceribus quidem mordax est, non ulceratis blanda, & sine morsu. Cæterum misturæ temperamentum coniectura quidem ante experientiam, uerum scientificè in illa deprehendemus noscemusq; purum ulcus detersoriā uim sine morsu requirere: sordidum ualidius, quippe cuius propugnaculum est sordities: purum autem nudum contingenti occurrit. Quinetiam ex corporibus ipsis nonnulla sensibilem magis substantiam habēt, quædam minus, alia molliorem, alia duriorem: quæ ratio est, cur Crito in medicamento superiore ad unā partem ipsius nonnunquam duas cerati, aliquando tres uel quatuor misceri iubeat: non tamen distinctè pronunciauit, quando duas, quando plures adijcere oporteat: tanquam qui pharmaco utetur, uersatus iam in arte sit, & quæ à me dicunt, intellectu queat assequi. Rosaceo præparari ceratum præstat, non tamen insignis excessus in huiusmodi ulceribus est, etiam si oleo liquefiat: attamen in his quæ φλεγμονῶδες quippiam habent, rosaceū oleo potius est. Porrò quæ carne implebuntur omnino à phlegmone tuta sunt. Pulchrè sanè Crito adscripsit, in ulceribus, quæ ad cicatricē ueniunt, myrteo oportere ceratum præparari, tum de medicamentis sarcoticis, tum de his quæ cicatricem inducunt. Etenim usus & compositionis ipsorum methodus, in medendi methodi libris exposita est: in particularibus autem materijs exercitatio, cum huius sit operis, sequenti libro exponetur. Aliud deinde eiusdem generalis potentiæ emplastrum his uerbis Crito conscripsit.

Scillæ, mali terræ rotundi, singulorum denarium pondo triginta, alij quindecim, iridis denarium pondo triginta, alij quindecim, pityinæ denarium pondo triginta, alij quindecim. Guttæ ammoniaci, myrrhæ, styracis, squamæ æris rubri, singulo-
B rum pondo denarium quindecim, scillæ tostæ denarium pondo centū & octo: aceto acerrimo diebus quadraginta terito, quando Caniculæ sydus oritur. Squama primum, & styrax, paululū ex utroq;, deinde gutta ammoniaci & scilla inijciuntur, ut elaborentur: paulò pòst resina, inde myrrha: cū leuia facta fuerint, reliqua sicca miscentur. Expletis autem diebus eiusmodi ceratum fingitur. Ceræ pondo quinq;, alij denarium pondo ducentorū quadraginta, terebinthinæ pondo librā, alij denarium pondo triginta, olei sextarios duos & S, alij heminas sex, galbani denariū pondo triginta, picis liquidæ tantundem: postremo galbanum indito, deinde refrigeratū curiosè excipito. Hæc quidem medicamenti compositio: de usu eius in hanc sententiam Crito scribit. Dum res exigit, syncero medicamine utitor, in capitis fracturis, fistulis, nomis, & excrescentijs: item ad oras uenarum adapertas, & hypophoram: sin ex altero uoles diluere, quò sarcoticum, hoc est carni generandæ idoneum fiat, & cicatricem inducat, parti uni medicamenti duodecim cerati rhodini adijcito: in ambustis uni parti octo immittito. Hæc sanè de usu pharmaci Crito tradidit: tanquam acri ipso & aperienti, & digerenti, ideoq; exiccanti usus in fistulis, supercrescentia carnis, putredine, hoc est nomæ et orarum adapertionibus, quemadmodum sunt in finibus angustis orificijs. In capitis autem fracturis cum sine foratione curationem molimur, sunt tales, quæ adusque membranas cerebri non perueniunt. Verum carnis producendæ gratia rhodoni cerati partes quatuordecim miscemus, donec ad cicatricem peruenerint. Melius autem est dicere, donec ulcerum concauitas repleta fuerit. Necessariò enim depascentia ulcera, νομὰς Græci uocant, quod dixi idē esse in putrilaginoso, à ualidis medicamentis curantur, quale est modò propositum. Primum quidem putrescentes particulæ auelluntur, atq; hinc caua redduntur: ubi uerò putredo cessauerit, purgationem repletionemq; requirunt: posteaquam repleta fuerint, tunc etiam cicatricem inducentia desiderant. Ipsum autem pharmacū, cum cerato nondum mistum fuerit, quia acre est, non solum carnē generare non potest, sed etiam supercrescentia aufert, quemadmodum ipse Crito dixit. Atq; huius me-

C minisse maximè oportet, quod dictum est & in superiori emplastro, διὰ τῶν βοτανῶν appellato, multa uidelicet ex calfacientibus & abstergentibus composita, licet admodū acria, si cum cerato temperantur, sarcotica fieri. Nonnulli desperant de ipsis, cum uel duplo copiosiore cerato misto mordere adhuc cōspiciant, adeò ut carnem producere non possint, quemadmodum in hoc emplastro habet. Nam cum multo acrius, magisq; mordax sit eo quod διὰ βοτανῶν inscribitur, ad carnem creandam inutile est, quāuis quadruplo mistum cerato fuerit. Prudentis igitur est, & in huiusmodi medicamentis experiundis uersati, initio quidem statim considerare, quot partes cerato misceri oporteat: si autem post usum primum medicamentum acrius adhuc apparuerit, quàm ut carnem generare queat, conijcere quantum adhuc ex cerato adijciendū ueniat, sicut Crito in proposito factitauit. Non enim uidetur primum statim coniectura inuenisse, duodecim cerati partes miscere oportere, sed copiosius quàm quod emplastro διὰ τῶν βοτανῶν immittitur tēperari sciebat: quanto uerò copiosius post primam coniecturam reperit. Si nanq; octo partibus mistis mordax etiamnum apparebat, decem admiscuit: quemadmodū si etiam decem, ad duodecim peruenit. Quoniam uerò, ut dixi, pro sordium copia, & ulceris humiditate, tum eorum quæ compatiuntur sentiendi acumine & prauitate, item mollicie & duritie corporis habitus, cerati quantitatem immutare conuenit: quod sæpe dictū est, considerare nos expedit, recordantes quantitatem usus in huiusmodi describi, cum omnibus utroque facilis illinc uia ad alia usq; ad summa fiat: summa dico omnium eiusdem generis scoporum completiones: de quibus si unum exemplum proposuerim, uos semper ipsius meminisse oportet, neq; sæpius de eo uelle audire. Dico scopos homogeneas esse, hoc est simili genere comprehendi, plurimum cerati temperare, ulcus purū & siccum esse: corpus eius, qui curatur, bono sensu & molle: huius paucissimam humiditatem, multam in ulcere sordiciem: corpus ægri durū parumq; D sensile. Bene tamen omnibus, qui id cōponunt, digerentibus, galbani squama temperata est, medicamentum exiccans, sed quod parum astringat. Non solum autem in hoc emplastro cognoscendū uobis est propter cerati copiosam temperaturam, sarcoticum, & ulceribus malignis cicatrici obducenda idoneum euasisse, sed etiam in alijs omnibus, quæ eiusdem uirtutis sunt. His subiungit Crito medicamentum δι᾽ ἀκόνης, quo se uti affirmat, ita componendum præcipiens.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΑΚΟΝΗΣ.

Δι᾽ ἀκόνης pharmacum, quod nobis in usu est, facit ad omnia diuturna, & peculiariter ad capitis dolorem, fronti impositum: ualet ad laterū dolores longos, iuuat podagricos, ischiadicos, scapularum dolores, dentiū cruciatus, attritis partibus impositum: educit etiam & extrahit menses pectini suprapositū, auxiliatur stomacho laborantibus, tum ijs qui fluxu uexantur, & cibum nec alimenta retinēt. Est etiam utile sine adustione, & ijs quæ acre medicamentum non sustinent. Conuenit etiam ad duritiem iecinoris, & lienis, nec non ad strumas & ischiadicos. Propriè iam usus in ipsis fiat diebus septem: si molles sunt, quinq;: aquæ partem uel olei nō attingat, donec ulcus fecerit, & saniē crassam attraxerit: deinde albo cerato soluens ex aqua utitor: sin efficacius uoles, medicamento acone quod ex pipere constat. Ceræ, galbani, terebinthinæ, pityinæ frictæ, olei laurini, olei ueteris, singulorū pondo librā, squamæ æris pondo libram unā semissem, æruginis pondo uncias sex, guttæ ammoniaci pondo unciā, synapij, adarcæ, sulphuris, singulorū pondo unciam, abrotani, centaurij, atramenti sutorij, salis ammoniaci, thuris, salis communis, aluminis rotundi, argenti spumæ, propolis, cocci gnidij, singulorum pondo uncias tres: omnia simul contunduntur, & cribrata astringentibus cū oleis excipiuntur. Hæc sanè propositi emplastri compositio est, non parū à superiori differens caliditate: synapium enim habet & adarcen, sulphur, & coccum gnidium tanto calore prædita, ut ulcus faciant, quibus diutius affuerint: iam laurinum ex his est, quæ abunde calfaciunt: deinde atramentum sutorium, & sal: quæ etiam nonnihil astringere didicistis, sed

multum

A multum atramentum sutorium. Verum de astringentium medicaminum mistura cum digerētibus antea in emplastris, quæ à multo usu πολύχρηστα nominauimus, expositum est. Omnino enim quippiam uarijs utile esse non potest, nisi cōtrariæ uirtutis participet. Si enim digerens uirtus simpliciter sola esset, ad unam speciem affectuum conduceret, quam digerere cōueniret: siue astringens ad aliam quampiam, ubi quod influit, reprimendum est. Quare incipientibus ex humorum influxu generari affectibus astringentia conueniunt; digerentia uerò sine astringentium mistura, ubi nihil propter euacuationē prius factam influere potest. Nam si superfluitas quædam humorum existat, non solum digerit humorem in affectis partibus contentum, sed etiam ad ipsa accedit digerentia, quæ ad se trahere nata sunt, sicut ambientes & contiguos humores, ita etiam in corporis profundo repositos. Miscet digerentibus sistentia & reprimentia meritò, qui ad ipsorum compositionem descendit ratione hac usus, experientia uerò attestante rationi. Quare non iniuria, licet consilium habeat in proposito calefacere & exiccare, eoq; etiam ulcera concitare, mista sunt & astringentia, sed quæ nō sufficiant ad multa uehementer calefacientia pharmaca: duo hæc, atramentum sutorium, & sal, quinetiam æris squama: pari ratione mistum est etiam alumen, quod à uehementer astringendo Græcè στυπτηρία appellatum est. Aliud emplastrum scripsit Crito, quod μεσιάνη Græcè appellat, diuersum materiæ genus habens quàm superius, & illud quod mox à me ordine suo describetur, ἀνίκητος uocat, ex acribus pluribus medicamentis compositum, cum μεσιάνη talis non sit, ut postea suo tempore demonstrabitur. Quinetiam cephalica alia nominans, quorum generalis uirtus paulò post explicabitur, post mesianen, anicetum appellatum subiungit, eiusdem uirtutis cum præscripto, quod δι' ἀκτῆς uocitabat. Verba Critonis in hunc modum sonant.

ANICETOS, QVASI DICAS INSVPERABILIS, ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΟΣ.

Extrahit, rumpit, purgat, glutinat, pus educit splenij modo, & cum canalibus impositum, ac dilutum ex oleo & aceto, constringit undiq;, discutit duritias, & neruorum contractiones iuuat, sine fotu impositum, ne refrigerentur, & unguenti uice dilutum facit ut ἄκοπος: sistit enim morborum principijs lassitudines, et eas quæ sine causa manifesta proueniunt. Est etiam malagma extremarum corporis partium in magnis splenijs impositum: item cruenta glutinat, suturis uel fibulis excepta: fascia ex solo aceto imposita splenio, æstate quidem frigido, hyeme autem calido, facit ad plantæ uitia, ad contusiones, putredines, & digitorum affectus, item fracturas cum uulneribus: licet neq; sarcotico, neq; quod cicatricem inducat alio uti, sed soli credere: ualet ad hominum, canum, & ferarum morsus: maximum hoc est quod pollicetur, nempe abscessus latentes in colo & peritonæo prohibere ne fiant, antequam in uomicam exierint, aut factas extenuare, & in intestina conijcere. Imponendum autem est splenij modo, & supra constrictionem ex aceto & oleo calente etiam souere bis quotidie: non soluetur aūt nisi triduo uel quatriduo. Deinde post fomenta, madorem rursus imponito, uocatum est ἀνίκητος, propter miranda & multa ipsius opera. Squamæ æris denarium pondo quinquagintaocto, pyretri, staphidis agriæ, cocci gnidij, synapij spermatis, cachreos, columbini stercoris, mali terræ tenuis, eruginis, cyperi, eusomi seminis, cumini, singulorū denariū pondo sedecim, nitri, salis ammoniaci, singulorū denariū pondo trigintaduūm, lauri baccarū, mannæ, iridis, singulorū denariū pondo centum uiginti, aceti acris sextarios sedecim, decocti caricarū cyathos quatuor & dimidiū: tonsa cribrataq; omnia simul cū aceto teruntur, sub æstu Caniculæ: ubi siccū & aridum euaserit, ficuum decoctio adijcitur, & simul emollita tolluntur, & in olla æris rubri reponuntur. Decoctum caricarū ita habet.

Caricarum pinguium pondo libras quinque, aquæ sextarios sex, coquuntur donec sextarij duo relicti fuerint: usus est, una pars medicamenti aceto diluti, ut sordes repræsentet ad sex partes resinæ cum cera iunctæ. Est aūt syncerum, quod inde constat, ceræ pars una, resinæ frictæ tres, cum oleo modico liquefacto: mediū, ceræ

C pars una, resinæ duæ: dilutũ uerò & temperatum, ceræ pars una, resinæ tantundem: dissolutum, ceræ partes duæ, resinæ una: quod supra quàm dilutũ, ceræ partes tres, resinæ una. Scribitur etiam impetigini agresti cõuenire purum iniectum. Hæc Crito ad uerbum prodidit. Ego à fine eorum quæ dixit sermonis principium statuam: feras impetigines nominant, cũ à medicamentis imbecilliter secantibus nihil iuuari uident, à ualidis autem irritari: usus igitur in ipsis est medicamenti efficacis abundè, non tamen uehementer mordacis: quod, ut dixi, ex artificiali coniectura compositum experientia probatur. Constat propositum pharmacũ ex multis acribus tenuiorum partium & digerentibus: habet autem quædam citra rosionem detergentia, & nonnulla modicè astringentia. Itaq; acria ex his quæ continet, sunt pyritrũ, synapium, coccus gnidius, columbinũ stercus, erugo, baccæ lauri, sal ammoniacus, item acetum acre, tale nanq; inijciẽdum censet. Detergentium summè quidẽ lenia sunt, iris, et malũ terræ, atq; ijs adhuc magis, ut ex genere concoquentiũ, modò sit, manna: generosius autem cachrya & staphis agria. His adhuc præcellit cuminũ, & eusomi sperma: cyperum sine morsu quidẽ exiccat, sed nõnihil etiam astringit, quemadmodum & æris squama, ualidũ & ipsum medicamen. Oportebat enim, ut prius demonstratum est, medicamẽtum hoc astringendæ uirtutis utcunq; esse particeps, eoq; squama copiose temperata est. Si uerò & manna reuera manna sit, & nõ thus, ipsa quoq; aliquantulũ astringit. Iniecta est autem multo copiosior quàm squama meritò, ut acrium pharmacorum uehementiam leniat, simulq; humores in afflicta parte contentos coquat. Porrò caricarum decoctio lenissima est, & maximè coquit simul & digerit. Hæc igitur omnia temperata multi usus medicamentum iure effecerunt. Acetum uerò efficaciam eorum plurimum iuuat, in quo pharmaca æstiuo sole conteri præcipit. Omnia enim sic præparata, tenuem substantiam acquirunt, eoq; in corporis altum uirtus ipsorum penetrat.

D

QVAE HERAS EIVSDEM GENERIS EMplastra tradiderit.

Mplastrum διὰ βοτανῶν quomodo Crito præparet, prius posui, & ipse Heras similiter conficit, sicut Crito eius meminit: differt tamen in confectione per scillam: nam ammoniaci, myrrhæ, resinæ pityinæ, styracis, squamæ & scillæ tantum cum alijs Crito temperat, quantum Heras: sed in malo terræ & iride discordat. Quippe Heras scripsit mali terræ rotundi denarium pondo triginta, iridis siccæ tantundem, alij quindecim: ac rursus post hæc Crito sic protulit: mali terræ, iridis, singulorũ denarium pondo quatuor. Hera aũt iuxta confectionis finem tradit. Expletis diebus ceratũ huiusmodi facito: Ceræ pondo libras quinq;, alij denariũ pondo † quadraginta, terebinthinæ pondo libram, alij denariũ pondo triginta, olei ueteris sextarios duos & s, alij heminas sex. Mihi uerò non placet, pro quinq; libris ceræ denarium pondo ducentorum quadraginta medicamento miscere. Interim nanq; loco libræ centum denarios ipsi scribũt, interdũ loco minæ: atqui nullus libram tam exiguã posuit, ut denarios quadraginta penderet. Hoc enim accidit, dũ pro quinq; libris denarij ducenti quadraginta immittuntur, sic neq; pro libra terebinthinæ denarios triginta.

Aliàs † ducentorum quadraginta.

EMPLASTRVM SERAPIONIS, ET HOC CRITO IN opere medicamentario ad istam sententiam conscripsit.

Mplastrum Serapionis, quod nonnulli ἀνγανήσιον, alij ἀφροδίτην uocant: facit ad omne uulnus, cui innitendum est, omni desperatione abiecta. Valet ad punctus, aculeos, parotidas, perforationem, phymata: pus educit, cõglutinat, tollit omnem duritiem, iuuat epinyctidas, articulorum epiphoram, aurium contusiones, sanat & ulcera senilia, chironia & quæ crassas oras obtinent. Olei ueteris heminas tres, argenti spumæ denarium pondo

A pondo ducentorum, guttæ ammoniaci denarium pondo centū ſexagintaocto, reſinæ colophoniæ, pityinæ, ſingulorum denarium pondo ſexagintaocto, ceræ denarium pondo centum ſexagintaocto, galbani denarium pondo uiginti, eruginis denariū pondo quinquaginta, alij uiginti, myrrhæ denariū pondo quatuor, alij octo. Argenti ſpuma coquitur ex oleo, donec mediocrem ſpiſſitudinem accepiſſe uideatur. Deinde cum olla ab igne tollitur, gutta ammoniaci immittitur, poſtea reſina, poſtremo cera: ubi ſingula curioſè liquata fuerint, ne adurantur, olla ab igne rurſus ſublata, galbanum aſpergitur & erugo: iterum ſuper ignem ponitur, donec melinū fiat, & iuſtam craſſitiem nanciſcatur: poſtremo myrrha adijcitur, mota ſuperfunduntur: pelle exceptum reponitur.

EMPLASTRVM ANDROMACHI.

TRes huius emplaſtri cōfectiones tradidit Andromachus, primam à præſcripta Critoni nonnihil diſſentientem: deinde alias duas magis euariantes. Titulus medicamēti & præparatio rectè prius à Critone ſcripta: Andromachus in hanc ſententiam de ea præcepit.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΒΟΤΑΝΩΝ.

Anagallidis cœruleum florem habentis, marrubij, papaueris agreſtis, alterci uiridis, ſingulorum denarium pondo quinquagintaſex, ſquamæ denariū pondo uigintiquinq;, thuris denariū pondo octo, reſinæ ſiccæ denarium pondo ſedecim, aloës tantundem, aluminis ſiſſilis denarium pondo quatuor, ceræ pondo minam, olei ueteris heminas duas, aceti. Multi quidem, utriuſq; anagallidis, Theocritus autē terræ erythriæ, chryſocollæ, ſalis ammoniaci, & auripigmenti, ſingulorum denarium pondo quatuor in emplaſtrum διὰ τῶν βοτανῶν coniecit.

ALIA EMPLASTRA EX EODEM GENERE, *de quibus ſcripſit Andromachus.*

B

AD gangrenas, putredines, nomas ueteres & cacoëthas, Iſidori Antiochi. Argenti ſpumæ denariū pondo quatuor, eruginis raſæ denarium pondo octo, olei cyathos ſex: Talius Aelius cyathos duodecim, & eruginis ſcoleciæ: argenti ſpuma & erugo in cacabum leuigata mittuntur: oleum tribus cyathis ſuperfunditur: coquitur pruna non nimis acri, mouetur q; ſpatha lignea, donec uiride fiat: poſtea ab igne ſublata, ac mortario ſuperfuſa contundūtur, dum calidius eſt. Deinde ſtatim rurſus tres olei cyathi in ollam fundito, moueto q;, ne adurantur: quouſq; melinum fiat, incoquito, ac rurſus exempta terito, ut collyria: iterum excipiens in olla coquito, quouſq; rubrum colorem accipiat. Quinetiam tertiò ex cacabo in mortarium defuſa magis ſubigito, atq; iterum quartò in olla coquito, atq; ita ut in unum coëant: rurſus q; dum calet, ſoluta trita q; excipito, & rubra pyxide reponito: ad prædicta utitor. Poſt commemoratum emplaſtrum alterius his uerbis Andromachus meminit.

Humidum emplaſtrum ad nomas quo utor, & ad alia multa.
Ceræ, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum denarium pondo octo, adipis taurini curati denarium pondo quatuor, chalcitidis denarium pondo duûm, ſquamæ æris denarium pondo trium, mannæ, thuris, denarium pondo duûm, gallæ immaturæ denarium pondo quatuor, olei myrtei heminas quinq;: arida cum aceto & melle ſumuntur: deinde ſic liquida ſuperfunduntur.

FVSCA ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΑ, ID EST MVLtiplicis uſus pharmaca.

Quod auxiliorum quædam ratio ſola inuenit, quædam experientia, quæ & ipſa rationem requirit, nonnulla utriuſq; opem poſtulant, ſubinde uobis demonſtratum eſt. Adhæc quod ratione & uſu comperta coniecturali uia ad eorum quæ inquirun

C tur inuentionem perueniunt: quæ uerò per rationem sperata sunt, usu confirmantur. Quinetiã illic, quò spem animumq; dirigimus, non mediocrẽ, quemadmodum in uniuersa uita, maioris minorisq; esse differentiã: non enim pluuiã hyemali solstitio, & Caniculæ ortu futurã similiter speramus, quæ hyemali frequenter, sub Caniculæ æstu rarò accidit. Porrò cum omnia artium opera frequenti firmentur exercitio, non satis est, generalia ipsorum addiscere, sed etiam in particularibus exerceri subinde oportet: nam actionum usus seu exercitatio, ad perfectiorum possessionem uia est. Quare ego quoq; in omnibus cõmentarijs, quos uobis, amici, ita cupientibus composui, non modò cõmunibus theorematis contentus fui, sed exempla permulta exercendi gratia adieci, quibus ipsorũ cognitionem uobis euidentiorem, magisq; firmã fore speraui. Quemadmodũ igitur in alijs omnibus medicinæ partibus, ita in neruorum uulnerum curatione scripsi: primũ uobis ostendens, qua ratione ad præsidiorũ inuentionem perueniatis: deinde materias, quibus uires à ratione inuentas contineri didicistis: siquidẽ in commentarijs, qui undecim numero sunt, de simplicium medicamentorũ facultate, particulariũ uires uniuersas, uel plurimas, easq; utilissimas exposui. Nam ut præsidijs nunquã destitueremini, hoc esse necessarium demonstrauimus, non solum ut uos ipsi quoq; præparatorũ ab alijs medicaminum inopia, auxiliorũ copiam haberetis. Erasistratus etiam, cum stomaticũ medicamen in illo profectionis loco ad manũ non esset, interdum herbarũ succos, quibus abun dabat, usurpauit. Porrò ut si illorum autorum scriptiones perierint, ipsi queamus similia perditis conficere: insuper, ut ab alijs rectè inuentis utamur, superiore libro exercitatos esse profuerit. Quid opus est uerbis? Tantum affert utilitatis, ut quæ superfluò iniecta sint, & contrà quæ primi illorum autores omiserint, discernere possimus: sicut in tertio libro ostendimus, sermonẽ de medicamentis ad neruorum uulnera idoneis facientes. Ita uerò & nunc indicabimus, exercẽtes uos in ijs quæ me se-

D niores medici inuenerunt: uniuersalis etenim methodus neq; cũ exacta distinctione, neq; imperfecta, à quoquam priorũ tradita est: imò nec medicamentũ quod curare promittit neruos ab acuto quodã punctos, cuiusmodi sunt acus, & puerorum styli. Ego certè eorum quæ hoc ipsum solũ optimè facere possint, innumerabilẽ copiam prædicto libro percensui. Quidã tamen ipsorũ cum multi usus pharmaca notatu digna scripsissent, præter alia quæ facere ipsa pollicentur, adiunxere, interdum quidem neruorum uulneribus esse accommoda, interim neruorum & musculorum præcisionibus: aliquando etiam puncturis ipsorum, uel contusionibus auxiliari: uobis autem ex ijs quæ didicistis licet cognoscere, ante experientiam possibilia ne, an impossibilia de quibus scripsit, polliceatur. Præterea ubi medicamentis scriptis utendum est, intelligere sine ijs quæ nata sunt agere, uobis est integrum. Vt igitur ceu exempli gratia exordiar emplastrum quoddam, pharmacum multiplicis usus, quod Andromachus in libro de medicamentis extrinsecus corpori adhibitis, ordine secundum posuit, haud indicans ad quæ maximè ipso utendum sit, exercere rursus uobis licet, quomodo ex commemoratis simplicibus medicamentis compositi uires sint cognoscendæ. Andromachus enim ita ad uerbum prodidit.

AEGYPTIA.

Argenti spumæ denarium pondo quadragintaquatuor, ricini heminas sex, ceræ denarium pondo centum quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denariũ pondo septuagintaduũm, terebinthinæ denarium pondo trigintasex, lanarum combustarum denarium pondo octodecim, squamæ stomomatis, squamæ æris, mali terræ, thuris, singulorum denariũ pondo octo, nonnulli myrrhæ denariũ pondo quatuor, opopanacis denariũ pondo duũm, marinæ denariũ pondo quinquaginta ad ceram cõspergendam. Hæc quidẽ scriptura pharmaci boni, & reuera usus multiplicis est. Verum ipse dicendum omisit, in quibus eo utendum erit. Si igitur cuiusq; simplicis uirtute exposita, quemadmodum nos in undecim libris factitauimus, & methodo quadam uniuersali ipsorum compositionis scripta, sicut à nobis quoq; præcedente libro

A libro factum est: uiuentibus amicis huiusmodi scriptiones exercitij gratia protulisset, ut ad quos affectus utile esse possent, decernerent, nimirum hominis institutum laudassemus. Quoniam uerò nihil huiusmodi conatus est, quis nō ipsum omnino accusatione dignū censeat? Vnde medicamentorij ipsius libri, qui complurium optimorum medicaminum compositiones habent, meritò à medicis neglecti sunt. Nam inter sexcentos uix unus artis absolutionem habere uidetur: alij idiotarū modo satis habent, si medicamentis manifestò scriptis rectè uti queant. At quid oportet dicere de huiusmodi medicis? Cum etiam Empiricorum nonnulli, ut uocant, quamuis celebres ex artis operibus conspiciūtur, tamen ignorare se fateantur, quanam ratione ullum huiusmodi inuentum esse pronuncient. Inutilis igitur ipsis est fusci huius emplastri scriptura, quæ colorē tantum in titulo docet, uires non item, quas ante colorē scriptas esse præstiterat. Quoniam itaque Andromachus uirtutem ipsius dicere neglexit, nos ex mistorum specie & facultate inuenire conemur. Argenti spumam, medij temperamenti calfaciendo & refrigerando, paulum ad siccitatē inclinare didicistis. Præterea usum eius in emplastris esse duplicem: si non liquefiat ceu materiæ momentū adferre; si liquata fuerit etiam siccare posse, idque magis si diutius cocta fuerit. Nunc tamen quæstio est, quatenus incoqui debeat, cum Andromachus sex heminas ricini, quod est olei ricinini, miscendas esse tradiderit. Quot enim unciarum Romanæ libræ heminam esse uelit, non explicuit: etsi melius erat hominē qui Romæ degerat, librarum, sextariorum, & unciarū meminisse, relinquere autem heminæ uocabulum, Græcis ciuitatibus extra Italiam sitis usitatum. Si enim in omnibus ipsis idem nomen heminæ esset, nulla utique foret quæstio. Nunc cum permagna quantitatis inter eas sit differentia, conueniebat ipsum dicere uel atticam, uel alexandricam, uel ephesiam, uel aliam quampiam heminam. Nam permulti, qui de mensuris & ponderibus scripserūt, nouem uncijs Romanorum libræ heminam medicos in pharmacorum libris æstimasse produnt, alij duo-
B decim uncijs ab eis reputari affirmant, sicut Romæ olei libram ex more appellant. Iam uerò quendam audiui, qui heminam à medicis in pharmacorum commentarijs sedecim uncias Romanas pendere, traditam esse diceret. At non parum refert ad medicamenti uirtutem, uel magnas, uel paruas heminas inijcere. Ego sanè olei libram Romæ uocatam, quam per dissecta cornua metiuntur, metitus sum quandoque, discere cupiens, quantum grauitatis pondus contineret, inueni duodecim olei mensurales, decem uncijs ponderum æquales. Quare medicos in libris de medicamentis accuratius scribere oportebat, quales uidelicet uncias, uel libras, medicaminum liquidorū immitti uellent, mensuralésne, an ponderum? perspicuū enim est, liquidorum horum corporum, sicut etiam solidorum, alia grauiora, alia leuiora esse: ac singulorum liquidorum, quæ in pharmaca mittuntur, pondus alio libro declarauimus, in præsentia id quod propositum est repetamus. Etenim si nouē unciarum mensuraliū singulas heminas esse statueris, ex tribus septem & uiginti uncias produces. Si in octo denarios quanque unciā diuidas, denarios ducētos & sedecim habebis: si duodecim uncijs singulas heminas æstimes, fient nimirum sex & triginta unciæ, denarij uerò ducēti octogintaocto, singulis uncijs in octo denarios diuisis. Expertus sum plerunque, cū argenti spumā ex oleo coxissem, temperatam ipsius misturam libræ quidē argenti spumæ ponderali æqualem, mensurali uerò olei parem fieri: quòd si copiosius inijcias, & coctā uidelicet diutius maiorē uim siccandi assumere. In candidis emplastris coloris gratia cerussam argenti spumæ temperamus, omnino æqualem pondere: immittitur autem hemina nouem unciarū, iuxta ponderalē argenti spumæ libram, colorē seruare uolentibus, eò quòd diuturnior coctio nigriorē spumam efficiat: sed oleo modico indito, medicamentū minus glutinans euadit: proinde quidā uel terebinthinam, uel colophoniā, quantum licet, pellucentē miscuerūt, conantes neque colorē offendere, neque medicamenti uirtutē, adijcereque resinæ misturæ, quò non facile decidat: quippe medicamentū si tanto oleo tantū argen

C ti spumæ & cerussæ coquatur, infirmiter adhæreſcit. Nonnulli eadẽ ratione cocto medicamini albam ceram indiderunt: spumæ ſanè oleum duplex: unde ſi nihil reſinoſum, uel ceraceum immittas, ex coctione glutinans erit, & multo magis, ſi cum argenti ſpuma oleum triplum miſceas, hoc eſt, ſi tres olei menſurales uncias cum tribus argenti ſpumæ ponderalibus temperes. Conſentaneum igitur eſt, Andromachum nouem uncijs menſuralibus oleum ricini immitti iubere, ut ſex heminæ uncias quinquagintaquatuor expediant menſurales: quod idem eſt, ac ſi dicas, menſuræ Romanæ libras quatuor & s. At clarum eſt, ricini inopia interim uetus oleum eius loco aſſumendum eſſe. Ego ſubinde ſicyonium inieci emplaſtris digerentibus: & cum illud non adeſſet, aliud mea ipſius induſtria ſimile illis effeci: radicibus ficus agreſtis bryoniæ & altheæ in ea decoctis. Quòd uerò præſcriptum medicamen digerens emolliensq; Andromachus eſſe cupit, ricinini olei, & guttæ ammoniaci copioſa miſtura palàm indicat. Nam argenti ſpumæ ceram pōdere parem, ammoniacum dimidium eſſe præcipit: Etſi in multis nobilibus emplaſtris non dimidiũ, ſed quarta eius pars uel quinta, crebrò ſeptima, & octaua, nonnunquam decima pondere iuxta argenti ſpumam medicamēto huic immittatur. De cera didicimus, quòd in huiuſmodi pharmacorum compoſitionibus materiæ locum obtinet, non uirtutis efficaciam adiuuat. Adeſt ei uis quædam emolliendi exigua, ſed non illius ergò citato medicamini admiſta eſt: quemadmodum nec terebinthina reſina, quanquam multo uiribus quàm cera præſtantior. Etenim illa magis mollit, item calfacit, & digerit: ex quibus quidem ne alterum quidem hæc efficit. Verũ gutta ammoniaci ſola impoſita, ſqualidum aridumq; reddet medicamentum: quantum uerò ad emplaſtri confectionem, quam Græci uocant ἐμπλαστροποιΐαν, attinet (neq; enim ita appellaſſe nocet) utilis eſt tũ cera, tum reſina: quippe mollit digeritq; medicamen ſolius ammoniaci beneficio: quod quidē inter emollientia principatum occupat, in digerentibus medium eſt. Porrò ſi quæ in libro quinto de ſimplicium medicaminum fa-
D cultate dicta ſunt, in memoriã reuocauerimus, ad intelligendũ qualenam huiuſmodi medicamentis temperamentum eſſe oportet, nihil adhuc recentiori diſciplina indigebimus. Nam primæ facultates effectiuæ medicamentis ſunt, in calore, frigiditate, humiditate, & ſiccitate: Secundæ mollientes, digerentes, repercuſſoriæ, attractrices, coctrices, deterſoriæ, & exedentes: quemadmodum tertiæ dicuntur quæ glutinant uulnera, cicatricem inducunt, & carnem generãt. Compoſitum igitur ex oleo ricino & gutta ammoniaci medicamentum, abunde poteſt digerere, emollire, & nimirum etiam ſiccare, ubi materiam idoneam aſſumpſerit, ceram, reſinã, & diutius coctam argenti ſpumam. Adhæc iubet inijcere lanas combuſtas, malum terræ, medicamenta quæ plurimum digerunt, & exiccant. Præterea meminit pharmaci, quod concoquat & digerat, nempe thuris. Si iam myrrhæ nonnihil & opopanacis adijcit (quoſdam enim ait & ex ijs aliquid temperare medicamento) illam ſanè ſcimus non ignauiter calefacere & exiccare: opopanacem uerò & generoſius adhuc hæc utraq; efficere: inſuper attenuandi digerēdiq; facultate præſtare: ſed huius quidem pauxillum inijcitur, timente, opinor, eo qui ipſum apponat, medicamenti acrimoniam: tum quia non ſolum uelit digerens emolliensq; emplaſtrum, ſed uulneribus quoque idoneum efficere. Propterea & ſquamam æris & ſtomomatis cum ea miſcuit, quæ præterquam ualidè ſiccant, aſtringendi etiam uim ſortita ſunt. Ergo propter horum miſturam propoſitum nobis emplaſtrum, AEGYPTIA, cruentis uulneribus, ulceribusq; alijs non paucis bonum medicamen redditur: quinetiam ad abſceſſus, & omnia quæ diſcuti poſtulant. Subinde audiui medicamēta, quæ ſimul cum digerentibus etiam aſtringentia capiunt, tutiora fieri: quæ uerò ſine aſtringentibus digerant, efficaciora quidem, ſed non perinde tuta: ſæpe enim fluxiones attrahunt, dum corpus quod curatur, plethoricum eſt, uel prauo ſucco obnoxium. Si autem uacuum corpus eſſet, ac ſuperfluitatibus liberũ, promptius medicamenta, quæ diſcutiuntur, ſola ſine aſtringentibus aſſumpta, ad finem peruenirent. At cum pau-

A ea id genus corpora quibus medicamenta efferuntur, reperias; securius esse uidetur, miscere etiam nõnulla repellentia. Ita sanè & emplastro digerenti, quod ex sale conficitur, quidam adiecerunt chalcanthi paululum, quamuis sal ipse astringens quippiam possideat: igitur præscriptũ medicamen fortiter digerere cõpertum est, ut etiam pus iam admodum copiosum sine cutis perforatione discutere queat, emollire callosa & quomodocunq; indurata. Item magna uulnera conglutinare: quemadmodum & ulceribus iam ad malignitatem declinantibus cicatricem obducere, alijsq; omnibus affectibus, qui digerendi simul & repellendi uirtutem desiderant. In quibus sunt & quæ fronti, dum oculi fluxione laborant, imponuntur, uocata à medicis ἐπικόλλημα. Idem hoc pharmacum conueniet neruis simul denudatis: etsi in parte quapiã absecti fuerint. Etenim præcisi si ex consensu non periclitantes, adhuc etiam subiectis sibi partibus, in quæ inserũtur, sensum adimunt, indigent tamen hi quoq; tali pharmaco. Nam quæ humectant, facilè eos putrefaciunt, ob quod & pastilli siccãtes, etsi abunde astringant, tamẽ denudatis neruis cõueniunt, qui nondum ad phlegmonæ uigorẽ peruenerũt: hi nanq; irritantur, exagitanturq; ab huiusmodi pharmacis: sed de his postea: quæ in superiore emplastro dicere omissa sunt, apponamus. Quoniam plerunq; medici ex inscitia id genus emplastra dura imponunt, cum liquata linamentis excipere præstaret, uel etiã in confectione statim molliuscula reddere: postea cum in magnis diuisionibus, ubi nerui denudati sunt, experimentum de ipsis faciunt, sperant in puncturis multo utiliora fore: ignorantes & hic maximam quandam speculationem, de qua disserui modò, docens uos, quæ ratione inueneram, inde per experientiam confirmata cognouisse: eoq; etiam nunc eius admoneo. Sæpe nanq; calidiora, & quæ digerãt magis pharmaca, punctus neruorum requirunt, uel cum omnino denudati fuerint, uulnere insigni facto. Quippe nudi acria calidaq; admodum medicamenta propter erosionem morsumq; non ferunt: uerum relaxantia digerentiaq; mediocriter astringẽtibus mista postulant. At

B uerò melius est, ambientes uulneris particulas acribus & tenuibus, multumq; digerentibus, quale est ex euphorbio confectum, circundare. Nos sanè propositum emplastrum satis posse, quæ prædixi efficere, coniecturauimus: præparato autem experientiæ testimonium accessit. Postea interim in Asclepiadis & Critonis libros medicatorios incidens, deprehendi ipsos non solum ut Andromachus confusè uniuersimq;, sed cum manifesta distinctione uirtutem ipsius scriptitasse. Huius igitur, tum illius gratia, quòd in confectione alibi ab Andromacho dissentiant, potius uisum est mihi, etiam eorundem uerba subiũgere, deinde ita de ipsorum discordia in medicamenti compositione nonnihil dicere.

QVAE ASCLEPIADES ET CRITO DE PRAEdicto emplastro conscripserunt.

De emplastro Aegyptia ab Andromacho tradito, Asclepiades in hunc modum disserit.

ANDROMACHI AEGYPTIA.

Enæmos, uulneraria, facit ad neruorum, musculorumq; præcisiones, punctus, contusiones, iuuat attritus, artuum fracturas. Est & lippientibus collyrium: confert capite dolentibus: summatim, ad multos affectus utile est pharmacum. Argenti spumæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum quadragintaocto, guttæ ammoniaci denarium pondo octogintaduũm, terebinthinæ denariũ pondo trigintasex, lanæ succidæ combustæ denariũ pondo sedecim, squamæ æris, squamæ stomomatis, thuris, mali terræ rotundi, singulorum denariũ pondo octo, ricini heminas tres. Hæc præfatus Asclepiades, deinceps coquendi modum tradit, Andromacho neq; hanc partem compositionis in emplastris obseruante: siquidẽ in omnibus ferè omisit: uerum de coctione dicta sunt non pauca in libro † quarto, & nunc paulò pòst dicetur. Aequũ autem est, inspicere controuersiam, quam Asclepiades in simplicium Alias † primo.

C quantitate cum Andromacho suscepit: non enim sex heminas ricini, ut Andromachus, sed tres inijcere præcepit. Cæterum in malo terræ nullam Andromachus distinctionem fecit, ipse rotundum adiecit, sicut & in lana succida combusta: quanq; idem pōdus quod Andromachus, immittat. Hæc igitur ipsius uerba sunt. Lanæ succidæ combustæ denarium pondo duodecim, mali terræ rotundi denarium pondo octo. Quæ uerò ad calcem posuit Andromachus, neq; omnino Asclepiades meminit, neq; de myrrha, neq; de opopanace quicquam locutus, multo minus de marina, quæ manifestò Andromachus præposuit: marinæ, inquiens, ad cerā irrigandam

Aliâs † octo. denariū pondo † quinquaginta: hoc siquidē nec Asclepiades, nec Criton adiunxit; attamē malum terræ rotundū Crito æque ac Asclepiades indidit, quemadmodū & lanæ succidæ denarios octodecim, olei ricinini (ita enim ad uerbū scripsit) heminas sex. Coctionē emplastri Asclepiades his uerbis docet. Argenti spumā, & ricinū incoquito donec spissentur, ac in unū coëant, deinde squamas: ubi color bonus apparet, reliqua immittito. Apud Critonē hoc modo traditur. Argenti spuma cū ricino coquitur dum mellis spissitudinē habeat; hoc facto, squamæ inspergūtur, abundéq; incoquunt, quousq; digitos non inquinent: postea terebinthina & cera: ubi in unū coierint, ammoniacū prius apud ignem digitis emollitū, cum iam ab igne deponitur, lanæ succidæ puluis inspergitur, postremo thus, deinde ita tolluntur. Porrò ad quæ medicamentum ualeat, accuratius Crito in hanc sententiam exposuit.

AEGYPTIA.

Omnem diuisionem contusionemq; à phlegmone præseruat: ualet ad queslibet ferarū morsus: iuuat etiam phlegmonas sine ulceribus factas; benefacit neruorum & musculorum doloribus sine causa obortis.

ALIVD ANDROMACHI FVSCVM.

Scripsit alia quoq; fusca Andromachus superiori genere similia: uocat alterum

D athenen, alterum nygmaticen. Athene quidem ad plures affectus quàm nygmatice conuenit, præsertim cum ulceribus consistentes: quoniam magis uaria est, & astringentibus insuper pharmacis participat. Nygmatice uerò magis laxat, & hoc minus dolorifica est. Itaq; de priore medicamento ita ad uerbum scriptum reliquit.

FVSCVM ATHENE.

Argenti spumæ denarium pondo centum, terebinthinæ denarium pondo trigintasex, ceræ denarium pondo uigintiquinq;, minij sinopici denarium pondo uiginti quatuor, guttæ ammoniaci denariū pondo trigintasex, galbani denarium pondo duodecim, aloës denarium pondo octo, diphrygis tantundem, æris combusti, mastiches, singulorum denarium pondo sex, mali terræ denarium pondo quinq;, propolis tantundem, mannæ denarium pondo sex, squamæ æris denarium pondo sex, lapidis asij denarium pondo trium, trifolij seminis denariū pondo duûm, symphyti radicis denarij pondo unius, obolorum quatuor, olei heminas quatuor. De altero fusco in hanc sententiam Andromachus scripsit.

FVSCVM NYGMATICE.

Guttæ ammoniaci, ceræ recentis, æris combusti, singulorum denarium pondo

Aliâs † octo. octo, terebinthinæ denarium pondo † trium, picis aridæ denarium pondo triginta: ut Zeno uult, minæ dimidium, & quartam portionem, argenti spumæ denarium pondo quatuor, aloës indicæ, mali terræ, galbani, thuris denariū pondo duûm, eru-

Aliâs † quartā heminæ partē. ginis denarij pondo unius, alij duûm, olei per hyemem † heminas quatuor, per æstatem octauam partem: ammoniacum ex tribus aceti cyathis diluitur. Iam uerò alia multa cum his emplastra prodidit Andromachus, nihil aliud ipsis apponens quàm coloris nomen: constant quidem ex cōtrarijs facultate medicamentis: sed alia ipsorum laxandi & doloris tollendi uim, ἀνώδυνα uocant, maiorem obtinent: quædam

Aliâs † trahendi. digerendi & † detergendi, nonnulla astringendi. Quare nos etiam omnibus fidentes commode uti conuenit, ad ulcera quæ uix cicatricē recipiunt: & cacoëthe, fortius astringentibus; ubi lenire & laxare proposueris, quæ magis relaxant; ubi trahere

A here & discutere conaris, ijs quæ calefaciendi uirtutem præpollentẽ habent, quæq; prauos humores in malo statu ad sese trahunt. Quibusdã & hoc adiectum est, Fuscum Lite quo utor. Tria enim deinceps talia uariæ misturæ citauit: quorum confectionem ipsiusmet uerbis allegare melius esse uidetur.

FVSCVM LITE QVO VTOR.

Argenti spumæ denarium pondo uigintiquatuor, ricini heminam unam, æris combusti, mannæ, resinæ, singulorum denarium pondo quatuor, colophoniæ denarium pondo octo.

ALIVD ANODYNON ISIDORI.

Argenti spumæ, ceræ, singulorũ denarium pondo trigintasex, olei heminã unam, & s, resinæ colophoniæ denarium pondo uigintiquinq;, squamæ æris denariũ pondo nouem, mannæ denarium pondo quinquaginta, incoquito. Aliũ et triam.

ALIVD QVO VTOR.

Argenti spumæ, resinæ siccæ, singulorum denarium pondo centum quadragintaquatuor, squamæ denarium pondo uigintiquatuor, olei heminas tres. Quemadmodum his commemoratis tribus adiunxit, alijs quòd ipse usus sit, alijs quòd anodynon sit, de alijs ita testimonium perhibuit, theriacas ipsa nominans. Tertium igitur ab initio his uerbis traditum est: Theriaca qua utor. Hanc sequitur alia rursus, cui præscriptum est: Eupatorios theriaca. De theriacis postea dicemus: nunc autem de fuscis adhuc, quæ prodidit Andromachus, dicere cogito: quorum quòd uires ille & confecturas neglexit, accusandus est. Statim igitur primo omniũ amicus quidam medicus usus est, permulta facienti: etenim ulcera, quæ cicatricem ægrè ducunt, præsertim ubi callosa & dura labra contraxerint, claudit: prodest etiam putredini, fistulis: sinus iungit & magna uulnera: summatim, multiplicis usus est: temperatura hæc recipit. Argenti spumæ denarium pondo centum quadragintaquatuor,
B olei heminas quinq;, calcis uiuæ, thuris, æris combusti, terebinthinæ, mali terræ, singulorum denarium pondo quadragintaocto, picis, ceræ, ammoniaci, singulorũ denariũ pondo nonagintasex. Ita quidem Andromachus scripsit. Licet etiam minori mistura ipsum præparare, singulorum quæ numerauimus quartã partem miscendo: fiet enim compositio talis. Argenti spumæ denarium pondo trigintasex, calcis uiuæ, æris combusti, thuris, terebinthinæ, mali terræ, singulorum tertiam argenti spumæ partem, hoc est, denarium pondo duodecim: deinde picis, ceræ, guttæ ammoniaci, singulorum duplo maius pondus quam in dictis quatuor medicamentis erit: malo terræ dico, terebinthina, thure, ære cõbusto, & calce, quam uiuam & recentem esse oportet. Ita pharmacum etiam ad putrida utile fiet. Cum autem Andromachus omnia medicamenta per denarium scripserit, melius in ipsa temperatura egisset, si & olei meminisset: ut quod inijceretur, totidem denarios penderet: si non hoc, certe conueniebat Romanorum libræ mentionem facere: nunc autem heminam scribit, consuetam de hac mensura ambiguitatem nobis relinquens, an nouem uidelicet mensurales uncias, siue duodecim esse heminam uelit. Mea sententia, perfecta quidem temperatura sex uncias ponderis capiet: quia Romanorũ libra duodecim uncias pendet. Si ex quarta parte componis, nota est proportio: nec latere arbitror, si denarium quis dicat, ad absolutam temperaturam quadringentos octoginta assumi, eũ quod ponderalis uncia octo denarijs ualeat. Insuper aliud quoddam inter fusca Andromachi positum est, quod & ipsum calcem uiuam recipit, eiusdem cum superiore generis, præponit ei, Fuscum Eubuli: & secundum hanc temperaturam præparat. Argenti spumæ pondo libram, ceræ pondo minam, æris combusti, æruginis, terebinthinæ, thuris, singulorum denarium pondo duodecim, resinæ siccæ denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, opopanacis tantundem, olei heminas quatuor, aceti totidem. In quibusdam exemplaribus scriptum est, heminæ dimidium: & nimirum dupliciter conficere ipsum licet, scienti copiosius acetum ualentissimum medicamen efficere. Quinetiam aliud fuscum,

C cui hoc ipsum præponitur, Aliud fuscum, refert Andromachus singulorum con- nexum, hoc est pharmacum ex marina præparatum similibus uitijs, ut præscripta accommodum. Compositio eius talis est. Argenti spumæ, ceræ, singulorum minæ dimidium, chalcitidis quartam minæ portionem, squamæ æris denarium pondo se- decim, thuris denariū pondo octo, terebinthinæ quartæ partis octauam (minæ ui- delicet) guttæ ammoniaci quartam partem, marinæ heminam, alij heminæ dimi- dium, ricini heminas tres: ammoniacum marina diluitur. Hæc sanè Androma- chus retulit, eatenus confectionis mentionem faciens, ut diceret ammoniacū cum marina prius diluendum. De chalcitide uerò & squama nihil posuit, quanquam hæc ex marina leuigari queant, sicut etiam coqui cum argenti spuma, cera, & tere- binthina. Vt igitur nullū fuscum à quouis alio quæratis, adijciam alia duo eiusdem autoris. Vocat alterum ipsorum phthyrophagi, quod hæc recipere dicit. Argenti spumæ denariū pondo centum, resinæ denarium pondo quinquaginta, guttæ am- moniaci denarium pondo triginta, ceræ denarium pondo quinquaginta, æruginis
Alias† octo. rasæ denarium pondo duodecim, squamæ æris denarium pondo† duûm, mali terræ denarium pondo octo, centaurij radicis tantundem, olei heminas duas. Irionis me- dicamentum ex his constare ait.

Argenti spumæ, picis siccæ, seui uitulini, singulorū pondo denariū centum qua- draginta octo, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, singulorū pondo denariū septuagin ta duûm, mannæ thuris denariū pondo centū duûm, ceræ denarium pondo triginta sex, mali terræ, æris combusti, æruginis rasæ, galbani, opopanacis, singulorum de- narium pondo nouem, aceti heminæ dimidium, olei, ricini, utriusq; heminā unam & s. perspicuum est, terebinthinæ, guttæ, & thuris partes duplicatas in argenti spu- ma, pice, seuo uitulino, esse uelle: in cera quadruplas, in malo terræ, ære usto, ærugi- ne, galbano, opopanace sexcuplas decuplas: atq; hoc pharmacum abunde est poly-
D chreston, quemadmodū alia præcedentia, quibus omnibus audacter utendum est.

HELLESPONTIA ANDROMACHI.

Celebre & hoc emplastrum inter fusca retulit Andromachus hac temperatura. Argenti spumæ denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, la dani denarium pondo uigintiquinq;, æruginis rasæ denariū pondo octo, æris com- busti tantundem, squamæ denarium pondo duûm, olei ueteris denariū pondo sex. Quoniam uerò Andromachus ab Hera in pharmaci compositione differt, uisum mihi est Heræ prodita adiungere, quæ ad uerbum ita sonant.

HELLESPONTIA PERSPIRATV DIGE- rens, phlegmonem propulsans.

Valet ad strumas, panos, parotidas; impositum splenium attrahit, pus maturat, cutem rumpit, conglutinat. In summa, omnibus igne combustis benefacit, mitigat etiam podagricos. Olei ueteris denarium pondo centum, argenti spumæ denarium pondo centum, picis siccæ denarium pondo quinquaginta, ladani denarium pon- do uigintiquinq;, æruginis rasæ denarium pondo octo, galbani denariū pondo qua tuor. Argenti spuma ex oleo trita coquitur. Cum autem coëunt, pix & ærugo im- mittuntur, deinde ladanum, galbanumq;: atq; sic in mortariū transfusa molliuntur, & usui sunt. Quidam ut boni coloris sit, et fuscum, miscent etiam squamæ denarium pondo octo: nam alioqui fit nigerrimum: hoc in podagris non semel usus sum, & cessit feliciter. Oportet autem tedas lignorum loco usurpare. Manifestum est uiros inter se dissentire, in alijs paululum, in olei uerò mistura plurimum: nam duplo ma- gis quàm Hera Andromachus immittit. Potest item præparari aliter, cum sciamus, si plus olei iniectum fuerit, diuturniorem fore coctionem innuit, ipsumq; medica- men magis exiccans futurum: sin minus, remorari coctionem futuram, & pharma- cum inualidius exiccaturum.

QVAE

A QVAE SCRIPSIT DAMOCRATES VSVS *multiplicis medicamenta.*

POst hæc referam emplastrorum adhærescentium
Sine fascijs, quis usus & confectio,
Diuisionibus exiguis faciunt bene,
Sed carnis ipsius ampliora uulnera
Medicantur: à quadrupede morsos corpore
Summo: recentes discutiunt furunculos:
Quibusq; iam pus est, per halitum digerunt.
Item auferunt crustas ipsis celerrimè,
Citra manus operam cicatrix ducitur
In fronte posita, fluxus quampromptissimè
Oculorum cohibent, sola quamuis ceperis.
Huius generis præstantius primum efferam
Emplastrum facile inuentu, cui color bonus,
Atq; efficacia, nos uocamus Tyriam,
Nam purpuras capit colore tyrias,
Si quo decet modo fiat: sic præpara:
Sit libra quinquies lithargyri
Boni, semel ceræ capiatur, insuper
Ter pityinæ, præterea pinguis azyli
Eruginis, præstantis æris, galbani,
Aerisq; combusti, pariter squamæ bonæ:
Cuiusq; misceto quaternas uncias,
Pinguis olei sex, & decem pondo addito.
B At curiosè emplastrum coquito in hunc modum:
Lithargyrum ex oleo leuem demittito
In ollulam nouam, sed hanc maiusculam,
Vbi conteres manibus, mouebis spathula,
Deinde flamma acri atq; continua coques,
Cum mellis accipit iam spissitudinem
Erugo, squama misceantur, incoqui
Permittito satis, statim æs adiungito:
Rursus coqui paruo relinquens tempore,
Paulum refundes ex cacabo medicaminis,
Atq; refrigeratum, manibus, & digitis teras,
Boni coloris atq; durum ubi conspicis,
Sic pityinam, ceramq; reliquis indito,
Deinde cunctis ritè coctis paululum
Stillato: rursus & colorem si bonum
Et temperamentum uides, mox tollito
Ab igne fictilem, & subactum galbanum
Apponito: si pharmacum sit durius
Multo resolues oleo, faciens sic bonam
Temperiem: in aliud inde uas transfundito
Frigidum, & subactum manibus ita reponito.

ALIVD SVPERIORI SIMILE SVBIICIAM.

Medetur antè quos citaui affectibus:
Nec est, quod ulceribus malis, diutinis
Calloq; pressis applicet felicius
Cicatricem, etiam fronte natas pustulas
Persanat absq; rosione, rhagadas

C Ani,nodosas duritics, callos demit.
Sic præpara:lithargyri minam boni,
Sed mina libra est,eius & pars tertia,
Ceræ probatæ ponticæ minam semis,
Ęruginis minæ quadrantem rasilis,
Atri chamæleontis uncias duas.
Radix bona est regione nascens Cretica,
Primum Cilicia,deinde præter hæc
Olei uetusti quàm mina minus paululo.
Quod si non fuerit,usurpato uel recens.
Lithargyron leuem simulq; oleum,noua
Totum figlina conditum,rudicula
Mouens coquito;ubi constiterit,& melinon
Videas, adijcito eruginem,ceram statim:
Quæ dum liquescit ab igne tollens ollulam
Chamæleontis paululum conspergito,
Vnita necnon refrigerata quod satis
Transfundito pilæ,pòst sic reponito.

AEGYPTIA.

Aegyptia omni seruat absq; phlegmone
Diuisa quælibet,confusaq; omnia,
Morsus quadrupedum,pariter & serpentium,
Item subortas absq; ulceribus phlegmonas,
Neruos dolentes citra causam, & musculos,
Hoc laudat Andromachus in pharmacis
D Diligenter,ipsius impartijt amiculis.
Aiebat esse ter quadraginta quidem
Denarios lithargyri, & duodecim
Bis alteros,ceræ quoq; albæ ponticæ
Totidem,ammoniaci ter uiginti lucidi
Et duodecim alios,thuris & bis quatuor,
Squamæ æris,& squamæ stomomatis,
Cuiusq; rursus misturæ bis quatuor,
Puræ terebinthinæ ter addas duodecim,
Octodecim ricini olei,sed heminas,
Combustæ totidem sordidæ lanæ heminas,
Docebat ipsam isto modo comburere;
Ollæ recenti, quæ sit ore latior,
Impone lanam copiosè succidam,
Operculum gypso prius uel glutino,
Vel terra figulari, cui sit commixta aqua,
Illinito,sed largo igne,mox comburito,
Cum sit facilius tunsa decernere, bene
Videtur,& in clibanis,& fornacibus
Ignitis nimium similiter exurere.
Ita capiebat tritorum, quem est par modum,
Coquere lithargyron iubet leuissimum,
Totumq; ricinum, temperatis inuicem
Mellisq; facta tandem spissitudine
Squamam aspergere,concoquere quantum sufficit,
Dum non digitos inquinet, & tunc addere
Terebinthinam, ceramq;, dum coiuerint

A Ammoniacum confectum digitis mollius.
Cum ponis ollam ab igne tritum inspergito
Thus, puluerem q; succidæ lanæ ultimum,
Sed ante thus pauxillulo uel tempore.
Quidam uolentes istud proprio pharmacum
Dici titulo, cum depositus est cacabus
Squamæ decem unius inijciunt denarios,
Vtuntur æris squama uice stomomatis.

ALIVD.

Nihil priori peius agit ægyptia
Eadem, melius quandoq;, si confecerit
Diligenter crassum medicamentum quispiam,
Vtetur ipso ad eadem non improspere.
Libras olei & ricinini quinq; continet,
Chrysitidisq; argenti spumæ quatuor,
Squamæ æris octo & quadraginta denarios,
Terebinthinæ præstantis ter duodecim,
Mannæq; thuris tantundem, pondo duo
Ammoniaci synceri, ceræ ponticæ
Albæ duas pondo libras, adhæc semis
Incoquito oleum, squamam, lithargyron.
Durumq; fiat emplastrum satis, statim
Terebinthinam pones & ceram, hinc mollius
Ammoniacum digitis confectum, postea
Ab igne feruenti cacabo deposito
B Mannam inijcies: iam refrigerato pharmaco.
Frequenter hoc citra lithargyron
Feci, molybdenæ pari sumpto modo,
Libenter usus sum ad quæ dixi prius,
Verum color multo fuit probatior.

EMPLASTRA AD DIGERENDVM ET EXTRAHENdum, quæ Græcè διαφορητικὰ & ἐπισπαστικὰ nominantur.

QVi compositorum medicaminū uirtutes descripserunt, emplastra quædam ab extrahendo ἐπισπαστικὰ, sicut alia à discutiendo διαφορητικὰ nominarunt: alijs utranq; extrahendi, & digerendi facultatem adesse testati sunt. Etenim uicinæ sibi uirtutes sunt, eorum quæ in alto latent, attractrix, & attractorū digestrix. Nam quæ trahunt etiam nonnihil planè discutiunt: & quæ discutiunt, pariter trahunt: Verū in digerentibus medicamentis discussoria uirtus, in trahentibus attractrix præpollet. Constat itaque attractrices simplicibus pharmacis, quæ humorum superfluitates in cutem extimam possunt extrahere. Discussoriæ ex his conflantur, quæ attractum possunt digerere. Vt autem emplastrum fiat, quemadmodum suprà dictum est, huic argenti spuma, illi resina, alij cera, alij oleum, reliquo pix temperatur. quæ nec insignem digerendi potentiam, nec extrahendi continent, sicut uel propolis, uel calx, uel medulla, uel galbanum, uel asiæ petræ flos, uel spuma nitri, uel aphronitrum, uel acetum, uel lixiua stactæ, piper, sinapi & struthium, salesq; tum qui edi possunt, tum ammoniaci. Ad hæc pleraq; alia, de quorum facultate in commentario simpliciū dictum est. Nunc autem emplastra, quæ iam experimento satis probata sunt, exequar: tantum adhuc ipsis adijciens, quòd nonnulli etiam astringentia pharmaca extrahentibus miscuerunt, ueriti quod accidit, ubi humorum superfluitas fuerit: trahunt siquidem plus interim ac conuenit, ut non solum ex particula quæ curatur, attractionem in alto,

C sed etiam ex omnibus uicinis moliantur. Comprehensum est & antea, cum de sarcoticis ageremus, extrahentia & digerentia, uelut omnia quæ magis quàm oportet detergunt, sarcotica fieri cerati mistura. In quibus uirtus quidem ualida, copiosioris: in quibus imbecilla, paucioris. Quòd si uerò compositum extrahendi uel digerendi medicamentum, astringens quoque aliquid habeat, tali pharmaco ad carnem generandam, propter uim astrictoriam utendum non est, quæ ad uulnera glutinanda & sinus, tum ad ulcerum cicatricem ducendã utilis est, ad carnis productionem non ita. Dictum mihi est abunde iam de hoc.

ANDROMACHI EMPLASTRA AD DIGERENDVM
& extrahendum ἁλινόν, id est salsum, ad multa.

Salis communis pondo libras quatuor, squamæ æris pondo uncias quatuor, magmatis pondo selibram, mannæ pondo libram, ceræ pondo libras quatuordecim, olei cyprini pondo libras sedecim, acetum adijcitur.

ALIVD THEVDAE SARCOPHAGI AD CACOETHE,
fistulas, putredines & strumas.

Resinæ terebinthinæ, thuris, ceræ, squamæ rubræ, singulorũ pondo uncias quatuor, argenti spumæ pondo unciam, quidam auripigmenti æquale pondus pro argenti spuma ponunt, squamæ rubræ pondo uncias quatuor, eruginis rasæ pondo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias sex, aceti heminã. Ego amplius capio, nempe olei heminam, uini heminam, aceti scillitici tantundem.

ALIVD AD DIGERENDVM CANDIDI, QVO VTOR.

Terebinthinæ pondo libras tres, ceræ pondo libras † quinquaginta, galbani, nitri, asij, singulorum pondo uncias duas, thuris pondo libras quatuor, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo selibram, propolis pondo D uncias tres, olei laurini pondo uncias sex, seui taurini pondo selibram. Quæ dura sunt, liquidis admiscentur.

Aliâs † octo.

ALIVD AD STRVMAS, AVTORE
Nymphodoto.

Asij lapidis denarium pondo octo, aphronitri tantundem, seui uitulini, calcis uiuæ, singulorum pondo denarium sedecim, ceræ denarium pondo uigintiquatuor, terebinthinæ denarium pondo trigintaduûm.

ALIVD AD DISCVTIENDAM BRONCHOCELEN,
hoc est asperæ arteriæ tumorem, quo Clemes Sertorius curatus est, & ad duritias.

Argenti spumæ denarium pondo quinquaginta, resinæ pityinæ denarium pondo quadraginta, olei ueteris heminas decem, galbani denariũ pondo quatuor, æris combusti denarium pondo uiginti, guttæ ammoniaci denarium pondo quadraginta, aluminis fissi denarium pondo quatuor, mannæ thuris tantundem, ceræ denarium pondo quinquaginta: postremo galbanum & mannam inijcito.

ALIVD ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΣΠΙΔΩΝ AD DISCVTIENDVM
strumas, item ad podagras.

Terebinthinæ, lapidis asij, bituminis, singulorum denarium pondo tricentorum sexaginta, aphronitri, uitulini, ceræ, baccarũ lauri, guttæ ammoniaci, singulorũ denariũ pondo tricentorũ quadraginta, lapidis pyritis denariũ pondo octoginta, calcis uiuæ denariũ pondo centum † octo, aspidũ cineris pondo denarium centũ quadraginta, olei ueteris heminas duas: postremo cinis pharmaco refrigerato inspergitur: sin minus, perit.

Aliâs † uiginti

ALIVD AD EXTRAHENDVM SARCHEVTITI,

Terebinthinæ pondo minam, ceræ tantundem, nitri pondo minas duas, bdellij denarium pondo trigintaduûm, guttæ ammoniaci tantundem, olei, mannæ, uel muriæ, cuiusq; heminas duas, minij denarium pondo trigintaduûm.

ALIVD

A ALIVD CTESIPHONTIS DISSOLVENS, educens, & detergens.

Aphronitri pondo libram, mannæ thuris pondo libram, lixiuæ stactæ pondo libram: quidam etiam aceti libram addunt.

ALIVD ΔΙ' ΑΛΩΝ, ID EST EX SALE ad extrahendum.

Salis communis denarium pondo octoginta, cerussæ tantundem, olei ueteris heminas † quadraginta, atramenti sutorij denarium pondo uigintiquatuor, aceti cyathos tres. Aliâs † tres.

ALIVD ΔΙ' ΑΛΩΝ ALITER.

Cerussæ, salis communis, singulorum denarium pondo quinquaginta, olei ueteris heminas † octo, mali terræ denarium pondo octo, propolis denarium pondo decem. hoc Silo commendabat. Aliâs † duas.

ALIVD EX TERRA PELAGIA AD DIGERENDVM.

Argenti spumæ pondo minas quatuor, terræ pelagiæ, salis ammoniaci, cerussæ, ceræ, singulorũ quartam minæ portionem, aceti heminam, olei heminas quatuor.

ALIVD CYRTI EPISPASTICVM.

Iridis illyricæ, mannæ, terebinthinæ, aphronitri, pumicis, singulorum denarium pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiquinque, galbani denarium pondo † sedecim, chryos denarium pondo duodecim S, ceræ denarium pondo centum, alij octo, olei heminam. Aliâs † sex.

ALIVD ΔΙΑ ΠΑΣΑΝΙΑΩΝ.

Resinæ, nitri rufi, ceræ recentis, baccarum lauri, colophoniæ, seui uitulini, guttæ ammoniaci, singulorum denarium pondo septuaginta, cyprij decimamsextam heminæ partem: nonnulli autem uisci denarium pondo quinquaginta.

B ALIVD ΕΠΙΣΠΑΣΤΙΚΟΝ HARPALI.

Guttæ ammoniaci denarium pondo octo, ceræ, iridis, mannæ, piperis, sulphuris uiui, pumicis, singulorum denarium pondo quatuor, terebinthinæ denarium pondo octo, olei modicum.

ALIVD EPISPASTICVM HERPALI.

Terebinthinæ pondo minas octo, pumicis denariũ pondo quindecim, nitri denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci tantundem, ceræ denarium pondo quatuor, minij quod possit ea colorare: arida cum aceto subiguntur.

ALIVD.

Synapeos denarium pondo quatuor, nitri tantundem, ceræ denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo triginta, baccarum lauri, calcis uiuæ, singulorum denarium pondo quatuor, olei decimamsextam heminæ portionem, cyprij denarium pondo octo.

ALIVD AD PVS DISCVTIENDVM.

Ceræ terebinthinæ, resinæ, picis siccæ, seui uitulini, nitri rufi, baccarum lauri, calcis uiuæ, pumicis, guttæ ammoniaci, singulorum æquale pondus.

ALIVD CODAMI REGIS.

Ceræ, nitri rufi, resinæ frictæ, guttæ ammoniaci, propolis, singulorum denarium pondo uigintiquinq;, uisci quercini denarium pondo duodecim S, olei sextarium, lixiuæ stactæ tantundem.

ALIVD DISCVTIENS MELICERIDAS.

Olei ueteris denarium pondo centum, argenti spumæ denarium pondo nonaginta unius, guttæ ammoniaci, galbani, utriusq; denarium pondo nouemdecim.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, salis cõmunis denarium pondo sexaginta, olei ueteris heminas † sex. Aliâs † unam.

C ALIVD EPISPASTICVM ET DIGERENS *ad multa utile.*

Argenti ſpumæ, ceruſſæ, galbani, ſingulorũ pondo libram, ſalis foſſitij, æruginis raſæ, ſingulorũ ſelibram, olei ſextarios tres, atramenti ſutorij pondo uncias † duas. Aliâs † tres.

ALIVD AD DIGERENDVM ΔΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΟΥΘΙΟΥ.

Argenti ſpumæ pondo † libras duas, olei pondo libras tres, ceruſſæ, picis, terebinthinæ, ſingulorum pondo uncias quatuor, ceræ pondo uncias duas, mannæ pondo uncias tres, mali terræ pondo uncias duas, ſtruthij tantundem, gallæ pondo uncias tres, uini boni heminas tres: uinum ultimum infundito. Aliâs † libram unam.

ALIVD AD DIGERENDVM SCRIBONII.

Argenti ſpumæ pondo quinq;, olei pondo quinq;, pityinæ ſiccæ pondo quinq;, propolis pondo octo, uiſci de quercu lecti pondo quadrantem.

ALIVD EPISPASTICVM ET DIAPHORETIcum, *id eſt, trahens & digerens.*

Ceræ nouæ, reſinæ pityinæ ſiccæ, nitri, thuris, ſingulorũ denariũ pondo centum, olei heminas tres, lixiuæ ſtactæ tantundẽ. Ad duritias, guttæ ammoniaci denarium pŏdo duodecim miſceto galbani, æruginis raſæ, uiſci de quercu lecti paria pŏdera.

ALIVD AD STRVMAS MINVTIANI, *quo utor ſubinde.*

Aliâs † S. Terebinthinæ pondo, ceræ pondo † octo, propolis pondo unum, galbani pondo
Aliâs † S. † octo, uiſci de quercu lecti pondo † octo. His liquefactis, fecis combuſtæ uncias
Aliâs † S. duas temperato, aphronitri pondo † octo. Deinde carbonibus impoſitis, olei hemi-
Aliâs † S. nas tres inijcito: poſtea ſublatis, ficus agreſtis radicis unciam inſpergito, gladioli radicis uncias quatuor, aſij floris tantundem.

ALIVD ANTIPATRI.

D Nitri, terebinthinæ, olei ueteris, ſingulorũ pondo libram, aquæ ſextarium, & amplius: ubi cocta non ebullierit, immittito guttæ ammoniaci pondo uncias duas, galbani pondo unciam, bdellij pondo unciam unam, thuris pondo uncias duas, ſandaracæ pondo uncias duas, lapidis aſij pondo uncias duas. Aſius & ſandaraca ex oleo modico leuigantur, liquida rurſus raduntur, & aridis miſcentur.

ALIVD AD DIGERENDVM ANTIPATRI.

Molybdenæ pondo denarium trecentorum, ceræ denariũ centum quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo triginta, chalcitidis denarium pondo ſex, galbani denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo octo, mannæ denarium pondo octo, olei per hyemem heminas quatuor, per æſtatem tres.

ALIVD ZENOCRATIS ANODINON AD DIGERENdum *ut Caſtos, medicamen Poliſtoni ad podagram.*

Ceruſſæ denariũ pondo centũ quinquaginta, ceræ pondo tria, terebinthinæ denarium pondo triginta, aphronitri denarium pŏdo triginta, olei ueteris heminas tres.

ALIVD AD DIGERENDVM MELICERIDAS ALEXANDRI.

Salis hiſpani, argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſingulorum pondo libram, ceræ pondo unciam, terebinthinæ tantundem, galbani † & opopanacis pondo uncias duas, ſynapeos pondo uncias ſex, olei ueteris pondo tria, aceti † ſextarios octo. Aliâs † uel. Aliâs † ſextarium.

ALIVD SALVBRE DIGERENS ET EXTRAhens ad mamillas *ἰξώδες, id eſt ex uiſco.*

Argenti ſpumæ pondo libras duas, olei pondo libras duas, uiſci quercini pondo trientem, gallæ tantundem.

ALIVD PVS VACVANS SINE RVptura, *ut Aſclepiades.*

Reſinæ pondo libras duas, ceræ pondo libras duas, nitri pondo libras † octo, butyri pondo libram, adipis leonini pondo libras ſex, olei ueteris pondo libram: ſimul liquefacito, quotidie formans medicamentum, utitor. Aliâs † duas.

ALIVD

A ALIVD ΕΞΙΡΩΤΙΚΟΝ, HVMORES ET ABSCESSVS, MAXIME *in genu & articulamentis sine incisione extrahens: à phlegmone præseruat: uulneribus utiliter admouetur.*

Plumbi stercoris, terebinthinæ, singulorum denarium pondo centum, olei ueteris heminas duas, postremo resinam.

ALIVD DIAPHORETICON CVTEM RVMPENS *cicatricem ducit, humores euocat: quo utor.*

Visci quercini denarium pondo sexaginta, picis denariũ pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denariũ pondo † centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, *Aliâs † quinquaginta.* resinæ frictæ denarium pondo quindecim, lapidis pyritis denarium pondo decem, galbani denarium pondo octo, mannæ, iridis illyricæ, cachryos, stercoris columbini, singulorum denarium pondo quatuor: alibi, & mellis heminas quatuor.

QVAE SCRIPSERIT ASCLEPIADES EPISPASTICA.

Album epispasticum facit ad strumas & particulares abscessus, curat fistulas & ægylopas, ut sine incisione inalteret: ualet ad rheumatica, & curatu difficilia: benefacit hydropicis.

Argenti spumæ, cerussæ, salis, singulorum denarium pondo octoginta, olei ueteris sextarium. Sal, cerussa, argenti spuma ex oleo ipsis adiecto teruntur, deinde curiose mista, & in uase fictili coquuntur, mouenturq; assidue, donec non inquinent. Dehinc in mortario transfusa, rursusq; tunsa excipiuntur, & usui sunt.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, salis denarium pondo quinquaginta, olei heminas tres, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo duodecim.

B ALIVD.

Mannæ denarium pondo duodecim, aluminis scissi denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas, argenti spumæ pondo librã, cerussæ pondo libram, salis fossitij pondo libram, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo uiginti quinq;, mannæ denarium pondo sedecim, aluminis sissi denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas & s.

ALIVD LVCII AD PRAEDICTAS DISPOSITIONES *medicament compositum facit ad ulcera rheumatica, diuturna, & uix sanabilia.*

Argenti spumæ, cerussæ, salis ammoniaci, atramenti sutorij, pityinæ, singulorum pondo denariũ centum, olei ueteris sextarios tres, aceti sextarium unum, ceræ pondo denarium quinquaginta: præparato ut supra dixi.

ALIVD SALVBRE PHARMACVM AD PRAEdictos affectus compositum.

Argenti spumæ, cerussæ, salis, aluminis liquidi, singulorum denariũ pondo centum, olei ueteris sextarios decem, aceti sextarium unum, ceræ pondo selibram, resinæ terebinthinæ pondo selibram: conficito ad modum prædictum.

ALIVD NIGRVM EPISPASTICVM.

Valet ad strumas, parotidas & particulares abscessus, dissoluit omnem duritiem, præstat item malagmatis boni uicem, sicut usus est Antonius Herbarius: item facit ad articulorum uitia.

Salis fossilis pondo libram, argenti spumæ pondo libram, strigmenti purissimi pondo libras quatuor, galbani denariũ pondo quinquaginta: salem & argenti spumam conterito, deinde strigmentũ adiectum studiose rursus tundito: in uase fictili coniecta, ignisq; suprapolita coquito, mouens sine requie: & cum non amplius digitos inquinet, ab igne deposito, galbanum ligneo pistillo tunsum addito: ubi soluta fuerint, in pilam transfundito, ibiq; contusis utitor.

C ALIVD QVO VSVS EST ANDROMACHVS: FACIT ad strumas, parotidas, mammarum duritias, particulares abscessus, contentum humorem extrahit, sinus iungit, iuuat fistulas, ægylopas, facit ad fluida ulcera, uetera, & uix sanabilia.

Cerussæ, salis fossitij, singulorum denarium pondo octoginta, atramenti sutorij denarium pondo duodecim, olei ueteris heminas tres, aceti heminas quatuor, salem cerussamq; ex oleo leuissimo coquito, ac dum manus non inquinet moueto. Vbi bene habuerint, depositis ab igne, atramentum sutorium aceto tritum immittito, & exiguum continuè inspergens, caue ne efferuescat: deinde in mortarium transfusa, rursusq; tunsa excipito, & utitor.

QVAE SCRIPSIT ASCLEPIADES DIAPHOREtica, in hunc modum sonant.

Humoribus dissolutis, & in humorem digestis, infrascripta compositio conuenit.

CERINE CTESIPHONTIS.

Valet ad strumas, ganglia, parotidas, mammarũ abscessus: ut nullum aliud pharmacum tumores resoluit, & quicquid humidi continetur, per raritatem elicit: sinus glutinat, iuuat fistulas & ægylopas, ut citra incisionem liberet. Est etiam malagma utile coxarijs, podagricis, arthreticis, post accessiones impositum toto affectu leuat. Hæc recipit.

Ceræ, terebinthinæ, nitri, olei ueteris, singulorũ pondo libram, aquæ heminam: nitrum & aquam terito, ut ex toto soluantur, & in uase fictili coniecta igni imponito, uase cooperto coquito, ex interuallis moueto. Cum autem ferè pere adeò desierit, liquida inijcito, mouens assiduè, donec non inquinent: in mortarium transfusa rursus tundito, inde excipiens utitor: uel hac ratione præparatur: quæ liquari possunt, liquefacimus: & cum dissoluta fuerint, nitrum ex aqua leuigatum adijciemus,
D idq; paulatim, mouentes assiduè, cauentesq; ne efferuescat.

ALIVD, QVO VSVS EST MENECRATES, PRAECIpue in strumis & mammarum duritie: quippe perforat eas, & contentum humorem excernit, sinus iungit, & ad cicatricem perducit.

Ceræ, resinæ terebinthinæ, resinæ lignosæ, galbani, olei ueteris, aphronitri, singulorum pondo libram, myrrhæ cineris sextarium, qui pendet uncias tres: resinas in uase æreo aut fictili inijectas, ignīq; impositas liquefacito: ubi colaueris quantum satis est, galbanum emollito, postea liquida simul mista quousq; digitos non inquinent, coquito, deinde ab igne reposita, refrigerari sinito, & his aphronitrum adiungito, mouens continuè, & contundens, cineribus leuissimis inijcito: postquam permiscueris excipito, et utitor: quinto quoq; die soluito, deinde tertio, donec tumores forati fuerint: postea quotidie inter curandum soluito.

ALIVD ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΦΡΟΝΙΤΡΟΥ, ID EST EX APHROntro, à quibusdam Dionysiæ dictum pharmacum, ad prædictos affectus compositum, quo usus est Largus.

Ceræ, terebinthinæ, mannæ, aphronitri, singulorum pondo libram, olei sextarium, cineris lixiuiæ sextarium, misyos crudi pondo uncias duas: componito sicut dixi.

ALIVD ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΣΙΟΥ, ID EST EX ASIO MEDIcamentum, ad prædicta uitia compositum.

Ceræ, terebinthinæ, nitri, singulorum pondo libram, thuris selibram, lapidis asiæ floris selibram, olei cyprini selibram, cineris lixiuiæ quod satis est: arida cum aqua lixiuia dissoluuntur, ut sordium crassitudinem habeant, & studiose leuigantur: quæ liquari possunt, liquefiunt, & refrigerantur, tritis immittuntur: ubi contuderimus, excipientes utimur.

ALIVD

A ALIVD ASIANVM NEAPOLITAE FACIT AD EADEM.

Ceræ pondo libram unam S, nitri rubri pondo libram, lapidis asij floris pondo libram S, mannæ pondo selibram, myrrhæ pondo uncias tres, olei ueteris pondo libram, aquæ lixiuæ heminam: præparatur superiore modo.

ALIVD AD IDEM.

Ceræ, terebinthinæ, singulorum pondo denarium centum, nitri spumæ, olei ueteris, mannæ, thuris, singulorum pondo libram, lapidis asij floris pondo selibram, galbani, propolis, guttæ ammoniaci, singulorũ denarium pondo duodecim, aquæ lixiuæ quod sufficit.

ALIVD RVFVM QVOD AD DAMOCRATEM
refertur, eadem efficiens.

Argenti spumæ, cerussæ, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici pondo selibrã, ceræ pondo uncias duas, terebinthinæ totidem, olei ueteris heminas tres, aceti quantum synopico soluendo sufficit: conficito ut superiora.

ALIVD AD EADEM.

Argenti spumæ, cerussæ, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici pondo selibram, ceræ pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias duas, resinæ terebinthinæ tantundem, olei ueteris heminas tres, aceti quo rubrica dissoluitur: facito ut dixi.

ALIVD ΔΙΑ ΤΗΣ ΜΑΣΤΙΧΗΣ, ID EST,
ex mastiche, ad eadem.

Ceræ pondo libram, mastichæ, mannæ, synopidis, aphronitri, singulorum pondo selibram, olei myrtei pondo uncias tres, marinæ uncias tres.

ALIVD NEAPOLITAE AD EADEM.

Argenti spumæ, cerussæ, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici,
B ceræ pityinæ, singulorum pondo selibram, galbani pondo uncias duas, olei heminas tres, aceti quantum satis est.

DIAPHORETICA DAMOCRATIS.

Ad digerendum melinum emplastrum efficax:
Infantium strumas non ueteres, insuper
Et musculorum, & cutis item durities,
Tum phlegmonas, quæ durant paruo tempore:
Carnem replet, ducit cicatricem probè.
Sic conficitur: Excellentis lithargyri
Plerunq; libram, cerussæ pondo, semis
Ad hæc receptat, pondo libram quoq; noui
Pinguis olei: cacabo immissus lithargyrus
Ex oleo coquitur, sordis spissitudinem
Habens, leuem cerussam tunc capit.
At cum uides amolyntum & temperie bona,
Pauloq; durius quàm fuit, immittitur
Cera, & pityina: liquatis quibus ollula
Ab igne feruens tollitur, sic protinus
Ammoniacum, tum cera manibus ut solet
Atq; digitis subacta iuxta ignem inditur.
Postea mouetur pharmacum rudicula,
Rursusq; mollitur manibus, sic conditur.

ALIVD AD OMNIA HAEC: STRVMAS VERO
Magis resoluit, & laborantes iuuat,
Quibus metus est, abscessus ne præcordia
Tumore quodam, tum grauitate exerceat,
Hanc obtinet confecturam, nigrum quia est:

C Picis humidæ, siccæ pondo libras duas,
Densæq́; uitrei duas bituminis,
Frictæ pityinæ quattuor, ceræ capit
Tres, thuris unam libram & partem tertiam,
Squamæ æris uncias pariter bis quatuor,
Recentis olei communis quinque uncias.
Thus, squama teritur, quibus aceti apponitur
Mensura: postquam curiosè trita sint,
Et crassitudinem mellis habeant, coques
Ceram, reliquaq́; tum simul oleo nouo:
Et sic leuigatis calida suprafundito.
Vbi diligenter manibus omnia robore
Commiscueris, contectum pelle condito:
Hæc nanque reddit concretum, atque exasperat.

ALIVD AD DIGERENDVM ΔΙ' ΑΛΩΝ, *id est, ex sale, Damocratis.*

Hoc præparato simul, ut præstans pharmacum,
Bonæ cerussæ, & argenti spumæ bonæ,
Cuiusque pondo, denasq́; salis uncias.
Est alius albus totus, multum pharmaco
Futuro utilis, atqui longè præstantior
Ammoniacus, item purus thalassius.
Et ter uetusti libras olei pondere.
D Oleum coquito, reliqua & trita simili modo,
Quousque duriora sint malagmate:
Nam seposita multo remollescunt magis.

ALIVD PRAESTANTIVS, DISCVtit enim durities.

Cunctis melius, inueteratas etiam nimis,
Et bronchocelas, & magnas meliceridas,
Et contumaces strumas, nec non ancylas,
Sic conficitur: Libram salis leuissimi,
Vnumq́; pondo cerussæ, tum galbani
Fac uncias duas, propoleos totidem,
Aristolochiæ binas pariter uncias,
Præstantis olei uetusti pondo duo:
Crassissimum si fuerit, addes alterum.
Coquito similiter, & ustum probissimè
Ab igne tollito, leuigatam tunc quoque
Aristolochiam insperges: adiicies simul
Mollita, propolim scilicet atque galbanum.

ALIVD AD DIGERENDVM DAMOCRAtis δι' ἀσβέστου, *id est, ex calce uiua.*

Valde bonum, per halitum strumas discutit:
Omnem tumorem reprimit, nec non hepatis
Vel splenis affectus aquosos, itidem
Excretionem urinæ ualde promouet,
Et inueteratos dissoluit coxendices.
Hoc Vlpianus adulescens industrius
Vtens, auxiliatur ægris quamplurimis.
Sed continet libram ceræ unam ponticæ,

Vnamq́;

A Vnamq́ꝫ frictæ, præterea unam pityinæ,
Calcis recentis uiuæ quoque pondo unciam,
Aluminis fissi similiter unciam,
Aequale pondus arsenici, sed pontici,
His super acetum uinosum confundito,
Paulisper in mortario leuiga, satis
Ceræq́ꝫ resinæq́ꝫ miscens, paululum
Olei, liquato flamma ignis quamacerrimi,
Ac temperans omnia simul malagmata
Faciens amolynti, crassitiem medicaminis
Reponito, utens excipe nouo splenio.
Aiebat optimus medicamenti pater
Morbis diuturnis præsidium suscipi
Istud bonum: quibus item longa uisceris
Cuiuslibet inflammatio præcordia
Indurauerit, auxiliari uel maximè.
Quippe sudores excitat, præcordia
Liberat duritie, morbos soluit protinus.
Retenta naturalia diu menstrua
Paucis diebus adeò impositum prouocat.
Nos calce dempta duplum alumen indimus.
Et melius pharmacum erat, haud faciens pustulas.

SEXTI LIBRI FINIS.

B

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM ΚΑΤΑ' ΓΈΝΗ, LIBER SEPTIMVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

Alagmata uocant medici, quæ partes supra naturã induratas emolliunt, calido omnia temperamento mediocri prædita, non tamen exiccantia, quemadmodũ nec manifestò humectantia. Nam cum exacte malactica medium quendam ordinem inter humectantia siccantiaq́ꝫ sortiantur, indurescentium substantiæ ueluti fusionem quandam moliuntur. Nominantur autem malactica, licet in alijs paululum ad siccandi humectandiq́ꝫ uirtutem inclinent, si modò subiectam partiũ, quas contingunt, substantiam queant diffundere: quod nimirum propter moderatum in eis calorẽ accidit. Ac quod, ubi durities diffusa discussaq́ꝫ fuerit, digerentiũ medicamentorum usus ueniat, in tertio de simplici medicina, tum in decimoquarto Therapeutices libro comprehensum est. Indurescentia igitur, quæ ex methodica, seu rationali arte non curata scirrum contrahunt, optimè curabuntur, si medicus spectet, quantum ægri corporis substantia à mediocri humiditate ac siccitate recesserit, quemadmodum si affectus ipsius incrementum inspiciat; præterea consideret, inter ipsa pharmaca alia magis, alia minus emollire; Huc nanq́ꝫ spectanti primus usus emollientis medicaminis, coniecturalis quidem erit, sed cum artificio. At post

C unum aut alterum diem siue intendere medicamenti uirtutem, siue remittere conue
niat intelliges, ut in prioribus & medendi methodo dictum est. Quapropter medi-
ci digerentia pharmaca composuerunt, ceu ambo sibi proponentes, tum ut partis
duritiem, quæ iam in scirrum degenerat, diffunderent, tum & per halitum digere-
rent, non uicissim utrunque conantes, quemadmodum me frequenter facere conspe
xistis: imò etiam duo composito medicamine molientem. Notum est omnibus, in
mistura uel emollientia, uel digerētia esse copiosiora, tum maioris minorisque ratio-
nem in ipsis esse non exiguam. Cæterum constat subinde uaria facultatibus misce-
ri: ac necesse est, sicut in alijs medicamentis, ita in his, si probè mederi cupias, plu-
ra eiusdem generis pharmaca, uel certe duo temperari, ualidissimum puta totius ge
neris & moderatissimum, ut ex ipsorum mistura conuenienti multa quæ intra sum-
ma contineantur medicamina efficias: Non enim pingue eandem uirtutem obtinet
quam bdellium, styrax, & gutta ammoniaci: quemadmodum nec inter ipsos adipes
anserinus, & gallinaceus, uel pardi, uel leoninus, uel hyenæ, uel alterius cuiusdam
animalis: Nam secundum animalis temperamentum etiam adeps calidiorum ma-
gis excalfacit, ficciorum uerò euidentius siccat. Ac uulgus medicorum nouit leo-
ninum adipem in utroque, calfaciendo dico & digerendo, longè esse ualentissimum.
Proximum locum habet pardi adeps, ut qui modice emolliat: pari spatio ab hoc re-
cedit adeps gallinaceus. Hi igitur omnes tenuiorū partium substantiam inter qua-
drupeda animantia occupant. At differentia prorsus permagna in illis est, cum suil-
lus quidem mollissimus ac humidissimus, eoque aliorum imbecillimus sit, ut teneris
corporibus conueniat, cuiusmodi habent mulieres, pueri, eunuchi, & uiri delica-
tiores, in umbra, ocio, & frequentibus potabilis aquæ balneis effœminati. Ca-
prarum uerò & boum pingue quanto suillo est ualidius, tanto magis corporibus &
natura durioribus, & inter duriora scirro opportunioribus conuenit: taurorum
D hircorumque in ualidioribus, tum corporibus, tum affectibus proficit. Eadem uerò
& alijs in minoris maioris ratione inter se est differentia. Porrò ab imbecillioribus
auspicabor, si prius de duritiei, ac scirri affectu quædam prælibauero: nam cū phleg
mone laborantibus & indurescentibus commune sit, digitis prementibus reniti,
distinguuntur affectus, doloris sensu & indolentia: hæc enim nondum utrisque
communia sunt. Quemadmodum uerò in alijs omnibus, quæ sibi mutuo possunt
accidere, inest uicinitas utriusque aliquatenus particeps, ita quoque ulcerum phleg
mone laborantium, cum scirris absque phlegmone, quales induratis accidunt, me-
dia quædam est dispositio, doloris quidem expers, si non digitos imprimas, dolens
autem si id facias, quàm clarioris breuiorisque disciplinæ gratia, uel phlegmonem
scirrosam, uel scirrum phlegmonodem dicemus, non hic tumoris magnitudini a-
nimum attendentes: Nam phlegmone & scirrhus formæ affectuum, non quanti-
tatis in altero ipsorum nomina sunt: Nam phlegmone uel propter partis inflam-
matæ magnitudinem, uel ob tumorem præter naturam magna euadit: parua au-
tem quum aut paruum locum possidet, aut exiguum tumorem habuerit. Dicetur
nunc mihi paruæ phlegmones, scirrique parui curatio, sicut & magni utriusque,
pro affectuum figura: Hinc enim & aliorū, quæ magna & parua dicuntur, curatio-
nis notio sumetur. Itaque magna phlegmone cataplasmatis ac humidis quibus-
dam medicamentis sanatur: parua, cum scirrosa durities mista fuerit, itidem ca-
taplasmatis: interim uerò medicamentis cerati modo confectis, & liquidis, insu-
per emollientibus emplastris: talibus autem & parua durities tollitur. Atqui in
hoc quidem simplex scopus, quemadmodum & phlegmone consistente est: cum
uerò durities phlegmonodes quippiam habuerit, ad composita quoque animum
dirigimus.

DE MEDICA-

A DE MEDICAMENTO, QVOD QVIA LIQVIDVM est, πάνυγρον Græci appellant.

AC ideo medicamen quodammodo compositum est, ueluti & hoc quod πάνυγρον nominant, omnibus cognitū: magnificè uerò cum ab alijs quibusdam, tum Hera commendatum. Medetur autem id particulæ parua adhuc phlegmone conflictanti, non multò post confectionē tempore, sed protinus impositum: ubi uerò duritiem à dolore alienam pars affecta acquisierit, paulo recenti uetustius utile est: queadmodum si phlegmonodi affectu omnino sit libera, melius in ea uetustius medicamentum proficit: uerum medicamenti tēpus pro duritiei intentione uidelicet æqualiter augere conuenit, etsi partem ualde induratam ne uetus quidem pharmacum emollierit. Quippe uaria hoc πάνυγρον dictum medicamentum & promittit, & potest: quoniam materiem mistam quoq;, seu uariam obtinet: siquidem adeps suillus & cera mollientium sunt imbecillima: argenti spuma uero & cerussa nihil habent malacticū, quemadmodum antea didicimus. Porrò Heras, qui pharmacum hoc omnium maximè laudauit, ex hisce ipsum ita conficit. Adipis suilli recentis curati pondo uncias quadragintaquatuor, ceræ pondo uncias uigintiquatuor, cerussæ pondo uncias sex, argenti spumæ tantundem: quæ liquari possunt siccis superfunduntur: temporis autem spatio medicamentun consistit spissaturq;. Sicut ceram & adipem suillum imbecillæ molliendi uirtutis esse dixi, ita si oleo pauxillum ceræ misceas, id quod à medicis cerælum dicitur efficies. Atqui oleum uidelicet esse conuenit, nec quod uocant omphacinum & omotribes, quasi dicas, immaturum & crudum, nec quod oleæ surculos in confectione assumpsit. Itaq; tam imbecillia malactica etiam paruis medicantur inflammationibus. His autem fortiora modicam duritiem sine phlegmone persanant; his adhuc ualidiora maiores, quemadmodum & quæ duritiem in scirrum propè degeB nerantem curant, efficacissima sunt, cuiusmodi est medullarum genus, in maioris minorisq; ratione inter se differentium, ut deinceps explicabo. Item bdellium utrunque, arabicum & scythicum: insuper styraces: siquidem horum efficacissimus est colore pallidus, qui etiam optimus in Pamphilia nascitur: qui uerò hoc magis fuscus est ubiq; prouenit, potentia multò pallidiore inferior: at temporis processu aureum colorem acquirit. Hoc itaq; in antidotis propter caritatem utimur: ac tu propterea principi quodcunq; ex styrace præparans semper hoc uteris: item si familiarīū quis in pharmacorū sumptibus magnificus existat, illi quoq; ex huiusmodi styrace medicamentum compones: in alijs optimum ex fusco genere deliges, & odore potissimū & colore iudiciū eius sumens: nam niger deterior est. Cæterum ijs quæ indurescentia ualidè emolliūt, gutta ammoniaci adscribitur, eaq; magis pinguis & noua. His minus, sed tamen & ipsa efficacia sunt, caprarum boumq; pinguia: inter ea ipsa hircorum ac taurorum ualidiora sunt: boum uero & caprarum his quidem imbecilliora, quanquam nec ipsa actionis sint expertia; hœdorum autem & uitulorū his ipsis adhuc imbecilliora sunt, porcillo tamen efficaciora; porrò leonis, pardi, hyenæ & anseris euidentius his digerunt, non magis emolliunt: quanto etiam subtiliorem substantiam caprino & bubulo seuo habent. Cæterum gallinaceum mediam intra anserinum & suillum sedem occupat: quemadmodum & medullarum optima est uitulina: ac resinæ, quæ non acrem odorem habent, si dictorum cuipiam miscentur, glutinandi uim, quæ Græcis ἐμπλαστικός dicitur, medicamentis compositis apponunt, emolliendi uirtutem non auferunt. Aptissima est quæ Chia uocatur & laryx: post has picea, inde abietina: strobilina uerò uehementer acris est, pityinea, seu pinea, quam proprie phisema nominant, pinguetudinis expers admodum exiccat. Has igitur fugere, chia uerò & abietina uti oportet, non ipsis per se, uerum cum cera & quodam alio, quod affectui conducere uideatur. Cæterum pix non miscenda est, sicut nec bitumen, utpote iusto ficciora: quippe ea quæ exiccant mollientibus esse contraria; quoniam uere piceam & frictam resinam, & colophoniam appella-

re consueuerunt, sciendū uenit, aliā quandā esse colophoniā, Chiæ masticæ persimilem, molliens aliquid habens, quemadmodū illa & thus: insuper ægyptia mastice nonnihil emollit, sed maior uirtutis ipsius portio concoquit, digeritq;: itē thus modicam molliēdi uim obtinet: uerum hoc quidem coctum ex usu est, ueluti & fœnigræci semen; etenim & hoc probè coctum emollit, ac magis adhuc pingui temperatum. At quæ citra coctionem ob consistentiæ siccitatē dilui, liquari, mergiq; desiderant, oleoso quopiam indigent, cuiusmodi sunt, oleum ipsum, cum nihil astrictionis habet: item balneorum strigmenta, præterea quod uocatur susinum: ad hæc multo magis cōmagenum: huius ordinis est butyrum, tum althæ & fœnigræci decoctum. Porrò inter tam mollia & ualidissima, quod genus sunt bdellium & styrax, gutta ammoniaci, idem potest quod & propolis: atqui hoc in bdellio distinguendum est, quòd scythicum altero arabico multo ad hæc sit præstantius, præcipue nouum & molle, quod etiam pingue nominant: cōsuetudo siquidem hæc est inter recentiores medicos, in huiusmodi pharmacis quod mollius est, idem uidelicet humidius quoq; appellasse. Cæterum galbanum, & quæ opopanax dicitur, præterquam quòd digerunt, etiam quid molliens occupant: opopanax autem digerendo, galbanum molliendo coquendoq; præcellit. Talis sanè mollientium pharmacorum facultas est. Tu cum uel scriptum aliquod in libris medicamentorijs discutias & examines, uel ipse componas, auditis nuper pharmacorū secundum maioris minorisq; rationem differentijs, intellectis item corporum affectuumq; diuersitatibus, ualida ualidis, imbecillia imbecillibus adhibebis. At ubi post primam medicamenti impositionem denuo ipsum applicas, oleo pingui partem affectam fouere conuenit. Porrò ex ijs quæ à glutinatione ἐγκόλλα nominantur, nullum auferendum est priusquā sua sponte abscessus proueniant: atqui si laueris permittenda sunt. Vitanda autem medicamentosarū aquarum lauacra, præsertim quæ auripigmentosa, aluminosa & sulphurosa sunt. Hæc quidem sufficiunt uiris cordatis ac prudentibus, tum in medicinæ operibus quodammodo exercitatis. Quoniam uerò omnes eiusmodi nō sunt, & proposuimus hoc commentario, non ut in opere de morbis curandis methodum solam exponere, uerum simul cum particularium uno atq; altero exemplo pharmaca usu comperta subiungere oportet, quæ maiores nostri, in medicatoria artis parte celebres, literis mandauerunt, ad speciales mollientium pharmacorum differentias perueniemus, à mollissimis, quæ & paruis inflammationibus medentur, exorsi. Ex compositis malacticis alia quidem, ut ita dicam, imbecilliora primo ordine statuuntur, quædam non multò his ualidiora, secundo, & quædam alia tertio, ad hæc nonnulla quarto. Cæterum primi ordinis malacticis ad exiguas durities, & in mollibus seu teneris corporibus uti, sicut prædictum est, expedit: ad fortiora his corpora & affectus, secundi: quemadmodum & tertij & quarti, pro illorum qualitate. Subscribuntur autem singula illorum ordinum separatim.

MALACTICA, ID EST, EMOLLIENTIA *medicamina primi ordinis.*

Butyrum uel resina colophonia, & cera candida non uetusta, singula pondere æqualia, inuicem liquata, primi ordinis malactica sunt. Et liquidum medicamen, quod πάγυγρον appellatur, eorum numero adscribitur, cum recens fuerit: uetus autem maiorem digerendi uim repræsentat. At emollientium imbecillimum est, cera cum butyro liquefacta, aut ex susino, aut cōmageno. Atque his imbecillius est quod dicitur Græcè κηρέλαιον, quasi ex cera oleoq; confectum, cum in libram olei laxantis nulla astringendi uirtute præditi, ceræ uncias duodecim, uel sedecim inieceriut. Iam ex ouis cerata facta, exiguam quandam relaxandi potestatem possident: ualentiora his, uerum imbecilla adhuc & ipsa, cerata ex œsypo, resina & cera pari pondere liquefactis: Sin autem uetustiora quodammodo ipsa fuerint, olei cuiusdam laxantis, uel susini, uel commageni, uel adipis suilli, uel gallinacei, uel anserini misturam requirunt.

A MALACTICA MEDICAMENTA SECVNDI ORDINIS.

Quemadmodũ in simplicibus medicamẽtis factitauimus, quarti ordinis homogenia pro maioris minorisq; ratione distinguentes, aliquorũ ambiguam esse uirtutẽ diximus, siue ad primum ordinẽ, siue secundum initio ipsorũ facultas locanda sit: Ita de secundo, tertio, & reliquis deinceps. In quibusdam uerò audacter pronuncians, alia in principio huius, alia in termino huius ordinis consistere dixi: sicut nõnulla ei tra appositionẽ uel primi, uel secundi, uel tertij, uel quarti ordinis esse retuli. Atqui multũ experientiæ particularis in uarijs & corporibus, & uitijs seu affectibus huiusmodi pronũciata desiderãt. Quare si quis post me æquè studiosus, & ueritatis uehemẽs amator extiterit, nõ temere ac subito, ubi bis terue usus expertusq; sit, ferat sententiã: frequenter enim ex longa experientia, quemadmodum & ego, deprehendet uidebitq; in secundo ordine dicta, in tertium incipientẽ transponi oportere, uel mixta in principiũ tertij absolutè. Cum enim corpora, quibus medicamenta adhibentur, ipsiq; affectus non exiguũ differẽtiæ excessum in maioris minorisq; ratione obtineant, difficillimũ est de omnibus eadem pronunciare. Accedit huc, ꝙ ipsa simplicia medicamenta non paruo diuariãt discrimine. At ego cum in præstantissimis uirtutẽ pro unaquaq; specie ac genere ostenderim, si quis in deterrimo per experientiã examinationem moliatur, examinabit quidem falsò, non autẽ facultatis ipsorũ ordines distinxerit. Itaq; longè tutissimũ est, medicaminũ ipsorum inter se differentiã secundũ maioris minorisq; rationẽ accurate scribere, quemadmodum & in alijs feci, & nunc facturus sum. Sanè quidem emplastrũ Mnaseo autore compositũ, rectissimè secundo malacticorũ ordini adscripseris, omnibus certe qui eius meminerũt, cõuenientibus, ex oleo ueteri, argenti spuma, & adipe suillo cõponi: in quantitate uerò singulorũ discrepantibus, tum eo ꝙ nonnulli ex recenti adipe, quidam ex ueteri, quem iam omnes uocare solent axungiam, composuerint. In his quidem imbecillimũ fiet ex argenti spuma, suillo adipe, & oleo, neutro ueteri ualidius: oleo quidẽ inter ea ueteri, altero autẽ recenti addito: his ualidius ex ambobus uetustis. Ex eo igitur ꝙ recens, aut uetus oleum adepsq; immittitur, quatuor differentiæ prodibunt: aliâs quidem ambobus recentibus, aliâs uetustis: nonnunquã oleo quidẽ ueteri, adipe uerò recenti: uel contrà, oleo quidẽ recenti, uetusto autẽ adipe indito. At ex triũ ipsorum simpliciũ medicamentorũ mutua temperatura aliæ plures differentiæ emanabunt: uel enim pari pondere & mensura hæc tria miscentur, ac multi affirmãt, ab ipso Mnaseo confectũ tribus paribus constare, uel duobus quidem paribus, tertio nõ pari, sed minori, aut copiosiori, uel tribus imparibus temperatis: unde clarũ euadit, multas fore differẽtias: Copiosa siquidẽ argenti spuma iniecta, medicamen potestate mollius fiet; pauciore, ualidius: ac magis emolliet, si plus adipis immittamus: digeret fortius, si oleum augeamus. Præterea aliud quidem accedit copiosiore oleo imposito, quod magnã uim ad medicamen, ut magis digeret, efficiendum occupat: est autem hoc, sicut primo libro diximus, si magis incoquas. Si igitur solam argenti spumam in oleo copiosiore coquas, medicamentũ euidentius exiccabit: in uberiore uerò oleo coques, ubi plus indideris, si emplastri spissitudinẽ habiturũ sit: quod si id non cures, sed æquali tẽpore tum id quod minus olei continet, tum quod plus habet incoquas, liquet potestate mollius futurũ, cui oleum uberius temperatũ fuerit, quemadmodũ si & cruda argenti spuma oleo cõmixta acopo uti uelis. Quare quod iam sæpe dixi, semper ipsius meminisse uolo: non sicut quidã sententias absolutè de pharmacis ferunt, & sic nos facere: absolutè dicentes, hanc medicamenti compositionẽ illa esse potiorẽ. Nam utraq; ad diuersos speciẽ affectus componi potest: interim ad eosdem diuersis temporibus. Hæc igitur omnia modo à me relata, præmeditatus, non diligens modò, uel memoria promptus, sed natura prudens, utiliter & cũ fructu leget ea quæ distinctè & scripsi, & scripturus sum. Ac in propositis medicamentis distinctiones ibi exponã, triũ quatuórue syllabarũ appositione cõprehẽsas;

B

C qualem, inquam, appositionē in pharmaco præsenti, libro prius exposito Mnasei, Andromachus appendisse uidetur: nam in melinorum emplastrorum catalogo undecimum ordine cum id scripsisset, non simpliciter dicere contentus fuit, ut in prioribus commemoratis, ALIVD atq; ALIVD ipsis præponens, sed TENERVM adiecit. Itaq; hoc uolebam ipsum in omnibus fecisse, & in ipsis melinis à tenerrimo incipere: inde uerò digressum ad paulò fortius, innuere adscribendo pauxillo quodam secundum hoc esse ualentius, hoc rursus tertium esse fortius, deinde hoc quartum, ueluti rursus si aliqua æqualē putaret habere potentiā, idipsum admoneret: uel si periculū timeat in eiusmodi pronunciatis, certe simplicia emollientia pharmaca prædoceret, maioris ac minoris ratione in ipsis definita, ut qui molliētia emplastra multa deinceps ab ipso scripta legit, ualidius quidem esse intelligat, quod ex styrace, ammoniaco, bdellio, propoli, galbano, seuo taurino, hircinoq;, & medullis confectum est: imbecillum, quod nullum ex his continet, sed uel omnia inualida uirtute, uel hisce quidem ipsis ualentiora: media uerò temperaturis uiribusq;, uel quòd unū aliquod ualidū, aut duo, imbecillibus mista sint. Constat enim interpositā maioris minorisq; latitudinem omnibus medicamentis nō exiguam inesse, in communi uniuersorum ipsorum uirtute generatim æstimata, iuxta quam pharmaca ὁμογενῆ & ὁμοειδῆ, id est, similis generis, ac similis speciei dicūtur, quemadmodum & alia generis uel speciei differentijs euariantia. Cum igitur hæc mihi distincta sint, quibus instructus non magno negocio, & ualentiore uirtute, & imbecilliore prædita queas dignoscere, narrationem ipsorum aggrediar: inde conscripta ab expertissimis medicamentorum uiris, siue emplastra, siue malagmata ueles appellare, percensebo, auspicatus à medicaminibus Asclepiadis in quarto libro exteriorum, quibus titulum indidit Marcellas, æditis.

D ASCLEPIADIS MALAGMATA.

Amythaonis malagma.

AD præcordiorum tensiones: soluit omnem duritiem, facit etiam ad difficiles articulorum motus. Guttæ ammoniaci pondo uncias triginta sex, ceræ tantundem, terebinthinæ pondo uncias octo, bdellij pondo uncias octo, galbani pōdo uncias octo, thuris, myrrhæ pondo uncias quatuor, cyprini heminas quatuor. Myrrha, thus, bdelliū uino madefiunt, ammoniacum aceto diluitur: omnia cōtunduntur pistillo, cyprino inuncto, quousque perfecte dissoluantur. Hoc medicamentum est ueterum, nobiliumq;, sicut & quod Asclepiades deinde in istum modum tradidit.

DIASMYRNON APALOPHONION MEDICAMENTVM.

Ad præcordiorum tensiones: soluit omnem duritiā, benefacit hepaticis, nephriticis, ualet ad omnem neruorū sympathiam, articulorum dolores contractionesq; leuat. Ceræ, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, bdellij, myrrhæ, propolis, iridis, styracis, singulorum pondo uncias sedecim, irini unguenti feculæ quantū sufficit, uini odorati quod satis est: præparato sicut prædiximus. Quod succedit huic ab Asclepiade scriptum generosius quidem ac commodius existit, uerum ad induratorum solutionem illis inferius.

ALIVD DIOSCORIDIS MEDICAMENTVM.

Ad difficiles artuum motus, & ligationem, hoc est recenti cicatrice contractos articulos, Græci uocant ἀγκύλας: tollit omnem duritiam, facit ad interaneorū affectus, abscessusq; profundos. Ceræ pondo minam, resinæ frictæ, galbani, iridis illyricæ, singulorum minæ dimidium, irini feculæ quod satis est, uini quantum uis. Medicamen hoc Græci uocāt κηρωτήν. Conficitur sicut priora. Pharmacū Asclepiadis illud subsequens simile est ei quod Heras ad calcem medicatorij ipsius libri conscripsit: paululum uerò quiddam in temperatura quatuor simplicium pharmacorū euariat, uti innotescet cum ambo scribemus. Prius autem ab Asclepiade proditi mentionem faciemus, quod ad uerbum ita habet.

A LVCII CATHEGETAE AD ARTICVLOS RECENTI
cicatrice contractos, quas ἀγκύλας nominant, inscriptum.

Facit ad abscessus in alto corporis obortos: item ad neruorum contractiones, &
articulorum ligationes, quas ἀγκύλας appellant: succurrit opisthotonicis, id est,
cum ceruix in posteriorem partem reflexa est: ualet ad omnem neruorum dolorẽ.
Est etiam acopon bonum, irino uel cyprino, uel laurino solutum: emollit ueteratas
contumacesq́; duritias. Bdellij, seui uitulini, guttæ ammoniaci, iridis illyricæ, sin=
gulorum pondo denarium sedecim, opopanacis, galbani, cachryos, styracis, thuris
singulorum pondo denarium octo, piperis grana numero centum sexaginta, ceræ,
terebinthinæ, singulorum pondo selibram, uini quod est satis. Copton est medica=
men: superiorum modo conficitur. Vbi igitur Heras ab Asclepiade in simplicium
temperatura dissenserit, quod pollicitus sum, iam indicabo. Primum omnium scri
psit Asclepiades medicamentum: bdelli denarium pondo sedecim: Heras autem
non bdelli, sed bdellij pondo denarium octoginta, qui quinquies sedecim adæquãt:
deinde seui uitulini denarios sedecim scribente Asclepiade, Heras quinquies toti=
dem posuit, sicut & bdellij: nam octoginta denarij, quinquies sedecim comprehen
dunt. Tertium ab his medicamentum Asclepiades subiunxit guttam ammoniaci,
& huius sedecim denarios inijciendos censuit. Itaq; iuxta priorum portionem He
ram quoq; octoginta denarios scripsisse conueniebat: posuit autem non octoginta,
sed centum: quare uiginti plures illo indidit. Aliud post commemorata pharmaca
protulit Asclepiades hisce uerbis: iris illyricæ denarios sedecim: Heras huius pro=
portionem seruauit, octoginta scribens. Post prædicta medicamenta opopanacis
denarios octo Asclepiades scripsit: Heras autem hic quoq; proportionem seruauit,
quadraginta ponens: galbani denarios octo Asclepiades iniecit, Heras etiam in eo
proportionem repræsentat, quintuplam censens immittendam: Quippe quadra=
B ginta denarij quinquies octenos absoluunt. Septimum medicamen Asclepiades ita
exposuit, cachryos denarios octo: Oportet igitur Heram, si proportionem obser=
uabat, quadraginta indere: nunc autem non sic, uerum duplices, puta sedecim ipse
conscripsit. Octaui, styracis Asclepiades meminit, denarios octo inijciens: Heras
proportionem huius quintuplo immisso obseruauit. Nonum pharmacum posuit
Asclepiades, thuris denarios octo miscens: Heras non duplum, sed quintuplum su
mere præcipit. Decimi, piperis meminit Asclepiades, centum sexaginta granis:
cui Heras rursus consentiens, quinquaginta iniecit. In quibusdã exemplarijs haud
noui quomodo uiginti scripta sint, quemadmodum in alijs centum & octo. Vnde=
cimum tradidit ceram, sicut & duodecimum resinam, utriusq; selibrã immittendam
existimans. Ratio igitur exigebat, Heram, si proportionem uolebat referre, quin=
tuplum utriusq; indere, quod erat, singulorum libras duas, insuper libræ dimidium.
Ille uerò non ita, sed libras & uncias quatuor miscere iubet: unde clarum euadit,
Heram duplum ad proportionem imponere, sicut & thuris. Ammoniaci guttam
quadruplo copiosiorem adiecit, quemadmodum & terebinthinæ, ceræq; triplo:
Etenim in his tertia parte exuperauit. Atque hac re totam medicamenti composi=
tionem Asclepiadis confecturæ similem effecit: Exuperans enim in temperatura ca
chryos, molle nihil habentis, sed digerens duntaxat, adauxit ei & emollientia, thus
puta, ceram, & terebinthinam. Hoc igitur medicamentum Lucij quidem Cathe=
getæ nominat Asclepiades: ubi uerò differt ab Hera percensui: cæterum extremi
mollientiũ, seu malacticorum ordinis est, ut quo nullum indurescentia magis emol
lire comperias. Porrò medicamenti autor huc etiam animi intensionem direxit, ut
quod in scirro induratis continetur, digerat discutiatq;. Reliqua pharmaca præ=
cedentia momento iam dicta superant: Habent enim amplius incrassatorum ui=
scosorumq; humorum incisoria, quæ sæpe tumoribus scirrosis ex usu sunt, cum ui=
scosi humores illos produxerint. Itaque opopanax modice attenuat: uocant hoc

C maximè radicem panacis, & cuius caulis liquore expresso opopanacē faciunt: est
enim detersoriæ, non incisoriæ uirtutis. Acetum cum stercore caprino secat, deter
get, uehementer digerit, non modò humores incrassatos ac lentos, uerum solidas
etiam partes, quæ appositæ sunt medicamini superius scripto, cui Alcymionis titu
lum indidit: scripsit ergo de priore hunc in modum.

ALIVD MALAGMA MARCI TELENTII

Asclepiadis, ualde generosum, ad idem.

Præcipue ualet ad uteri inflationes, inscribitur Asclepiadeum medicamentū, eò
quòd ad Asclepiadem Bythinum autorem refertur. Myrrhæ denarium pondo triū,
opopanacis pondo selibrā, ceræ pondo libram s, galbani pondo uncias tres, man
næ pondo selibram, guttæ ammoniaci pondo selibram, resinæ frictæ pondo libram
s, aceti heminam. Vtendum est eo etiam ad omnem neruorum dolorem.

ALIVD ALCYMIONIS TITVLO INSCRIPTVM.

Ceræ pondo libram s, resinæ colophoniæ pondo libram s, guttæ ammoniaci
pondo libram s, galbani pondo uncias tres, myrrhæ pondo uncias tres, opopana
cis pondo libram s, propolis pondo uncias tres, aceti sextarios duos, stercoris ca
prini pondo uncias tres. Ammoniacum teritur, aceti sextario iniecto: Deinde his
myrrha, thus, opopanax adduntur, rursusq; leuigantur. Propolis post galbanū con
tunditur: cera resinaq; coquitur, olei heminis duabus affusis: ubi confluxerint, pro
polim & galbanum adijcito, mouēs continue: postquā solueris, ab igne sublata re
frigerare finito, & derasa leuigatis indito: cū unà miscueris excipito, ac utitor. Post
nominatū malagma aliud in Asclepiadis libro scriptū est, quod quidem molliendi
facultatis modicum, calfactoriæ uerò plus obtinet: habet autem non gentianæ suc
cum modò, sed peucedani & sagapeni etiam liquores, calida admodum pharmaca:
D cæterū mistum ei est aphronitrū, & lapidis asij flos, attenuantis incidentisq; potesta
tis medicamina. Iam sulphur uiuum calefacere omnes norunt, quemadmodum &
uinum pysiten. Subiungam hoc medicamentū ipsius Asclepiadis uerbis.

MALAGMA PHARMIANVM AD

prædictos affectus inscriptum.

Summè facit pleuriticis: quippe dolores subito in ipsis accessionibus soluit, opor
tet autem ubi ipsum imposueris, rubore in parte affecta excitato splenium auferre,
ac rursus interuallo temporis imponere: item diuturna uitia dissoluit. Ceræ pondo
libras quinq;, guttæ ammoniaci libras tres, frictæ tantundem, terebinthinæ pondo
libram, thuris pondo libram s, myrrhæ pondo uncias sex, aloës totidem, œsypi,
gentianæ succi, peucedani liquoris, singulorum pondo uncias tres, sagapeni pon
do uncias quatuor, aphronitri pōdo uncias sex, lapidis asij floris pondo uncias sex,
propolis pondo uncias tres, sulphuris uiui pōdo uncias quatuor. uini pysitis sexta
rios quinq;: pysiten & gentianæ succum incoquito: quæ liquari possunt ubi liquefe
ceris refrigerari finito: guttam ammoniaci, thus, myrrham, & aloēn conterito, in pi
lam coniectis liquidum affundito, soluta studiose cōterito: arida uerò tunsa cribra
taq; leuigatis indito, ac rursus diligēter tunsis, liquida nō grumis, ut in cera nascen
tibus feruefacta adiungito: cum miscueris excipito, ac utitor. Post prædictū phar
macum aliud deinceps malagma persimile Asclepiades hisce uerbis conscripsit.

ALIVD NEAPOLITAE PRAEPARA-

tum est Aciliæ Secundillæ.

Vini pysitis sextarios sex, ceræ pondo libras sex, guttæ ammoniaci pondo libras
tres. frictæ tantundem, terebinthinæ pondo libram s, thuris pondo libram semis,
myrrhæ, aloës, aphronitri, lapidis asij floris, gentianæ radicis succi, singulorum
pondo uncias sex, sagapeni pondo uncias quatuor, sulphuris uiui pondo uncias
quatuor, propolis pondo uncias quatuor, panacis radicis pondo uncias tres, sam
psuchi pondo uncias tres, piperis albi pondo uncias tres: præparato ac utitor ut
prædictum est.

ANDROMACHI

A ANDROMACHI MALAGMATA.

Malagma durum & aridum.

Picis pondo libras tres, ceræ pondo libras duas, resinæ pondo libram, galbani pondo uncias duas, guttæ ammoniaci tantundem, mannæ pondo uncias quatuor, aceti sextarios tres.

ALITER.

Picis pondo libras quatuor, ceræ pondo libras duas, resinæ pondo libram, guttæ ammoniaci pondo libram, galbani pondo uncias sex: alij, pondo libram: aceti sextarios tres.

ALIVD ARISTOCLEIS.

Picis pondo libras quatuor, ceræ pondo libras octo, resinæ frictæ pondo libras quatuor, terebinthinæ pondo libras quatuor, guttæ ammoniaci pondo libras duas uncias octo, galbani pondo libram uncias quatuor.

ALIVD AD ARTVVM LIGATIONEM,

quas ἀγκύλας Græci uocant.

Bdellij denarium pondo sedecim, thuris denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, opopanacis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, seui uitulini denarium pondo sedecim, piperis grana centũ sexaginta, styracis denarium pondo octo, cachryos denarium pondo sedecim, iris illyricæ pondo sedecim, terebinthinæ minæ dimidium, ceræ minæ dimidium, cyprini heminas quatuor, uini quod satis est.

MALAGMA ΔΙΑ ΜΕΛΙΛΩΤΟΥ,

id est, ex meliloto.

Nardi celticæ denarium pondo decem, cyperi denarium pondo octo, cardamomi denarium pondo octo, iris illyricæ denarium pondo octo, myrrhæ denariũ pondo octo, croci denarium pondo quatuor, meliloti denariũ pondo uigintiquinque, guttæ ammoniaci denariũ pondo octo, terebinthinæ denarium pondo quin-
B quaginta, ceræ nouæ denarium pondo centũ, cyprini heminæ dimidiũ, aceti quod satis est: quidam guttæ ammoniaci denarium pondo centum: ad interiora omnia.

ΔΙΑ ΣΠΕΡΜΑΤΩΝ, ID EST, EX SEMINIBVS.

Guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo quinquaginta, fœnigræci denarium pondo uigintiquinq;, seui taurini curati denariũ pondo uigintiquinq;, iris illyricæ denarium pondo uigintiquinq;, nitri denariũ pondo uigintiquinq;, mellis heminas sex, aceti heminam, panacis denarium pondo uigintiquinq;, cyprini modicum.

PHILONIDIS.

Fœnigræci seminis, anisi seminis, styracis, bdellij inquinati, mannæ, thuris, cardamomi, cyperi noui, panacis radicis, iris illyricæ, aphronitri, singulorũ denarium pondo uigintiquinq;, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, singulorum denariũ pondo quinquaginta, seui taurini denariũ pŏdo sexaginta, meliloti denariũ pŏdo sexaginta, ceræ denariũ pondo † duũm, mellis heminæ dimidiũ, × uini heminã unam. × Aliâs † centũ.

ALIVD VT HARPOCRAS.

Fœnigræci, nitri, panacis, iris, singulorũ denariũ pondo octo, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, ceræ, singulorũ denariũ pondo centũ, seui taurini denariũ pondo centũ, mellis pondo libram, aceti sextarios duos, selini seminis, cumini, marathri, singulorum denarium pondo quinquaginta, meliloti denarium pondo quinquaginta: alij, uigintiquinq;: sampsuchi denarium pondo quinquaginta, cardamomi, × ameos, singulorum × denarium pondo quinquaginta: cyprino excipitur.

ΔΙΑ ΣΑΜΨΥΧΟΥ, QVOD EST, EX

sampsucho, ad multa.

Ceræ nouæ, baccarum lauri, fœnigræci leuis, sampsuchi, singulorũ denariũ pondo centum, terebinthinæ libras centum quinquaginta, nitri denarium pondo tri-

C gintaduûm, piperis denarium pondo trigintaduûm: alij, sedecim; cyperi denarium pondo sedecim, cyprini heminas duas, uel styracini.

ΔΙΑ ΔΑΦΝΙΔΩΝ, HOC EST, EX BACCIS LAVRI.

Ceræ denarium pondo septuagintaquinq;, picis brusiæ denarium pondo septuagintaquinq;, baccarum lauri denarium pondo septuagintaquinq;, nitri denariũ pondo septuagintaquinq;, resinæ frictæ denariũ pondo septuagintaquinq;, galbani denariũ pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim, cachryos denarium pondo duodecim, ameos denarium pondo duodecim, piperis albi denarium pondo sedecim, cyprini † denarium pondo sex.

Aliâs † heminas sex.

ALIVD MALAGMA BONI COLORIS

ad multa accommodatum.

Ceræ pondo libram, resinæ frictæ pondo libram, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, aluminis liquidi pondo uncias sex, salis floris pondo uncias sex: quidam, uisci pondo uncias sex.

MALAGMA APOLLOPHANIS.

Ceræ denarium pondo octoginta, guttæ ammoniaci denarium pondo octoginta, bdellij denarium pondo octoginta, iris illyricæ denarium pondo octoginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo quadraginta, mannæ thuris denarium pondo quadraginta: irino contunduntur.

MALAGMA ΔΙΑ ΣΤΥΠΤΗΡΙΑΣ, ID

est, ex alumine: aliter.

Ceræ denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, aluminis liquidi denarium pondo uigintiquinq;: ego autem quinquaginta: uisci denarium pondo quinquaginta.

D AD ISCHIADICOS GENEROSVM.

Rutæ agrestis seminis, silphij, baccarum lauri, aphronitri, abrotani, colocynthidis, cardamomi, ameos, singulorũ denarium pondo quatuor, rutæ uiridis, picis, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, ceræ, seui, singulorũ † denarium pondo octo, galbani denarium pondo sex, opopanacis denarium pondo quatuor, sulphuris ignem nõ experti denarium pondo quatuor.

Aliâs † minæ octauã partẽ.

AD LIENOSOS.

Ceræ pondo minam, resinæ pondo minam, guttæ ammoniaci minæ dimidium, aluminis liquidi denarium pondo quinquaginta, strigmenti heminam, capparis radicis denarium pondo quinquaginta, calamynthæ radicis denarium pondo quinquaginta, myrobalani fecis, quod magma uocant, denarium pondo quinquaginta, aceto aridis, oleo liquidis, adiecto utitor.

MALAGMA VSVS MVLTIPLICIS.

Sinapios denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo duûm, rutæ denarium pondo quatuor, aphronitri denarium pondo quatuor, capparis radicis denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo quatuor, myrobalani denariũ pondo uigintiquinq;, centaurij minoris denarium pondo † quatuor, lapidis asij floris denariũ pondo quatuor, fœnigræci denarium pondo quatuor, cardamomi denariũ pondo qnatuor, ceræ denariũ pondo septuagintaquinq;, resinæ denariũ pondo centum, mellis heminas sex, irini sedimenti heminam: acetum ammoniaco duabus heminis superfunditur.

Aliâs † septẽ.

POLYARCHION EX EPISTOLA.

Cyperi, cardamomi, mannæ, ceræ, singulorum pondo minam, terebinthinæ frictæ pondo minam s, liquidæ pondo minas tres, cyprini quod satis est: ego, bdellij pondo minam.

ALTERA SCRIPTVRA.

Cyperi, cardamomi, bdellij, thuris, balsami, singulorũ pondo minam, ceræ pondo minam

A do minam S, resinæ frictæ pondo minas quatuor, cyprini heminas sex, uini odorati heminam unam S.

VT EGO VTOR.

Cyperi, cardamomi, amomi, bdellij, singulorum pondo minam, ceræ pondo minam S, resinæ frictæ, terebinthinæ, pondo minas quatuor, cyprini heminam, cassiæ, cinamomi, guttæ ammoniaci, nardi indicæ, croci, myrrhæ, singulorum quartam minæ portionem, uini odorati quantum sufficit.

MALAGMA AD MVLTA VTILE APOLLONII.

Ceræ, picis resinæ frictæ, singulorum denarium pondo centum uigintiquinque, nitri, thuris, singulorum denarium pondo quinquaginta, seui taurini, butyri, singulorum denarium pondo septuagintaquinque, œsypi denarium pondo quindecim, aquæ cyathos sex.

MALAGMA AD HEPATICOS BONVM.

Guttæ ammoniaci denarium pondo centum quadragintaquatuor, alij centum duûm, bdellij denarium pondo centum quadragintaquatuor, croci denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo duodecim, ceræ denarium pondo centum quadragintaquatuor, alij centum, aceti quartam partē heminæ, cyprini heminam, ego autem pono heminas decem.

MALAGMA AD RHEVMATISMVM STOmachi & intestinorum.

Oenanthæ pondo unciam, omphacij pondo uncias quatuor, phœnicobalani carnis pondo † uncias duas, acaciæ pondo unciam unam, rosarum pondo unciam, omphacij pondo uncias quatuor, aloës pondo minas quatuor, gallæ pōdo uncias quatuor, aluminis rotundi pondo uncias quatuor, picis pondo uncias quatuor, ceræ pondo uncias tres, alij thuris, myrtei pondo uncias tres: uinum aridis affunditur. *Aliâs † unciam unam.*

B AD HYDROPICOS ET FLATVOSOS.

Picis liquidæ pondo libram, ceræ pondo libram, nitri pondo uncias sex, sulphuris uiui uncias sex, aluminis fissi pondo uncias sex.

ALIVD MALAGMA AD ISCHIADICOS, aliaq; multa.

Ceræ denarium pondo septuagintaduûm, terebinthinæ denarium pondo quadragintaocto, guttæ ammoniaci denariū pondo trigintaduûm, propolis denarium pondo quadragintatrium, galbani denarium pondo trigintasex, bdellij denarium pondo uigintiquinq;, croci denarium pondo quinq;, opopanacis denarium pondo duodecim, nitri spumæ denarium pondo triginta: irino unguine tundens utitor.

ALIVD MALAGMA ANDREAE MVLTIS VTILE.

Pyrethri denarium pondo octo, cocci gnidij denarium pondo octo, salis ammoniaci denarium pondo octo, ficus agrestis radicis denarium pondo octo, resinæ piceæ denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo † octo, ceræ denarium pondo triginta, liquoris sycamini denarium pondo duodecim, alij decem, aphronitri denarium pondo uiginti, thuris denarium pondo sexagintaquinq;, bdellij denarium pondo decem, guttæ ammoniaci denarium pondo decem, alij uiginti, myrrhæ denarium pondo decem, mali terræ denarium pondo decem, alij uiginti, piperis albi denarium pondo decem, & longi denarium pondo decem, xylobalsami denarium pondo decem, cardamomi denarium pondo decem, œsypi denarium pondo quindecim, hebisci radicis denariū pondo decem, gladioli radicis denariū pondo decem, styracis denarium pondo decem, capparis radicis denarium pondo decem, iris illyricæ denarium pondo decem, aloës indicæ denarium pondo decem, galbani denarium pondo decem, uisci de quercu lecti denarium pondo decem, alij duodecim, adipis anserini denarium pondo octo, resinæ siccæ denariū pondo duodecim, sedimenti iridis quod satis est. *Aliâs † uiginti.*

C ALIVD AMITHAONIS AD THORACIS, PRAECORDIOrũ & stomachi dolores: item ad artus recenti cicatrice obductos, quas ἀγκύλας Græci, ligationem Latini uocant. Insuper ualet ad abscessus, & duritias emollit.

Aliâs † uiginti

Guttæ ammoniaci denarium pondo † quinquaginta, ceræ denarium pondo uiginti, bdellij denarium pondo quinquaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo uiginti, iris illyricæ denarium pondo decem, galbani denarium pondo quinque: bdellium & ammoniacum uino perfunduntur, deinde etiam liquida miscentur, & irino adiecto simul leuigantur.

MALAGMA ANTIPATRI AD COLICOS, omniaq; interiora.

Silphij denarium pondo duûm, helelisphaci denarium pondo quatuor, casiæ denarium pondo quatuor, melanthij denarium pondo quatuor, staphidis agriæ denarium pondo quatuor, galbani denarium pondo quatuor, struthij denarium pondo quatuor, sulphuris uiui denarium pondo quatuor, panacis denarium pondo septẽ, propolis denarium pondo septem, pyrethri denarium pondo septem, guttæ ammoniaci denarium pondo septem, nitri denarium pondo septem, asij floris denarium pondo uigintiquinque, ceræ denarium pondo centum quinquaginta, resinæ denarium pondo centum quinquaginta, olei heminam.

ALIVD MALAGMA CALLINICI EX COLLEctaneis Paccij, ad omnia.

Ceræ nouæ denariũ pondo centum, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, bdellij pellucentis, singulorũ denarium pondo quinquaginta, alterci seminis denarium pondo triginta, liquoris papaueris denarium pondo uiginti, meliloti, myrrhæ, mali terræ,
D piperis, gentianæ, styracis, singulorum denarium pondo quindecim, thuris denarium pondo octo, croci denarium pondo octo, olei heminam, papaueris albi seminis denarium pondo quadragintaocto, nucleorũ pineorum denariũ pondo uiginti.

ALIVD MALAGMA LEVCOPYRON.

Terebinthinæ pondo libras quatuor, ceræ pondo libras tres, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, galbani pondo uncias duas, opopanacis põdo uncias duas, mannæ pondo uncias duas, seui taurini pondo uncias duas, cyprini modicum.

ALIVD EMPLASTRVM, MALAGMA GEnerosum Crispi.

Aliâs † libram unam.
Aliâs † sextarios duos.

Myrrhæ, opopanacis, galbani, singulorum pondo uncias sex, panacis radicis, mannæ, thuris, guttæ ammoniaci, singulorum pondo † libras duas, ceræ, resinæ frictæ, singulorum libras tres, aceti † heminas duas.

ALIVD AD COXENDICVM, CAPITIS, omnesq; diuturnos dolores.

Ceræ denariũ pondo uigintiquatuor, guttæ ammoniaci denariũ pondo septẽ, terebinthinæ denariũ pondo septẽ, thapsiæ succi denariũ pondo octo, olei heminam.

ALIVD AD AQVAM INTERCVTEM CLEOPHANTAE.

Ceræ, resinæ piceæ, aphronitri, singulorum denariũ pondo centum, galbani denarium pondo duodecim, propolis denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim S, cyprini heminas duas, aceti heminas duas.

ALIVD ANODYNON NICOSTRATI AD PODAGRAM.

Ceræ pondo librã, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, opopanacis põdo uncias quatuor S, meconij pondo uncias tres, cyprinum ad contusionẽ illorum adhibetur.

ALIVD AD APELLAS, QVOS GRAECI λιπαροδέρμους uocant, autore Epidauro.

Aliâs † longi.

Thapsiæ radicis pondo denarium trium, piperis † nigri denarij pondo unius, seui uitulini denarium pondo duodecim, thuris denarium pondo quatuor, xylobalsami denarium pondo duûm, resinæ denarium pondo sedecim, ceræ denarium pondo octo: liquida siccis superfundito.

ALIVD

A ALIVD MALAGMA ASCLEPIADIS ANODYnon, tensionem subito tollens.

Ceræ tyrrhenicæ pondo minam, seui taurini, adipis anserini, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, singulorũ pondo minam, galbani minæ dimidium, œsypi pondo uncias quatuor, rosacij heminas quatuor, unguenti telini heminã, olei boni tantundem: hæc igne non acri liquefacito, mouens sedulò: sint autem leuia in pila contusa, iris illyricæ denarium pondo trecentum sexaginta, mali terræ denariũ pondo centum octoginta, hypocystidis leuigatæ denarium pondo centum & quinquaginta, gallæ leuigatæ denarium pondo trecẽtorum sexaginta, mannæ, bdellij, singulorum denarium pondo centum octaginta, cinamomi, croci cilicij, myrrhæ, casiæ, nardi indicæ, iunci floris, calami aromatici, amomi, piperis, rei succi, hirudinis marinæ sanguinis, androsæmi herbæ, pyrethri, singulorũ denarium pondo triginta quinq;, aceti ueteris heminam, in quo omnia medicamenta iniecta emolliuntur, tunduntur ꝗ, quousque lentum ac elaboratum sit medicamentum, deinde reponitur: ualet etiam ad thoracis ac pulmonis rheumatismos, item syncipitio dolentes confestim liberat: uocatur autem Asclepion. Aliâs ł uitulini.

ALIVD AD COXENDICVM DOLORES optimum Heræ Cappadocis.

Picis liquidæ heminas tres, uel duas; ceræ pondo libram, pityinæ pondo libram, sulphuris uiui pondo libram, nitri pondo libram S, staphidis agriæ sextarium, pyrethri pondo libram, fecis combustæ pondo libras duas, cardamomi sextarium, galbani pondo selibram: liquida siccis commiscentur.

ALIVD MALAGMA BANCHII, QVO CAESAR VSVS EST.

Adipis suillæ pondo minas duas, ceræ pondo minas duas, helenij, calami aromatici, panacis radicis, salis fossitij, uel ammoniaci, singulorum denariũ pondo quin-B quaginta, bdellij pellucentis, guttæ ammoniaci, singulorum pondo minas duas, iunci floris, iris, singulorum pondo minam, thuris, piperis, galbani, singulorum denarium pondo uiginti quinq;: coquito ut cardamelium.

AVREVM ALIVD MALAGMA AD ARTHRETICOS, hoc est, articulari morbo laborantes.

Resinæ strobelinæ pondo libras duas, axungiæ, galbani, singulorum denarium pondo duodecim, ceræ denarium pondo uiginti quatuor, baccarum lauri denarium pondo duodecim: incoquito ut nouisti.

ALIVD MALAGMA AD LATERVM DOLOREM.

Cyperi, cardamomi, mannæ, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, ceræ, irini, singulorum pondo libram: ammoniacum seorsum coquito: liquida leuigato, ac cum irini cyatho liquefaciens, ammoniacum aspergito, deinde arida misceto, irino manus inquinans.

ALIVD MALAGMA CLONIACI BONI COLORIS.

Auripigmenti pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres, calcis uiuæ pondo uncias tres, resinæ frictæ pondo libras tres: acetum aridis, oleum liquidis additur: utitor itidem in lienosis.

DAMOCRATIS MALAGMA.

Voniam metris conscripta & memoriæ facilè commendantur, & medicamentorum temperaturas exactè conseruant, ideo Damocratis quoque pharmaca apponere consueui, inter quæ & hoc infra scriptum numeratur.

At usus omnino malagmatis boni
Subinde ueniet medicinæ cultoribus,
Ad musculos conuulsos, articulos quoq;
Ruptos, & artuum fracturas; insuper

C Ad crassitiem neruorum, necnon musculos
Cum phlegmone induratos, & morsus adhæc
Est efficax, impetigines, lepras demit:
Vt plurimum decem diebus additum,
Quotidie mutatur, uel sæpe biduò.
Picis nitidæ, siccissimæ libras duas,
Vnam pityinæ pones, & ceræ bonæ,
Ammoniaci rursus liquidi & aluminis,
Fac singulorum unam, duos acerrimi
Sextarios aceti: rarò galbani
Quidam uncias duas miscent, diutinas
Citius durities emollire qui expetunt,
Sic præparato. Partem aceti tertiam
Ammoniaco & alumini superaddito,
Ac leuia reddens, in magno mortario,
Mellis recentis liquidi crassitudinem
Fingito, picem cum cæteris in fictili
Nouo incoquas: ut totum desiccaueris,
Ad portionem minimam usque superfundito:
Sic leuibus in mortario factis probè,
Et rursus ipsa tundito, donec receperint
Flauum colorem perquam similem melino.
At si statuis prorsus miscere galbanum,
Post ceram id facies & resinam pityinam,
Ab igne postquam cacabum deposueris.
D Quidam iniiciunt contrà mannæ parem modum,
Alumen auferentes ex medicamine.
Vtuntur ad id uitij genus, & glutinant
Diuisiones his recentes uiribus,
Tu hoc utitor uel à primo statim die
Ad quos retuli affectus, quando prehenderint,
Ad pustulas, necnon has consequentia:
Sed splenio madentem aceto spongiam
Desuper iniicito, uinculo coartans molliter,
Sic & lienosis ipsum perutile.
Vbi suspicaris scirrum cuidam uisceri
Futurum, intrepidus utitor malagmate.

Post hoc pharmacũ Damocrates scripsit, quod δι' ἁλῶν, id est ex sale confectum, dicitur, hunc in modum exorsus.

Si in horum aliquo maneas diebus pluseulis,
Et hoc parato medicamentum ut optimum.

Deinde aliud quoque ex sale commemorat, rursusque aliud strumas discutere promittens, & iecinoris lienisque aquosos affectus: mihi uerò satius uidetur, hæc medicamenta inter emplastra digerentia referre.

DE RELAXANTIBVS.

Vocantur medicamenta quædam relaxantia, Græcè χαλαστικά, familiari omnibus propè recentioribus medicis uocabulo: inde nimirum, sicut & nomen ipsum indicat, quòd tensas laxant particulas: quippe relaxari, ac intendi contraria inter se dicuntur: quinetiam Hippocrates hunc in modum scriptum reliquit: cuti duræ emollitio, intensæ relaxatio conuenit. Si igitur propriè quis dictionibus uti uelit, nonnulla medicamina in-

A na induratorum corporũ malactica, id est emollientia esse dicet, ea nimirum quæ ipsorum soluunt duritiem, quemadmodum & relaxantia quæ tensioni medentur. Porrò in phlegmonis cutem tendi contingit, interim à subiecto tumore symptoma hoc capientem, interim ipsammet inflammatione laborantem, non tamen phlegmones substantia partis inflammatæ durities est, sed è conuerso planè, sicut in libris de ipsa ostendimus, humiditas: atqui in his quæ scirro conflictantur, non præpollens in affecta parte humiditas est, uerum durities; attamen utriusque affectus similis quodammodo generatio est, & curatio: nascitur enim ex cõfluxu humorum: curantur ijsdem euacuatis, quanquam euacuationis modus in utrisque idem non est, sed uti in Therapeutices commentario declaratũ est, in quo etiam aliorũ omnium affectuum sanandi rationem explicuimus, inflammatis quidem particulis, tum repulsoria medicamentorum qualitas, morbi initio, tum discussoria semper ex usu est: scirris autem sola discussoria sine repellente: itaque summè indurata scirro, summè insanabilia sunt. Porrò dignoscere ea oportet, eo nẽpe signo, quòd nullus affectis partibus sensus supersit: at in quibus sensus quidem est, sed obscurus, hæc curantur pharmacis humorem incrassatum uidelicet digerentibus, non tamen ualidè, ac uniuersim hoc agentibus, sicut digerentia medicamina faciunt, cuiusmodi uocant Græci ἐπιπαστικὰ & διαφορητικά. Mirari uerò non oportet, mutationem in duritiem ex inflammatis accidere, cum simul & confluens humor sit crassior & liquidus, & curatio medicamentis ualde exiccantibus administretur: quemadmodum & in exterioribus permulta corpora, quæ ipsum ignem contingunt, torrentur, ex aqua rursus emolliuntur: ita in inflammatis affecti loci humiditas, à calefacientibus & exiccantibus ualidius pharmacis, reliquum aliquid uiscosum crassumque retinet, tenui discusso. Ex hac ratione in morbis articularibus calli proueniũt, & in renum uitio calculi. Quòd si uerò fluxio quæ phlegmonem committit substantia sit tenuis, & cu-
B ratio eius siccantibus & calefacientibus pharmacis adhibeatur, nihil scirrosum relinquitur: imò refrigerantia uehemẽter astringentiaque scirros procreare solent: ac multos ex erysipelatis immodicè refrigeratis scirrosos humores habere conspicimus, medicorum qui eos sanandos susceperunt inscitia. Prima ergo medicaminum, quæ phlegmonis & quæ scirris medentur, differentia est prædicta; altera propter dolorem inflammatis coniunctum, quæ non sustinet ualens medicamentum affectæ particulæ offerri. Quippe hæc cum dolore actionem edunt, inflammatis ob affectum statim dolentibus, eoque mollissima remedia desiderantibus. At uehementiora præterquam quòd dolores non soluunt, uel mitigant, adhuc etiam exacuentia maiores phlegmonas concitant. Itaque primus usus in dolentibus phlegmonis est, qui medicamentis abunde humidis simul & modicè calidis administratur. Alter paulò crassioribus siccantioribusque constat. Tertius relaxantibus nominatis, quæ nonnulli malagmatis adscribunt. Sunt autem inter ea mollissima sanè, quæ cerati speciem consistentia referunt, cum ex butyro, cera, adipibus, oleoque relaxante componuntur. Temperatur ipsis œsypi, resinæ & picis modicum, sicut & thus, & galbanum: præterea nonnihil iris illyricæ. Porrò Menecrates ut ipse ait, & alij quidam ei attestantur, medicamentum διὰ χυλῶν, id est ex succis appellatum, phlegmonis nõdum uehementer dolentibus esse remedio. Inscriptus est liber, quo pharmacum tradidit, αὐτοκράτωρ ὁλογράμματος. Certe αὐτοκράτωρ, quasi dicas, imperator, quoniam huic dicatus est: ὁλογράμματος, quia sine notis integris syllabis expressus est, β, γ, δ, & ε, alijque numeri singuli, uel resinæ, uel picis, uel alterius cuiusdam medicaminis. Hos autem fecit Menecrates: quòd sæpe quibusdam non modò nolentibus errorẽ committere in scripturis contingit, sed etiam per inuidiã uolentibus: dum ο literam θ faciunt per mediam rotundam lineam, alia per transuersum ducta: iota uerò literam alia similiter transuersim apposita: sicut etiam una linea ex γ, & ς, derasa, literæ characterem relinqui cõtingit. Pari modo ex multis literis, alijs appositione, alijs compositione, alijs ablatione, mutari notas seu characteras eas indicantes, accidit. At

C nihilo plus Menecrates posteritati consuluit, quàm ij qui in libris ipsorum appellationes numerorum non integris literis scribunt, sed notis eas significantibus. Iure igitur Damocratis libri medicamentorum metris descripti in precio habiti sunt. Et si omnia hunc in modum tradita forent, optimum nimirum esset. Quoniã uerò non pauca probatorum medicaminum relicta sunt, ideo quoq; alijs medicamentorijs libris indigemus, quibus uariorum medicaminum compositiones nonnulli conscri pserunt. At uerò medicamentum διὰ τῶν χυλῶν, id est ex succis, à Menecrate inuentum, trimetris hisce uersibus Damocrates cum alijs quibusdam duobus similibus ei præpositis prodidit.

DAMOCRATES.

Ræfati igitur, quo tandem pacto uulnera
A phlegmone secura rectè glutines,
Post hac agemus, q̃modo cũ phlegmone
Obsedit ipsa, curare queas commodè.
Cum musculo læso, uel neruo quopiam,
Vel & propinqua ossi membranula
Puncta, diem post quartum continuus dolor
Et phlegmone febresq; cum symptomatis
Multa uigilia, tum delirio, siti
Ac siccitate linguæ, crescantq; omnia,
Et quottidie uergant magis ad deterius:
Rubeant propinqua, item patiantur corpora
Distensiones, phlegmonas, œdemata,
Iras: uarijs tunc abstine cataplasmatis,
D Qui mos iuuenibus est facere, quò phlegmonum
Status effugientes non dent calumnijs
Occasionem: at arti qui fidit suæ,
Eum timere pariter cum ægrotantibus
Oportet, haud expectantem dum uicerit
Natura, uel fortuna quædam iuuerit.
Ergo pares, quibus consului affectibus,
Quod & podagricis medicamentum conuenit,
Aegris impositum, quo tu cupias tempore
Spatio quidem promptam agilitatem corpori
Progignit, ipsum nec citò permiserit
Callis, nec facilè crebris angi insultibus,
Morbos initio prohibet increscere,
Cogit uigentes mox decrescere,
Nisi ad alia descendas facilè medicamina.
Hunc in modum fit compositio.
Lithargyri leuissimi chrysitidis
Libras duas miscens, quatuor axungiæ*
Valde uetustæ, præterea crassissimæ,
Et non olentis, non nigræ, non asperæ:
Sic nanq; sumet pharmacum efficaciam.
Liquatæ diligenter figlina axungiæ,
Membranulas salemq; mox deponito
In uas aliud ipsa percolans amplius:
Adiectoq; oleo, rursus cura ferueat,
Non omne pones oleum, sed partes duas,
Tertia manebit in expedito condita,

Si sit

A Si sit necessum iungere, ne absit longius.
Vteris omnino per hyemem, cum inditum
Medicamini oleum crassum longo tempore
Euaserit, lithargyrum & feruentibus
Inspergito, leui igne & assiduo coquas,
Spatha mouens, quæ potior est ex picea:
Cum ceperit mediocri coctum tempore
Medicamen hoc emplastri spissitudinem,
Necnon fœtorem simili pacto pharmaci,
Ab igne cacabum confestim deponito,
Curans per æstatem pauxillo durius:
Sed hyeme molliusculum, amolyntum tamen.
Moueto quoad modicè ita refrixerit:
Deinde rursus manibus durioribus
Totum subactum aspergito, olla transferens,
Cum poscet usus, iterum ualidè mollies,
Molliq; pelliculæ diligenter illines
Permagna superaccommodamus splenia.
Si quando hoc emplastrum efficacius
Desideres ad neruos crassos, musculos,
Durasq; mammas, atq; articulos insuper
Luxatos fieri, pondo radicum indito
Agrestis item maluæ, sed recentium
Puraru[m]q; digitalium, feruentibus.
At cum madorem totum, & uires pharmacum
B Ex igne deposuerit, colo traijce
Maluæ radiculam, leuem & lithargyron
Tunc incoquito, ut dixit prius, reponito &
Simili modo rursus, eodemq; utitor:
Vtriusq; tenere istud uirtutes ait
Inuentor Menecrates medicaminis
Primus, uir equidem erga artem affectus optimi;
Etenim recentia seruat citra phlegmonem
Vulnera, eadem diuisa glutino
Iungere, tum phlegmone obsessa ulcera
Nimis, medicari & uulneratos musculos
Persuasit, sine quodam alio, quæ succurrere
Possunt, cataplasmate, fomentis, & spongijs.
At omnia, quæ facere confirmaui prius
Medicamen ex lithargyro, & axungia
Facit, optimum uerò possum diutinis
Recentibusq; uteri inflammationibus
Implere caua dilutum rosaceo
Vel myrteo bono, & cicatricem addere.
Summatim, omne cataplasma, necnon pharmacum
Extrinsecus quod ipsis super infunditur
Superfluum esse dicit isto utentibus.
Est scriptum medicamen dignissimorum,
Iam & fidem promittit inuidis.
Hunc in modum ipsum præparari dictitat.
Septem per æstum olei pondo libram dies
Indes, aliàs eius dimidium repperi

C Pinguis, recentis pariter & axungiæ.
Sed hyeme, ſicut tradit, conficies nouem.
At ſex leuiſſimi modò lithargyri,
Fœnigræci adhibet dimidium ſextarij,
Et ſeminis tantundem combuſti lini,
Maluæq; agreſtis pondo ſtatuebat tria
Radicis, etiamnum cui ſuccus ſit recens.
Coquere ex aquæ ſextarijs bis quatuor.
Olla orificio amplo, recenti fictili
Maluæ radix purgata, conciſa itidem
Et tenuis, & contuſa, ut fuerit indita,
Mox adde fœnigræci elutum probè
Liniq; ſemen: cum iam ſuccum expreſſeris,
Et ſpiſſitudinem habeant expreſſam, linteo
Succum teneto, libras implens quatuor,
Miſcensq; oleum, totum incoquito carbonibus.
Cum uerò tenues bullulæ ex maioribus
Crebræq;, in ijs quæ cacabus tenet, emerſerint,
Lithargyrum leuem protinus aſpergito,
Igniq; non acri, ſed aſſiduo coque,
Dum ſuccus unà cum pingui ſit torridus.
Medicamen appareat emplaſtrum melinum
Boni coloris, amolynthum, ſed non nimis
Durum hoc uetuſtis temperaui pharmacis.
Vocabat ipſum non abſurdè διὰ χυλῶν.

ALIVD.

D Et hoc eodem prodit genere pharmacum,
Alijs licet miſturis ipſum præparent,
Affectibus quos retuli, prorſus benefacit,
Summatim, omnibus, & crudis, & quæ coqui
Mutariq; facilè nequeant, ingentia
Et muſculorum, & membranarum uulnera
Perſanat, ipſorum namq; facilè ſubuenit
Punctibus, artheticis iniectum: item omnibus
Locis, mitigabit infeſtatos iam diutino
Dolore. Sumit picis quamſicciſſimæ
Libras duas, ceræq; totidem ponticæ
Puræ, terebinthinæ liquidæ libras duas,
Mannæq; thuris ueri unam pondo libram,
At ſelibram, uel hac pauxillulo minus
Albi, recentis, ualde pinguis butyri:
Reliqua liquato, acri igne, & aſſiduo ſimul:
Vbi cernis digitos pharmacum non amplius
Inquinare, cacabum à flamma deponito,
Mannam liquatis inde ſic aſpergito,
Mouens medicamentum ualde rudicula,
Sic refrigeratum & mollitum reponito,
Huic copioſum, tum recens roſaceum
Contemperans, ad caua, & carnis indiga
Adeò ulcera, utêre tendonumq; phlegmonas,
Tum quæ non facile in pus mutantur candidum,

A

DE ACOPIS.

QVid acopa medicamenta promittant, etiam nomen ipsorum ostendit. Atcopos, id est lassitudines Græci homines uocant affectus ex multo uehementiq; motu, corporibus uel totis, uel particulis amplius exercitatis oborientes. Porrò molesti sunt potissimum ijs qui agitantur, mouenturq́; : uehementiores autem, iam & conquiescentibus negocium facessunt. Cæterum postea medicis in usu fuit, etsi non ad lassitudines medicamen ab ipsis sit compositum, sed uel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem, uel motum difficilem, uel particulæ duritiam, uel tensionem, uel tumorem scirrosum appellare acopa, & id genus omnia, modo humidam consistentiam acopis similem habeant: quæ liquidis ceratis, cuiusmodi & in luxatis, fracturisq́; utimur, est propinqua. Quippe talem consistentiam habet, humidissimum quod à iunioribus medicis ceræleon appellatur: deinde illitus acopi: post hos liquidorum ceratum, crassiore substantia præditum: mox ceratum tenerorum & mollium, uti uocant: postremo amolynta, hoc est non inquinantia, similia ijs quæ propriè epithemata dicuntur, His succedit emplastrorũ consistentia, quæ & ipsi in maioris minorisq́; ratione haud mediocrem obtinent differentiam. Quare nonnulli medicorum quædam nomine a sola consistentia ita desumpto, ceratomalagmata nuncuparunt: medicamenta, inquam, inter ea quæ corpori imponuntur: nondum quidem humida, duritiem uerò necdum consecuta, qualem emplastra occupant. Cum igitur omnes citatæ differentiæ non medicamentorum uirium, sed consistentiæ formæ sint indices, acoporum appellatio quondam sanè medicaminum facultatem, postea consistentiã significauit: huiusq́; rei causa cum distinctionibus ea nominare coacti sunt: hoc quidem acopon relaxans, illud emolliens, uel calefaciens, uel à dolore tollendo anodynum, uel metasyncriticum appellantes: sicut ad huiusmodi quendam affe-

B ctum conferre: uerbi gratia, paralysin, coxarum laterumq́; dolorem: uel communiter ad uniuersos dolores. Natiuum igitur est medicamen simplex, omnium lassitudinum præsidium, oleum uidelicet, quod & citra adiectionem nominatur: quoniã uetustis temporibus solum quoq́; erat: posteri cicinum apud nos ei apposuerũt. In Aegypto enim hoc simul uetustum erat: & rursus raphaninum, sinapinũ, & sesaminum, tum alia eius generis, quemadmodum etiam apud nos crininũ, masstichinum, & lentiscinum, quæq́; his magis uaria sint, ut unguenta, propè accedant. Itaq; neminem latere arbitor, medicamenta acopa dicta, omnia liquidæ consistentiæ esse necessariò: quippe oleum solũ lassitudines externis partibus ingruentes curat: in alto affligentes uehementioresq́; temperatũ alicui laxanti pharmaco, & mediocriter calefacienti, ueluti galbano, resinæ terebinthinæ: adhæc colophoniæ cuidã nominatæ & frictæ. Quibus calidiores sunt abietina et strobelina: terebinthina uerò laryx paulò calore præcellit. Cæterum id genus omnia relaxantibus oleis miscẽtur, quale est sabinum, iniecta interdum & cera. Iam uerò ἄκοπον unguen est in his qui iam in corporibus alto dolent medicamen ex semine abietis, chamæmeli, aneti, & floris populi, quorum mox dicemus cõfecturam: præterea susinum, & gleucinum, & comagenum ex acoporũ unguinum grege est, quæ tum ex medulla, tum pingui componuntur, suillo quidem moderatissimè relaxanti, gallinaceo aũt his uehementius, & hoc adhuc magis anserino. Atqui pingue leoninum, & pardi ualidius est, ut iam uehementer calefaciat, eoq́; insigniter discutiat. In medio horum cõsistunt, bubulum, caprinũ, uulpis, & hyenæ. Hæc sanè in uniuerso genere sunt, quæ propriæ ἄκοπα dicũtur, hoc inuicẽ discrimine uariantia, quòd alia magis, alia minus calefaciãt. Quapropter nonnulla genere toto acoporũ unguinum excidisse uidebuntur, si in mollibus ea corporibus examines, etsi durioribus, cuiusmodi agrestiũ sunt, utilissima appareant: nam subinde diximus, dura corpora ualentiora pharmaca sustinere, mollia uerò & humida, uelut puerorum, mulierum, & eunuchorum eiusmodi medicaminum potentiã ferendo non esse, Insuper cuiuis notum est, & quæ uocantur my-

C racopa, ex acoporum cum unguentis temperatura fieri, nihilo cæteris præstantiora nisi odoris suauitate. Quemadmodum igitur à uetustioribus longo usu explorata scribere consueui, ita nunc quoq; faciam, ab Asclepiadis scriptis sumpto exordio.

QVAE ASCLEPIADES IN QVARTO EXTERIORUM ACOPA *& myracopa conscripserit.*

Copon ad lassitudinum molestias: benefacit neruorum doloribus: hoc Themison utebatur: medicamen est uehementer bonum.

Sampsuchi sextariũ unum, rosmarini foliorum sextarium unum, fœnigræci sextarium unum, cardamomi sextarij dimidium, brathyos sextarij dimidium, uini dulcis sextarios tres, olei uenifrani trepondo, ceræ pondo duo. Arida in uino triduum macerari sinito: quarto die oleũ adijcere oportebit, & coquere diligenter in pruna: & cum continuè dimoueris, liquorem exprimere, ceram subactam huic adijcere: & rursus supra ignem coquere: ubi cera liquata fuerit, ab igne tolles, sinesq; refrigerari. Derasa uitreo uase uel stanneo repones; ac uteris nunc solo, nunc alteri unguento admisto.

ALIVD.

Sampsuchi sextarium unum, rosmarini sextarium unum, fœnigræci sextarium unum, lauri surculorum pondo sex, iunci floris pondo uncias tres, uini ueteris sextarios tres, olei dulcis sextarios tres, ceræ libras tres. Præparato, ac utitor, sicut prædictum est.

ALIVD.

Benefacit solutis ac tremulis, item ualet ad omnium neruorum dolorem: usus est Menius Rufus: succurrit arthreticis, ischiadicisq;, ut toto liberet affectu. Vsus eius est in interuallis: at in accessionibus diluto medicamine utimur.

D Sampsuchi sextarios duos, fœnigræci sextarium unum, rosmarini sextariũ unum S, meliloti sextarium unum, illyricæ pondo unum, cyperi pondo unum, brathyos pondo unum, cachryos pondo unum, cardamomi selibram, iunci floris selibram, cassiæ selibram, abrotani selibram, myrti fructus selibram, lauri fructus selibram. Omnibus contusis, ac in uas duplex unguentarium coniectis, uini tmolitis sextarios octo affundito: triduo madefieri sinito, deinde olei sabini pondo sedecim, irini pondo unum, lentiscini pondo unum, syriaci pondo unum, gleucini pondo unum, myrtei pondo unum, laurini pondo unum immittito. Igni superposita incoquito: deinde liquorem ex coctis expressum in uas aliud transfundito: rursusq; sine decoctis coquito, ceræ selibra adiecta, resinæ larycis libra una, myrrhæ stactæ libra una. His liquatis utitor, sicut prædictum est.

ALIVD.

Sampsuchi pondo dua, fœnigræci sextarios duos, rosmarini sextarios duos, brathyos pondo dua, sextarios duos, meliloti pondo dua, cyperi pondo unum, iris macedonicæ pondo unum, cachryos pondo unum, cardamomi pondo unum, calami aromatici selibram, iunci floris selibram, cassiæ fistulæ, costi, elelisphaci, singulorum selibram, baccarum lauri selibram, ficus agrestis radicis selibram, myrti surculorum selibram, uini tmolitis odorati sextarios octo, olei sabini pondo uigintiquatuor, irini pondo unum, cyprini pondo unum, lentiscini pondo unum, gleucini pondo unum, myrtei pondo unum, ammoniaci pondo unum, hedychroi pondo unum, malabathrini pondo unum, myrrhæ stactæ pondo unum, opobalsami pondo unum, ceræ pondo quindecim. Arida imbuuntur, ac madefiunt, quemadmodum præcepimus, triduo, & his oleum reliquaq; unguenta adijciuntur: malabathrinum, amoracinum, hedychroon, stacte, & opobalsamum postrema referuãtur, ut in medicamenti confectione cera iam liquefacta hæc indantur. Quomodo autem præparandum sit medicamentum, & quis eius usus, iam ostendimus.

ACOPON

A ACOPON ΔΙΑ ΤΟΥ ΜΕΛΙΤΟΣ, ID EST EX *melle compositum.*

Valet ad laßitudinum molestias, neruorum contractiones, benefacit opisthotonicis, dicitur tetramyron. Mellis uncias tres, irini uncias tres, rosacei uncias tres, cyprini uncias tres, gleucini uncias tres, ceræ uncias tres, terebinthinæ uncias tres. Mel seorsim coquitur: quæ liquari possunt, liquefiunt: & in mortarium coniecta omnia simul contunduntur, leuiganturq́: excepta usui sunt.

ALIVD.

Cyprini, irini, rosacei, gleucini, singulorum heminas sex, ceræ denarium pondo uigintiquatuor, terebinthinæ denarium pondo octo, mellis denarium pondo sex: præparato ac utitor sicut prædictum est.

ALIVD VOCATVR LEXOPYRETON.

Rosacei, irini, gleucini, cyprini, singulorum heminas quatuor, ceræ denariū pondo duodecim, terebinthinæ denarium pondo quatuordecim, myrrhæ stactæ denarium pondo quatuor, mellis cocti denariū pondo sedecim: conficito ut docuimus.

ALIVD EX COLLECTANEIS APHRODISEI.

Rosacei, irini, cyprini, singulorū heminas quatuor, ceræ denarium pondo duodecim, gleucini heminas quatuor, adipis anserini denariū pōdo duodecim, terebinthinæ denarium pondo quatuor, stactæ denarium pondo quatuor, opobalsami denarium pondo duûm, mellis denarium pondo octo: conficitur superiorum modo.

ALIVD ACOPON, A FOETORE *[illegible] dictum, ad idem.*

Ceræ denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo octo, galbani denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denarium pondo octo: præparato ad modum prædictum, & uti-
B tor mero & diluto.

ALIVD AD OMNEM NERVORVM DOLOREM.

Resinæ terebinthinæ denarium pondo quinquagintasex, ceræ denarium pondo uigintiocto, guttæ ammoniaci denarium pondo trigintaduûm, galbani denarium pondo trigintaduûm, medullæ ceruinæ denarium pondo uigintiquatuor, mellis cocti denarium pondo uigintiquatuor, olei ueteris heminas duas: ammoniacum aceto soluitur.

ALIVD.

Ceræ denarium pondo uigintiquatuor, terebinthinæ denarium pondo uigintiquatuor, galbani denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denarium pondo octo, styracis denarium pondo sedecim: præparato similiter.

ALIVD.

Ceræ denarium pondo uigintiquatuor, terebinthinæ denarium pondo sedecim, galbani denarium pondo sex, styracis denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas, mellis heminam unam S, medullæ ceruinæ denarium pondo octo, salis floris quantum satis est: ammoniacum aceto soluitur.

ALIVD.

Benefacit ischiadicis & opisthotonicis: sanat omnem neruorum dolorem. Ceræ pondo uncias sex, terebinthinæ pondo librā unam, guttæ ammoniaci pondo unciā unā, opopanacis pondo uncias duas, galbani pondo uncias duas, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, medullæ taurinæ pondo uncias duas, œsypi pondo uncias duas, olei irini heminam, mellis pondo uncias tres: conficito ratione prædicta.

ALIVD AD VEHEMENTES LASSITVDINVM *affectus, & neruorum contractiones.*

Ceræ denariū pondo quinquaginta, terebinthinæ denariū pondo uigintiquinq́, aphronitri denarium pondo sex, œsypi denarium pondo sex, mellis cocti dena-

C rium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, medullæ ceruinæ denarium pondo sex, galbani denarium pondo sex, seui taurini denarium pondo sex, baccarum siccarum lauri denarium pondo sex, olei heminam, uini marinæ expertis heminam: præparatur sicuti priora.

ALIVD ACVNTIANVM INSCRIPTVM.

Ceræ pondo uncias duas, galbani pondo uncias tres, nitri pondo uncias tres, terebinthinæ liquidæ pondo uncias tres, œsypi pondo uncias duas, seui taurini pondo uncias duas, olei cyprini pondo uncias quatuor, olei melini pondo uncias quatuor, irini pondo uncias quatuor, mellis pondo uncias quatuor, olei cõmunis pondo minas sex, olei ueteris pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo unciam unam, thuris pondo unciam unam: præparatur ut alia.

ALIVD.

Olei communis sextarium unum S, terebinthinæ pondo unciam unam, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, ceræ pondo selibram, galbani pondo uncias tres, œsypi pondo uncias duas, thuris pondo unciã unã, eruginis pondo uncias duas, mellis heminas duas, medullæ ceruinæ pondo uncias tres, seui anserini põdo uncias duas, uini heminas duas, aphronitri pondo uncias duas: conficitur instar superiorum.

ALIVD CHLORACOPON.

Succurrit opisthonicis, ischiadicis, solutis, & tremulis. Myrrhæ denarium pondo quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo quatuor, nitri denarium pondo quatuor, eruginis denarium pondo quatuor, opopanacis uncias decem, galbani pondo uncias quatuor, terebinthinæ pondo libras duas, ceræ pondo libras duas, malabathrini unguinis sextarij dimidiũ, cyprini sextarij dimidium, aceti quantum sufficit: ammoniacum, myrrham, nitrũ dissoluito: iam solutis opopanacem, galbanum adiungito. His leuigatis liquida superfundito, mi-
D sceto〈q〉; exceptis utitor.

ALIVD.

Myrrhæ denarium pondo quatuor, terebinthinæ pondo libras duas, ceræ denarium pondo duûm, guttæ ammoniaci, thuris, nitri, eruginis, singulorum denarium pondo quatuor, unguenti melini sextarij dimidium, cyprini pondo uncias tres, irini pondo uncias tres, olei ueteris sextarios tres, opopanacis pondo uncias tres, galbani pondo uncias quatuor, aceti quod sufficit: præparatur ut dictum est.

ALIVD AD DIVTVRNOS AFFECTVS
ualde generosum.

Ceræ pondo minam unam, olei ueteris sextarios quatuor, terebinthinæ pondo libram unam, myrrhæ pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias quatuor, opopanacis pondo uncias quatuor, ficus agrestis radicis, eruginis, nitri, singulorum pondo uncias quatuor, piperis albi pondo uncias duas, galbani pondo uncias quatuor, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, unguenti cyprini pondo uncias quatuor, unguenti melini pondo uncias quatuor, rutæ uiridis surculorũ pondo uncias tres, aceti quod satis est: ficus agrestis radices, & rutam cum aceto incoquito, deinde liquorem expressum aridis inijcito, leuigata accurate liquidis excipito, ac interdum pharmaco syncero, interdum diluto utitor: hoc autem pro ratione subiectorum affectuum accidet.

ALIVD BASSI PHARMACVM: HOC IPSO VSVS,
cum neruorum resolutione prius tentaretur, seruatus est.

Olei myrtei pondo uncias quatuor, cyprini pondo uncias quatuor, olei ueteris pondo libram S, atramenti sutorij pondo libram S, ceræ pondo libram, terebinthinæ pondo libram, galbani pondo uncias tres, mannæ pondo uncias quatuor, opopanacis pondo uncias duas, bryoniæ radicis pondo uncias quatuor, eruginis pondo uncias quatuor, aphronitri pondo uncias quatuor, piperis pondo uncias duas, pyrethri pondo uncias quatuor, pinguis hœdini pondo uncias sex, euphorbij pondo un-

A do uncias quatuor, aceti quantum satis est: bryoniam, pyrethrum cum aceto incoquito; deinde liquorem expressum, aridisque probè leuigatis adiectum, liquidis excipito: usus ostensus est.

ALIVD ΔΙΑ ΤΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΟΥ, ID EST EX CASTORIO: *solutis, & omni diuturno malo auxiliatur.*

Oesypi pondo uncias tres, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, terebinthinæ pondo uncias tres, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, galbani pondo uncias duas, castorij pondo uncias duas, piperis albi pondo uncias duas, euphorbij pondo uncias duas, adarces pondo uncias duas, nitri spumæ pondo uncias duas, opopanacis pondo uncias duas, olei styracini pondo unciã unam, olei irini pondo uncias duas, olei ueteris heminã unam, ceræ pondo libram S: componitur aliorum modo.

ALIVD CVIVS VSV BASSVS, LONGO TEMPORE *paralysi infestatus, etiam ab hoc morbo conualuit.*

Olei myrtei, melini, cyprini, singulorum uncias quatuor, olei ueteris selibram, ceræ pondo unum, terebinthinæ selibram, galbani uncias quinque, thuris uncias quatuor, opopanacis uncias duas, eruginis uncias duas, bryoniæ radicis uncias quatuor, aphronitri uncias quatuor, piperis uncias duas, pyrethri uncias duas, pinguis hœdi uncias sex, euphorbij unciam unam, aceti quantũ satis est: compositio huiusmodi medicaminum communis est.

ALIVD ENCHRISMA PODAGRICO, AC ARTICVLARI *morbo laborantium, διὰ τῶν ἁλῶν, quod est ex sale confectum, toto affectu liberat: usus eius est quotidie.*

Salis inquinati, hoc est ipsius terræ pondo, aluminis fissi pondo, fecis uini Italici sextarium, lapidis asij floris uncias quatuor. Arida studiosè conterito, & fece addita accuratè leuigato, quibus olei ueteris sextarium affundito: rursusque tundito: ubi

B usus poscet excipito. In alijs scripturis habetur, melle attico excipiuntur.

ALIVD.

Salis inquinati pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres, lapidis asij floris pondo uncias tres, thuris pondo † semunciam, myrrhæ pondo † semũciam, fecis uini Italici sextarij dimidium: præparato uti prædiximus. *Aliâs † uncias sex. Aliâs † uncias sex.*

ALIVD ENCHRISMA, HOC EST LIQVIDVM, QVOD *illinitur, Patroclo Cæsaris liberto compositum.*

Leuat toto affectu, utendũ est quotidie & matutino ante balneum, & post ipsum: adhæc uespertino. Sumentes ex pharmaco quod satis est, souentesque oportet pedes inungere, & citra contusionem infricare.

Thuris denarium pondo decem, piperis albi denarium pondo decem, aphronitri denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, aceti quantum sufficit, olei cyprini heminã unam S. Sicca contunduntur, cribroque tenuissimo incernuntur, reliqua aceto dissoluuntur, leuiganturque, deinde omnia simul miscentur, & tritis cyprinum inditur; exceptis iam utimur.

ALIVD.

Thuris denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo octo, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, aluminis, piperis albi, singulorum denarium octo, nitri denarium pondo octo, aceti quod satis est, olei cyprini heminas duas, ceræ pondo selibram: quæ liquari possunt, liquefiunt, & tritis adijciuntur.

ALIVD NEAPOLITAE MEDICAMENTVM, ISCHIADICIS, *arthreticis, & podagricis confectum: toto affectu liberat.*

Thuris, piperis albi, guttæ ammoniaci, myrrhæ, lapidis asij floris, aluminis fissi, nitri, centaurij succi, singulorũ pondo uncias duas, fecis uini Italici sextariũ unum, olei cyprini, laurini, myrtei, styracini, ceræ, singulorum pondo libram unam, terebinthinæ pondo selibram, galbani pondo unciam, opopanacis pondo semunciam: liquida tritis miscentur.

C ALIVD DOMETIVS NIGRINVS COMPOSVIT,
quod toto affectu liberat.

Myrrhæ stactæ pondo uncias duas, thuris pondo uncias duas, guttæ ammoniaci pondo unciam unam, nitri rubri, uel salis inquinati pondo uncias duas, aluminis fissi, lapidis asij floris, colocynthidis partis interioris, mandragoræ succi, mellis, euphorbij, singulorũ pondo uncias duas, unguenti crocini, melini, styracini, malabathrini, laurini, gleucini, hedychroi, amaracini, pinguis uituli marini, singulorum pondo uncias sex: huius penuria utendum est medulla cerui uetustissima: ceræ pondo libram, galbani pondo unciam, terebinthinæ pondo selibram, opopanacis pōdo semunciam, fecis uini Italici sextarium: præparato quemadmodum supra dictum est. Hac confectura utemur in podarce, cui titulus est, Pompei preciosa à Sabernio Valente composita.

MEDICAMENTVM EX POPVLO, QVOD GRAECI
διὰ τῆς αἰγείρου uocant: benefacit ischiadicis, arthriticis, solutis, tremulis: ualet item ad usum quotidianum.

Populi surculorum pondo minam, ficus agrestis radicis pondo libras quatuor, casiæ fistulæ pondo libras duas, unguenti crocini pondo libras duas, croci pondo uncias tres, uini odori sextarios duodecim, olei sabini sextarios decem, sampsuchi pondo libras quatuor, ceræ pondo libras quatuor: surculos populi diligenter contusos in uase duplici unguentario contineto, ac his sampsuchum ficusq; radices in crassiora frusta concisas adijcito: his uinum superfundito. Omnia diebus nouem macerari sinito: sequenti die oleũ adijciatur, & rursus accurate tunsa igne non acri incoquito, postea liquori expresso, ceram subactam & medullam leuem factam indito, igni imposita coquito: ubi liquata fuerint, ab igne tollens, crocinũ adiungito, moueto'q; continue: crocinum uero leuefactum, terrestris hirudinis sanguine excipito, ut olei ueteris crassitudinem habeat. Porrò iugulatur hirudo iuxta claiculã arũdine utrinq; transfixa: liquida croco iniecta, rursus tundito, exceptis utitor: medicamentum toto affectu leuat: multo autem præstantius euadit, si hirudinis sanguinem copiosum recipiat.

D

ALIVD VALET AD MOLESTIAS EX PER-
frictione, & contusiones ex ictibus.

Populi surculorum pondo minam, ficus agrestis radicis pondo libras quatuor, casiæ fistulæ pondo libras duas, medullæ ceruinæ pondo libras duas, croci pondo libras tres, uini odorati sextarios duodecim, olei libras decem, sampsuchi pondo libras quatuor, sanguinis terrestris hirudinis quantumcunq; indideris medicamentũ nihil offendes, sed potius iuuabis: præparatur modo prædictorum.

ALIVD ACOPON ΔΙΑ ΤΩΝ ΦΡΥΝΩΝ, ID EST EX
rubetis ranis: hoc usus uir Xysticus & acopo & malagmate à toto affectu conualuit: confectio ita habet.

Olei ueteris sabini pondo libras tres, ficus agrestis radicis pondo libras tres, ceræ pondo libras tres, apochymatis pondo libras tres, adipis suillæ ueteris pondo libras tres, ranarum rubetarum numero trium: uel si hæ non sint, paruarum quinq; medullæ ceruinæ pōdo uncias tres, aphronitri pondo uncias tres, sulphuris uiui pondo uncias tres, olei laurini pondo uncias tres, olei irini pondo uncias tres, unguenti malabathrini pondo libram, sampsuchi pondo libram: radices in crassiora frusta sectas, ac in oleum simul cum sampsucho coniectas, supra prunas incoquito: ubi radices inaruerint, humorem exprimito, radices quidem & sampsuchum abijcito, ranas in sportulam textam imponens, huiusq; oras consuens, & oleo expresso committens, rursus uas coopertum igni supraponito: ubi iam satis magnũ temporis spatium intercesserit, ut ranæ illiquescant, sportula deposita humore expresso abijciatur. Reliqua oleo liquida indito, mouens sine requie: postremo medullam & galbanum adiungito: postquam soluta fuerint ab igne tollito, ac modicè refrigerari permittens

mittens

A mittens, arida tunsa, ac tenuissimo cribro secreta inspergito, mouens assiduè, in mortarium demissis, iterumq; tunsis, malabathrini unguenti pondo semis adiungito, & rursus tundito: excepta uase plumbeo, undique obturato, ut nihil perspiret seruato: uteris medicamento interim ut malagmate, iuxta morbi inclinationem, interim ut enchrismate. Nam pharmaci quod satis est capientes, soluentesq; unguento, ut cerati humidi spissitudinem habeat, utimur.

ALIVD HALIEI PHARMACVM, QVOD IPSE HAlieus longo tempore conseruans, cum affectu adeò infestaretur, ut corpore undiq; molestaretur, usurpabat, & toto malo liberatus est: data est confectio Gualerio Paulino; habet autem in hunc modum.

Olei sabini libras tres, populi surculorum libram; qui cum non adsint, sampsucho uti oportet, duas ipsius partes iniicientes: habet autē sampsuchi, cyprini, irini, mastiches, singulorum libram, myrrhæ stactæ selibram, ceræ quadrantem, apochymatis libras tres, adipis suillæ pinguis libras tres, sulphuris uiui uncias tres, nitri spumæ uncias tres, galbani libras tres, medullæ ceruinæ uncias quatuor: hirudinū terrestrium decem sanguis immittendus est medicamini præparato, & iam trito: porrò conficiendum est, uti diximus. In usu medicamento libram unam auferentes, opobalsami uncias tres, unguenti malabathrini unciā unam condimenti gratia indere conuenit: in quotidianos usus ita præparatur.

ALIVD HALIEI, A GVALERIO PAVLINO CONFECTVM.

Ceræ pondo libras tres, ficus agrestis radicis pondo libras tres, apochymatis pondo libras tres, adipis suillæ pinguis pondo libras tres, olei sabini pondo tria, cyprini pondo, susini pondo, crocini pōdo, stactæ pondo selibrā, medullæ ceruinæ pondo semis, galbani pondo semis, rubetas ranas quinq;, sampsuchi, uel populi surculorū pondo tria, sulphuris ignem non experti pondo uncias tres, aphronitri pondo un-
B cias tres, hirudinum plurium sanguinem: conficito quemadmodum prædixi.

ALIVD PHLABII CLEMENTIS PHARMACVM. HVIVS usu nouimus homines toto corpore diuexatos à podagra, chiragraq; adeò conualuisse, ut citra noxam obambularent.

Olei sabini pondo duodecim, ficus agrestis radicis pondo duodecim, ceræ pondo, terebinthinæ pondo, medullæ ceruinæ pondo, galbani pondo, ranas numero sex. Oleum diuidimus, & seorsim in eo ranas, seorsim item radices incoquimus, deinde liquore percolato ad pharmaci confectionem utimur. Pharmacum autem acopi usum præstat, quod à Gualerio Paulino cōfectum est. Hæc autem scripturæ adiiciuntur, sampsuchi pondo s, unguenti crocini pondo, malabathrini pondo, opobalsami pondo uncias tres, hirudinū decem sanguinem, medullæ ceruinæ pondo dua, galbani pondo dua, adipis suilli ueteris pondo tria, apochymatis pondo, ceræ pondo tria s, sulphuris uiui pondo unciam, aphronitri pondo uncias quatuor, rubetas ranas tres, hirudinum quindecim sanguinem, & loco crocini syriaci pondo, sampsuchi pondo s, ponitur: superiorum modo præparatur.

ALIVD POMPEI SABINI PRECIOSVM INSCRIBITVR, ABVRnius Valens præparauit: utile est ischiadicis, arthriticis, podagricis, tremulis, & ad omnem neruorum dispositionem: compositio talis est.

Sampsuchi pondo dua, fœnigræci pondo dua, meliloti pondo, rosmarini pondo, brathyos pondo s, cachryos pondo, cyperi pondo, abrotani pondo, cardamomi pondo selibram, baccarum lauri pondo selibram, uini odorati sextarios uigintiquatuor, unguenti irini pondo quindecim, cyprini pondo dua, syriaci pondo dua, ceræ pondo dua, terebinthinæ pondo, galbani pondo uncias duas, opopanacis pondo uncias tres, guttæ ammoniaci purgatæ pondo uncias quatuor, piperis longi, nitri rubri, lapidis asii floris, colocynthidis partis interioris, aluminis fissilis, singulorum pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias quatuor, centaurii pondo uncias quatuor, mandragoræ succi, myrrhæ stactæ, mellis cocti, singulorum pondo uncias

C quatuor, rubetas ranas magnas numero sex, hirudinum terrestrium decem sanguinem. Medicamentum uariè componitur, aromatica siccaq; crassius contusa, uasiq; duplici unguentario iniecta, uino superfuso, triduo macerari permittimus: quarto die uino quantum satis est, ablato, guttam ammoniaci, thus, galbanum, & opopanacem imbuimus & reliquis succis, hæc dissoluta leuigamus: quibus factis leuibus, tunsa cribrataq; alumen, nitrum rubrum, colocynthidem, lapidis asij florem, piper, & reliqua immittimus, & cum aridis terimus: his myrrham, stacten, & mel adijcimus: sic iam præparatis, omnia liquida his quæ in uino macerantur, affundito: igni superposita coquito, mouens continuè. Vbi bona uini pars consumpta fuerit, humorem exprimito: cui ranas imponens, sicut supra dictum est, incoquas, & tunc liquida adijcias. Hæc liquata igne deponens, leuigatis indes, ac rursus tundes: exceptis utitor.

ALIVD ACOPON METASYNCRITICON, AVXILIATVR ISCHIAdicis, arthreticis, solutis, & tremulis: utebatur Iulius Secundus: diuturnos affectus reficit, capite dolentes adiuuat.

Adarces pondo uncias duas, myrrhæ stactæ pondo uncias duas, aphronitri pondo uncias duas, euphorbij, opobalsami, singulorum pondo uncias duas, styracini unguenti pondo: arida tundũtur, cribranturq;: his myrrha, stacte, & opobalsamum adijciuntur, denuo tunsa styracino excipiuntur; ac interim per se, interim alteri mistum usui est: coctionem quoq; adiuuat.

ALIVD ORPHITVS COMPOSVIT, CVIVS VSV THOracis affectu molesto, & iam inueterato liberatus est.

Adarces pondo uncias duas, myrrhæ stactæ pondo uncias duas, aphronitri pon-
Aliâs † pondo do uncias tres, euphorbij † pondo unciam S, malabathrini unguenti pondo, fuliati
uncias sex. Romanis dicti pondo selibram, ceræ pondo uncias duas, opobalsami põdõ uncias
D duas: præparatur in modum prædictum.

ALIVD NEAPOLITAE, QVOD AGRIPpa composuit.

Aliâs † sex. Adarces ablatis arundinibus pondo uncias tres, euphorbij pondo uncias † tres, aphronitri pondo uncias tres, stactæ pondo uncias tres, opobalsami pondo uncias tres, unguenti malabathrini pondo, fuliati pondo selibram, hedychroi pondo selibram, crocini pondo selibram, nardi asiani thyaterinæ pondo selibram, ceræ pondo uncias tres: conficito ut priora.

ALIVD MYRACOPON REGIVM AD INVETEratos affectus, item coctionem adiuuat.

Calami aromatici, carpobalsami, amomi, cardamomi, iunci floris, cassiæ rosam spirantis, meliloti, sampsuchi, brathyos, fœnigræci, cyperi, nardi, piperis albi, singulorum pondo uncias tres, myrrhæ troglodyticæ pondo selibram, euphorbij pondo selibram, uini falerni sextarios sedecim, unguenti malabathrini primæ confectionis pondo duo, nardi primæ cõpositionis pondo, fuliati primi pondo, opobalsami pondo, crocini põdo, styracini primi pondo, amygdalini pondo, comageni pondo, gleucini põdo, irini pondo, hedychroi pondo duo, amaracini primi põdo duo: coquitur unguenti modo: nimis quàm bonum medicamentum est, à Celere Primipilareo compositum: benefacit ischiadicis, arthreticis, solutis, tremulis: ualet ad conuulsa, ruptaq;, item ad scirrosos uiscerum affectus, & concoctiones iuuat uentriculi orificio & dorso illitum.

ALIVD AVTORE ACILLA SECVNDILE.

Euphorbij, opobalsami, myrrhæ stactæ, singulorum pondo uncias duas, nitri spumæ pondo uncias tres, ceræ tantundem, unguenti malabathrini pondo, fuliati pondo selibram, crocini pondo selibram, nardi unguenti pondo selibram, hedychroi pondo selibram, amaracini pondo selibram: conficitur quo dixi modo. Hæc quidem sufficiunt. Etenim Asclepiades confecturas ipsorum & usus accuratè tradidit:

A dídit: Andromachus autem, ut solet, negligentius: neque ad quid singula ualeant indicans, sed uobis conijciendum relinquens. Nam ceu ad artifices scripturas semper conscripsit. Quoniam uerò nonnulla acopa inuicem sibi similia, in temperaturis discrepat, ideo hæc quoq; apposui, quòd lectores inde quæ Asclepiades docuit, de ijs simul ratiocinari queant, cuiusmodi acopa, quibus uitijs potissimum conducant. Dicemus autem & nos, ubi uniuersales quosdam sermones de ipsis retulerimus, unde accuratiore uia ac ratione ad eorundem usus, qui mentem dicendis adhibebunt, peruenient.

ACOPON VIRIDE HALIEI.

Ceræ, terebinthinæ, olei ueteris, singulorum pondo S, aphronitri pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias tres, æruginis rasæ pondo uncias tres, opopanacis pondo uncias sex, guttæ ammoniaci pondo uncias tres, mannæ pondo uncias tres, aceti pondo uncias duas, melini pondo uncias duas, cyprini pondo uncias duas, irini pondo uncias duas, seui caprini pondo unciam.

ALIVD ACOPON BONVM.

Ceræ pondo sedecim, aphronitri pondo uncias octo, baccas lauri numero octo, piperis albi denarij pondo unius, crocomagmatis quantum sufficit, medullæ ceruinæ denariũ pondo duûm, myrrhæ denarij pondo unius, ceræ denarij pondo unius, uini rhodiaci denarium, aceti modicum aridis adijcitur.

ALIVD BASSI STOICI.

Ficus agrestis radicis pondo, « castorij pondo uncias duas », medullæ ceruinæ pondo uncias sex, olei ueteris pondo duo, ceræ pondo unum, « aphronitri pondo uncias tres, baccarum lauri sextarios duos, rutæ uiridis fasciculum manipularem, rosmarini tantundem, olei sabini ueteris pondo decem. Radices & herbæ oleo incoquuntur, deinde exprimuntur, postea liquida superfunduntur.

B ALIVD.

Opopanacis pondo unciam, resinæ pondo unciam, resinæ pityinæ pondo duo, ceræ pondo, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, œsypi pondo uncias duas, olei ueteris sextarium unum S, salis floris pondo uncias duas.

ALIVD.

Ceræ pondo, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, unguẽti babylonij pondo, hedychroi pondo, stactæ pondo, malabathri pondo unciam, nardi pondo unciã, opobalsami põdo uncias sex. In marina uel muria medullã liquato: in usu liquida simul committito, postremo opobalsamum: at si liquidum sit acopon, plus ceræ indito.

ALIVD ACOPON QVADRATI.

Irini unguenti unciam, cyprini unciã, laurini unciam, olei ueteris uncias tres, terebinthinæ unciam, medullæ ceruinæ unciam, œsypi unciam, piperis unciam, nitri denarium pondo quatuor, sulphuris ignem nõ experti denarium pondo quatuor, pyrethri denarium pondo quatuor, mellis unciam: liquida siccis miscentur.

ALIVD ACOPON, QVIA FOETET ΑΥΣΩΔΕΣ APPELLATVR.

Terebinthinæ denarium pondo quinquagintasex, ceræ denarium pondo uigintiocto, œsypi, mellis, medullæ ceruinæ, guttæ ammoniaci, galbani, aphronitri, interdum opopanacis, baccarum lauri, singulorum denarium pondo sex, olei ueteris sextarium, uini heminas duas, quidam castorij denarium pondo trium addunt.

ALIVD ΔΙΑ ΣΑΜΨΥΧΟΥ, ID EST EX SAMpsucho medicamentum.

Ceræ pondo, olei omphacini sextarios tres, sampsuchi sextarium, « fœnigræci sextariũ, « uini ueteris sextarios quatuor, maluæ fasciculũ, herbæ mercurialis, quam Græci λινόζωστιν uocant, fasciculum, ficus agrestis radices.

ALIVD ANTIMACHI.

Sampsuchi noui, rosmarini, aspalathi, brathyos, id est herbæ sabinæ, fœnigræci, singulorũ sextarios duos, ceræ põdo, uini ueteris sextarios tres, gleucini sextarios tres,

C
ALIVD PHILOCLEI.

Olei decocti permultum, radicum ficus agrestis sextarios tres, ceræ minam, terebinthinæ minam, medullæ ceruinæ denarium pondo uigintiquinque, adipis anserini denarium pondo uigintiquinque, galbani denarium pondo duodecim S, sampsuchi sextarium, rosmarini sextarium. Hæc postrema cum uino odorato tum leuigantur, tum miscentur; fit autem malagma cera copiosiore iniecta.

ALIVD ACOPON AVTORE APHRODA.

Aphronitri denariũ pondo trium, piperis grana quadraginta, & longi totidem, thuris denarium pondo sedecim. His tritis uini odori chij, uel rhodij heminam superfundito: mellis denarios nouem, deinde in patella liquato, ceræ tyrrhenicæ denarium pondo duodecim, seui taurini denarium pondo quadragintaduûm.

ALIVD QVOD ERAT ASPHALARTESII.

Crocomagmatis denarium pondo quatuor, medullæ ceruinæ denarium pondo duodecim, œsypi denarium põdo sex, adipis anserini uel suilli denariũ pondo duodecim, terebinthinæ denarium pondo duodecim, irini denarios octodecim, cyprini, gleucini, singulorum denarios octodecim. Mel liquatur, deinde siccis admiscetur: ac ubi simul cum his quæ in mortario sunt leuigaueris, in usus condes.

ALIVD ACOPON BARBARICVM ΔΙ' ΕΥΦΟΡΒΙΟΥ,
hoc est, ex euphorbio: ad ischiadicos, aliáq; multa.

Opopanacis pondo unciam, tyrrhenicæ pondo unciam, terebinthinæ pondo uncias duas, galbani pondo unciam, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, euphorbij pondo uncias duas, castorij pondo uncias duas, piperis albi pondo uncias duas, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, œsypi pondo uncias quatuor, limnestridis pondo unciam S, styracini, laurini, amaracini, singulorum uncias tres, olei ueteris sextarios duos, hedychroi uncias sex: præparato utitor; ualet ad desperatos neruorum affectus, item propriè ad ischiadicos.

D
ALIVD ACOPON QVO ARVNTIVS ACILLAS CVratus est: *benefacit coxendicum dolori, omniq; neruorum distensioni.*

Opopanacis pondo uncias duas, œsypi pondo uncias quatuor, casiæ pondo uncias quatuor, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, ceræ pondo, styracini pondo uncias sex, irini pondo uncias sex, laurini pondo uncias sex, olei ueteris † pondo, euphorbij pondo uncias duas, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, Euphorbium modico mellis temperato.

Aliás † pondo duo.

ALIVD GLYTI VT PHILOXENVS GRAMMATICVS.

Ceræ põdo libras duas, guttæ ammoniaci pondo librã, galbani pondo libram S, styracis pondo libram, bdellij pondo librã, myrrhæ pondo uncias duas, thuris pondo uncias nouem, œsypi attici pondo libram, propolis pondo libram, resinæ terebinthinæ pondo libram, olei ueteris pondo duo, cyprini, irini unguenti, amygdalini, singulorum pondo duo, syriaci pondo tria, opopanacis pondo: præparatur.

ALIVD ACOPON VIRIDE VT CLEMES
Sertorius, quo utor.

Eruginis rasæ pondo uncias sex, resinæ frictæ pondo uncias quatuor, olei myrtei pondo, lentiscini pondo, olei ueteris pondo, laurini pondo duo, syriaci pondo, gleucini pondo tria, pinguis ouilli uncias tres, ceræ ponticæ libras tres, galbani pondo libram, myrti tenerorum foliorum, rutæ foliorum uiridium, rosmarini uiridis, lauri foliorum tenerorum, singulorum uncias sex, herbæ saluiæ selibram: uiridia tunduntur, & oleo per noctem & diem macerantur, deinde cum liquidis incoquuntur: cum ab igne deposueris, erugo inditur, percolata reponuntur: facit ad omnem neruorum laborem.

ALIVD ACOPON CALEFACIENS CASTI, AD
diuturnos affectus & conuulsiones.

Pysselæi sextarium, syriaci unguenti tantundem, iris illyricæ parem modum, terebin-

A rebinthinæ pondo libram, axungiæ pondo libram, rasuræ naualis pondo unciam. Incoquito, ruta uiridi mouens.

ALIVD ACOPON ORIONIS CTENESTI BONVM.

Ceræ pondo libras sex, propolis pondo libras quinq;, iris illyricæ pondo libras quatuor, terebinthinæ pondo libras quatuor, opopanacis pondo libras tres, olei ueteris pondo quatuor, galbani pondo libras duas, olei lentiscini pondo tria, myrtei pondo tria, guttæ ammoniaci pondo libram, medullæ ceruinæ pondo libras tres, œsypi pondo libras sex, baccarum lauri pōdo libram, styracini pondo tria, amygdalini pondo tria, seui uitulini pondo libras tres, & leonini pondo libram S, opobalsami pondo libram S. præparato diligenter.

ALIVD MYRACOPON BONVM.

Malabathri, hedychroi, nardi crocini, babylonij, singulorum selibram, stactæ, opobalsami, ceræ, comageni, singulorum uncias sex, aloës uncias duas, mellis uncias tres: conficito.

ALIVD MYRACOPON QVO VTOR.

Ceræ candidæ pondo uncias duas, adipis anserini odoramentis conditi unciã, seui taurini odoramentis conditi unciam, adipis leonini odoramentis conditi uncias duas, crocodili odoramentis conditi unciam, medullæ ceruinæ unciam, salis ammoniaci uncias duas, piperis albi uncias duas, thuris unciã, cinamomi uncias tres, aphronitri unciam, iris illyricæ sextarios duos, nardi unguenti sextarium, malabathri Alexandrini sextarios duos, stactæ libras duas, syriaci crocini libras duas, mellis libras quatuor, opobalsami sextarium, comageni libras duas: parato uti nouisti.

ALIVD MYRACOPON.

Ceræ tyrrhenicæ uncias sex, ammoniaci uncias quatuor, euphorbij libras quatuor, piperis albi uncias quatuor, lymnistridis uncias quatuor, magmatis malaba-
B thri uncias sex, opobalsami pondo, malabathri pondo, stactæ uncias sex, foliati uncias sex, nardi pondo tria.

GLEVCINI CONFECTIO IVXTA ANDROMACHVM.

Post prædicta acopa Andromachus gleucini confectionem descripsit, non male ipsam acopis chrismatis adiungens, quippe ad dolorē lassitudinemq; tollendā longè est accommodatissimum. Traditur autem ab eo in hanc sententiam.

GLEVCINI CONFECTIO QVA VTOR.

Myrrhæ pondo libras duas, nardi indicæ pondo libras duas, costi pondo libras tres, styracis pondo libram, bdellij, sampsuchi, xylobalsami, iunci odorati, cardamomi, spathæ, iris illyricæ, misyos, asari, singulorum pondo libras duas, meliloti pondo libram, nardi gallici pondo libram, aspalathi, calami, singulorum pondo selibrã, mali terræ longi pondo libram S, rosmarini seminis sextarios duos, thuris pondo libras tres, casiæ pondo libras tres, fœnigræci sextarios duos, sphagni pondo libras duas, amomi pondo libras duas, corticis thuris pondo libram, rosarum siccarũ pondo libras duas, brathyos pondo uncias sex, marathri pondo libras duas, balsami fructus pondo libras duas, croci pondo uncias tres, baccarum lauri pondo libram, *Aliàs l sex.* piperis albi pondo libram, opobalsami uascula tria, malabathri foliorum pondo libras duas, nucleos pineos uirides duos, rutæ uiridis pondo uncias duas, salis ammoniaci pondo uncias quatuor, nitri pondo uncias quatuor, uini ueteris sextarios duos, musti boni uascula duo S, olei ueteris libras quinque: præparato diebus quadraginta. Hæc præfatus Andromachus, non adhuc confectionis modum, sicut Crito, adiecit: insuper quot libris italicis uasculum aut sextarium æstimet, silentio præterijt.

GLEVCINI CONFECTIO CRITONIS IN
secundo κοσμητικῶν.

Crito ad libri calcem gleucini confecturam his uerbis tradidit. Gleucinum uim habet calefactoriam ac remittentem; uuluæ & neruis præsidium est: huius confe

C ctiones multæ sunt: quæ uerò simplex dicitur, hunc in modum habet. Musti recentis, uuæ maroniæ, mensuram in uas stanneum coniectam supra prunas incoquito. Ac ubi ter quaterue efferbuerit, in fictile demissam, soli exponito: olei omphacini congios sex addito, iunci minas sex, alij minam s, nardi, calami, aspalathi, singulorum tantundem, palmæ elatæ minam, cyperi minam, cardamomi octauam minæ partem, amomi tantundem, meliloti uncias quinq; sint autem omnia leuia; deinde diebus octo commouens, mustumq; repurgans, utitor.

GLEVCINI CONFECTIO SECVNDVM DIOSCORIdem libro primo de materia: *scripsit autem ille in hanc sententiam.*

Gleucinum simplex componitur ex oleo omphacino, iunco, calamis, nardo gallica, spatha, aspalatho, sertula campana, costo, & musto, uinatijs uasi quod aromata, uinũ, & oleum cõtinet, circundatis: triginta diebus singulis bis mouetur: postea expressum unguentum reponitur. Vis eius est calefacere, emollire, & remittere: benefacit rigoribus, neruorum uuluæq; affectibus: omni acopo efficacius est, ut quod emolliat.

GLEVCINI CONFECTIO HERA AVTORE.

Quoniam Heras Gleucini confectionem luculentius ipsis iuxta finem operis medicamentorũ edocuit, illius quoq; scripturam ad uerbum ita subiuncturus sum. Olei gleucini cõpositio ad perfrictiones & neruorum uitia potissimum: iuuat opisthotonicos, id est, quibus ceruix reflexa est in posteriorẽ partem, oleo irriguo locis dolentibus iniecto. Olei uenephrani pondo † tricenta octo, uini falerni sextarios triginta, musti aminæi sextarios centũ octo, helenij pondo duodecim, spathæ pondo quinq;, aspalathi pondo quinq;, hedisari pondo duo s, artemisiæ maternæ pondo duo s, myrrhæ pondo tria (alij pondo) piperis albi pondo duo s, splachni pondo duo s, xylobalsami pondo duo s, mali terræ longi pondo unum, uncias tres, myrti sicci foliorum uncias † duodecim, bdellij pondo duo s, iris illyricæ pondo duo s, styracis pondo unum, uncias tres, casiæ siccæ pondo unum, uncias tres, ladani pondo unum, uncias tres, cardamomi pondo unum, uncias tres, croci pondo unum, uncias tres s, balsami fructus pondo duo s, thuris pondo quinq;, crocomagmatis pondo quinq;, panacis pondo unum, uncias tres, calami aromatici pondo quinq;, asari pondo duo s, casiæ nigræ pondo duo s, amomi uuæ pondo unum, uncias tres, iunci floris pondo quinq;, costi pondo quinq;, uncias tres, nardi gallici pondo quinq;, sertulæ campanæ, quæ melilotus dicitur, pondo unum, uncias tres, sampsuchi pondo unum, uncias tres, rosarum siccarum pondo unũ, uncias tres, fœnigræci pondo † s, opobalsami uascula quinque, malabathri unguenti pondo. Arida tunduntur, & tenuiore cribro incernuntur, uinoq; macerantur: bdellium, etsi aridum non fuerit, & ipsum contunditur: sin pingue extiterit, uino ipsum in pila contundendo soluitur: hæc in uas exiguum unguentariũ stanneumq; coniecta, sed ita ut nihil expiret opertum, diebus duodecim, & totidem noctibus confundi sinuntur: mustum uerò cum his permaneat, uua purè expressa, ut nihil roris contineat. Porrò in magnũ uas condito, ut etiam feruori ipsius locus sit, omnia in uino macerata adijciuntur. Oleum, uinumq; bis die spatha unguentaria ad horam agitãtur: spatha uerò accuratè detergatur, ne id acre quod ei adhæret, medicamentum offendat, dum rursus immittitur. Præparetur autem uas operculo, & desuper plusculis centonibus accuratè circundatur: uasi subsit restis: cum iam dies quindecim præterierint, ammoniacum, & ipsum amomum inditur, crassius contusum. At triginta dies duplici uase supra prunas duas uel tres fouere unguentum permittendum est, opobalsamo adempto: uase autem modicè refrigerato unguentum defundere, reliqua sportulis, ut sunt calida exprimere oportet: primũ manibus, deinde prælo, molientes aliquid unguenti gratia in ipsum malabathrum conijcere, si unguentum in calente aqua fusum immittamus: item spatha permouere, ut misceantur. Postea diem unum sinentes uitreis fictilibus gummi illitis reponemus.

Aliâs † quinquaginta.

D

Aliâs † decē.

Aliâs † duo.

QVAE

A

QVAE SCRIPSERIT HERAS ACOPA.

ACOPON AD PARALYTICOS: SVMMATIM *ad omnem neruorum dolorem.*

Rutæ uiridis pondo, pulegij sicci pondo, cyperi pondo, nitri denarium pondo quinquaginta, fœnigræci pondo, linozostis siccæ pondo, prasij pondo, rosmarini pondo, mali terræ pondo, amygdalarum amararum squamatarum modij dimidium, iris illyricæ pondo dua, terebinthinæ pondo dua, baccarum lauri pondo dua, ficus agrestis radicis pondo dua, guttæ ammoniaci pondo dua, ceræ pondo quatuor, uini heminas duas, alibi uini congios duodecim, olei congios quatuor: contusis ijs quæ tundi debent, subtiliter aquam affundito: ac rursus tunsis, uinum oleumq; adiungito, & noctem sic esse finito: sequenti die incoquito, dum hæc copiosa decocta fuerint, & oleum à coctis qualitatem acceperit: hæc omnia fiunt pedetentim: dein sublatis, expressisq; recrementis, ceram, resinam, & bdellium adijcito.

ALIVD CHLORACOPON AD ISCHIADICOS, ET *neruorum resolutionem. Hoc usus sum in Phorte.*

Resinæ terebinthinæ pondo, mannæ uncias quatuor, galbani uncias quatuor, aphronitri uncias quatuor, guttæ ammoniaci uncias quatuor, opopanacis uncias quatuor, seui caprini uncias sex, eruginis uncias quinq;, cyprini heminam, irini heminam S, melini uncias quatuor, syriaci uncias tres, piperis uncias tres, quidam uerò uncias quatuor, olei ueteris sesquisextarium, adarces unciam, aceti quod abundè sufficit. Eruginem, opopanacem & aphronitrum cum aceto terito, reliqua liquefacta superfundito.

B

ALIVD ACOPON AD COXENDICVM DOLORES *diutinos, artuum ligationem, & paralysim admodum est efficax.*

Olei ueteris & irini pondo sex, laurini pondo sex, pyracini pondo sex, ceræ pondo sex, terebinthinæ uncias duas, piperis uncias duas, × euphorbij uncias duas, ÷ guttæ ammoniaci uncias tres, castorij uncias duas, × opopanacis uncias duas, galbani uncias duas, medullæ ceruinæ uncias duas; liquida ubi liquefeceris siccis affundito, ac unitis utitor.

ALIVD ACOPON AD COXARVM DOLORES, *& in uniuersum ad omnia.*

Myrrhæ partem unam, pyretri partem dimidiam: leuigatis gleucinum affunditur, ut medicamentum strigmenti spissitudinem accipiat. Vbi opportunitas accidit, rhodino admixto utitor.

DAMOCRATIS ACOPORVM COMPOSITIONES.

Cum plurima filij medicorum dictitent,
Tum de usu acopωn, tum myracopωn simul omnium,
Hæc quæ fient dicam, & quo conferant modo,
Quaue ratione facias quodq; pharmacum.
Ergo & dolores neruorum hæc omnia leuant,
Carnisq; totius & musculum, quibus
Molesta lassitudo est, aut perfrictio,
Aut his dolores similes sine patentibus
Causas oborientes, quæ lassitudini
Obnoxijs, & frigori facilè haud accident,
Quòd si prius his usi prodeant ad munia
Vitæ necessaria obeunda, corporis
Et carne partes pabulo indigas suo
Explent, perunctis statim à cibo locis:

C Resarciendis, ægrè quoque senibus iuuant
Ipsis per hyemem ad uesperam linentibus.
Quæ porrò acopa faciunt, alio uobis loco
Exponam, & horum scripta subiungam ordine,
In quem quoque usum ueniant, mox transigam.
Nunc quo licet imprimis referam facere modo.
Ammoniaci etenim bis quinas uncias,
Siue uncias mauult quis, siue pondus aliud,
Idemque thuris, galbani tum quattuor,
Cerui medullæ totidem: parem modum
Simul attici, deinde mittunt œsypi,
Terebinthinæ quampuræ centum quattuor,
Mellis recentis optimi rursus decem,
Aequalem tribuunt ponticæ ceræ modum,
Pinguis recentis anseris, mollis decem,
Vini falerni quinque pluresue heminas,
Aut pauciores paulò conijciunt quoque,
Itidem olei ueteris bis uiginti boni.
Id autem graue olens minimè commiseris.
Sic tum fiet, gratum ut sit hoc utentibus.
Paratur id maiusculo mortario.
Simulatque thus in grumulos confregeris
Et ammoniacum uino affuso, protinus
Id auferens macerari modicum admittito.
Tere cochleari, in mellis spissitudinem
Cogantur, addito mel unà & œsypum,
D Cerui medullam, quæ in pila counies,
Deinde cera in ollula liquescito,
Oleumque totum iuncta & adipe & galbano,
Terebinthinamque colliquefacies, simul
Coëuntibus superfundens in fictili,
Sed spathula parua ut refrigescant permoue.
Tum subigito tantisper hæc omnia manu,
Dum bene coacta appareant, & humidi
Mellis, bonique crassitudinem habuerint
In stanneum uas condito, uel buxeum.
Hoc sedulò usus optimo ceu pharmaco
Est commodissimum & mulieribus quoque,
Quæs est oborta phlegmone intus uteri,
Duritiam abigit inde, simul & scirri metum,
Vbi pessulo usurpare pharmacum iubent
Litum utero, quod indere hoc solent modo.
Benefacit hoc idem ad dolores aurium
Expertium ulceris, sineque fluxu graues.
Sergetici autem mittis irini unctuli,
Aut portionem quartam, aut trinam pharmaco,
Calidoque lanam intinctam addis foramini.

ALIVD.

Quin uiridacopon hoc efficax supra modum,
Vnde & laborum exordijs facit magis
Arthreticis, podagricis non inefficax,
Hoc ante balneas medicamento litis

Et pedi.

A Et pedibus & neruis incrassatis, simul
Plures fuisse sanatos conspeximus.
Habet boni thuris pondo libram unicam,
Ammoniaci guttæ pondo libras duas,
Aphronitri quamalbissimi solum libram,
Idem puriusculi attici œsypi
Myrrhæq; lectæ, galbani, rursum azyli
Opopanacisq; puri singulûm omnium
Statuens diligenter uncias bis quattuor,
Euphorbij recentis quattuor uncias,
His asperi pares dato limnesij,
Hoc nominant adarcen unguentarij
In Italia institores, quiue coëmunt,
Ceræ bonæ adeò ponticæ libras duas,
Terebinthinæ puræ libras duas, semis,
Laurini olei, cyprini, necnon gleucini
Sergeticiq; singulûm pondo libram,
Vetusti olei, recentis quoq; lentiscini
Cuiusq; rursus immittes pondo dua,
Aceti modicum, quo misturas simplices
Siccas abunde contritas, contemperas
Liquidis, unguinibus, & ceræ, terebinthinæ,
Ac galbano, liquori panacis, & alijs
Vbi calida atq; adhuc feruentia in pila
Vnitueris, cochleari & manibus contere
B Valenter, unita omnia sic reponito
In pyxidem, qualem paulò dixi prius.
Audacter in ueteratis omnibus utitor.

ALIVD.

Et hoc parabile passim acopon: item bonum
Potissimum per hyemem, si est profectio
Vsquam, malo opportunis facilè subuenit.
Quod puri recipit galbani tres uncias,
Sed unam opopanacis recentis unciam,
Floris salis tres, & quaternas œsypi,
Ammoniaci guttæ bonæ pondo libras
Octo, atq; ceræ unam, pineæq; torridæ,
Non fœtidæ, bis pones quattuor uncias,
Olei libram, sabini quoq; bis quattuor:
Plus hyeme ceu libram oportebit indere
Vini falerni nigri denis uncijs,
Sic præparato. Ammoniacum in mortario
Contundito, deinde uinum affundito,
Paulisper macera: curiosè conterens
Florem salis, tunc etiam adijcias œsypum,
Postea leuigans, & mellis spissitudinem
Faciens, liquida deliquans inde galbanum
Tum opopanacem adiunctum rursus liquefacito,
At leuibus in mortario factis antea probè
Vnitisq; superfundito, sic temperans,
Feruens adhuc medicamen, uitreo uase condito.

C ALIVD MYRACOPON.

Et hoc myracopon optimorum inest gregi.
Nam suauitatis plenum est: iuuat insigniter
Quos nominaui paulò affectus antea.
Stactæ bonæ receptat ternas uncias,
Opobalsami tres, & mellis tres attici,
Ceræq; puræ ponticæ, tres crocini,
Vnguenti syriaci quaternas uncias,
Ammoniaci quamcandidissimi, leuis salis
Tres uncias, albæ & puræ terebinthinæ
Vnam unciam, atq; partem ipsius unicam,
Et cinamomi pondo, malabathri quoq;
Tantum adde, & partem libræ tertiam insuper.
Sin absit autem malabathrum forsan tibi,
Adiunge nardi tantundem gangitidis.
Istud bonis mediocriter unguentum additur:
Abunde medicamentosum, ut nullum inuenis
Aliud, uel irini tantum sergetici,
Vel cyziceni pondo, idem amaricini.
His uteris, ubi non adsit quod diximus
Malabathrum, arbitror moderatum myracopon
Nihil minus sanè auxiliari utentibus.
Sic confit. Accuratè mel factum leue
Adiunge, stacten tritam modicè tempera, &
Opobalsamum, rursus puram terebinthinam
D Exactè leuiga, cera & crocino uasi
Iniectis duplici, prædicta liquato aqua
Alio cacabo: quibus liquefactis, malabathrum
Et omnibus unitis modicè ut non ferueat,
Depone uas duplex ex cacabo protinus
Exactè refrigerato, & raso medicamine,
Et addito ijs quæ iam prius recensui
Mortario, leuigato rursus dum probè
Totum uniatur, fiatq; unum pharmacum.
At si uoles ipsum reddere efficacius
Ad uitia neruorum, simul ad diutina,
Affectiones longas, tensos musculos,
Euphorbij recentis etiamnum & boni
Duplicatas uncias toti adde ponderi
Salisq; mellisq;, insuper opobalsamo
Sic leuigata prius, quo satis erit tempore:
Ac omnia dicta in unum cum redegeris,
In pyxidem, uel uas uitreum reponito,
A balneis in usum potius ducito.
Cum regi facies principiúe myracopon
Para facillimè, uel ignis sine commercio,
Opobalsami collectis ternis uncijs,
Et optimi malabathri quindecim,
Et cinamomi tottidem boni cape,
Ceræq; non olentis candidissimæ
Denarios decem: sic ipsum præpara,
Partem malabathri tertiam, & ceram quoq;

Diuisam

A Diuisam pariter multò minutissimè,
Argentea in pyxide tenui recondito.
Aqua calente plurimum ut liquaueris
Ipsum refrigerato, deinde radito,
Tum leuia coniungens rursus in opobalsamo
Et cinamomo totum unitum conteres,
Quod restat ipsis suprafundens malabathrum
Terens adunito manibus, sic condito
Argenteum in uas aut uitreum, sed crassius:
Sic nanque tutò habebis semper pharmacum.
At si quadrantem libræ addas gangitidis
Nardi, medicamen reddes longè suauius
Præstantiusq; ad uitia adhuc recentia.
Synchrisma, cinamomon si non adijcis
Quod absit, minime peius, sed uere bonum
Habebis, omni & myracopo præstantius.
At si proponis ipsum facere efficacius
Ad quos retuli modò affectus, atlantici
Euphorbij iunges quaternas uncias,
Nam sic erit suaue, nec inefficax,
Misturis licet exiguis sit conditum.
Cognouimus quosdam uti multis pinguibus,
Item medullæ, & nonnullorum aromatum
Liquoribus, unguentis, & oleis aliquibus,
Quibus iterum usus deprehendi talia
Expertium boni esse, qui non probauerint
Misturas, neque naturas horum simplices.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
COMPOSITIONE MEDICAMENTO-
RVM ΚΑΤΑ ΓΕ'ΝΗ, IOANNE
GVINTERIO ANDER
NACO IN-
TERPRETE, FINIS.

R

C

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE PONDERIBVS ET MENSVRIS, ANDREA ALCIATO INTERPRETE.

ONDVS grauitate mensor dijudicat, mensuram uasculi concauitate, siue arida, siue humens sit quantitas. Esse autem earũ quas dimetimur rerum triplicem differentiam constat: unam enim ponderis, alteram siccæ substantiæ, & quæ in cumulum queat aggerari, tertiam humidæ. Plurima uerò, & quæ experiri nemo unus possit, sunt huiusmodi ponderũ mensurarumq; genera, uarijs regionibus, uarijs utentium moribus. Quapropter à nobis de his tantum sermo habebitur, quæ maximè in communi omnium usu sunt.

DE NOTIS MENSVRARVM ET PONDERVM.

Aeterum quoniam aliqui non integris literis, sed per signa, & præscriptas notas huiusmodi demonstrant, melius utique est & nos hac in re ueteres imitari, & imprimis hosce characteres declarare. Primum quidem litera χ quoties superadditum habet alpha, chalcum, id est, æreolum significat: hac nimirum figura χ̄. Quòd si ο habeat, choa, id est congium, χ. Si ν chœnicem, χ. Si κ cheman, χ. Si uerò litera ϗ describatur, cuius inferius cornu acuto accentui similis recta linea secet, ceratium addito ι ostendit, ϗ. Quòd si supra υ habeat, cyathũ, ϗ. Si ο, cotylam, id est heminam, ϗ. Si uerò circumpuncta linea omnino in obliquum flexa ponatur, obolum notat, ∽. Si duæ circũpunctæ huiusmodi notæ sint, duos obolos, ∽∽. At qui gramma, id est scrupulum faciũt, prima eius elementa describunt addita recta linea, γϱ. Duæ autem coniunctæ, atque altera parte in angulum flexæ lineæ, uti duo cornua rectam drachmam constituunt, ∠. Cui cognominis est quam oleam uocant. Apud ueteres tamen olea per λ scribebatur, cui in medio litera ο addebatur, λ. Nos idem drachmã oleamq; dicimus. At cum λ adiunctum ι habet libram significat, λι. Aliqui tamen eadem litera acuto accentu secta idem demonstrant, λ. Cæterũ quoties ϛ litera in ipso sui angulo ο habet, unciam denotat, ϛο. μ autem, cui in summo meditullio sit υ apposita, minã, μ. Si uerò υ habeat, mystrum, μ. Si ε medimnum, μ. Si ο modium, μ. Si quando τ scribas & ϱ, itemq; υ adijcias, tryblion feceris, τϱυ. At cum ξ scripseris, iuxtaq; ι locaueris, xestem, qui sextarius est, designabis, ξι. Si ο apposueris, oxybaphũ, ξο. Aliqui tamen xestem recta linea ξ secantes conficiunt, sic ξ. κ uerò adiacentem μ habens heminam indicat, κμ. Quòd si κ effigiaueris addito ϛ, ceramium denotabis, κϛ.

D

DE PONDERIBVS.

Na Attica & Aegyptia habet uncias 16. Mina Romana uncias 20. Libra uncias 12. Vncia drachmas 8. hæ & oleæ quibusdam dicuntur. Olea, quæ & drachma, habet ceratia, id est siliquas 18. Aiuntq; in ea esse tres scrupulos. In scrupulo obolos duos. Habet autem obolus ceratia tria: Ceratium uerò granula quatuor, hoc est, chalcos, seu æreolos duos, itemq; duas tertij partes; In obolo quippe octo sunt chalci.

A

DE HVMENTIVM DIMENSIONIBVS.

ITalicum ceramium habet choas 8. Chus ℥ 6. Xestes cochlearia duo, quæ aliqui & tryblia dicunt. Alij autem aiunt xestem pondus habere libræ semis. Tryblium ʒ 9. tale enim est cochlearij pondus. Idem aiunt & pendere cotylam, id est heminam. Habet autem & tryblium mystra magna tria, oxybapha tria. Oxybaphũ autem cyathum semis continet; Cyathus uero chemas paruas seu mystra parua duo. Si autem uelis humentis usiæ pondera dijudicare, uarias omnino in examine ipso differẽtias reperies, ut in olei, & uini, & mellis exemplo dicemus: etenim mel uino põderosius quarta parte, itemq; decima est, quò fit, ut ferè tertia ponderis pars melli accedat. Oleum autem melli & uino hoc distat, quòd mel oleo sesquiplum est: tantum enim, itemq; eius dimidium pondus habet, at uinum nona tantum parte ipso grauius est: plus quippe claritatis in oleo est, quod infrascripta particulari ponderum formula ostendimus, ex qua per ordinem quid communiter hæc differant constituemus.

Ceramium Italicum, quod & amphora, habet libras	Olei. 72.	libras	Vini. 80	Mellis. libras 108.
Chus, qui & congius, libras	9.	libras	10.	lib. 13. semis.
Xestes, qui sestarius, uncias	18.	uncias	20.	unc. 27.
Cotyla, id est hemina	9.		10.	13. semis.
Magnum Mystrum	3.		3. scrup. 8.	4. semis.
Oxybaphũ, id est acetabulũ drac.	18.	uncias	2. scrup. 12.	drach. 27.
Cyathus	12.	drach.	12. scrup. 4.	unc. 2. drach. 2
Mystrum paruum	6.		6. scrup. 2.	drach. 9.

Oribasius autem secundum Adamantinum autor est, sextarium quidem Italicum uini mensura unciarum 24. esse, pondere uerò unciarum 20. cum sextarius mensuræ mellis duas libras semis ponderet.

B

DE ARIDIS.

AEgyptia artaba habet modios 5. Modius Aegyptius, & Italicus chœnices octo. Chœnix sextarios 2. Sextarius semisextarios duos, quos & heminas uocant. Hemina habet cyathos 8. Atticus medimnus habet semisestaria, quæ hemiecta uocant. 12. Hemiectum chœnicas 4. Sic semimedimnus habebit minas 49. xestas 96. Huiusmodi autem mensurarum pondus exprimere haud facile est, quòd hæ usiæ trutinari non soleant. Ad hæc non modicum inter se differunt, quemadmodum medici in arte præstantissimi ante nos doctores mirum in modum declararunt.

EIVSDEM ARGVMENTI INCERTI AVTORIS DE NOTIS.

SIgnorum notarumq; doctrinam utpote necessariã haudquaquam obiter perscribendam duxi, ut in pharmacorum compositionibus, si qua ex signis notata inueniamus, statim possimus ex ponderis ipsius significatione dignoscere. Igitur μ cui litera ν adijciatur μ̂ minam significat. λ adijciente ι libram λι. At gamma cum ο, γο. unciam: tametsi apud aliquos per ν & ο id significetur, hoc signo νο. μ uero cui ς superiectum sit, μοῖρα, id est partem significat, μ̂. Obliquũ uerò λ in dextrũ lineolæ partem deflexum drachmam denotat <, in sinistram uerò, eius dimidium >. At Romanũ S apud quosdam triobulum, apud nos uerò ponderis semissem indicat S. Quòd si in obliquum describatur obolus est, ∽. Si duplex ea sit nota ∽∽, duos obolos ostendit. Intus autem conuersum græcum sigma semiobolum ϡ. ξ uerò ς adiacentem habens xestem, id est sextariũ ostendit ξς. At κ cui ν insit cyathũ κ̂. ο cui λ adiaceat olcam, id est drachmam λ.

C

DE PONDERIBVS.

Ina Italica drachmas habet 144. Iuxta Atticos uerò 122. Quo fit ut illa libram unam semis contineat, Attica uerò libram tantum, uncias'q; tres, & præterea drachmas quatuor. Vncia Atheniensibus drachmas habet 7. Italis 8. Drachma scrupulos habet 3. quorum in uncia 24 sunt. Libra uncias 12. Didrachma olcas, seu quod idem est, drachmas 2. Scrupulus habet obolum unū, chalcos 4. Obolus habet chalcos 6. Chalcus autem & siliqua omnium ponderum minima sunt, & æquando trutinæ examini imponuntur. Medimnus habet semisexta 12. Semisextum choas quidem duas, chœnicas uerò 4. xestas 8. Quo fit, ut medimnus chœnicas habeat 48. xestas 192. Chœnix cotylas, id est heminas habet 8. xestas 4. Xestes heminas 2. cyathos 12. Et ita plurimi Græcorum metiuntur. In Italis uerò congio utuntur, quo mensura sextarij quidem insunt sex, hoc est heminæ 12. pondere uerò drachmæ 720. aqua pluuiali accepta, quòd ea iustissima sit, nec unquam mentiatur. Chœnix sextarios habet 3. heminas 6. Quod pondus Atticis Tryblion dicitur. Acetabulum quarta pars est heminæ. Habet uerò sextarios pondere drachmas 120. Proprietatem Græcorum cotyla olei habet libram unam, sextarius duas: Italica autem olei ferè octo uncias, uini nouem. Id autem sciendum, mensuris pondera non æqualiter respondere propter materiæ differentiam.

EX CLEOPATRAE LIBRO DE MVNDICIIS.

Ina nomen ponderis habet uncias 16. drachmas 128. scrupulos 384. obolos 768. thermos, seu quod idē est, lupinos 1152. siliquas 2304. chalcos 6144. Attica mina habet uncias 12 semis, drachmas 100. scrup. 300. obolos 600. thermos, seu lupinos 900. siliquas 1800. Ptolemaica mina habet uncias 18. drachmas 144. scrupulos 432. obolos 864. thermos 1296. siliquas 2592. chalcos 6912. Libra habet uncias 12. drachmas 96, scru-
D pulos 288. obolos 576. thermos 864. siliquas 1728. chalcos 4608. Vncia habet drachmas 8. scrupulos 24. obolos 48. thermos 72. siliquas 144. chalcos 384. Vocatur autem uncia alio nomine etiā quatrussis Italicus. Drachma habet scrupulos 3. obolos 6. thermos 9. siliquas 18. chalcos 48. Italicus denarius habet drachmam unam. Est & drachmæ cognominis, quæ Aegyptiaca uocatur, sextam tantum Atticæ drachmæ partem pendens, ut quæ solum obolum habeat. Scrupulus habet obolos 2. thermos 3. siliquas 6. chalcos 16. Obolus habet thermum unū semis, siliquas 3. chalcos 8. Semiobolus habet siliquam unā cū dimidia, chalcos 4. Thermus habet siliquas 2. chalcos 5. Atticus uerò semiobolus supradicti semioboli quatuor quintas partes solū habet. Vnde & siliqua Atticos chalcos 2, itemq; chalci duas quintas partes habet: cum aliàs chalcus semi oboli quarta pars sit: quippe 4 chalci semiobolum faciunt. Stater pendet drachmas 4. unde & tetradrachmon dicitur. Cuius ponderis est & quod dupondiū uocant. Similiter & regium Charium, seu basilica nux. Cheme magna habet drachmas 3. parua autem drachmas 2. As, seu Assarion, drachmas duas. Cochleariorum drachmam unam. Cyathus habet drachmas 10. scrupulos 30. obolos 60. thermos 90. siliquas 180. chalcos 480. Est & cyathus heminarum 6. Hemina mensura quidem continet cyathos 6. pondere uerò drachmas 60. uncias 7 semis. scrupulos 180. obolos 360. thermos 540. siliquas 1080. chalcos 2880.

Tryblion eiusdem est mensuræ cum hemina: nimirum cyathorum 6. Pendit autem drachmas 60. Xestes mensura habet heminas 2. pondere drachmas 120. Vocatur ab Aegyptijs Inium acetabulum, habet heminas 4. & sesquicyathum: pondere autem drachmas 15. Concha magna idem mensuræ & ponderis habet, quod & acetabulum. Concha minor semicyathi mensuram habet, pondus drachmas

A mas 5. Mystrum magnum sextadecima parte heminæ conficitur, drachmis scilicet tribus & semisse, itemq; quadrante. Quod autem paruum dicitur, heminæ duas & uiginti partes habet. Item siliquas 11. Chus, id est congius, mensura quidem heminas atticas 12 habet, sextariorum dimidio minus, nempe sex, chœnicas 4. pondere uerò drachmas 720. Chœnix mensura heminas tres, pondere drachmas 180 habet. In re rustica reperitur cotylã tertiã uel quartã esse sextarij. Choa autem sextariorum 9. heminarum 15. & Amphoram sextariorum 36. cotylarum 48. Metretam sextariorum 72. cotylarum 96. Medimnum uero sextariorum 102. heminarum 136. Apud Syros autem metreta sextarios 6 habet: at Italorum 120. Tryblion & Oxybaphum quartam similiter heminæ partem habent. Cyathus heminæ pars est sexta.

ALITER DE EISDEM.

MIna Attica habet uncias 12. alia mina uncias 16. Ptolemaica 18. Libra habet uncias 12. Vncia drachmas 8. Drachma scrupulos 3. Scrupulus obolos 2. Obolus lupinum unum cum dimidio. Lupinus siliquas 2. chalcos autem 5. Atticus semiobolus alterius semioboli quinta parte minor est. Siliqua autem atticos chalcos 2. & unius decumã partem habet. At Chalcus ipsius semioboli est quarta pars. Stater habet drachmas 4. quem & ideo tetradrachmon uocant, & dupondium, & Basilicum carium, & Chemem magnam: nam parua solas drachmas duas continet, sicut & as, seu assarium cochlear unum.

INCERTI AVTORIS DE MENSVRIS
& ponderibus ueterinariorum.

B VNcia habet drachmas 8. Drachma scrupulos 3. obolos 6. Hemina habet uncias 12. acetabula duo. Acetabulum cyathos 3. Cyathus mystra 4. Cochlear mystri dimidium. Oxybaphum facit uncias 6. Cyathus uncias 2. Mystrum uncias 2. cum dimidia. Cochlear scrupulos 6. Drachma scrupulos 3. Obolus facit scrupulum. Sicilicum unciã semissemq;. Mystrum cochlearia duo. Sic esse traditur cochleariũ unciarum 4. Mina habet uncias 15. drachmas 112 semis. Libra habet drachmas 6. Denarium scrupulos 4.

DE HVMENTIBVS.

ITalicum uas, quod Amphora dicitur, habet congios 8. Congius sextarios 6. Sextarius heminas 2. quæ & Tryblia dicuntur, pendunt enim idem, hoc est, mystra magna 3. id est, acetabula 4. magno enim mystro inest acetabulum, itemq; eius triens: Habet autem acetabulum cyathum cum dimidio. Cyathus uerò habet chemas paruas, seu mystra parua duo.

DIOSCORIDAE.

EGo carissime de mensuris & ponderibus cum sic censerem, à minimis incipiendum, & adusque minã multiplicando ascendendum duxi. Siliqua idem pondus habet chalco. Obolus chalcos habet 3. Vnde & semiobolus siliquam eiusq; dimidium pondus habens. Scrupulus habet obolos 2. id est, chalcos 6. Drachma siue Olca habet scrupulos 3. hoc est obolos 9. Vncia uerò drachmas habet 8. scrupulos 24. Libra habet uncias 12. drachmas 96. Mina secundum medicorum usum habet uncias 16. quod est drachmas 128. Italica autem uncias 18. hoc est, libram unã semis, drachmas 144. Alexandrina mina habet uncias 20. hoc est, drachmas 160.

C DE HVMENTIBVS.

Eramium, id est amphora, habet libras 80. Vrna libras 40. Congius libras 10. Semicongius libras 5. Sextarius libram unã, uncias 8. Hemina, seu Cotyla, uncias 10. Acetabulũ, quarta pars heminæ, habet uncias 2 semis. Cyathus, sexta pars heminæ, unciam unam semis, & scrupulos 4. Cheme, quæ est cyathi pars quarta, habet drachmas 3, scrupulum unum: id autem est cum aquæ, tum & aceti pondus: Aiuntq́ pluuialis aquæ adimpleri uasculum, certissimamq́; hanc esse ponderis rationem. Chus, siue Congius, habet drachmas 720. Amphora habet libras 72. Vrna libras 36. Congius libras 9. Semicongius libras 4 semis. Sextarius libram unam semis. Hemina, quæ & Cotyla est, uncias 9. Quartarius uncias 4 semis. Acetabulũ, heminæ quadrans est, habet uncias 2. & semissem ferè. Cyathus, qui sexta est heminæ pars, habet unciam semis. Cheme, cyathi est quarta pars, habet drachmas 3.

DE MELLE.

Ellis amphora habet libras 120. Vrna libras 60. Congius libras 15. Semicongius libras 7 semis. Sextarius libras 2 semis. Hemina librã unã, uncias 3. Quartarius habet uncias 7 semis. Acetabulum uncias 6 semis, itemq́; drachmas 2. Cyathus habet uncias 2 semis. Cheme quia quarta est pars cyathi, drachmas 5.

DE MENSVRIS.

D

Edimnus habet hemiecta, id est semisexta 12. Hemiectum choas duas. Chus chœnicas 4. Chœnix heminas Atticas tres: pondere uerò habet drachmas 180. Chus uerò est mensura heminarum 12 Atticarum: at pondere drachmarum 720. Sextarius autem duabus heminis censetur, cum drachmas 120 pendeat. Hemina cyathos habet 6. pondus drachmarum 60. Hanc autem Attici non solum Cotylam, sed & Tryblion uocant. Acetabulũ mensura est heminæ quarta pars, nempe cyathus unus semis: pondus uerò habet drachmas 15. Cyathus est drachmarum decem. Cheme est cyathi pars 4. drachmarum 2 semis. Magnũ mystrum octaua & decima pars est heminæ, drachmarum scilicet trium, scrupuli unius. Paruum autem mystrum est ipsius heminæ pars uigesimaquarta: habet drachmas 2 semis. Iustissimum autem mystrum scrupulos habet 8. Cochlearium uerò scrupulos 3. In regio Cario, seu nuce magna, unciæ sunt 7. in pontica una: in balano, id est glande, dimidium est drachmæ: in Aegyptio Cyamo, id est faba, obolus semis: in orobo, id est eruo, chalci 2.

LIBRI DE PONDERIBVS ET MENSVRIS CLAVDII GALENI PERGAMENI, FINIS.

ERRATA, EXEMPLARIS

uitio commissa.

Pagina sexta, facie secunda, uersu 38. **molybdena conficiuntur.**
18 fac. 2. uer. 28. Tarentini Heraclidis.
19. uer. 41. nigri denarium pondo duodecim s. Ver. 49. **olei ueteris, in quo** chamæleon inferbuerit. Facie 2. uer. 37. quatenus iam amolyntũ euaserit.
20. uer. 7. æstate cyathum, & quartam eius partẽ. Ver. 39. glutinans & amolyntum, id est non inquinans. Ver. 51. & præcipue ad neruorum puncturas ualet: item ubi in musculis, uel neruis resarcire aliquid oportet. Facie 2. uer. 20. & sensim ad amolynti crassitiem.
21. uer. 32. & sic coquo, donec manus non inquinet.
22. fac. 2. uer. 1. nam in capitis furfuribus, Græcè ἀχωραῖς. Ver. 37. quadraginta, lege quinquaginta.
23. uer. 22. colophoniæ pondo minas tres. Ver. 27. marinæ ueteris. Ver. 49. adipis suillæ recentis pondo.
24. uer. 5. pondo libras quatuor, thuris libras quatuor, squamæ. Ver. 29. & coctis ad amolynti spissitudinem usque. Ver. 32. Rursus super ignem posita, dum manus non inquinent coquuntur. Ver. 39. centum sexaginta ualere ait. Ver. 41. centum sexaginta denarios. Ver. 44. denarijs centum sexaginta, seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo octoginta, mannæ thuris denarium pondo octoginta, ceræ. Facie 2. uer. 1. do centum sexaginta: hanc ex. Ver. 5. papaueris liquoris. Ver. 11. radicis liquoris sycamini. Ver. 44. promptissime educit.
25. uer 2. seui taurini pondo libras quatuor, ceræ pondo libras quatuor, terebinthinæ. Facie 2. uer. 47. pyritis denarium pondo sexaginta.
36. fac. 2. uer 31. Asclepiadem. Ver. 39. Asclepiade.
37. uer. 8. sic emmoto, hoc est, in linteolos illito.

ANDREAS CRATANDER

LECTORI.

Adieci hisce libris Galeni quandam ponderum & mensurarum uelut ὑποτύπωσιν; nam & negocium est implicatum, & pauci studij multum huc collocare uolunt. Itaque sæpe fit, ut hi libri, in quibus alioqui certa utilitas, certus inerat fructus, ob hanc solam difficultatem reijciantur. dum ignotæ rei assidua commemoratione offensus lector retrosilit: de his loquor, qui hæc non omnino ex professo uersantur: operæprecium autẽ sit, quæ de hac re doctissime BVDAEVS scripsit, semel perdidicisse. Interea tibi lector consulere uoluimus quocunque pacto. Vale.

	ΣΤΑΘΜΟΣ continet		MENSVRA. Latinè.		MENSVRA. Græcè.	ΜΕΤΡΟΝ continet
	Drach. 720.	Vncias 90. lib. 22 ½	CHVS Congius.	χ́.	ΧΟΥΣ	Heminas Attic. 12. Chœn 4. Chessas 6.
	Drach. 180.	Vncias 22 ½	CHOENIX	χ́	ΧΟΙΝΙΞ	Heminas tres. Vt alij, 4 esse sextarios chœnicẽ. 480. drachmas.
	Drach. 120.	Vncias 15.	XESTES Sextarius.	ξ	ΞΕΣΤΗΣ	Heminas 2. id est, cyathos 12. ἡμίξεσα.
Scrup. 45.	Drach. 60.	Vncias 7½	HEMINA	κ́	ΚΟΤΥΛΗ	Cyathos 6.
Scrup. 30.	Drach. 60.	Vncias 7½	CATINVS	τρύ	ΤΡΥΒΛΙΟΝ	Cyathos 6.
	Drach. 15.	Vncias 1 11/24	ACETAbulum	ὀξ	ΟΞΥΒΑΦΟΣ	Partem habet cotylæ quartã. id est, cyathos 1½
	Drach. 15.	Vncias 1 11/28	CONCHA		ΚΟΓΧΗ	Partem habet cotylæ quartã. id est, cyathos 1½
	Drach. 10.	Vncias 1¼	CYATHVS	κ́	ΚΥΑΘΟΣ	Partem habet cotylæ sextam.
	Drach. 3 11/24	Siue ut alij 3⅓	MYSTRVM magnum.	μ́	ΜΥΣΤΡΟΝ	Cotylæ partem habet 16. Siue ut alij, decimãoctauã.
	Drach. 1½	Siue ut alij 2 drachmas, 1/11 ceratij.	MYSTRVM PARVVM			Cotylæ habet 24 partẽ, id est, quartã partẽ cyathi. Siue ut alij, 22. Certum est, mystrum ut minimum habere scrupula 8.
	Drach. 3.		CHEME magna.	χ́	ΧΗΜΗ	
	Drach. 2.		CHEME PARVA			
	Drach. 2.		ASSARIVM		ΑΣΣΑΡΙΟΝ	
					ΚΥΑΜΗ	Duo cochliaria.
	Drach. 1.		COCHLIArium.		ΚΟΧΛΙΑΡΙΟΝ.	

EX HAC BREVI ΥΠΟΓΡΑΦΗ *cernere licet, quantum quæque capiat menſura.*

																		1	*Medimnus.*
																	1	2	*Amphora.*
																1	2	4	*Vrna.*
															1	1½	3	6	*Modius.*
														1	2⅔	4	8	16	*Congius.*
													1	4	10⅔	16	32	64	*Chœnix.*
												1	1½	6	16	24	48	96	*Sextarius.*
											1	2	3	12	32	48	96	192	*Hemina.*
										1	1	2	3	12	32	48	96	192	*Catinus.*
									1	4	4	8	12	48	128	192	384	768	*Acetabulum.*
								1	1	4	4	8	12	48	128	192	384	768	*Concha.*
							1	1½	1½	6	6	12	18	72	192	288	576	1152	*Cyathus.*
						1	2⅔	4	4	16	16	32	48	192	512	768	1536	3072	*Myſtrũ magnum.*
					1	1½	4	6	6	24	24	48	72	288	768	1152	2304	4608	*Myſtrum paruum.*
				1		$1\frac{3}{12}$	3⅓	5	5	20	20	40	60	240	640	960	1920	3840	*Cheme magna.*
			1	1½	1½	$1\frac{13}{28}$	5	7½	7½	30	30	60	90	360	960	1440	2880	5760	*Cheme parua*
		1	1	1½	1½	$1\frac{13}{28}$	5	7½	7½	30	30	60	90	360	960	1440	2880	5760	*Aſſarium.*
	1	1	1	1½	1½	$1\frac{13}{28}$	5	7½	7½	30	30	60	90	360	960	1440	2880	5760	*Cymæ.*
•	2	2	2	3	3	$3\frac{1}{24}$	10	15	15	60	60	120	180	720	1920	2880	5760	11520	*Cochlear.*

BASILEAE EX OFFICINA ANDREAE
CRATANDRI, DECIMOSEXTO
CALENDAS APRILES,
ANNO A CHRI-
STO NA-
TO,
M. D. XXX.

